

לקראת שבחת מלכתא

אני אספר לכם על מרן הרב אלישיב זצ"ל, אתם יודעים מה הוא היה עושה כל שנה בימים שלפני חג השבועות? הוא היה מתכוונן לקבלת התורה מראש חודש סיון ועד שבועות. האמת שזה פלא, הרב אלישיב היה שקוע בלימוד באופן שאי אפשר לתאר, מה עוד אפשר להוסיף על לימודו?

הגאון הגדול רבי שלמה קניבסקי שליט"א, ראש ישיבת קרית מלך בשיחה מיוחדת: כיצד היה מרן הגרי"ש אלישיב מתכוונן לחג מתן תורה ומתי היה מרן שר התורה פונה לנוח

מאת: יעקב לוסיגמון

לקראת חג מתן תורה, רוצים לשמוע דברי חיזוק. ובכן, הדבר הראשון שצריכים לדעת, זה שכל שנה אנחנו מקבלים באמת את התורה מחדש. זה לא רק איזה 'טקס זיכרון' שאנחנו עושים זכר לקבלת התורה חלילה וחלילה, אלא יש פה איזה בחינה מסוימת שבכל שנה אנחנו באמת מקבלים את התורה מחדש, ואם כן צריכים להתכוון כראוי לקבל את התורה, כמו שבני ישראל כשהיו במדבר נדרשו להתכוון 49 ימים כדי לזכות לקבלת התורה.

יבוא בחור ויאמר, הכנה לקבלת התורה זה עניין של אנשים שעובדים לפרנסתם או כאלו שלא לומדים מספיק. אני מה יש לי להתכוון?

הרי אני לומד בישיבה יום יום, כל היום אני עסוק עם תורה.

אז אני אספר לכם על מרן הרב אלישיב זצ"ל, אתם יודעים מה הוא היה עושה כל שנה בימים שלפני חג השבועות? הוא היה מתכוונן לקבלת התורה מראש חודש סיון ועד שבועות.

האמת שזה פלא. הרב אלישיב היה שיא ההתמדה, כולנו מכירים את הסיפורים שמשפרים עליו, ואגב, כל הסיפורים הללו - הם אמת לאמיתה, זכינו לראות את זה לאורך ימים ושנים, הוא היה שקוע בלימוד באופן שאי אפשר לתאר.

מה עוד אפשר להוסיף על לימודו? הרי הוא ניצל את הזמן בצורה מקסימלית! אבל לרב אלישיב היו דרכים למצות את הזמן בצורה עוד יותר טובה מהרגיל, כך למשל הוא ביטל את קבלת הקהל

שהיתה לו, חצי שעה ביום, והרי קבלת הקהל שלו גם היא לא היתה בעניינים של מה בכך, שאלו אותו שאלות הלכתיות בכל מקצועות התורה, מזרעים ועד טהרות, הלכות גרים והלכות חמורות שבחמורות וכל הכל הוא היה עונה בבהירות ובחדות. היה זה מחזה מדהים, מי שראה את זה היה נפעם מהשליטה המופלאה שלו בכל חלקי התורה. אבל בימים שבין ראש חודש סיון לשבועות, הוא לא מצא זמן לדברים החשובים האלו.

איך אנחנו עושים שבועות ואיך הרב אלישיב עשה שבועות?

הגיע שבועות, רבותי, איך אנחנו עושים שבועות ואיך הרב אלישיב עשה שבועות? שוב, איני אומר שאנחנו צריכים לחקות את מעשיו, אבל שיהיו לנו קצת מושגים לפחות. מה המנהג הנפוץ בליל שבועות? אחרי סעודת ליל החג הולכים לבית הכנסת ללמוד כל הלילה, אבל הרב אלישיב הלך לישון! בזמן שכולם הלכו ללמוד הוא הלך לישון. אבל מה היה שונה מכל לילה? כל לילה הוא היה ישן שלוש או ארבע שעות, בליל שבועות הוא ישן רק שעתים! אחרי זה הוא הלך ללמוד.

מספרים בני המשפחה, בבוקר התפללו כולם בנץ כמובן, ואחרי התפילה עשו קידוש טעמו משהו והלכו לישון אחרי שהיו ערים כל הלילה. אבל הרב אלישיב הרי ישן בלילה, לא כך? אז הוא המשיך ללמוד עד מנחה, כי הוא כבר ישן בלילה.

בצהריים הלכו להתפלל מנחה ואחר כך אכלו את סעודת היום ושוב הלכו לישון כי היו עייפים מהלימוד של כל הלילה, אבל הרב אלישיב לא היה עייף, הוא כבר ישן בלילה, והמשיך ללמוד עד סעודה שלישיית. אצלנו כן אוכלים סעודה שלישיית גם ביום טוב...

כשסיימו סעודה שלישיית וכבר יצא יום טוב התפללו מעריב, עשו הבדלה ו... הרב אלישיב חזר ללמוד, והמשיך ללמוד עד שהגיע שבועות בשנה הבאה... זה מדובר כשהיה קרוב לגיל 100! מה היה כשהיה יותר צעיר איני יודע, ייתכן שכשהיה בגילכם הוא לא היה ישן גם את השעות הללו בלילה, אבל בגיל מאה הספיקו לו שעתים שנה כדי שיוכל לעסוק בתורה ביום טוב של שבועות בלא הפוגה. טוב לספר את זה, שיהיה לנו קצת מושגים...

אני אספר לכם כאן משהו ששמעתי מאבי מורי זצ"ל

הדבר החשוב ביותר שצריכים כדי להצליח בתורה זה מחויבות לתורה, ולא לפנות את הלב לדברים אחרים. אני אספר לכם כאן משהו ששמעתי מאבי מורי זצ"ל, אני לא יודע אם זה שייך לדור שלנו, אבל צריכים לדעת שהיו אנשים כאלו.

אבא אמר לנו פעם, נפלט לו בדרך אגב, שהוא מתפלל שלוש פעמים כל יום שלא ייכנסו לו לראש שום דבר חוץ מלימוד. הוא לא רוצה לזכור כלום, חבל לבזבז מקום בזיכרון על משהו שהוא לא תורה. אני לא יודע אם הוא התפלל על זה בשמונה עשרה או אולי בהזדמנות אחרת, אבל כך הוא אמר, שהוא מתפלל על זה שלוש פעמים ביום. סיפר לי יהודי שפעם בא להתיעץ איתו באיזה עניין. בדרך כלל אבא זצ"ל היה משיב לשאלות במהירות ובקצרה, אבל אז היה זה מקרה נדיר שבו ההתייעצות נמשכה רבע שעה. הם דיברו על העניין מכל צדדיו, ליבנו אותו הדק היטב ולבסוף הנחה אותו אבא מה שהנחה. היהודי יצא מהבית ופנה לדרכו, אבל אז צצה לו עוד איזו שאלה, והוא מיהר לחזור כדי לקבל תשובה גם עליה.

עד שיצא ונכנס עברו עשר דקות, לא יותר. הוא ניגש לאבא ושאל על הפרט הנוסף, אבל להפתעתו הגדולה אבי מורי כבר לא ידע על מה הוא מדבר. הוא ניסה להזכיר לו שהוא היה כאן מקודם ודיברו על הנושא באריכות ואפילו העמיקו בו, אבל אצל הידען הכי גדול בדור בתורה, האיש שלא שוכח שום דבר בכל התורה כולה, לא הצליח להזכר על מה הוא דיבר איתו לפני עשר דקות, והוא היה צריך לשאול את השאלה מהתחלה.

גם כשהיה אבי מורי יושב לאכול ארוחת צהרים, ברגע שסיים לאכול הוא שכח מה הוא אכל. בארוחת הצהרים הוא לא היה נוטל ידיים ולכן היה צריך לברך ברכה אחרונה על כל המאכלים שאכל, ולא רק ברכת המזון. כל יום הוא היה צריך לשאול: "מה אכלנו עכשיו?", כדי לדעת אילו ברכות הוא צריך לברך כברכה אחרונה. זה היה דבר יום ביומו, בעיני ראיתי את זה כסדר, שוב ושוב. כמובן שכשהיה אוכל לבד היה נזהר לזכור מה אכל כדי שידע מה לברך, אבל אם היה מי שיזכיר לו מה הוא אכל, לא היה לו שום צורך לזכור את זה!

אבא היה מביט בו ושואל: יש לך שיעור תורה?

רק כדי לתפוס עד כמה היה הזיכרון של אבי מורי זצ"ל בלתי נתפס, אספר לכם מה ששמעתי מאנשים, סיפרו לי שאבא זצ"ל נשאל פעם שאלה מסויימת היכן כתוב דבר מסוים, היה זה כשהיה בדרכו לכולל חזו"א. כשהוא סיים לצעוד את רחוב רשב"ם אמר שהמימרא הזאת אינה כתובה בש"ס בבלי, וכשפנה מרחוב חזון איש אמר שזה לא כתוב גם בירושלמי, וכך בכל פניה שפנה היה אומר איפה זה לא כתוב, כי בינתיים הספיק להעביר בזכרונו את כל הבבלי וכל הירושלמי. הוא אמר שגם בזוהר זה לא מופיע, ולבסוף אמר שזה נמצא בזוהר חדש.

והנה אנחנו רואים שהוא לא זכר מה הוא אכל לפני שתי דקות לארוחת הצהרים, וזה לא שהוא לא ידע מה הוא אוכל, כי לפני שאכל הוא הסתכל לראות, כדי לדעת איזו ברכת הנהנין עליו לברך, אבל לאחר מכן הוא הספיק לשכוח.

אבל זה בכלל לא שאלה איך ייתכן שאדם שזכר את כל התורה כולה לא זכר את הדברים שקרו סביבו. אדרבה, זאת הסיבה שהוא זכר את כל התורה כולה, כי כל מעייניו היו נתונים רק בתורה, וכל הדברים האחרים לא עניינו אותו בכלל.

דוגמה לכך אפשר היה לראות כשהביאו אליו נדבנים עשירים, גבירים בעלי שם, אנשים שהחזיקו ברכוש של מיליונים רבים. היו אומרים לו "הרב, האיש הזה הוא אחד מגדולי תומכי התורה בדור, הוא מחזיק אלפי אברכים", אבא היה מביט בו ושואל: "יש לך שיעור תורה? אתה לומד כל יום?", את מי מעניין כסף, אפילו אם הוא משמש לתמיכה בלומדי תורה, בעיניו התורם לא היה ראוי לכבוד או ליחס מיוחד אם הוא עצמו לא לומד כל יום בקביעות.

הגיע פעם יהודי עשיר לביתו ואמר לו שהוא מאוד רוצה להנות את מרן שר התורה, הוא שאל את אבא זצ"ל אם יש משהו שהוא יכול לעזור לו. אבא אמר לו שהוא מאוד ישמח לעזרה, יש לו איזה תוספות מוקשה ואם הוא יסביר לו את התוס' זה מאוד יעזור לו...

כסף? כסף לא מעניין, שום דבר לא מעניין, רק התוס' המוקשה, זאת העזרה היחידה שהוא יכול לקבל.

הסטייפלער מעולם לא התכוון שבן תורה צריך לשבת עם שעון ולמלא שתיים עשרה שעות לימוד ביום

ידוע ומפורסם בשם מרן הסטייפלער זצ"ל שאמר, כי כל בחור יכול ללמוד שתיים עשרה שעות ביום לפחות, ומי שאינו עושה כן - אינו מנצל את זמנו. החשבון פשוט: אדם סביר זקוק לשמונה שעות שינה ביממה, מלבד זאת - שעתיים מוקדשות לשלשת התפילות שביום, עוד שעה מוקדשת לאוכל ושעה נוספת לשאר הצרכים, והנה נותרו לנו שתיים עשרה שעות פנויות אותן ניתן להקדיש ללימוד התורה. חשבון זה, מביא רבים לקחת דף ועט, ולנסות לבחון האם סדרי הישיבה אכן כוללים שתיים עשרה שעות לימוד ביום... אחרים סבורים, כי אם אינם לומדים שתיים עשרה שעות ביום - אין ערך ללימודם, ומשמעות הדבר הינה שאינם לומדים די... אולם לאמיתו של דבר, מדובר בטעות. הסטייפלער מעולם לא התכוון שבן תורה צריך לשבת עם שעון ולמלא שתיים עשרה שעות לימוד ביום. לא זו הדרך ולא זו העיר. בשורות הבאות, ננסה להסביר מעט את כוונתו של הסטייפלער, בכדי שנבין היטב מה נדרש מאתנו, ונוכל להתחזק בימים המרוממים העומדים לפנינו.

שכן כתב הרמב"ם (פ"א מהלכות תלמוד תורה ה"ח): "כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל יסורין, בין בחור בין שהיה זקן גדול שתשש כחו, אפילו היה עני המתפרנס מן הצדקה ומחזר על הפתחים, ואפילו בעל אשה ובנים, חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר: והגית בו יומם ולילה".

בדברי הרמב"ם, אנו מוצאים יסוד פשוט מאד: על כל אדם, מוטל חיוב גמור ללמוד תורה כפי יכולתו. אין שום אדם בעולם שפטור מלימוד תורה, בדיוק כפי שאין כל שעה שמופקעת מלימוד התורה. בכל רגע שבו האדם יכול ללמוד - הוא מחוייב לעשות זאת. גם בתשעה באב, שבו אסור ללמוד תורה, או רח"ל בימי אבלות שלא נדע מצרות - כתבו הפוסקים שישנו חיוב ללמוד בעניינים המותרים.

כך או כך: אין בעולם שום פטור מלימוד התורה!

הסטייפלער, בדבריו, לא התכוון להוסיף על החיוב הזה וגם לא לגרוע ממנו... הוא בסך הכל ערך חשבון פשוט, שמאפשר לאדם לבחון את עצמו: האם באמת הוא מנצל את כל הזמן העומד לרשותו ללימוד התורה? ובכן, הסטייפלער חישב ומצא, שאדם רגיל, שאינו לומד שתיים עשרה שעות ביום - כפי הנראה לא ניצל את מלא הזמן הפנוי העומד לרשותו ללימוד התורה!

האם זה אומר שכל צריך ללמוד שתיים עשרה שעות ביום? לא בהכרח... ישנו מי שיכול ללמוד רק עשר שעות ביום, וישנו לעומתו אחר - שיכול ללמוד שמונה עשרה שעות ביום! אולם דבר אחד ברור: מי שאינו לומד שתיים עשרה שעות ביום - אינו מנצל את כל

הזמן הפנוי ללימוד, וזה המקום לבדוק להיכן הולך הזמן המבוזבז...

והוא עשה זאת באמצעות מבחן שתיים עשרה השעות...

במילים אחרות: אם בחור יודע שבכל יום עליו להקדיש שעתיים לנושא מסויים שאינו לימודי, ומשום כך הוא מסוגל ללמוד עשר שעות בלבד - אין שום בעיה. הבעיה מתחילה, כאשר בחור משלה את עצמו שהוא מנצל כל רגע ללימוד, בעוד לאמיתו של דבר, תמונה זו רחוקה מהמציאות כרחוק מזרח ממערב... את האשליה הזו, ביקש איפוא הסטייפלער לנצל, והוא עשה זאת באמצעות מבחן שתיים עשרה השעות... כלומר: לאדם סביר, ישנן שתיים עשרה שעות פנויות ביום, ועליו לשאול את עצמו כיצד הן מנוצלות... אם הוא לומד בכולן? מה טוב. אך אם לא - עליו לשאול את עצמו מה הוא כן עושה בשעות הללו, ולבחון האם השימוש שהוא עושה בשעות הפנויות העומדות לרשותו - אכן מוצדק! ואם תשאלו, מנין לי שזו כוונתו של הסטייפלער? התשובה פשוטה מאד: משום שזו היתה הגישה העקבית שלו בכל הוראותיו והדרכותיו!

אני זוכר, שכאשר היו מדברים עם הסטייפלער על 'בין הזמנים' - הוא אמר שאינו מכיר את המושג הזה... הוא אינו מבין: אם אדם יכול ללמוד - הרי שהוא צריך ללמוד תמיד, ב'זמן' כמו ב'בין הזמנים'... ואם הוא מרגיש שהוא זקוק למנוחה ואינו יכול ללמוד כרגע - הרי שעליו לנוח, בין אם מדובר ב'זמן' ובין אם מדובר ב'בין הזמנים'! כלומר: אין רגע של 'פטור מלימוד התורה'. כל אדם, בכל רגע, מחוייב ללמוד תורה - כפי יכולתו. אלא מה? לפעמים אדם צריך לנוח, ואינו יכול ללמוד... זה בסדר גמור! אנחנו בני אדם! אולם בכל רגע שבו ניתן ללמוד - צריך ללמוד!

ומעתה, בדיוק באותה גישה יש להתייחס גם לשעות הלימוד במהלך היום. אין רגע שפטור מלימוד התורה. כל אחד צריך לנצל כל רגע מיזמו - כפי יכולתו. בחור שיכול ללמוד שתיים עשרה שעות - מה טוב. אולם בחור שיכול ללמוד יותר מכך - מחוייב ללמוד יותר מכך! ואם הוא אינו יכול ללמוד אלא עשר שעות בלבד? אין בעיה! העיקר שהוא ממצה את היכולות שלו, ואינו מבזבז את הזמן בחוסר תשומת לב - תוך אשליה כביכול זמנו מנוצל באופן מלא!

וזו צריכה להיות הגישה גם לסדרי הישיבה: אין מציאות כזו של 'בין הסדרים'... בחור שיכול ללמוד - מחוייב ללמוד ב'סדר' בדיוק כמו ב'בין הסדרים'... ובחור שמרגיש שעליו לנוח מעט - צריך לעשות זאת גם אם מדובר באמצע ה'סדר'...

ומעתה, אחר שהקדמנו כל זאת, ברור במה יכול כל אחד ואחד מאתנו להתחזק בימים שנותרו לנו עד קבלת התורה המחודשת בחג השבועות: לנצל את הזמן במקסימום האפשרי! לישון כמה שצריך, לאכול כמה שצריך, להתנהג בצורה נורמלית וסבירה, אבל במקביל, את הזמן שניתן לנצל ללימוד - לנצל היטב!

"זכורני שלפני כ-25 שנה סיפר לי אחד מבאי ביתו של הרבי, שהוא פתח את הגמרות בש"ס שלו, והרבי היה נוהג לציין כל מסכת כמה פעמים הוא למד אותה. אותו אחד בדק ומצא שיש מסכתות שהרבי ציין שלמד אותן כבר 300 פעמים, וזה היה לפני שנים רבות. סביר להניח שמאז הספיק ללמוד אותן עוד כמה עשרות או מאות פעמים.

גדלותו המופלאה של כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה'מבשר טוב' מביאלא זצ"ל,
רבתורה הקדושה, בשיחה עם תלמידי חביו הגאון ר' מיכל ויינר שליט"א | חלק ב'

יעקב א. לוסטיגמן

בשבוע שעבר הבאנו את חלקה הראשון של השיחה שקיימנו עם הגאון ר' יחיאל מיכל ויינר שליט"א, רב בית המדרש ביאלא ברמת בית שמש א', שבמשך שנים רבות זכה להיות דבוק במרנא ורבנא, שר התורה והחסידות מרן אדמו"ר מביאלא זצ"ל, אשר עלה בסערה השמימה לפני שבועות אחדים, למגינת כל לב.

דמותו של הרבי זצ"ל היתה רבת אנפין ובשיחה שקיימנו עם הרב ויינר שליט"א זכינו לשמוע כמה וכמה עובדות נפלאות על הנהגתו המופלאה וגדלותו העצומה, והפעם לכבוד חג השבועות, חג מתן תורה, אנו מרכזים כאן את העובדות ששמענו ממנו על גדלותו במיוחד של הרבי זצ"ל בתורה, ובזה החילוננו להביא מעט מזעיר משביבי האורה של אותו צדיק.

"אחד הדברים שהיו שנואים על הרבי זצ"ל יותר מכל, היה הפרסום, פותח הרב ויינר את העיסוק הנושא. "הוא התרחק מכל סוג של פרסום, וגם לימד אותנו שאין שום דבר טוב בפרסום. עמדתו היתה שכל פרסום גורם לנזק, ומי שענינו בראשו צריך להתרחק מהפרסום כמו מאש.

"האמת שההתרחקות מהפרסום אכן הצליחה לו. הרבי היה ענק שבענקים, ידיעותיו בתורה היו כשל אחד מגאוני הדורות הקודמים, ובכל זאת לא היה לזה פרסום גדול. מי שידע ידע, ומי שלא ידע לא ידע. "ובכל זאת, מדבר אחד הוא לא נרתע, חיבור ספרים והדפסתם. לא רק שהוא לא נרתע, אלא שהוא היה אחד מכותבי הספרים התורניים הפוריים ביותר בדורנו, למעשה אני לא יודע אם יש מישהו שכתב יותר ספרים מהרבי, ולמען האמת אני אפילו לא יודע לנקוב במספר מדויק של ספרים שהוא חיבר, כי אין לי את כולם, אבל זה ברור שהוא חיבר למעלה ממאה ספרים, ויש הטוענים שמספר ספריו הגיע ל-137. אגב, על כל ספר שלו שהודפס, הוא היה מברך ברכת שהחיינו בשמחה גדולה והוא ראה בזה זכות עצומה שזכה להדפיס עוד ספר.

הוא יזדקק למאה שנות עבודה

"אבל הספרים המודפסים הם רק חלק קטן מהחומר שהיה כתב בימי חייו. הרבי אמר לי פעם בעצמו, שכדי להוציא את כל הספרים

שלו הוא יזדקק למאה שנות עבודה, והוא לא היה אדם של גוזמאות. כמובן שהוא התכוון לומר שכלל שהוא יעסוק בכתיבת הספרים, כך הנושא ילך ויתרחב עד שזה יגיע למאה שנה.

"אני אסבר קצת את האוזן של הקורא כדי להסביר איך זה עבד. הספרים של הרבי נכתבו בדרכים שונות. חלקם נכתבו בידו ממש, ואחרים נכתבו על ידי עורכים תורניים שתמללו שיחות הרבי אמר וריכזו אותן לספרים.

"למעשה זה היה עובד כך: בא אחד מאנשי ההוצאה לאור של ספרי הרבי, ואומר לרבי שהוא רוצה להדפיס ספר חדש. הרבי מקבל את ההצעה בשמחה, הוא תמיד נענה בחיוב להצעות כאלו, ונותן לפונה אליו מאמר תורני שכתב בנושא מסויים. המו"ל לוקח את המאמר, מקליד אותו ומחזיר לרבי לתיקונים והערות. הרבי היה מקבל לידיו את הדפים, וברגע שהוא נכנס שוב לסוגיא, נפתחו מעיינות החכמה והוא החל לכתוב הערות ארוכות ונרחבות, עם פלפולים ודיונים והוכחות וסתירות ויישובים. המו"ל לוקח את זה ואחרי תקופה מחזיר את זה מוקלד ומסודר משולב בתוך המאמר המקורי, וכשהרבי עובר על זה הוא שוב כותב עוד הערות ועוד הרחבות

וביאורים, וחוזר חלילה עד שזה הופך לספר עב כרס והמו"ל מתחיל לחשוש שזה כבר לא ייכנס בכרך אחד, או אז נשלמה המלאכה, והספר יורד לדפוס.

"הספרים הללו, אף שלא עשו להם פרסום מיוחד ולא היתה להם הפצה מאסיבית, הם הגיעו לכל פינה בעולם, וחיזקו אנשים רבים בכל מיני דרכים וצורות. סיפר לי אחד מחסידי ביאלא שפעם הוא היה צריך לחזור על הפתחים לאיזה עניין של צדקה, וכשהגיע לביתו של יהודי בחו"ל התעניין הלה להיכן הוא משתייך ואיזה חסיד הוא. סיפר לו המשולח שהוא חסיד ביאלא, מיד לקח היהודי את פנקס הצ'קים ורשם לו המחאה על סכום גדול במיוחד. תמה החסיד ושאל כיצד זכה לכזאת נתינה יפה, והתורם השיב לו שלפני שנים רבות הוא היה במצב רוחני ונפשי ירוד מאוד ונתקל בספר 'כח איש ישראל' של הרבי מביאלא, הספר נתן לו חיזוק עצום ושינה את חייו מן הקצה אל הקצה, ולכן הוא רואה זכות לעצמו להחזיר טובה לרבי מביאלא על ידי שהוא תורם סכום כסף משמעותי לאחד מחסידיו.

ספר 'לעולם יהא אדם', וספר 'שבת - מעין עולם הבא'

"הצורה הזאת של כתיבת ספרים נמשכה שנים וחזרה על עצמה שוב ושוב", ממשיך הרב ויינר את התיאור, "זה היה בכל מקצועות התורה. אני שולף עכשיו מהזיכרון את הספרים שאני זוכר כרגע שהרבי כתב: יש לו ספר על ענווה, על מצוות תשובה, על עבודת האכילה, על גלות השכינה. הוא כתב ספר מיוחד על חשיבותה של האשה היהודית, ועוד ספר על החשיבות המיוחדת של תפילת נשים, הוא כתב ספר על קדושת ישראל, על עבודת ישראל, יש לו ספר 'מאמר התורה', ויש לו ספר על תיקונים בזמן הזה, ספר 'לעולם יהא אדם', וספר 'שבת - מעין עולם הבא', יש לו ספר על תחיית המתים, וספר שפונה במיוחד לאנשים חולים ומדריך אותם כיצד להתמודד עם המחלה בצורה יהודית - אני מכיר כמה וכמה יהודים שהיו חולים והעידו שהלימוד בספר זה נתן להם כוחות אדירים להתגבר על המחלה ולהחלים ממנה. הרבי כתב מאמר מיוחד על הכרת הטוב, ספר על ט"ו בשבט! כמובן ספרים על מועדים נוספים, על אמונה, נצחיות בית המקדש, על ברכת המצוות, יש לו כמה ספרים על גדרי התשובה, הרשימה הרבה הרבה יותר ארוכה אבל אני לא זוכר את כל הספרים כרגע... הרבי כתב עשרות ספרים על מסכתות הש"ס בעיון עמוק ונפלא, עם הרבה שטיקלעך תורה של ר' חיים, כהרמב"ם תופס מקום מרכזי בכל שיעוריו. הוא יכול היה לתפוס סוגיא אחת ולמסור עליה עשרה שיעורים שונים, מעשרה כיוונים שונים.

"היו תקופות שהוא היה אומר שיעור יומי בכולל, והיו תקופות שאמר שיעור רק שלוש פעמים בשבוע, כל פעם לפי העניין והיכולות שלו באותה עת, וגם לפי היכולות של האברכים הלומדים לעמוד בקצב. אבל למרות שמסר אינספור שיעורים, הוא מאוד הקפיד להיכן את עצמו לפני כל שיעור. שמעתי מראש ישיבה אחד שנכנס לרבי

בתחילת דרכו כראש ישיבה וביקש הדרכה, הרבי אמר לו "מעולם לא מסרתי שיעור בלי להיכן אותו קודם לכן, ואפילו לא שיעור משנה ברורה לבעלי בתים!".

"והחידוש הגדול הוא שהרבי טען שבכל ספריו הוא לא חידש דבר! הוא לא כתב דברים סתם כך מדעתו, אלא כל מה שכתב מבוסס על יסודות חז"ל, בש"ס ובפוסקים. שום דבר לא מעצמו, אבל זה ברור שכשהוא היה לומד רשב"א הוא היה לומד אותו בכזאת עמקות שהוא היה רואה שם דברים שאדם רגיל לא רואה בדרך לימודו, ולכן יש שיגדירו זאת כחידושים. הבקיאות שלו היתה יוצאת דופן, כך גם בספרי החסידות היה בקי באופן נפלא בכל מכמני התורה.

"כבוגר ישיבת פוניבז' השיטה הלימודית שלו היתה בהתאם, והרבי עצמו היה מגדיר את עצמו תלמיד של מרן הגר"ש רוזובסקי, בהסבירו שרבי שמואל לימד אותו איך ללמוד. והאמת שעוד בתור תלמיד בישיבת פוניבז' הוא התבלט בכך שהיה כמעין הנובע, ותמיד ידעו שאם נתקעו בלי משהו שיגיד 'חבורה', הרבי יכול תמיד לשלוף במקום שיעור ולומר חבורה בסוגיא הנלמדת.

"הדבר המדהים היה שבנוסף לכתיבה הפורה שלו, הוא גם היה מדבר המון ומוסר שיעורים בכל עת מצוא. בשנים הראשונות שלו בהנהגת העדה, כשהיה עורך של שולחנו הטהור, ה'טיש' בליל שבת, הוא היה אומר 'דבר תורה', בין שעה לשעה וחצי!

"כשהיינו שומעים אותו אומר תורה, זה היה מדהים, הוא יכול היה לתת תוכן של ספר שלם בשיעור אחד, בעודו שולף למעלה ממאה 'מראי מקומות' במהלך השיעור.

"כמובן שהחסידיים השתדלו לכתוב כל מה ששמעו מהרבי, וחלק מהספרים שלו הם בעצמם תימלולים של שיחות ושיעורים, שלאחר מכן גם קיבלו תוספת הרחבה כשהרבי עבר על זה בשלב העריכה. "לא זו בלבד, אלא שהוא גם היה מגיב לאירועים. כך למשל, במהלך השנה האחרונה, אחרי האסון הנורא של 'שמחת תורה', הרבי הוציא ספר על אמונה! לקחו מאמרים ישנים שהרבי אמר בנושא ועדיין לא הודפסו, קיבצו אותם יחד, הרבי הוסיף קצת פה ושם, והנה יצא ספר שנדרש בהתאם לקורות את עם ישראל באותם ימים, כמובן שבספר הזה הרבי כבר לא הוסיף הרבה כי הוא היה מאוד חלש, ולמעשה בחג שמחת תורה האחרון בשעות לפנות בוקר נפל למשכב, ומאז הלך מצבו הגופני והתדרדר".

הוא כל כך החדיר בנו את ההתרחקות מהפרסום

"האמת שזה די קשה לי לספר כל כך הרבה על הרבי", מדגיש הרב ויינר, "הוא כל כך החדיר בנו את ההתרחקות מהפרסום ואת ההבנה שהפרסום מזיק לאדם, שאנחנו כל השנים השתדלנו לא לפרסם את הרבי שלנו יותר מדי. לכן זה לא בא לנו בטבעיות גם עכשיו לדבר עליו ולספר כמה שהוא היה אדם גדול, אבל זה ברור שעכשיו הפרסום כבר לא יכול להזיק לו, ואדרבה, חלילה לנו מלהתעצל בהספדו של חכם, מה שהיה פחות ראוי עד עכשיו, הפך עכשיו לצו השעה, ולכן אנחנו צריכים להתאמץ בהספדו.

"היו שיאמרו שזה בלתי אפשרי לתפוס איך אדם עסוק כל כך כמו

"באופן כללי, אבא לא היה איש של חומרות והקפדות יתירות. רק בנושא של התמדת התורה הוא היה אש להבה, שקדנות אינסופית, בלי ויתורים. אחד שלמד איתו בישיבה, כשהיה בן 14, סיפר שהוא עצמו היה לומד 14 שעות ביממה, אבל אבא זצ"ל היה לומד 18 שעות ביממה, ואף אחד לא הצליח להבין איך הוא הצליח בכך..."

ראש ישיבת 'תורה אור' הגאון רבי שמחה שיינברג שליט"א בשיחה מיוחדת עם 'לקראת שבת', על משנתו של אביו מרן הגר"ח פ' שיינברג זצ"ל, הדרך שהתווה לקניית 'גישמאק בלימוד', וסוד הציציות המפורסמות שלו

מאת אברהם פוקס וצוות 'לקראת שבת'

במסגרת החיפוש והחקירה אחר הגורמים המביאים את עמלי התורה ליזכות לתחושת של 'גישמאק' ומתיקות בלימוד הגמרא, פנינו להגאון רבי שמחה שיינברג שליט"א, ראש ישיבת 'תורה אור' ובנו ממשיך דרכו של מרן הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל, וביקשנו לשמוע מפיו אודות הדרכים לקניית הגישמאק בלימוד, והנהגות שלמד אצל אביו הגדול בעניין זה ובעניינים הקרובים אליו.

"אבא זצ"ל, היה טורח ומתייגע להגיע בכל נושא ובכל דבר לסברא הישרה. הישרות בלימוד, זה היה עיקר העיקרים אצלו, הוא נתן הרבה מקום גם לבהירות, 'קלארקיטי', אבל הסברא הישרה זה היה העיקר. הוא דקדק במילים והתאמץ מאוד שכל דבר יהיה אמיתי, עם סברא המתקבלת על הדעת בצורה הגיונית.

"הגמרא אומרת בסנהדרין צ"ז, אין בן דוד בא עד שיתמעטו התלמידים, שנאמר כי אפס עצור ועזוב. אבא זצ"ל היה שואל, מה הפשט יתמעטו התלמידים? הרי אנו רואים שעולם התורה גדל בקצב נפלא, ישיבות מתרבות מיום ליום, ומספר התלמידים בישיבות עצמן הולך וגדל בקצב מהיר ביותר בלי עין הרע. מה הפשט אם כן שיתמעטו התלמידים?

"אלא, היה אבא אומר, שתלמידים יש הרבה, כל יום יותר ויותר ב"ה, אבל התלמידים האמיתיים, אלו שיודעים ללמוד גמרא עם סברא ישרה, להבין היטב את הלימוד ולשמוח בו, הולכים ומתמעטים. הוא השקיע בזה המון מחשבה וכוחות, לבנות תלמידים אמיתיים, ואכן זכה וראה פרי בעמלו וב"ה יש כמה וכמה ראשי ישיבות ומרביצי תורה מפורסמים, שידועים ומוכרים כתלמידיו המובהקים, כי הוא אכן בנה אותם בעמל וביגיעה".

- מה היה ראש הישיבה זצ"ל אומר לבחור שבא אליו שהוא לא זוכה להרגיש 'גישמאק בלימוד', כיצד היה מייעץ לו ללמוד כדי להרגיש את המתיקות הזאת?

"האמת שאיני זוכר מקרה שבו ראיתי שמישהו שואל אותו את השאלה הזאת, ואני לא יודע אם באו לשאול אותו שאלות מהסוג הזה, אבל אני מניח בפשטות שאם היו שואלים אותו את השאלה הזאת הוא היה אומר שכדי להשיג הנאה בלימוד, צריכים קודם כל להתייגע בלימוד. הרי חז"ל הקדושים אומרים "יגעת ומצאת תאמין", מה הפשט 'מצאת' מה מצאת? התשובה היא בדיוק זה, גישמאק בלימוד. מי שמתייגע בלימוד זוכה להרגיש גישמאק בלימוד.

"ואם ב'גישמאק בלימוד' עסקינן, אני יכול לומר לכם דבר מה שכן שמעתי ממנו, הוא דיבר על ההקדמה של ה'אגלי טל', שכתב הרה"ק רבי אברהם מסוכטשוב, בעל ה'אבני נזר'. בהקדמה ל'אגלי טל', הוא כותב שיש טעות שטועים לומר שמי שנהנה מהלימוד ומהחידושים שהוא אומר בלימודו, הרי הלימוד שלו אינו כ"כ 'תורה לשמה', כי

יש לו גם הנאה אישית מזה. ה'אגלי טל' סותר את הטענה הזאת ודוחה אותה מכל וכל, וכותב ש"עיקר מצוות לימוד התורה, להיות שש ושמוח ומתענג בלימודו, ואז דברי תורה נבלעין בדמו. ומאחר שנהנה מדברי תורה, הוא נעשה דבוק לתורה", ומביא ראיות לדבריו, ומוסיף עוד שה"לומד לשם מצוה ומתענג בלימודו, הרי זה לימוד לשמה, וכולו קודש, כי גם התענוג - מצוה".

• **בעניין זה של לימוד וחינוך חידושים, היתה לראש הישיבה זצ"ל דרך ייחודית, והוא היה משקיע רבות בחידוד התלמידים שיוכלו להבין סוגיות בכוחות עצמם בעומק נפלא...**

"אכן, הוא אפילו חיבר ספר מיוחד על כך, 'משמרת חיים', והאמת שמאחורי הספר הזה מסתתר סיפור מעניין..."

"לפני שעלה אבי מורי לארה"ק והקים את ישיבת 'תורה אור', הוא היה משגיח במשך כ-25 שנה, בישיבת 'חפץ חיים' בארה"ב. ראש הישיבה שם היה הגאון רבי דוד ליבוביץ זצ"ל, שהיה אחיינו של מרנא החפץ חיים זצ"ל, הוא היה בנו של רבי אהרן כהן, אחיו הגדול של החפץ חיים, וכשגדל הוא למד בחברותא עם החפץ חיים, והיה גם תלמידו של הגאון רבי נפתלי טרופ, בישיבת ראדין. בהמשך הוא עבר ללמוד גם בסלבודקא.

"רבי דוד ליבוביץ הקים בישיבתו שיעור מיוחד שאותו היה מוסר ב'ליל שישי', ובמהלכו היה מציג בפני הבחורים איזה רשב"א או ריטב"א או 'ראשון' אחר בסוגיא הנלמדת, ולאחר מכן היה 'טוחן' איתן את הדברים הדק היטב, במטרה לחדד אותם ולהרגיל אותם לחשיבה למדנית.

"כשנפטר רבי דוד, הותיר אחריו את בנו הגאון רבי חנוך העניך זצ"ל, שהיה אז בן 23 בלבד, אבל את השיעור הזה של ליל שישי, לקח אבא זצ"ל על כתפיו ומיני אז היה מוסר אותו מדי שבוע לחידוד התלמידים, אף שהוא לא היה מגיד שיעור בישיבה באופן רשמי, אלא יותר משגיח או אולי 'משיב' בחלק מהתקופה. דרכו בשיעור זה היתה להציג בפני הבחורים שאלות בסוגיא הנלמדת.

"את השיעורים הללו הוא היה מקליט, ולימים לקח נכדו, הגאון רבי מרדכי אלטוסקי את ההקלטות, וערך מהן את ספר 'משמרת החיים', על שם ה'משמר' שאבא זצ"ל היה עושה עם התלמידים ב'ליל שישי' באותן שנים.

"השיעור עצמו היה נמשך כשעה וחצי, אולי קצת יותר, ובדרך כלל היה אבא זצ"ל מספיק להציג בשיעור כזה שלוש שאלות. הוא לא היה מתרץ אותן, הוא היה שואל, והבחורים היו מתחילים להתווכח, ולנסות לחדד את השאלה ולמצוא לה תשובות, ואבא היה מכוון אותם ואומר להם "צריך להוסיף פלפל", או שהיה אומר שסברא שהוצגה כרגע אינה טובה, ויש צורך לשפר אותה. כך הוא היה מרגיל אותם לחשיבה למדנית, והעמיד תלמידים הרבה.

"הספר הזה זכה להצלחה אדירה, ומאז הודפס בכמה מהדורות, ונמכר בעשרות אלפי עותקים, הוא נחשב לספר יוצא דופן בהרבה מאוד מושגים, וידועה היתה החיבה המיוחדת שרחש ראש הישיבה הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי זצ"ל לספר זה, וידוע שהוא היה

לוקח אותו בכל פעם כשהיה צריך לטוס לחו"ל, כדי לעיין בו במשך הטיסה.

"למעשה, מרן הגרב"מ אזרחי כתב תשובות לשאלות בספר, והדפיס אותן כספר בפני עצמו, חלק מיוחד בסדרת ספריו 'ברכת מרדכי'. דרכו של הגרב"מ היתה שבכל פעם שהוא הדפיס ספר חדש, הוא היה עושה קידוש כדי לשמוח עם משפחתו ותלמידיו על צאתו של עוד ספר לאור עולם. בקידוש שערך לכבוד הוצאת ספרו זה, הוא אמר שאומנם הוא טרח והתייגע לענות על השאלות של אבי מורי זצ"ל, אבל לענות תשובות כל אחד יכול, כך אמר רבי ברוך מרדכי. לעומת זאת, לשאול כאלו שאלות נפלאות ולמדניות, זה היה הכח של אבי מורי זצ"ל..."

• **האמת שאחד הנושאים הכי מסקרנים בכל הקשור לדמותו של מרן הגרב"פ שיינברג זצ"ל, זה המנהג הידוע שהיה לו ללבוש ציציות רבות, ותלמידיו המובהקים אומרים כולם פה אחד, שהוא מעולם לא גילה להם את הסיבה, ובכל זאת, האם ידוע לכם למה נהג האבא ככה ומה ראה למנהג חריג זה? שאלתם אותו על כך פעם?**

"זה התחיל כשהיה כבן 40, מאז הוא התחיל לנהוג כמה הנהגות שליוו אותו כל חייו, כמו ההקפדה שלו להתפלל שחרית כוונתיקין, וגם להתעטף בציציות רבות ולהתעטר בתפילין במשך כל היום.

"שואלים אותי רבות, כמה ציציות הוא לבש, ואני לא יודע לומר. אני שיערתי שהוא לבש כ-90 ציציות. פעם סיפר לי אחייני שלי שכשאבא הלך למקווה, הוא ספר את הציציות שלו והגיע ל-107, אבל זה רק מה שהיה מעל החולצה, היו לו עוד ציציות שלבש מתחת לחולצה... "היו לו חבילות של ציציות שהיה לובש לפעמים כשהיה נכנס הביתה, בנוסף לציציות שאיתן יצא החוצה... כשהייתי ילד כבן 12, אני זוכר שהוא לבש הרבה פחות, אולי עשר או 15 ציציות, לא כאלו מספרים גבוהים, בהמשך הוא הוסיף עוד ועוד. כששאלו אותו מה הסיבה הוא לא הסכים לגלות, רק היה אומר שכל ציצית שהוא לובש זו עוד מצווה, אבל ברור לי שהיה לו גם חשבון במספר הציציות.

"לפעמים היו לו פצעים שנגרמו בגלל ריבוי הציציות, והוא היה צריך לקבל אנטיביוטיקה העירוני, מה שאילץ אותו להוריד קצת מהציציות, כי המספר כבר היה מעבר לכוחות שלו. פעם אחת אמא אמרה לו שהוא מגזים, זה היה איכפת לה שהוא כך מכביד על גופו, הוא הסתובב לאחייני שלי שהיה שם אז, ואמר לו "אם היא היתה יודעת את הסיבה למה אני לובש הרבה ציציות, היא לא היתה אומרת לי להוריד, היא היתה אומרת להוסיף!". זו היתה התבטאות מאוד נדירה שלו על העניין הזה, ובדרך"כ הוא לא אבה לדבר על כך בכלל..."

"באופן כללי, הוא לא היה איש של חומרות והקפדות יתירות. רק בנושא של התמדת התורה הוא היה אש להבה, שקדנות אינסופית, בלי ויתורים. אחד שלמד איתו בישיבה, כשהיה בן 14, סיפר שהוא עצמו היה לומד 14 שעות ביממה, אבל אבא זצ"ל היה לומד 18 שעות ביממה, ואף אחד לא הצליח להבין איך הוא הצליח בכך..."

"אמר לי מרן הגראי"ל זצ"ל: "שמתי לב שעד שנת ת"ר היה ריבוי של גדולי ישראל בכל דור, ואילו משנת הת"ר ואילך יש בקושי בכל דור שניים שלושה גדולי ישראל. מה הסיבה?"

הגאון רבי משה סחייק שליט"א, תלמידו חביבו של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, ומחבר ספרי 'מזקנים אתבונן', בענייני חג השבועות ומתן תורה

מאת: יוחנן וסרמן

באחרונה הבאנו כאן שיחה מרתקת עם הגאון רבי משה סחייק שליט"א, תלמידו חביבו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, אודות נושא תיקון המדות בראי עבודתו של מרן הגראי"ל שטיינמן, לרגל הדפסת ספרו החדש 'מזקנים אתבונן' - בין אדם לחבירו'.

הפעם נביא כמה קטעים מעניינים מתוך הספר הנוגעים לענייני חג השבועות ומתן תורה, אבל קודם לכן מעשה נפלא שמספר הרב סחייק על מה ששמע מפי מרן זצ"ל בעניין חג השבועות בימי ילדותו: "לקראת שבועות תשע"ד למדו בשיעורו של מרן משנה ברורה סימן תצ"ד העוסק בסדר תפלת חג השבועות", מספר הרב סחייק. המשנה ברורה כותב שם: ביום חמישים לספירת העומר הוא חג שבועות וכו', ונוהגין לשטח עשבים בשבועות בבית הכנסת והבתים, זכר לשמחת מתן תורה. ונוהגין בכל מקום לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של שבועות וכו'.

סיפר מרן על חג השבועות בימים עברו, ואמר שעל כל בית בעיר הולדתו בריסק היה ניכר שהוא "ירוק", ושזו היתה העבודה והשמחה של הנשים לקשט כך את הבית. ולחזק זכרון זה למתן תורה. מרן אף סיפר שהיה להם שיר באידיש שבו שרו "על הר ירוק ניתנה התורה". וכששאל אחד, אם עבירה לא לאכול מאכלי גבינה החג השבועות חיך ראש הישיבה, ואמר "להצלחה בתורה כל דבר של אכילה מעכב", [כמו שאמרו במדרש המובא בתוס' כתובות ק"ד ע"א: עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו]. "אמנם בחג זה אין הגבלת אכילה - פסח אסור לאכול חמץ, סוכות אסור לאכול מחוץ לסוכה, שבועות הכל מותר. אבל החכם רק יטעם מכל דבר ודיו, ובכך יקיים המנהג...".

ביקשו חברי השיעור ברכה להצליח בכל ענין קבלת התורה. אמר להם: אם ילמדו יהיה הצלחה, ואם לא ילמדו לא יהיה הצלחה. ניסו התלמידים בדרך עוקפת לקבל הברכה, והביאו את הגמ' במגילה שאומרת "לאוקמי גירסא סיעתא מן שמיא". וכן את הגמ' שאומרת "מה יעשה אדם ויחכם, אמר להן: ירבה בישיבה וימעט בסחורה, אמרו: הרבה עשו כן ולא הועיל להם, אלא, יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו".

לנוכח הגמרות הללו אמרו למרן שגם אנו רוצים ברכה, אבל מרן התעקש להשאיר בתודעת התלמידים שעיקר ההצלחה בתורה תלויה במאמץ, והתעקש שלא לברכם בברכת הצלחה בתורה, כי בידם הדבר ואינם זקוקים לברכתו!".

עוד מספר הרב סחייק שליט"א, "פעם אחת בשנים קודמות בלילה, כשהלכו כל האנשים, ונשארתי הכותב לבד עם ראש הישיבה כמה ימים לפני שבועות, חיפש ספר מגיד מישרים להבית יוסף.

"רק אציין בהערת אגב שמדרך לימודו היה שכל אימת שראש הישיבה היה מגיע לנידון המופיע בספר מסוים, היה מתאמץ להסתכל בפנים ולא לומר מהזכרון, ואפילו שכבר הביא את אותו ספר עשרות פעמים וידע את התוכן שלו בעל פה, ולפיכך היה בקי במיקום של כל ספר בארון הספרים שבביתו, ובחריצות רבה היה קם בעצמו למרות גילו המופלג כדי לעיין בכל ספר הנצרך בלימוד, ואם אירע שלא היה במקומו היה מחפשו ללא ליאות. הרחבתי בנושא זה בספר מזקנים אתבונן בטחון ואמונה השלם העמוד לצאת בימים אלו פרק כג - "בטחון לא נאמר על רוחניות".

"מרן זצ"ל אף היה מקפיד שלא להטריח אנשים אחרים ואפילו לא תלמידיו שיביאו לו ספרים, ואם לא היתה כל כך ברירה, והמצב לא אפשר שיביא בעצמו, היה מקפיד לומר רק בלשון שמשמע שיועיל אם יביאו ספר פלוני, אבל לא היה מבקש ממש שיביאו לו. "נחזור לענייננו, מרן זצ"ל לקח בידיו את הספר 'מגיד מישרים' ועיין זמן רב מאוד, לא רק על המעשה הנודע של ליל שבועות אלא גם עניינים אחרים, ולאחר מכן שאל אם מכיר אני ספר זה, ואמר שכדאי מאוד לעבור על הספר, מפני שהדברים שכתובים בו מעוררים מאוד לעבודת ה', וכן יש בו התעוררות גדולה לעמל והתמדת התורה".

והאדם יכול להיות כל כך גרוע ולבוא למצב של גנב ורוצח

מרן היה מקשה שבעשרת הדברות יש הרי שני חלקים, חלק אחד בין אדם למקום וחלק שני בין אדם לחברו. בחלק בין אדם לחברו כתוב לא תרצח, לא תגנוב וכו'. מעמד הר סיני היה מעמד חשוב מאד, שבכל הדורות לא היה כזה דבר שהקב"ה דיבר בעצמו לציבור שלם, מלבד מעמד הר סיני. נביא היה זוכה שהקב"ה ידבר אליו, וגם כן ע"י מלאך, אבל שהקב"ה ידבר בעצמו לכל ישראל, זה היה רק אז. היה זה מעמד נורא כזה שכל הבריאה שתקה, ואפילו עוף לא פרח כמו שכתוב במדרשים. כל הברואים הקשיבו למה שהקב"ה מדבר.

ומה הם הדברים שדיבר הקב"ה באותו מעמד? לא תרצח, לא תגנוב. לכאורה, דברים כאלה צריך לומר לאנשים פשוטים מאד: אל תהיה רוצח! אל תהיה גנב! והיאך זה שבמעמד כה גדול, דיבר הקב"ה דברים כאלו? אם היה מדבר לגויים, היה זה מובן, אבל למה לדבר כך לכלל ישראל?!

אך רואים אנו שהקב"ה ראה צורך לדבר את זה. כי אמנם מצד אחד האדם גדול מאד, הנשמה שלו גדולה מאד, היא באה מתחת לכסא הכבוד, מקום כל כך מרומם שלא שייך לתאר. ובכל זאת היא יורדת למטה, והאדם יכול להיות כל כך גרוע ולבוא למצב של גנב ורוצח, עד שצריך להזהירו 'לא תרצח' ולא תגנוב'.

רואים עד כמה זה עיקר גדול, שצריך לומר אפילו דברים כאלה. וכן מצינו בהרבה מקומות גודל הזהירות בענינים שבין אדם לחברו. כתוב בגמ' בשבת שכשבא נכרי ורצה להתגייר על מנת שילמדוהו כל התורה כולה על רגל אחת, שמאי לא רצה לקבל אותו. ואח"כ כשבא להלל הוא גייר אותו ואמר לו: 'דעלך סני לחברך לא תעביד' [מה ששנאו עליך לא תעשה לחברך], ואידך זיל גמור [שאר דברי התורה הם פירוש של כלל זה - למד ותדע].

זוהי ההקדמה לפני הכל! זאת אומרת שזה העיקר הגדול, 'דעלך סני לחברך לא תעביד'. ולמה לא אמר לו 'תשמור שבת'? הרי חילול שבת זה כל כך חמור?! מי שלא שומר שבת כאילו עובד עבודה זרה. וכן לא אמר לו שום דבר אחר אלא כל דעלך סני לחברך לא תעביד. משמע שההתחלה של האדם הוא דבר זה, ואדם שלא יודע את היסוד הזה אין מה לדבר אתו, לכן זה הדבר הראשון שצריך לדעת כשבאים לקבל את התורה.

בספרו החדש בסדרת 'מוזקנים אתבונן' - בין אדם לחברו, מביא הרב סחייק התייחסות של מרן זצ"ל לנושא של נגיעות אישיות והצורך להכיר בהן ולהתרחק מהן, הדברים נכתבו מפיו ע"י תלמידו הרה"ג רבי ישראל ארנון שליט"א:

"למחרת חג שבועות אסרו חג שנת תשנ"ה אמר: כתוב בספרים שיש בחינה שנחשב שקיבלנו אתמול את התורה, אבל האם באמת שמישהו מאיתנו קיבל אתמול את התורה? מה קיבלנו? אינני רוצה לרמות את עצמי, אבל אינני מרגיש חילוק בין היום לאתמול, ובין אתמול לשלשום. ישנתי היום וישנתי אתמול... רק מְדַבְּרִים

וּמְדַבְּרִים ונשאר רק דיבור, אנחנו מרמים את עצמינו. ואח"כ בעולם העליון יפתחו את עינינו ויאמרו: אַ-נְּעָר, טיפש, מה ד'ברת סתם. "וכן בשאר דברים שאדם עושה, מקים ישיבה, 'הכל לשם שמים', 'דואגים לריבוננו של עולם', 'אף אחד לא דואג לעצמו רק להקב"ה'... "וכמו ששמעתי שאמרו פעם לחזו"א שאפילו אדם גדול מאד - כשמגיע אצלו לנגיעה - ער פארלירט זאך [הוא נאבד], ואמר החזו"א שאסור לומר ככה, כי אם כן אף פעם אי אפשר לדעת, שהרי תמיד יש נגיעות, ואם כן אין באדם זה כלום...

"ראו מה זה ענוה של החזו"א, השלים מרן את דבריו, "הוא היה מוראדיגריין [נקי מאוד], לא חיפש טובת עצמו, ולא טובת המשפחה, ולא לאף אחד, כזה יהודי - זה אדם שחז"ל מתכוונים אליו".

משנת ת"ר ואילך נגמרה תקופת האחרונים. מה הסיבה?

עוד מביא הגר"מ סחייק בספרו: "אמר תלמידו הרה"ג ר"ב גרוסברד שליט"א: פעם הזכרתי לפני מרן את דברי הזוהר הקדוש הידועים בפרשת נח, שבשנת ה' אלפים ת"ר יפתחו מעיינות החכמה, ומה שכתב בעל הלשם שמאז אפשר יותר ללמוד את חכמת הקבלה. והשיב על זה רבינו זצ"ל: "שמת' לב שעד שנת ת"ר היה ריבוי של גדולי ישראל בכל דור, אפילו בתקופה האחרונה לפני שנת ת"ר, מזמן פטירת הגר"א בתקנ"ח, היו הגר"ח מוולוז'ין ושאר תלמידי הגר"א, הגאון רבי עקיבא אייגר הקצות החושן, הנתיבות המשפט, החתם סופר, הבית אפרים ועוד ועוד. כמעט בכל שטעטעל כיהן רב גדול בישראל.

ואילו משנת הת"ר ואילך יש בקושי בכל דור שניים שלושה גדולי ישראל. ובכלל, משנת ת"ר ואילך נגמרה תקופת האחרונים. מה הסיבה?

"מקובל לחשוב שהכל בגלל ההשכלה", אמר מרן, "אבל האמת היא שההשכלה כבר התחילה הרבה שנים קודם.

"אלא הסיבה היא שאז גילו את החשמל והתחילו להשתמש אתו. הבריאה נבראה בצורה המתאימה לחיי התורה. בראשית ברא אלוקים, דרשו חז"ל בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית, דהיינו צורת הבריאה בעולם נעשית בצורה המתאימה לחיים של תורה.

"עד שנות הת"ר, לפני שגילו והתחילו להשתמש בחשמל, האנשים חיו כמו בזמן הגמרא, כמו בזמן מתן תורה. המצב הגשמי היה אותו דבר. שאבו מים מהבאר, חטבו עצים ביער והסיקו מהם אש, ועל גבי אותם תנורים וכירות שהיו בזמן התנאים והאמוראים אפו ובישלו. לא היה שפע של גשמיות.

"גם אם רצו להרבות בגשמיות לא היה שייך במציאות", הסביר מרן, "כל דבר הלך בקושי ובטורח, וממילא אכלו את מה שצריך. גם אם רצו להרבות באכילת בשר זה היה פעולה קשה מאוד. לא היה שייך לבשל הרבה מאכלים, וגם אם בישלו לא היה שייך לשמור מזים ליום, ממילא אנשים אכלו כפי הצורך ולא התגשמו במאכלים רבים.

זכיתי ותקופה מסוימת למדתי איתו בלילות מסכת ביצה, היה ממש תענוג בלתי נתפס ללמוד איתו ולשוט בכל מרחבי התורה. בחורים ואברכים היו 'רבים' ממש כדי לזכות לקבוע איתו שיעור או חברותא אפילו פעם בחודש. הייתה תקופה בה היו לו בשבוע אחד למעלה מארבעים שיעורים וחברותות כל שבוע

על מתיקות התורה של מורי ורבי הגרש"י בורנשטיין זצ"ל, ראש ישיבת קריית מלך

מאת: הרב ישראל היימן

'חזו בני חביבי... ועסקו בַּחֲדוּתָא דִּילִי'

היה לוקח לו זמן 'להתעורר' אחרי שיעור יומי

לא היה אפשר להסיח את דעתו לפני שיעור, לא היה אפשר לשוחח איתו בשום נושא לפני או מיד אחרי השיעור. היה לוקח לו זמן 'להתעורר' אחרי שיעור יומי, כל יום ממש.

אחרי השיעור כמעט בכל יום היה נשאר ראש הישיבה לשוחח בלימוד עם בחורים ולכן היה נצרך ללכת להתפלל מנחה בבית כנסת סמוך, שם התחילו את התפילה מאוחר יותר מבישיבה. בדרך הקצרה מהישיבה לבית הכנסת לפעמים השתרר ביניהם שקט, מקורבו שליווה אותו לא דיבר איתו בשביל לא להפריע לריכוז. כעת אמנם כבר אחרי השיעור אבל רעיונותיו משוטטות עוד בעולם בו מתערבים ראשונים ואחרונים לשונות וציטטות מהסוגיא בה אוחזים. לפעמים הוא היה פולט לעצמו, "לא בטוח שזה מסתדר עם הרשב"א..." בדרך כלל הוא לא ביאר מהו ה'זה' ולא יזהר רשב"א הוא מתכוון... אבל היה ניכר בעליל שהוא לא איתנו...

אחרי התפילה הוא היה אומר למי שליווה אותו, שלא בטוח שהיה מותר לו להתפלל, הראש שלו היה בורח כל הזמן לשיעור, אז גם היה מוסיף בקשה לקרוא לאחד מתלמידיו הגדולים שהיה 'החוזר'

כשאני שומע את צמד המילים 'גישמעק בלימוד' זה מעמיד אצלי, אוטומטית את דמותו של מו"ר ראש הישיבה הגרש"י בורנשטיין זצוק"ל. אני רואה בעיני רוחי את דמותו האצילה כשהוא עומד על מדרגות ארון הקודש, סטנדרים לתמיכת הידיים משני צדדיו וכולו לוחט בריתחת הלימוד כשמתיקות ועריבות נוטפת מכל מילה והאווירה המיוחדת משפיעה על חלל בית המדרש.

מי שראה זאת פעם אחת, לא ישכח.

זה היה מחזה שכמעט לא ניתן להעביר אותו במילים. שיעוריו נתנו מימד לא רק של עמקות התורה ורוממותה, הם נתנו גם את המימד של כבוד התורה, בצורה בה הוא העביר את השיעורים, במתיקות שהוא נסך בכל שורה בגמרא או בכל דיבור ברש"י.

למדנו ממנו לא רק איך 'מפרקים' תוס' או דיבורים של הראשונים, למדנו ממנו הרבה איך ניגשים ללימוד, איך חווים לימוד של סוגיה... אמר לי פעם אחד מגדולי תלמידי, תלמיד חכם עצום שכבר שמע ממנו שיעורים כמה עשרות שנים עוד מימות 'חברון גאולה'. אותו תלמיד היה מקפיד להיכנס מידי יום לשיעור יומי וכל שבוע לשיעור כללי, לא פיספס שום שיעור גם בימים בהם נולדו ילדיו. הוא ידע כמעט תמיד מראש את רוב מה שייאמר בשיעור כיון שהוא כבר שמע כמה מחזורים על המסכת הנלמדת והכיר את תורתו של ראש הישיבה כמעט על כל דיבור המתחיל בכל סוגיה. הוא הסביר לי את הכמיהה הבלתי נגמרת שלו להיכנס ולשמוע שוב ושוב. "חוף מהדברים הרבים שמתחדשים מידי מחזור, גם בדברים הישנים אני מוצא טעם, לא תמיד בעצם מה שנאמר - את זה אני מכיר ויודע מראש שזה הולך להיות המהלך. אני נכנס לשיעור בשביל לחוות את הגישמעק של הדברים פעם נוספת. הצורה בה ראש הישיבה 'מוריד' את הדברים, המתיקות של צורת אמירת החידושים, בשביל זה אני נכנס".

כמדומה שהסוד של המתיקות הזו, מה שגרם ל'זיסקייט' הזו בלימוד הייתה העובדה שהוא פשוט היה שם... חי בכל רמ"ח ושס"ה את מה שהוא אחז בו כרגע.

בעומק העיון, בהלכה, במוסר, במחשבה, הוא היה חי את מה שהוא למד ברמה כזו שלא היה לו צורך להיזכר איפה אוחזים, הכל היה המשך אחד ארוך.

בשיחותיו תמיד היה מזכיר ראש הישיבה את ההלכה של התראה: כל אדם אם עשה חלילה עבירה שזדונה מיתת בי"ד חייב התראה, בלא התראה אי אפשר לגזור עליו את המיתה המחויבת. ההלכה היא שהתראה צריכה להיות תוך כדי דיבור למעשה העבירה. אם התריאו באדם ואחרי חצי דקה הוא עבר את העבירה, כבר אין זה נחשב מזיד המחייב מיתת בי"ד. כי ביותר מתוך כדי דיבור כבר פגה חריפות השפעת ההתראה.

אבל ההלכה היא שצורבא מרבנן אין צריך התראה. הוא מותרת ועומד כל העת מהר סיני ע"י התורה אותה הוא לומד.

ראש הישיבה היה מסביר בלהט. "מבינים אתם? צורבא מרבנן נקרא רק מי שכל הלכה שהיא מכל מרחבי התורה עומדת בראשו כל הזמן בצורה של תוך כדי דיבור לכל מעשה ולכל תזוזת יד או רגל! כך צריך להיות שקוע בלימוד".

ואכן, 'הוא היה אומר'... ברמה כזו של שקיעות וביטול כל החושים בלימוד ניתן להגיע לתחושה המתוקה הזו, ניתן להעביר אותה הלאה עשרות שנים לתלמידים.

אפשר להגיע למצב שכשתלמיד קרוב ניגש פעם לומר סברא מחודשת באיזה רמב"ם אליו הוא התייחס בשיעור הוא לא עמד במתיקות הזו ועמד כפשוטו ממקומו ונשק לו על לחיו... זה לא היה מתוכנן, זה היה הכי ספונטאני שיש, ממקום הכי עמוק שיש. לשמוע סברא טובה ומחודשת בסוגיא זה מרגש, הנשיקה פרצה ממנו ממקום עמוק מאד בלב.

זוהי הדרך, בתחילה היא ארוכה ולא תמיד קלה, לשקוע עמוק עמוק בתוך הסוגיות, בלי להוציא את הראש מהמים... אבל בסוף זה מגיע, הגישמעק הזה, הזיסקייט הזו.

'מכאן ואילך יערב לכם'!!

של השיעור כדי לחדד איזה נקודה שהתחדשה לו באמצע התפילה. בחורים ואברכים היו 'רבים' ממש כדי לזכות לקבוע איתו שיעור או חברותא אפילו פעם בחודש. הייתה תקופה בה היו לו בשבוע אחד למעלה מארבעים שיעורים וחברותות כל שבוע. היה תענוג בלתי נתפס ללמוד איתו ולשוט בכל מרחבי התורה. זכיתי ותקופה מסוימת למדתי איתו בלילות מסכת ביצה. ראש הישיבה התנצל בתחילת הלימוד שאולי הלימוד לא יהיה כל כך פורה כיון שהפעם האחרונה שהוא למד את המסכת הזו הייתה לפני 17 שנה.

סדר הלימוד היה שהוא למד עם גמרא רגילה ומתחתיה הייתה פתוחה גמרא 'שוטנשטיין'. הוא נתן לי לקרוא קטע ולהסביר את הפשט, הוא היה משלים את הנצרך ואחר כך היה מציג את עיקרי הראשונים והנידונים העיקריים בסוגיא. בסופו של דבר הוא היה מרים את הגמרא ממנה למד כל הזמן ומעיין בהערות של השוטנשטיין לראות אם לא נשכח ממנו איזה פרט... במהלך כל המסכת שנלמדה לאורך קיץ שלם, מידי לילה היה פעמיים שהוא מצא הערה שלא נאמרה על ידו קודם, בדרך כלל היה מתפלא: "איך הם לא מביאים כאן את הנידון הזה או את הריטב"א/מאירי/פני יהושע הזה... זה ממש יסודי כאן".

ניתן להבין שלא רק מסכת ביצה נחרטה במוחי, הצורה של הלימוד, הפרישקייט והמתיקות נכנסו בי לא פחות.

הסוד שלו היה שהוא היה שם!

הסוד שלו היה שהוא היה שם! בתוך הסוגיא בלי שום מחיצות - כל הזמן.

לא היה יום אחד שהוא שאל איפה אחזנו אתמול, הוא היה מתחיל בדיוק באותה נקודה בה סיימנו. לא רק בחברותא יומית, גם אלו שלמדו איתו פעם בחודש מעידים על אותה תופעה, הוא אף פעם לא היה צריך להיזכר איפה אוחזים, בטבעיות הוא היה פותח בעמוד הנכון ומתחיל בדיוק מאותה נקודה בה הוא הפסיק לפני חודש...

המשך מעמוד 9 | מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל

וזו הסיבה שמאז גם כמעט פסקו להיות גדולי ישראל בכל דור ודור, ובכל דור יש בקושי שניים שלשה גדולי ישראל".

סיפר הגאון הרב יעקב נתן דורמשקין שליט"א ראש ישיבת אורחות יעקב, הייתי אברך צעיר בכולל פונביז', גיסים שלי התגוררו בחו"ל והיו להם דירות בבני ברק, והיו מבקשים ממני כשהיה נצרך כל מיני דברים הקשורים בטיפול בדירות, אם להביא אינסטלטור, אם לדאוג להשכרת הדירות וכדומה, אט אט התווספו עוד אנשים מחו"ל שביקשו ממני חסד כזה, והתחלתי להרגיש שזה על חשבון הלימוד.

בצר לי פניתי לראש הכולל מרן זצוק"ל. אמר לי: כתוב בגמרא ובמדרש על החסד שגמל השי"ת עם משה - שדאג לקבורתו, רוצה אני לשאול אותך שאלה, וכי לא עשה עימו חסד גדול מזה - שנתן לו את התורה?

אלא רואים מכאן שזה שתי מחלקות שונות, יש מחלקה של תורה והיא מחלקה בפני עצמה, ויש אחרת של חסד. ודע יש הרבה לומדי תורה שלא זכו במעלה שיהיה להם גם את המחלקה של החסד, ואתה צריך לשמוח שזכית לשניהם.

"וגם כל החיים הלכו בקושי מסוים, למשל כביסה היתה טרחה עצומה, לכבס בגדים על הנהר, וממילא אנשים לא התגשמו ולא נהנו יותר מדאי מהנאות העוה"ז.

"משנות הת"ר שהתחילו להשתמש בחשמל, החיים נהיו נוחים יותר בגשמיות, לא צריך כל כך לעבוד ולטרוח, יותר קל להכין אוכל, יש היום בתי חרושת שעושים כמויות גדולות של אוכל, מי צריך את כל זה? אבל המציאות היא שהתרבה מאז כל הגשמיות.

"לכן עד שנות ת"ר שאנשים חיו כמו בזמן הגמרא, לא היה כל כך גשמיות, לא אכלו כל כך הרבה, ממילא יכלו יותר להתעלות בתורה וצמחו גדולי עולם. אבל משנות הת"ר שהחיים נהיו נוחים יותר וקלים יותר, ואנשים משתמשים יותר עם הנאות העוה"ז - הרי היום יש לעני יותר ממה שהיה פעם לגביר העיירה. למי היתה פעם דירה עם 3 חדרים? פעם זה היה 'א' גנצע פאלאץ' - ארמון של ממש.

"כשיש ריבוי בגשמיות זה על חשבון הריבוי ברוחניות. לכן בתחילת שנות הת"ר נגמרה תקופת האחרונים, כי דרגת אנשים בתורה ירדה,

ה'רב ד"ר משולם הרט שליט"א סיפר לי, שבאחת הפעמים באמצע הסעודה ניגש אל הרב גלאי שליט"א אחד המלצרים, גוי, ובקשה בפיו - להתגייר! הוא מבקש מהרב שיאמר לו כיצד עושים זאת. הרב גלאי ניסה להתחמק ממנו וללא הועיל - הלה היה נחוש בדעתו ורצונו. כשתמה הרב גלאי על כך ושאל אותו מדוע הוא רוצה בכך וכיצד עלה בליבו רעיון שכזה, השיב הגוי'..

הגה"צ רבי הזקיהו מישקובסקי שליט"א על אהבת ושמחת התורה

וְהַעֲרֵב נָא, אֶת דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ (נוסח ברכת התורה)

הגה"צ רבי שמעון גלאי שליט"א עוסק גם בקירובם של יהודים רבים בחו"ל. הוא משתתף בסעודות מלווה מלכה וכדו' הנערכות להם. לסעודות אלו באים רבים, הרב גלאי משמיע דברי חיזוק ובנוסף שרים ורוקדים בשמחה מרוממת המקיפה את הקהל. תועלת הסעודות הללו רבה, לחזק ולרומם.

הרב ד"ר משולם הרט שליט"א סיפר לי שבאחת הפעמים באמצע הסעודה ניגש אל הרב גלאי אחד המלצרים, גוי, ובקשה בפיו - להתגייר! הוא מבקש מהרב שיאמר לו כיצד עושים זאת. הרב גלאי ניסה להתחמק ממנו וללא הועיל - הלה היה נחוש בדעתו ורצונו. כשתמה הרב גלאי על כך ושאל אותו מדוע הוא רוצה בכך וכיצד עלה בליבו רעיון שכזה, השיב הגוי: אני רואה את השמחה שלכם. שמחה שכזו מעולם לא ראיתי. אני גם רוצה בכזו שמחה, לכן אני רוצה להתגייר.

שמחה פנימית אמיתית נמצאת בליבו של מי שיודע את ערך הזכות - הזכות להיות יהודי, הזכות שבלימוד התורה הקדושה ובקיום מצוותיה.

מו"ר הגאון רבי הלל זקס זצ"ל אמר לנו בשם אחד הגדולים כי כאשר יהודי מברך לעת שחר ברכת 'שלא עשני גוי' עליו להתמלא בשמחה כה מרובה שתלווהו עד ליום המחרת. יהודי - כל ימיו בשמחה

וכיצד זוכים לשמחה בתורה הקדושה -

בברכת אהבת עולם בתפילת מעריב: 'ונשמח בדברי תורתך ובמצוותיך לעולם ועד'. שמחה בעסק התורה ובמצוות 'לעולם ועד' זוהי נחלתו של יהודי. בנוסח עדות המזרח יש תוספת 'ונשמח ונעלוז בדברי תורתך'.

הרב ברזילי שליט"א בנו של ראש ישיבת משכן שמעון זצ"ל סיפר: היו מספר פעמים שמרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל ביקש מקום שיוכל ללמוד בו ללא שיפריעוהו, והיה מגיע לישיבת משכן שמעון, ישיבה ספרדית, שם היה יכול להיחבא ולשקוד בלימודו באין מפריע. בשהותו שם, מיאן לכלל הצעה שיש בה חריגה מן הפשטות, לא שיארגנו מנין עבורו ואף לא ששיגו עבורו סידור נוסח 'אשכנז'.

לידיו נטל סידור נוסח 'עדות המזרח' וכך ישב להתפלל תפילת מעריב.

לאחר התפילה, ניגש בשמחה גדולה לראש הישיבה וסיפר לו בהתפעלות וברגש על ה'אוצר' אותו מצא בסידור שהובא לו, 'ולו רק עבורו כדאי היה לבא לכאן'. ומהו - אצל הספרדים מוסיפים מילה אחת 'ונעלוז' - 'ונשמח ונעלוז בדברי תורתך'!...

כל כך רגש לבו של גאון וגדול זה על הביטוי העז בשמחתה של תורה. ונשמח ונעלוז בדברי תורתך.

מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצ"ל ביאר מפני מה דווקא בתפילת מעריב נקבעו דברי הברכה על השמחה בתורה הקדושה ובמצוותיה ולא בתפילת שחרית, כיון ששמחה בתורה הקדושה אינה באה מאליה. אין זו שמחה חיצונית רופפת, זוהי שמחה הבאה מתוך ההשקעה וממילוי פנימי. תפילת שחרית הינה בתחילתו של יום, אז, אין עדיין שייכות אמיתית לשמחה בתורה הקדושה. בתפילת מעריב, לאחר שבמשך היום עסק האדם בתורה ועבד את אלוהיו בקיום מצוותיו, מלא הלב בשמחה שמתוכה נכונו דבריו 'ונשמח', וכאמור לנוסח אחר: 'ונשמח ונעלוז', בדברי תורתך.

יש הסבורים שהשמחה בתורה הקדושה מזומנת ומצויה מיד, ועוד

טרם יפתחו את הגמרא השמחה כבר עומדת 'על הכריכה'. כאן נמצאנו למדים כיצד היא הדרך לזכות בשמחה בתורה הקדושה - על ידי העמל וההשקעה העסק בתורה הקדושה יביא עמו שמחה ועליזות פנימית שתמלא חדרי לבב.

הוא סיפר לי ששאל את מרן רה"י

השמחה בתורה הקדושה תלויה בהבנת הלימוד בבהירות. הג"ר יצחק לוינשטיין זצ"ל מקורבו של מרן ראש הישיבה זצ"ל הרביץ תורה בישיבת 'ברכת אפרים' לצעירים. הוא סיפר לי ששאל את מרן רה"י זצ"ל שבין הנערים ישנם גם כאלו שחסר להם בחשק התורה, כיצד ניתן להחדיר בהם חשק ללמוד.

מרן זצ"ל השיבו: התורה משמחת. זהו כח שיש בתורה כמו שכבר נאמר עליה "תורת ה' תמימה משיבת נפש עדות ה' נאמנה מחכימת פתי פקודי ה' ישרים משמחי לב מצות ה' ברה מאירת עינים" (תהילים יט, ח-ט). מציאות זו שווה בכל ואין בה יוצא מן הכלל. אלא, שכאשר לומדים סוגיא פעם ראשונה ישנם קושיות רבות וחלקים עמומים. בכדי להבין את הגמרא כראוי יש צורך ללומדה מספר פעמים, בכל פעם תתחדד ההבנה ימוגו הערפילים ואורה של תורה יגיה באור גדול משמח לב ומאיר עיניים.

דא עקא, שהתלמידים אינם חוזרים כראוי ואז מתוך לימוד הגמרא נותר בידם אוסף של קושיות, תירוצים, ודברים רבים מהראשונים ומהאחרונים ללא סדר נכון והבנה ראויה. כל אלו יוצרים בלבול ומבוכה וגורמים ליגיעת מוח ונפש ללא מנוח. הרושם הראשוני הלזה נותר בעינו כשלא חוזרים כל הצורך. התלמידים לא מבינים 'מה רוצים כאן'.

תחנך אותם לחזור על הגמרא עוד ועוד. מדי חזרה יתלבנו הדברים ויתבררו, את מקום הבלבול יתפוס עונג של בהירות ואז יוכלו לטעום טעמה של שמחת התורה. כך ייעשו חייהם לחיים מאושרים, מתוך חדותא דשמעתתא.

הנה, יום מתן תורתנו ממשמש ובא. יהמה הלב לקראת היום הנכסף. נכינה נא כלים לקבלת השפע הניתן ביום זה, מתן תורתנו הקדושה. מתוך תשוקה לחכמה יכוננו הכלים נכונים ומזומנים.

יעזרנו ה' ונשמח בדברי תורתו ובמצוותיו לעולם ועד!

"הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה" (שיר השירים ב, ד).

את הפסוק הזה דרשו חז"ל על הר סיני: "הביאני אל בית היין, אמרה כנסת ישראל: הביאני הקדוש ברוך הוא למרתף גדול של יין, זה **סיני**, ונתן לי שם דגלי תורה ומצוות ומעשים טובים, ובאהבה גדולה קבלתי אותם" (רבה פ"ב, ג).

הר סיני נמשל ל**בית היין** שהוא המרתף בו נמצאות חביות היין, מהו הטעם לכך?

ידוע מה שהאיר מרן הגר"ש רוזנבסקי זצ"ל כי דרגת מתן תורה בסיני היא דוגמת יין המשכר. כל אחד בישראל נעשה **"שיכור לתורה"** (וכלשונו: "פארשיכערט אויף תורה) והמחיש זאת על פי מה ששמע ממרן המשגיח הגר"י לוינשטיין זצ"ל לאחר שהגיע לארה"ק מאמריקה.

באמריקה שהה המשגיח תקופה קצרה, לשם הגיע לאחר דרך הנדודים הארוכה והקשה שהחלה בפולין בשנות המלחמה, אחר כך בשנחאי, בגולה אשר הוגלתה ישיבת מיר. בכל התקופה הזו נשא המשגיח בגבורת נפש נפלאה את בני הישיבה הקדושה.

אחר הכל הגיע לאמריקה. ואמר המשגיח, כי בזמן ששהה שם הרגיש כי השהות במקום גורמת לו הפסד רוחני, זאת למרות שכל העת ספון היה בד' אמותיה של תורה, ולא הייתה לו כל שייכות לאוירה החומרנית השוררת בארץ זו. המשגיח הסביר זאת במשל: בקבוק של י"ש כי יהיה מונח על השולחן בבית, לא ישתכר ממנו אלא מי שיגמע מהמשקה. שונה הדבר במפעל של תעשיית י"ש, השהיה במקום אף אם אינו טועם מהמשקה - משתכר. הריח החרף הנמצא באויר המקום משפיע על כל הבא.

כיוצא בזה, אמר המשגיח, מקום כזה האוירה ספוגה בריח של חומריות, יש בו כח להשפיע אף למי שרחוק מ'לטעום' ממנה [באחת מאגרותיו כתב שבאמריקה מי שאין לו "פנקס צ'קים" אינו נחשב לבן-אדם, ואני - אין לי...]. עצם השהות במקום שכזה משפיעה.

ואמר רבי שמואל כי כנגד זה, גם בצד הקדושה יש מציאות כזו שבה **האוירה עצמה משפיעה**. וכך הוא ב"בית היין" הרוחני של תורה - מי ששוהה בו, כבר מושפע ונעשה "שיכור" על תורה!

הר סיני היה כבית היין, האוירה הייתה נעלית וספוגה ביניה של תורה והייתה בהשפעה זו יכולת לפתוח את הלבבות לקבלת התורה והמצוות אשר קבלו שם עם ישראל באהבה - **"ודגלו עלי אהבה!"** ("זכרון שמואל" עמ' תקנה).

"שיכור על תורה!" זהו מושג המלווה את לימוד התורה והוא ביטוי לדבקות עילאית בתורה והתלהטות כבירה אחריה בחשק-אדירים ובהמייה אין-קץ. שכרות על תורה היא אהבת התורה בדרגותיה הגבוהות.

וכך עד דורותינו היו כאלו שכה מופלגת הייתה אהבתם העזה לתורה הקדושה עד כי ניתן להתבטא על עוצם אהבתם את התורה כהגדרה זו אשר הטביע מרן רבי שמואל רוזנבסקי - **"שכור על תורה"** אלו היו 'שיכורים' על התורה הקדושה. הם הפליאו באהבתם העצומה לתורה ללא מיצרים, אהבה שלא ידעה גבולות והקיפה את כל ישותם.

בן ארץ אחרת לא יהנה ממאכלים אלו כלל

הגר"ש בירנבוים זצ"ל, ראש הישיבה דמיר ארה"ב, ביאר כי היסוד שעליו עומד כלל זה הוא **כח ההרגל**. הוא המשיל מציאות זו להנאת בני העולם מדברי מאכל. בין בני הארצות השונות מצויים מאכלים שונים המקובלים אצלם וערבים להם, מדינה ומדינה ומאכלה. יש שמאכלים אלו מייחדים את בני המדינה ומהווים חלק מתרבות המקום. כך הדבר הן בסוגי המאכלים, הן בצורות התיבול השונות. בעוד שכל איש מורגל במאכלו וסגנונו, בן ארץ אחרת לא יהנה ממאכלים אלו כלל. בני ארצות המזרח רגילים ב'אוכל מזרחי' ואלו לא יהיו ערבים לחיכו של בן אשכנז, וכך להיפך. האם הסיבה היא טיב האוכל - וודאי שלא. לא ניתן להגדיר כי מאכל או תיבול מסויים אכן

בערב שבת באותה שבוע אני שומע דפיקות בדלת ביתי וכשאני פותח עומד שם שליח שהביא מתנה מגש יפה לחלות ועל המגש מונחים חלות טריות שיצאו מהתנור, שלח אותם יהודי מטבריה הרחוקה, כהכרת הטוב על שהאזין לכל השיעורים בהלכות שבת ואף חזר על החומר ונבחן בהצלחה, וממנו יראו וכן יעשו, כמובן אין צורך לשלוח לי חלות...

הגאון הרב אפרים סגל שליט"א, מג"ש בגמרא ובהלכה, על 'מאחורי הקלעים של השיעורים'...

מנחם מענדל ויזל

לקראת התחלת לימוד הלכות שבת במשנה ברורה, שוחחנו עם המגיד שיעור הרה"ג ר' אפרים סגל שליט"א ששיתף אותנו במה שקורה 'מאחורי הקלעים' באולפן ההקלטות של השיעורים הרבים.

• אתם זוכים היום למסור מידי יום שיעורים בגמרא ובהלכה בעברית ובאידיש, איך הכול התחיל?

לפני כשש שנים, כשהתחילו ללמוד משנה ברורה חלק ג' במחזור הקודם, רצו הנהלת 'דרשו' לחזק את הלימוד בהלכות שבת, כידוע מה שהמשנ"ב מביא בתחילת חלק ג' מבעל ה'יערות דבש' ש"א אפשר כלל במציאות שינצל מאיסור שבת אם לא ילמוד כל הדינים על בוריים היטב היטב", ועשו אז מיזם בקהילות החסידיות שבכל קהילה יהיה מגיד שיעור שימסור שיעורים בהלכות שבת בקו המידע של החסידות.

פנה אלי הרב דוד לובין הי"ו, הפעיל של 'דרשו' ואחראי השיעורים בעיר ביתר עילית, וביקש ממני בתור חסיד 'קרלין' למסור שיעורים בקו הטלפון. וב"ה נענית לאתגר והתחלנו.

כעבור כמה חודשים, ולאחר שהתקבל משוב חם מהציבור שהאזין לשיעורים, עלה רעיון להרחיב את מעגל המאזינים ע"י שנקליט את השיעורים ב'קו השיעורים' של 'דרשו'.

מבחינתי זה לא דרש שינוי משמעותי, הרי ממילא אני מוסר את השיעור, ושמחתי שעוד אנשים יקשיבו לשיעור מחוץ לקהילה, רק שאם עד אז הייתי רגיל לפעמים בנושאים הלכתיים לציין 'אצלינו בקרלין נוהגים כך וכך' אז מאותו יום הפסקתי כי זה הרי שיעור שנמסר לכלל הציבור...

עברו הימים, וכשהגענו לסימן שט"ו בדיני אוהל הציעו לי מהנהלת 'דרשו' להתחיל למסור שיעורים שמצולמים בווידאו, כי הרי אינו דומה שמיעה לראייה, והיו עניין רואות את מוריי, וכך אפשר גם להבין יותר כשרואים את המגיד שיעור ואת תנועות הידיים, ואפשר גם יותר להדגים נידונים מסוימים, לדוגמא בדף היומי ב'תלמוד בבלי' אחזו אז במסכת עירובין, והדגמנו ללומדים כל מיני איורים להסברת הנלמד. אולי כשנגיע בעזר השם במשנה ברורה להלכות עירובין וסוכה בחלק ד', נדגים גם כן ללומדים בעזרת אביזרים והדמיות.

כמובן שמחתי לקבל הצעה זו והתחלתי לנסוע מידי שבוע מביתי שבביתר עילית לאולפן ההקלטות של 'דרשו' בשכונת הר נוף בירושלים להקליט שיעורים לשבוע הקרוב.

בתחילה הקלטנו רק בשפת האידיש, וכשהגענו למסכת ערכין התחלנו גם להקליט בעברית, ולאחר מכן הגיעו בקשות מהלומדים ב'דף היומי בהלכה' שאינם דוברי אידיש שטענו 'למה נגרע', עד שבמשך הזמן בס"ד נמצאנו מוסרים בכל יום שיעור בהלכה ובגמרא גם בעברית וגם באידיש.

"מעל מאה שיעורים כל חודש..."

בחישוב קצר זה יוצא בכל יום ארבעה שיעורים, בשבוע עשרים ושמונה שיעורים, ובחודש מאה ושנים עשר שיעורים, וזאת בנוסף לסדר יום עמוס בכללים והרבצת תורה.

• איך זה נראה ביום יום, אם תואילו בטובכם לשתף אותנו קצת מאחורי הקלעים?

כמובן שהכול רק בסייעתא דשמיא מרובה בחדש השם עלי, צריך

”ראיתי שחסרה לך שן...”

כמו כן אספר איזה סיפור משעשע שקרה פעם. עברתי טיפול שורש באחד השיניים הקדמיות, ושמתי לי כתר זמני עד שיהיה מוכן הכתר הקבוע, ומשום מה הכתר הזמני נפל, והתלבטתי אם ראוי למסור כך את השיעורים כשנראה שחסרה לי שן, אך הזמן קצר והמלאכה מרובה, והחלטתי לעשות ניסיון הקלטה ולראות איך זה נראה, ואכן זה היה נראה 'נישט קשה' (לא נורא) ולא כל כך שמים לב וכך זה נשאר.

עברו כמה ימים והבן שלי חוזר מהשיבה ומספר לי שחברו הלך בירושלים ברחוב מאה שערים, ועצר אותו יהודי שזיהה אותו כחסידי קרלין, ושאל אותו האם מכיר את ר' אפרים סגל? כשהבחור ענה בחיוב המשיך לשאול האם הוא נפל ונפצע? הסביר לו שהוא למה הוא שואל, היות והוא מקשיב כל יום לשיעורים, הוא שם לב שחסרה לי שן קדמית, ואולי זה קרה כתוצאה מנפילה ולכן הוא מתעניין בשלומי. ושמה לשמוע שברוך השם הכל בסדר.

אבל זה כמובן רק בדרך צחות מין 'קוריוז' מעניין, רוב התגובות שאני מקבל הן על תוכן השיעורים, כמו לדוגמה בשביעי של פסח פגשתי יהודי ברחוב שאמר לי 'תשמע, פרק 'הזהב' בבבא מציעא לא הייתי מסתדר בלעדך', והוסיף ואמר ש'איזהו נשך' אולי אפילו יותר קשה וכדאי לי להתכונן, ובכן הרגתי אותו שכל פרק איזהו נשך כבר מוקלט מערב פסח ברוך השם ואני כבר מתכונן כעת על פרק השוכר את האומנין.

”שמעו משהו שונה בקול שלך...”

עוד סיפור מרגש שקרה לי, ישבתי פעם 'שבעה' על אחותי שנפטרה ל"ע, וכמובן לא יכולתי למסור שיעורים. בדף היומי בבלי היו לי ב"ה מספיק שיעורים מוקלטים לשבוע מראש, אך בדף היומי בהלכה' היו חסרים שני שיעורים, ובכן היה לי היתר, משום רבים צריכים לו, והקלטתי בשעת לילה מאוחרת את השיעורים לשמיעה בלבד בקו השיעורים, והיות וזה היה לאחר יום ארוך של 'שבעה' וקבלת תנחומים זה היה נראה בהתאם...

למחרת התקשר אלי יהודי מפקח תלמוד תורה בבני ברק, שמספר לי שהשיג את הטלפון שלי מהמשרד ב'דרשו' והוא אומר לי שאצלו בתלמוד תורה בכיתות הגבוהות לומדים משנה ברורה, - אחזו אז בהלכות ציצית - והוא בעצמו גם מוסר שיעור במשנה ברורה, והילדים בת"ת מתכוננים לשיעור שלו באמצעות השיעור שלי בקו השיעורים, ומידי פעם אומרים לו 'הרב סגל אמר כך וכך'.

באותו יום הם סיפרו לו שהם שמעו על הקול שלי משהו שונה מהרגיל ואולי אני לא מרגיש טוב, אז הוא החליט להתקשר לשמוע מה קורה איתי, כשעניתי לו שאני יושב שבעה לצערי, ממילא הבין הכל. ובעבורי זה שוב חידד את גודל האחריות הרובצת על כתפיי לצד החיזוק העצום שאני זוכה בהרבצת התורה.

לא מזמן גם קיבלתי הזמנה ל'בר מצווה' שבו יהודי כתב לי שהגם שאין לו היכרות אישית עמי הוא מזמין אותי לשמחה היות והבן שלו התכונן לבר מצווה ולמד הלכות תפילין מהשיעורים שלי.

להבין ש'דף היומי' הכוונה כמו קרבן תמיד, כל יום חוק ולא יעבור, כולל שבת ויו"ט ויום כיפור וחול המועד. ב'דף היומי בהלכה' אמנם אין שיעורים בער"ש ובשבת כי ימים אלה מוקדשים לחזרה, אך בגמרא, השיעור מידי יום בלי ויתורים, וכמובן שזה לא רק עצם מסירת השיעור אלא ההכנה לשיעור שבדרך כלל לוקח יותר זמן מהשיעור בעצמו.

ואכן סדר היום שלי מאד עמוס ב"ה, בשעות הבוקר אני משמש כראש כולל בקהילת קרלין בביתר, ואחר הצהריים אני מוסר שיעורים בישיבה, אם כן נותרו רק שעות הערב שמוקדשות במלואם לשיעורים ב'דרשו'. ואני משתדל לנצל בס"ד כל זמן פנוי כגון מוצאי שבתות בחורף וימי שישי הארוכים בקיץ, וכן ימי 'בין הזמנים' מוקדשים ברובם להספיק הרבה שיעורים, בפרט שבימי 'חול המועד' איני יכול להקליט כמובן.

לפעמים אנשים שואלים אותי 'איך השיעור כל כך חלק בלי שום טעויות?', ובכן אגלה כאן 'סוד' מאחורי הקלעים שכמובן השיעור נמסר עם טעויות, אך אודות לצוות העורכים והמפיקים של 'דרשו' שמתקנים וחותרים מה שצריך, ולפעמים יש צורך להקליט שוב חלק מהשיעור או כל השיעור עד שלבסוף מוגש לשומעים שיעור מושלם כשולחן הערוך ומתוקן לסעודה.

והאמת שבדרך הטבע אני גם לא מבין איך אני מצליח לעמוד בהספק הזה, ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו, והשי"ת גם שולח לי את המשוב החם מהלומדים המאזינים לשיעורים, מה שנותן כוח ועידוד עצום להמשיך בעבודת הקודש.

• איך נראה בפועל ההקלטות באולפן?

ב"ה עם הזמן כשהתחלתי למסור שיעורים מידי יום וכבר לא יכולתי להמשיך להקליט באולפן ב'הר נוף', הנהלתי 'דרשו' הואילו בטובם לבנות ליד ביתי בביתר עילית אולפן הקלטות קטן, הצוות המסור לימד אותי לתפעל את כל המכשור הטכנולוגי, איך להקליט בצורה נכונה, ולאחר מכן להעלות את החומר לשרת כך שיגיע לצוות הטכני שמטפל בזה, וב"ה אני מקבל הרבה תגובות שהשיעורים ברורים ואיכותיים.

הרי צריך להבין שדי נדיר למצוא שיעורים שנמסרים במיוחד למצלמה בלבד, גם השיעורים הקיימים כיום בווידאו הם בדרך כלל שיעורים שנמסרים בציבור וגם מקליטים אותם, וממילא זה לא תמיד כזה איכותי ויש רעשי רקע, ויש גם שאלות מהציבור, אך כאן יש חידוש שהנהלתי 'דרשו' יזמו, שמי שרוצה יוכל לשמוע שיעור חלק באופן ברור בלי שום הפרעות על הצד היותר טוב.

• אנשים מזהים אתכם ברחוב מהשיעורים?

כן בהחלט. השתתפתי פעם באיזה אירוע ציבורי, ואחד מזקני הדור היושבים במזרח (איני יכול להזכיר את שמו ללא רשותו) ידע שאני נמצא שאולם, וביקש לקרוא לי כדי להודות לי שמקשיב כל יום לשיעור. דבר שמאד חיזק אותי, ועד היום מידי פעם אני נזכר בכך וזה מחייב אותי מאד הידיעה שהרב פלוני מאזין לשיעורים.

דפים בעברית. ולפעמים אחרי יומיים שהדברים התיישבו על ליבי אני חושב על נקודות שכדאי לתקן בשיעורים באידיש ועורך הוידאו כבר יודע שלא עורך את השיעורים באידיש עד שאני לא מקליט גם בעברית כי אז יהיו לו עוד תיקונים.

• מה אפשר לצייד ב'צידה לדרך' לאברך או בחור שרוצים להצטרף עכשיו למעגל הלומדים הלכות שבת?

האמת שבשונה מגמרא שצריך לעמול בשביל להבין את הפשוט, במשנה ברורה לא צריך לעבוד קשה מידי, זה ספר שמאד קל להבנה ונגיש לכל אחד, הוא כתב הקדמות לכל נושא מסובך ואין באמת צורך במגיד שיעור שיסביר.

עיקר הנקודה שאני חושב שאפשר להרוויח מהשיעורים שאפשר לשמוע את זה בדרכים באוטובוסים, או שהולכים ברחוב עם אוזניות ותופסים עוד כמה דקות לימוד, סך הכל זה שיעורים קצרים כעשר דקות בלבד, וזה קניין גדול מאד.

'אני כעת שומע אותך באוזניות...'

כמובן שמומלץ גם להיבחן על החומר במסגרת 'דרשו', כי כשמחויבים למסגרת של מבחנים הלימוד יותר איכותי ומועיל מאד לזכרון. ושמעתי מכמה אברכים שסיפרו לי שלילה לפני המבחן מתקשרים שוב לקו השיעורים וחוזרים על כל השיעורים ברצף במשך כמה שעות וכך מגיעים מוכנים ומזומנים ורואים הצלחה במבחן.

אני יכול להגיד מתוך ניסיון שהמבחנים כלל לא קשים, כידוע הם בשיטה האמריקאית שמציעים לנבחן ארבע תשובות לבחירה מה שמאד מקל על הלומדים, ובמעט השקעה של כעשר דקות כל יום וכמובן לחזור על החומר בשבת ובסוף החודש אפשר לרכוש קנין עולם בהלכות יסודיות אלו.

והנה אני נזכר בעוד אפיזודה משעשעת שעליתי פעם לאוטובוס לנסוע לירושלים, ואני רואה אברך יושב עם אוזניות וכשהבחין בי התחיל לחייך, ואז פנה ואמר לי 'אני כעת שומע אותך באוזניות...'

ולעצם הלימוד כבר הזכרנו מקודם את ה'יערות דבש' על חשיבות הלימוד בהלכות שבת, כל יהודי נתקל מידי שבוע בשאלות, וגם אם הלימוד הזה לא יעשה אותו עדיין ל'רב' מכל מקום הוא ידע מושגים מה אסור ומה מותר ומה צריך לשאול.

והיום אכשרא דרא שיש את ה'משנה ברורה' במהדורת 'דרשו' בתוספת 'ביאורים ומוספים' שנוגעים בכל השאלות האקטואליות שהתחדשו במרוצת השנים מאז שה'משנה ברורה' כתב את ספרו וגדולי הפוסקים נדרשו לענות עליהם תשובות, וברוך השם בשיעורים אני משתדל להזכיר את רוב התוספות האלו ובמקביל משתדל לשמור שהשיעור יישאר קצר. וזו מלאכה מיוחדת להחליט מה להגיד ועל מה לדלג...

עוד נקודה חשובה לאלו שמתחילים כעת הלכות שבת, הסימן הראשון - רמ"ב "להיזהר בכבוד שבת", הוא סימן קל שנוגע למעשה לכל יהודי, לאחר מכן מתחיל קצת סימנים יותר קשים, דיני שכירות וקבלנות של גוי וכו', שמלבד הקושי בהלכות המורכבות רוב הדברים

ועוד מעשה היה שהזמנתי לבר מצווה בבית שמש שהבחור סיים כל מסכת עירובין מהשיעורים שלי בתלמוד בבלי. מאד התרגשתי לשמוע את זה, אמנם לא נסעתי לבר מצווה מחמת הסדר היום העמוס כאמור, אך לפחות שלחתי לו מתנה בדואר.

"התקשרתי כדי להציל אותך מבושות..."

עוד סיפור מעניין שהיה, יום אחד כשסיימתי למסור את השיעור בישיבה בצהריים ראיתי שהיו לי בטלפון מספר שיחות שלא נענו ממספר מארצות הברית, לא ידעתי מי מחפש אותי מחו"ל. כעבור כמה דקות התקשר שוב יהודי שמספר לי שהוא גר בויליאמסבורג בניו יורק, והוא מקשיב כל יום לשיעורים וכן גם אביו ואחיו, כל המשפחה נהנים ב"ה.

דבר ראשון שמחתי מאד לשמוע שעל אף שאני דובר אידיש בניב ירושלמי שזה די שונה מהאידיש המדוברת בויליאמסבורג, ובכל זאת יהודים באמריקה מתחברים לשיעורים.

על כל פנים, הוא אומר לי 'כבר המון זמן שאני רוצה להתקשר אליך ולא אסתייעא מילתא אך עכשיו אני מתקשר פשוט להציל אותך מבושות...' מתברר שבשיעור בדף היומי שאחזו אז במסכת מגילה הזכרתי תירוץ בשם רבי חיים קנייבסקי, שבאותו זמן עדיין היה חי אתנו, ומשום מה בטעות אמרתי בשיעור רבי חיים זצ"ל, אומר לי היהודי 'אני יושב בארצות הברית ומאזין לשיעור ושומע שאתה אומר רבי חיים זצ"ל. מאד נבהלתי. מה!? רבי חיים קנייבסקי הלך לעולמו?! לא שמעתי שום דבר! בירור קצר העלה שזה לא נכון... הוא חי איתנו ולומד תורה בבני ברק...' בהשגחה פרטית הוא האזין לשיעור הזה יומיים קודם, עוד לפני שזה היה ב'דף היומי' כי ב"ה היו שיעורים מוכנים מראש, וממילא ביקשתי מיד מהצוות שיתקנו את זה לפני שכולם ישמעו את זה.

ובינתיים הרווחתי ששמעתי שיש משפחה באמריקה ששומעים את השיעורים, וגם כשאני יושן או שאצלי שבת קודש ואצלם עדיין יום שישי אני זוכה לזכות את הרבים ולהפיץ תורה.

• אם אפשר לשאול, באיזה שפה יותר קל לכם למסור שיעורים בעברית או באידיש?

האמת שחשבתי שיהיה לי יותר קל למסור בעברית, כי זו השפת אם שלי, בבית דיברנו עברית, אך אז גיליתי שיש 'שפת אם' ויש 'שפת לימוד', והיות וכל השנים למדתי באידיש, יותר קל לי למסור שיעורים באידיש, ואמנם גם בעברית אני אומר לשון הגמרא והמשנה ברורה בלשון הקודש, דהיינו 'אָמַר אב"י', ואף קיבלתי פעם טלפון מאחד משלוחא דרבנן, חבר כנסת ספרדי שאמר לי ששומע את השיעורים שלי בדרכים ונהנה מהם למרות שזה לא בעברית צחה ממש...

בתחילה נהגתי להקליט שיעור באידיש ומיד לאחר מכן אותו שיעור בעברית, ויש בזה קושי מסוים להסביר מיד שוב את אותו דף ועוד בשפה אחרת. ועם הזמן שיניתי והתחלתי לפצל לפי ימים, יום אחד הקלטות באידיש ולאחר יום או יומיים מקליט את אותם

אכן דברי תורה צריכין חיזוק, יש את ה'ווארט' הידוע על תלמוד בבלי, שאנשים מתחילים ללמוד מסכת ברכות וכשמגיעים למסכת שבת 'באה שבת באה מנוחה'...

העצה הראשונה היא דבר ראשון להגיע לשיעור בבית המדרש עם חברים טובים שזה מחייב לבוא ולהשתתף, וכיום יש ב"ה שיעורים של 'דרשו' בכל קצוות תבל. וגם מומלץ מאד להתחייב למסגרת של מבחנים כי אז גם אם יום אחד פספסת את הלימוד אתה יודע שבסוף החודש יש מבחן ותחזור על העמוד ההוא. וגם אם יש מבחן אחד שלא עברת אז יש המסגרת והמעטפת שמחייב להמשיך ולהתמיד בס"ד.

נכון שזה לא קל להתמיד ברצף, אך כשמסיימים חלק או מקצוע, או את כל המשנה ברורה, הסיפוק הוא אדיר, כפי שראיתי בעצמי ושמעתי מחברים, והזורעים בדמעה ברינה יקצרו.

• כשהעיניים נשואות קדימה מה שאיפה והחזון הלאה?

דבר ראשון, לסיים עכשיו את המחזור ב'דף היומי בהלכה'. וב'דף היומי בבלי' העיניים צופיות לסיים בס"ד את כל הש"ס, שזה דבר שנשאר לנצח. לפעמים כשיש טעות קטנה במילה אחת שהלומד יכול להבין לבד שזה טעות ואני מתלבט אם לטרוח לתקן את זה. אבל אז אני נזכר שזה שיעורים שיישארו לעוד הרבה שנים ואני לא יכול לדעת מי יקשיב לשיעור הזה עוד כמה עשרות שנים ומיד זה מחזק אותי לתקן גם תיקון קטן כדי שיהיה דבר השלם.

וכשנסיים בס"ד את כל הש"ס, יש לי שאיפה למסור שיעורים ב'דף היומי' עם פירוש תוספות, שיעורי גפ"ת בסגנון קל יחסית אך בעיון קצת, עם כל דברי רש"י והתוספות בפנים, אולי זה יתאים יותר ל'עמוד היומי' שהתחיל לאחרונה ב'דרשו' ולא ל'דף היומי', בעזר השם שנזכה לכך.

ואסיים שוב בהודאה גדולה להשם יתברך, כשאנשים שואלים אותי איך אני עומד בכזה הספק יום יומי גם בזמני לחץ ובפרט שאין לי ממלא מקום אם אני חלילה לא מרגיש טוב, והתשובה לשאלה זו שזה אכן לא מובן מאליו בכלל, הקב"ה נתן ונותן לי כל יום מחדש את הכוחות ולשון הלימודים ללמוד להסביר את התורה הקדושה, וזו מתנת שמים שאני מודה עליה, ובכל תפילת שמונה עשרה אני מבקש שהקב"ה ימשיך לתת לי את הכוחות שאזכה בס"ד להמשיך הלאה ללמוד וללמד לשמור ולעשות.

גם פחות נוגעים למעשה לרוב האנשים והקושי הוא כפול. אך לא צריך להיבהל משתי סיבות. קודם כל לפום צערא אגרא ואנו מצויים ללמוד את כל התורה כולה, גם מה שקצת קשה וגם מה שלא נוגע למעשה. שנית צריך לזכור שמדובר רק בכמה סימנים וצריך להחזיק מעמד כמה שבועות שלאחר מכן מגיע כל ההלכות הנוגעות לכל אחד כגון בשול והטמנה והדלקת נרות. ובעזרת השם שנזכה לסיים את כל הלכות שבת כולל סימנים אלו ולדעת אותם על בורין.

• חלמתם פעם שתזכו 'ללמוד וללמד' בכזה היקף של הפצת תורה?

האמת לאחר נישואי, למדתי בכלל עיון, חושן משפט, ולא חלמתי שאסיים את הש"ס בוודאי לא בגיל צעיר, אבל לפני כחמש עשרה שנה כש'דרשו' התחילו את המבחנים על מסכת חולין ב'דף היומי' ראיתי את הפרסומים והשתכנעתי להצטרף. זה היה דבר חדש בשבילי ללמוד 'דף היומי'. וב"ה לאחר שלמדתי כמה מסכתות כבר התחלתי למסור שיעור, וכך סיימתי ונבחנתי על כל הש"ס. ולאחר שבזכות 'דרשו' זכיתי לסיים את הש"ס, ולהיות מבוגרי התוכנית המופלאה 'קנין ש"ס'. כעת בעזרתם ועל ידם אני זוכה גם למסור ולהפיץ את זה הלאה.

"מג"ש יפה עם חלות טריות מהתנור..."

אספר גם מניסיון של אחרים, לפני כחמש שנים כשסיימנו בס"ד את כל הלכות שבת, והיה סיפוק גדול שזכינו לסיים את כל חלק ג' במשנה ברורה, ומאידך היה קצת לחץ לקראת התחלת הלכות ערובין, והנה בערב שבת באותה שבוע אני שומע דפיקות בדלת ביתי וכשאני פותח עומד שם שליח שהביא מתנה מגש יפה לחלות ועל המגש מונחים חלות טריות שיצאו מהתנור, שלח אותם יהודי מטבריה הרחוקה, כהכרת הטוב על שהאזין לכל השיעורים בהלכות שבת ואף חזר על החומר ונבחן בהצלחה. וממנו יראו וכן יעשו, כמובן אין צורך לשלוח לי חלות... אבל כדאי מאד ללמוד ולהיבחן על ההלכות החשובות שנוגעות למעשה מיד שבת בשבת.

• יש לכם איזה עצה ללומדים שיתמידו בלימוד ולא יתייאשו חלילה?

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

בהיותי בחור בישיבת 'מאור התלמוד' היינו נוסעים לחתונות של חברים, ופעמים רבות היה נהג אוטובוס מסוים מגיע לקחת אותנו. הוא לא היה שומר תורה ומצוות, אבל ביום בהיר הוא הפתיע אותנו והכריז, "רשמתי את הילד שלי לשנה הבאה לבית ספר דתי". ניסינו לברר מה הסיבה לצעד הגדול והבלתי-צפוי הזה, והוא אמר...

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', על כוחה של החלטה אחת, שיכולה לשנות חיים שלמים

עליו בדרגתו בשלימות, הוא השלמה של המערכת האלוקית כולה.

שמעתי את הדברים של הנהג, וידעתי מי "אשם" בכל זה...

בהיותי בחור בישיבת 'מאור התלמוד' שברחובות היינו נוסעים לחתונות של חברים, ופעמים רבות היה נהג אוטובוס אחד מסוים מגיע לקחת אותנו. הוא לא היה שומר תורה ומצוות, אבל ביום בהיר הוא הפתיע אותנו והכריז, "רשמתי את הילד שלי לשנה הבאה לבית ספר דתי".

ניסינו לברר בעדינות מה הסיבה לצעד הגדול והבלתי-צפוי הזה, והוא אמר: "אני מסיע הרבה תלמידים מבתי ספר ומתיכונים, ותמיד הילדים משתוללים ורבים, ויש הרבה אלימות ובלגן. אתם שונים. אני רואה אתכם כשאתם חוזרים מחתונות, עייפים וסחוסים, אבל מדברים בהתלהבות בדברי תורה. זאת תופעה מאד מיוחדת. זה חינוך! ואני רוצה את הילדים שלי במקום שמחנך ככה". שמעתי את הדברים של הנהג, וידעתי מי "אשם" בכל זה...

פרשתנו עוסקת רבות בעניין חנייתם של בני ישראל שחנו איש על מחנהו ואיש על דגלו, בעינינו נושא הדגלים נראה די שולי, אמנם אנו רואים שהתורה מאריכה בזה רבות. והמדרשים מלאים בגדלותן של הדגלים.

כך למשל אומר המדרש בשיר השירים "קדושים וגדולים היו ישראל בדגליהם וכל האומות מסתכלין בהם ותמהין ואומרים מי זאת הנשקפה וגו' אומרים להם האומות שובי שובי השולמית הדבקו לנו בואו אצלנו ואנו עושין אתכם שלטונים הגמונים דוכסין אפרכין אסטרטליטין... וישראל אומר מה תחזו בשולמית מה גדולה אתם נותנים לנו שמא כמחולת המחנים שמא יכולים אתם לעשות לנו כגדולה שעשה האלוקים במדבר דגל מחנה יהודה דגל מחנה ראובן דגל מחנה דן דגל מחנה אפרים יכולים אתם לעשות לנו כך".

נפלא מאוד! רואים אנו שהדגלים היו כזאת גדולה לעם ישראל שגרמה לאומות לקנא בנו, ואנחנו יודעים שהיא שווה יותר מכל הכבוד שיכולות אומות העולם לתת לנו.

ממשיך המדרש ומספר: "אף בלעם הביט בהם ויצאה עינו כנגדן שלא היה יכול ליגע בהם... התחיל אומר מי יכול ליגע בבני אדם אלו?"

ומשלים המדרש את הלימוד: "מכאן למדנו שהיו הדגלים גדולה וגדר לישראל לכך נאמר איש על דגלו".

ואנו תמהים מה זה? מה העוצמה הזאת? מה הגדלות הזאת?

אריכות גדולה יש בנושא, אך במשפט אחד: עם ישראל הינו עם אחד המורכב מפסיפס של י"ב שבטים, השבטים זה לא משהו מקרי שנולדו שנים עשר בנים ולכל אחד יש שם, לא! כל שבט זו שיטה, ישנו של כהנים ויש של לווים, יש שבט של יודעי בינה, ויש של בעלי אניות, אבל כולם שבטי קה, כולם משלימים את הפסיפס הנפלא שבלעדיו אין מלכות ה' בעולם.

הפסיפס הזה נשמע לפעמים לא מובן, לא יתכן שעובדי ה' בבית המקדש יושוו לאיש הפשוט, לאותו 'תהילים זאגער' שואב המים, אבל התורה מגלה שהדגלים האלו, מה שהגדיר כל אחד על מחנהו ועל שבטו, הוא שלכל אחד יש תפקיד מיוחד ביצירת הפסיפס היוקרתי, בצורת עבודתו, בהישגים שלו, אם רק יעשה את המוטל

האמת היא, שכשנסועים לחתונות, ובעיקר כשחוזרים מהחתונה, לאחר ריקודים של מספר שעות העייפות גוברת ולא תמיד יש סבלנות ללמוד, אבל היו שני בחורים מסוימים שלומדים בחברותא, ומיד כשהיו עולים לאוטובוס הם מתחילים לדבר בלימוד. אני חייב לציין שאמנם בחורים אלו היו מוערכים מאוד בהתמדתם, אבל ממש לא נחשבו לשורה הראשונה בנושא ההבנה והכישרון.

מהר מאוד הם סוחפים איתם עוד אחד ועוד אחד, ועושים אורה של לימוד באזור שלהם, ואז מגיע שלב שכל האוטובוס מדבר בלימוד. גם אם היו כאלו שהתחילו לפני כן לדבר קצת על פוליטיקה או נייעס, הם הפסיקו. בתחילה הפסיקו כי לא נעים, ואחר כך הצטרפו לאווירת הלימוד.

אותם שני בחורים, כשהתחילו לדבר באוטובוס - לא יכלו להעלות על דעתם איזה מהפך יקרה בזכותם. למעשה שלהם היו השלכות מרחיקות לכת על כל המשפחה ההיא, על הילדים, הנכדים והנינים, וכל הצאצאים לדורי דורות.

הסיפור מתחיל לפני עשרים שנה אז היה סטודנט להנדסת ביוטכנולוגיה

ברצוני לשתף את ציבור הקוראים בחוויה נפלאה, לראות מה כוחו של קבלה קטנה של אשה הנחשבת ליותר פשוטה, לעת עתה לא זכתה לקבל על עצמה עול תורה ומצוות אבל החליטה לקבל משהו אחד, ראו איזה כוח אדיר יש לקבלה הזאת, איך שמחים איתה בשמים.

לפני מספר שנים הצטרף אלינו לכולל אברך יקר שביקרים, לא צריך לתהות על קנקנו כדי לראות כמה כלי יקר עומד לפנינו, רק לאחרונה נחשפתי לסיפור חיו,

הסיפור מתחיל לפני עשרים שנה אז היה סטודנט להנדסת ביוטכנולוגיה במכללה בכרמיאל, במקום מתקיים ארגון 'תנופה' שבו אברכים לומדים עם סטודנטים בתוך הקמפוס האקדמי.

הוא סיים את לימודיו לאחר ארבע וחצי שנות לימוד בתור מהנדס ביוטכנולוגיה והחל לעבוד במחלקת מחקר ופיתוח בחברת 'פרוטליקיס', חברת תרופות המתמחה ביצור תרופות למחלות אגירת שומנים, כמהנדס צעיר הוא היה אחד מהמוצלחים והפיתוח האישי החל מתקדם בצעדי ענק, קידומו היה מובטח כך שעתידו היה נראה ורוד.

אך בהשפעת אותו לימוד קבוע עם החברותא החל ללבוש כיפה וציצית, ותו לא, המושג "חרדי" היה בעיניו מחוץ לתחום.

עם החברותא המשיך כמה שנים בכל שבוע היו נפגשים בכולל בכרמיאל שלוש פעמים בשבוע, אותו אברך יליד ירושלים הציע לו לשבות שבת אחת בישיבת "אשרי האיש" בראשותו של הרב צבי בן פורת שליט"א, תחילה סרב בכל תוקף, אבל לאחר הפצרות רבות החליט לנסות לעשות שבת אחת בישיבה הירושלמית. לאחר אותה שבת נכנס בו רצון בלתי נשלט לשהות בישיבה, וכך חזר לשהות בה שבת אחר שבת.

במשך שנה שלימה הצליח להגיע להסדר עם העבודה שיעבוד שלושה ימים מבוקר עד ערב וביום רביעי חצי יום, כך שבכל שבוע מיום רביעי בצהרים ועד מוצאי שבת שהה בישיבה, השהות המתמשכת הזאת החלה לחולל סערה בנפשו והוא החל לחשוב על האפשרות ה'הזויה' לעזוב מקום מבטיח של עבודה מקדמת כדי להיות בן ישיבה.

התפנית קרתה בעת תפילת מוסף של ראש השנה, תוך דמעות בלתי פוסקות הוא קיבל החלטה שהוא עוזב הכל, והולך להיוולד מחדש בחדר הלידה של ישיבת 'אשרי האיש'.

לאחר שלש שנים הקים את ביתו עם בעלת תשובה יראת שמים, כשהוא בן שלושים וארבע והיא בת עשרים ושמונה, בשנים ראשונות לא זכו להיפקד בזרע של קיימא, ובעצת רבנים החלו בסדרת בדיקות מקיפות, עם התוצאות הלכו לשני הפרופסורים הנחשבים לגדולים ביותר בתחום, שניהם בשרו להם באופן שאינו משתמע לשתי פנים - אין לכם שום סיכוי בכל צורת טיפול שהיא לחבוק ולו ילד אחד, הם נקבעו בקביעה רפואית ללא תקנה.

אמו של האברך, אשה כבת שישים וחמש שאינה שומרת מצוות, אך בהחלט שמחה עם בנה וכלתה שנוהגים בדרך ארץ מופלג וכל הנהגתם משרה נעימות וקידוש ה', פנתה אליהם בערב ראש השנה בשאלה: מה אני יכולה לקבל על עצמי בשבילכם?

היא נבהלה וטענה שזה קשה מדי

הם חשבו והציעו לה לקבל לקיים מצווה מסוימת, היא נבהלה וטענה שזה קשה מדי, ביקשה מהם למצוא לה משהו נגיש וקל יותר... אמנם לאחר מספר ימים ניגשה ואמרה שהיא החליטה שמוכנה לעשות מאמץ מיוחד, אולי יראה ה' במאמץ שלה וישיע את בנה וכלתה באופן על טבעי.

כיום, שמונה שנים לאחר אותה החלטה, באיסרו חג פסח האחרון, זכה האברך ורעייתו להכניס ילד חמישי בביתו של אברהם אבינו! כולם ללא שום התערבות רפואית!

איננו יודעים חשבונות שמים, אבל כשמראים לנו דברים שקופים המסר צריך להיות ברור, הקב"ה מראה לנו שאשה פשוטה רחוקה מכל שתהיה, אבל מבינה ששווה לעשות מאמץ למען השי"ת, כל מערכות הטבע משתנות. שום פרופסור, גדול ככל שיהיה, שיקבע את גורלם של בני הזוג - לא יוכל לעמוד מול מעשה מצוה אחד! ומידי דברי בעניין, בבית לילד החמישי המסופר, את הרך הנימול מל המוהל המפורסם רבי אברהם גולג שליט"א.

מששמע את סיפורם של בני הזוג, הוסיף וסיפר חוויה אישית על מקרה נוסף שבו מל ילד של יהודי ששב בתשובה בזכות פגישה עם הרב צבי בן פורת שליט"א, לפני מספר שנים הוזמן לשמש כמוהל בביתו של מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל, שהיה אז כבר בן מאה, ומי שהיה חפץ שישמש כסנדק ערך את הברית בביתו. אבי הבן פנה אליו לפני הברית וסיפר את סיפורו:

גדלתי בבית לא שומר תורה ומצוות, ולאחר שבגרתי עברתי לארה"ב, שם נכנסתי לעולם העסקים כשהצלחות מאירות לי פנים.

מחול לו

"וזכות שמירת שבת כהלכה מועיל למחול לו על כל עוונותיו. כמו שאמרו בגמרא: כל המשמר שבת כהלכתו אפילו הטא כדור אנוש מוחלין לו"

(החפץ חיים זי"ע, בהקדמתו לחלק ג' במשנה ברורה)

אי"ה ביזום שלישי ה' סיון תשפ"ד

עשרות אלפים בעולם היהודי מתחילים בלימוד הלכות שבת במסגרת 'דף היומי בהלכה', נצל הזדמנות זו, והצטרף גם אתה!

לרישום וקבלת לוח זפריטים נוספים: בעמדות 'נדרים פלוס' ובמוקד 'דרשו' 02-560-9000

כמה עשרות או מאות פעמים. גם בתקופה האחרונה כשהיה חלוש מאוד, שכב בבית החולים במצב לא פשוט והיטלטל בין העולמות, הרבי לא ויתר! הוא ביקש שיישבו לידו ויקריאו את מילות הגמרא לאוזנו. "כשהמצב שלו השתפר קצת, אחד הרופאים הבכירים בדק את הרבי ואמר לו שהוא יצטרך לעשות פיזיותרפיה כדי להתחזק מעט. הרבי סירב בתוקף. שאל הרופא למה? והרבי השיב שאין לו זמן. הרופא לא הבין, מה יש לאדם בגיל כזה ובמצב גופני כזה לעשות, הוא ממחר לעבודה? הוא צריך לטפל בילדים, מה זאת אומרת אין לו זמן? אבל הרבי הסביר לו שמאחר ולא נשאר לו עוד הרבה זמן בעולם הזה, הוא מרגיש שהוא לא יכול לבזבז זמן על פיזיותרפיה, "את הזמן שלי אני רוצה לנצל או כדי ללמוד תורה, או כדי לעזור לאנשים, לא לשום דבר אחר".

"למעשה זה היה כך כל שנותיו. לא פעם הוא היה נשכב לישון, אם הוא לא נרדם מיד, הוא לא היה מחכה עד שתפול עליו שינה כי חבל על הזמן... הוא פשוט היה קם ומתיישב ליד הגמרא, לומד כמה שעות ואז פורש לישון.

המשך השיחה יפורסם בשבוע הבא א"ה

הרבי הצליח להגיע לכאלו ידיעות התורה. הרי הוא היה אב מסור לאלפי חסידים. כפי שכבר סיפרתי בחלקה הראשון של השיחה, הוא היה עונה לכל בחור, והיינו שואלים אותו שאלות כבר מגיל בר מצווה. גם נשים היו מתקשרות לשאול ולהתייעץ, והטלפון בביתו היה זמין 24 שעות, רוב תקופת הנהגתו לא היתה הגבלה של שעות מתי להתקשר ומתי לא, כל אחד שהיתה לו שאלה התקשר מתי שחפץ בכך והרבי תמיד ענה לטלפון. רק בשנים היותר מאוחרות ביקשו מהציבור שלא להתקשר מחוץ לשעות מסוימות, אבל גם אז, זה היה בגדר בקשה בעלמא, והטלפון היה פעיל גם מחוץ לשעות הללו אם מישהו התקשר בכל זאת.

"אם כן, איך הצליח הרבי להגיע לכאלו מדרגות נפלאות של ידיעת התורה? התשובה היא שעם כל העיסוקים שלו, הוא מצא המון המון זמן להגות בתורה באופן של מסירות נפש, בעמל וביגיעה שאי אפשר לתאר ולשער. הוא היה לומד עד מיצוי הכוחות, ולפעמים עד כדי התעלפות.

"זכורני שלפני כ-25 שנה סיפר לי אחד מבאי ביתו של הרבי, שהוא פתח את הגמרות בש"ס שלו, והרבי היה נוהג לציין כל מסכת כמה פעמים הוא למד אותה, הוא היה מסמן לעצמו. אותו אחד בדק ומצא שיש מסכתות שהרבי ציין שלמד אותן כבר 300 פעמים, וזה היה לפני שנים רבות. סביר להניח שמאז הספיק ללמוד אותן עוד

המשך מעמוד 13 | הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א

כאשר יחזור ויתן כמות גדולה, ימתקו המים. האם לכפית הראשונה לא הייתה כל משמעות? וודאי שגם היא נתנה את השפעתה, אלא שעדיין לא הורגשה רק בהתווסף עוד ועוד. המתיקות המורגשת לבסוף, מושפעת מהצטרפות כל הכמות.

כך בלימוד התורה הקדושה. בתחילה, עדיין הערבות אינה מורגשת, אך וודאי גם הלימוד הראשון נותן את השפעתו וככל שהאדם מוסיף ולומד כך מתעצמת מתיקות התורה שאותה הוא יחוש בהמשך - "מכאן ואילך". המתיקות שייזכה לה בהמשך, מורכבת מריכוז כל ההשפעות של מתיקות התורה שנכנסו ובאו לתוכו בכל לימוד ולימוד.

נמצא, כי כשלומד האדם, מצטרפת אצלו ערבות לערבות ומתיקות למתיקות; כל לימוד מהווה הוספה על הקיים.

(לקט מתוך קונטרס 'אורחות חיים' ספירת העומר ושבועות')

ערבים יותר מהאחר, אלא שאדם נהנה מהאוכל אליו הוא התרגל. לו יתאקלם אדם בארץ אחרת ויסתגל למנהגי אכילתם, כבר ימצא הנאה בדברים שקודם לא ערבו לו כלל.

כך גם בלימוד התורה, כדי להנות מן התורה צריך להתרגל ולהיות בה 'בן מדינה'. בתחילה, בכניסת האדם ללימוד התורה, עדיין לא התרגל להנאת התורה, עודנו מורגל במיני הנאות אחרות שסגנון אינו מתאים להנאות של תורה. ככל שיתרגל בלימוד ויהיה ל'בן המקום', ימצא הנאה ויערבו לו דברי התורה הקדושה. ההתחלה קשה, אך כשיתרגל - יערב לו.

בביאור עניין זה של "ההתחלות קשות" והערבות הבאה לאחר מכן, נראה לבאר בדרך נוספת. נקדים להביא משל להמחשת העניין: אדם הבא להמתיק את כוס התה, כבר בהכניסו כפית של סוכר מורגשת המתיקות, אך בבואו להמתיק תכולת סיר גדול, כשיכניס מלוא הכף סוכר ואף הרבה יותר מכך, עדיין לא יורגש טעמו כלל. רק

בערב חג מתן תורה מתחילים הלכות שבת
ביום שלישי ה' סיון

עשרות אלפים בעולם היהודי מתחילים בלימוד הלכות שבת במסגרת 'דף היומי בהלכה', נצל הזדמנות זו!

לרישום וקבלת לוח ולפרטים: ב'נדרים פלוס' ובמוקד 'דרשו' 02-560-9000

"פעם צעדתי סמוך לבית המדרש של 'חוג חתם סופר', ולפתע שמעתי קול של צרחות עזות מתוך בית הכנסת. הששתי שאירע שם משהו נורא, עליתי לבית הכנסת בחשש גדול, כשנכנסתי פנימה, ראיתי ש המריבה בין אב"ד 'חוג חתם סופר', מורי ורבי הגה"צ רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל, ובין זקנכם הרב יחזקאל מאיר פרידמן... כשהטיתי אוזן הבנתי שניטש ביניהם ויכוח על הפשט בסוגיא"

איש החינוך הרב יצחק פרידמן שליט"א, על חינוך לתורה ולמצוות בנועם ובחן

אליעזר (לייזר) רוט

לקראת חג מתן תורה, הזמן שבו אנו מתמקדים ועוסקים במצוות בקבלת התורה וחינוך הדורות, ביקשנו לשוחח עם איש החינוך הרב יצחק פרידמן שליט"א, מחנך ותיק ויו"ר מכון 'נחת', כדי לשמוע ממנו אודות עניין קבלת התורה והנחלתה לדורות הבאים.

האתגר הגדול של כל הורה ומחנך, הוא כמובן אתגר החינוך. קולמוסים רבים נשתברו בניסיון לרדת לעומקה של מצווה חשובה זו, מצוות חינוך הילדים, ועדיין, אין אדם אחד בכל העולם היהודי שיגיד שהוא יכול בוודאות לחנך את ילדיו בצורה מושלמת, ועוד לא מצאנו אפילו הורה אחד או מחנך אחד שלא עושה טעויות במהלך שנותיו כמחנך.

אבל דומני שיש תמימות דעים, לגבי נושא אחד, שהוא בוודאי הכלי החינוכי היעיל ביותר, ועם כל התהיות והלבטים בתחום החינוך, הנושא הזה יצוק בסלע ואין חולק עליו: חיבוב מצווה.

ואני אסביר את כוונתי, ברוח הימים הללו, ימי קבלת התורה אני אגיד כאן ווארט שאני רגיל לומר בהרצאות כי לעניות דעתי הוא פותח את כל הנושא הזה מהיסוד השורשי ביותר.

התורה הקדושה נותנת לנו הדרכה מאוד חשובה לגבי קבלת התורה: "וממדבר מתנה, וממתנה נחליאל, ומנחליאל במות, ומבמות הגיא". התורה ניתנה לנו במתנה במדבר סיני, לא היינו צריכים לעשות דבר כדי לקבל אותה, הקב"ה פשוט נתן לנו את התורה מרוב חיבתו ואהבתו לעם ישראל, אבל זה לא מספיק לקבל את התורה, מוטל עלינו "וממתנה נחליאל", כלומר, להנחיל אותה הלאה.

אבל איך מנחילים את התורה, התשובה היא "ומנחליאל במות", על ידי שמרוממים את התורה, שמים אותה כביכול על הבמה, זה מרכז האירוע, העיניים כל הזמן נשואות אל התורה, באהבה, בחיבה, בהערצה... ילד שגדל בכזאת אווירה, זוכה שהתורה הונחלה לו על ידי הוריו. אפשר להוסיף גם ולומר ומבמות הגיא", שתפקידו של כל הורה להגות בנושא הזה ולחפש דרכים איך להעמיד את התורה על במה בבית שלו, כי לכל בית יש את הדרך שלו להפגין ולייצר אווירה של חשיבות לתורה ולשמירת המצוות.

ולאחר מכן החליט ללכת דווקא לשיעור של שמונה בבוקר

כאותו יהודי שסיפר לי פעם שהוא היה קובע עיתים לתורה בשעות הלילה, ולאחר מכן החליט ללכת דווקא לשיעור של שמונה בבוקר. הוא הסביר שבשעה תשע בערב הילדים שלו כבר ישנים ולא יודעים שהוא הלך לבית הכנסת, אבל כשהוא יוצא בשעה עשרה לשמונה בבוקר, רגע לפני שהם עצמם יוצאים ללימודים, הילדים לא יפספסו את זה וייכנס להם לעצמות שאבא שלהם מתחיל את היום שלו בשיעור דף היומי. זאת היתה הדרך שלו 'להעמיד את התורה על במה'.

אבל אני רוצה לחדד את זה עוד קצת: להעמיד את התורה על במה זה לא מספיק וזה אפילו לא העיקר. הרעיון הוא לחבב את התורה ומצוותיה, ה'במה' צריכה להיות פנימית מהותית, כלומר שזה הדבר הכי חשוב והכי חביב, הכי אהוב.

יש סיפור שמספר הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על ילד

יהודי שגדל בין הגויים באיזו מדינה נידחת בדרום אמריקה, ולא ידע בכלל על היותו יהודי.

לאמא של הילד הזה היה מנהג מעניין, מדי שנה, בחודש מרץ היא היתה אופה עוגיות משולשות פריכות במילוי פרג.

הילד לקח איתו עוגיות לבית הספר, ואחד החברים שלו ראה את העוגיות ואמר לו "לא ידעתי שגם אתה יהודי", השיב הילד "אני באמת לא יהודי...", אבל החבר התעקש, "אז מאיפה יש לך אוזני המן?" והוא השיב שאלו לא אוזני המן, והוא גם לא יודע מה זה אוזני המן, הוא אוכל עוגיות פרג שאמו שלו הכינה.

החבר המשיך לעמוד על שלו, "היא הכינה את זה עכשיו פעם ראשונה או שהיא מכינה כל שבוע?", והוא הסביר לו שלא כל שנה, אבל בערך פעם בשנה היא מכינה, בדרך כלל החודש מרץ...

החבר אמר לו, אולי אתה לא יודע, אבל אני חושב שאתה כן יהודי. תשאל את אמא שלך למה היא מכינה עוגיות כאלו ולמה דווקא בחודש מרץ...

הילד שב לביתו והתחיל לחקור את אמו שתחילה ניסתה להתכחש אבל לבסוף הודתה שהם אכן יהודים, והעוגיות האלו הן באמת אוזני המן שהיא מכינה כל שנה לכבוד חג הפורים, חג יהודי...

המידע לא שינה הרבה בחיי הילד באופן חיצוני, אבל הניצוץ היהודי החל לבעור בו, וכשגדל מעט הוא החל להתעניין ולחקור עד ששב בתשובה שלמה והעמיד משפחה יהודית לתפארת.

הסיפור נפלא מאוד, אבל אני רוצה לשאול מה הפשט בסיפור הזה? הרי יש בתורה כל כך הרבה מצוות, בעם היהודי יש כל כך הרבה מנהגים, איך זה שמכל התורה ומהצוות, נשארה לאותה משפחה דווקא ה'מסורת' של הכנת אוזני המן. הרי מכל המצוות והמנהגים של פורים זה הדבר שהוא אולי הכי פחות חשוב.

אלא התשובה היא, שאת המנהג הזה הם עשו כי זה נחמד וטעים, לא בגלל שחייבים ואין ברירה, ולכן דווקא זה מה שנשאר לדורות הבאים. כי מה שעובר לילדים בצורה חיובית, עם טעם, עם גישמאק, בשמחה ובנחת, זה מה שנצרב הכי עמוק בתודעה!

שמעתי מידידי הרה"ג ר' משה לדברגר

שמעתי מידידי הרה"ג ר' משה לדברגר, איש חינוך ומרצה ידוע, שפעם הוא ניהל שיחה עם אביו של אחד מתלמידיו, על מצבו הרוחני של התלמיד. הילד הזה היה ילד טוב יחסית, אבל היתה לו בעיה... הילד הזה לא מצליח להתפלל 'שמונה עשרה', כשמגיעה התפילה הוא עומד כמו אבן דוממת, לא מסוגל לפתוח את הפה ולהתפלל.

"כמה שניסיתי להשקיע בחינוך לתפילה", בכה האבא לרב לדברגר, "שום דבר לא עזר. הילד לא רוצה להתפלל, ולא רק הוא אלא גם שאר הילדים שלי, הם לא אוהבים להתפלל!".

כשניסה המשגיח לברר כיצד 'חינך' האב את ילדיו לתפילה, סיפר לו האב דוגמה אחת: "פעם שמתי לב בתפילת ערבית של ליל שבת, שהילד לא מתפלל. שתקתי, לא אמרתי לו כלום, ולאחר שהגענו הביתה אמרנו 'שלום עליכם' ועשינו קידוש, נטלנו ידיים, כולם אכלו

'כזית' חלה ואז עצרתי את הסעודה, ודרשתי ממנו לקום ולהתפלל ערבית.

"שלא תחשוב שאנחנו המשכנו לאכול, לא ולא. כולנו חיכינו עד שהוא סיים להתפלל, ואני עמדתי על כך שיתפלל מילה במילה. במשך 22 דקות כולנו ישבנו וחיכינו לו, צפינו בו כולם יחד כשהוא התפלל, ועקבנו אחרי כל מילה לוודא שהוא הוגה אותה בצורה נכונה ומתפלל בכוונה הראויה".

כמובן שהרב לדברגר העמיד את האב על טעותו, והיה צריך להשקיע הרבה מאוד זמן כדי להסביר לו עד כמה הדבר שגוי ומופרך מיסודו. "אם אתה רוצה שהבן שלך יתפלל אי פעם כמו בנאדם, עליך להפסיק לעקוב אחרי התפילות שלו, ואסור לך להעיר לו אפילו לא הערה אחת בנושא", אמר לאב הנדהם שלאט לאט החל להפנים את גודל הטעות. ואכן, שנתיים מאוחר יותר הוא שלח למשגיח 'משלוח מנות' גדול בערב יום כיפור, כדי להודות לו על הצלת בנו: "הילד התחיל להתפלל מעצמו", הוא סיפר בהתרגשות, "אני חייב לך הכרת הטוב באופן שאי אפשר לתאר ולשער".

שאלתי אותו, ילמדנו רבינו, אני מתיישב ללמוד עם בחור, ואני מרגיש שהוא לא איתי

עם זאת, כמובן שאין הכוונה שמה שלא נעים ולא נחמד אנחנו לא נעשה או לא נדרוש מהילדים לעשות. חלילה וחלילה. ברור שיש דברים שקשה להעביר לילדים תחושת נעימות, כי בפועל הדבר קשה להם. אי אפשר לשכנע ילד שלצום ביום כיפור זה נעים ונחמד, לא! לצום ביום כיפור זה עינוי. אפילו התורה בעצמה קוראת לזה 'ועיניתם את נפשותיכם'. אז מה? לא נחנך את הילדים לצום ביום כיפור?

אבל גם במצוות שקשות לקיום, אפשר להעביר את הנעימות שמסתתרת בפנים. נכון, הצום ביום כיפור אינו קל, אבל מה התוצאה שלו? כפרת עוונות, הטהרות מוחלטת, פתיחת שערי שמים לתפילות שלנו. זה שווה את ההשקעה. ההורה יכול וגם צריך להסביר לבן שלו ביום כיפור, נכון שזה קשה לנו, אבל זה משתלם! זה כדאי. גם כשאני הולך כל בוקר לעבודה זה קצת קשה לי, אבל אני עושה את זה כדי לקבל משכורת בסוף החודש, על אחת כמה וכמה ששווה לי לצום יום אחד אם אני מקבל על זה שכר נצחי וטובות הנאה שאין להן שיעור אפילו כאן בעולם הזה.

בעבר הייתי עוסק רבות בנושא של חונכות, גם אני עצמי ישבתי עם בחורים וגם הפעלתי חונכים אחרים, והנושא הזה תפס אצלי הרבה מאוד מקום. באותה תקופה, היה זה לפני כ-12 שנה, הוזמנתי לשאת הרצאה בעניין בחיפה, ובדרך חזור גלגל הקב"ה שישבתי באוטובוס ליד אדם שהיה בעל ניסיון רב בתחום.

שאלתי אותו, ילמדנו רבינו, אני מתיישב ללמוד עם בחור, ואני מרגיש שהוא לא איתי. הגמרא לא מעניינת אותו למרבה הצער. איך אני יכול לשכנע אותו שילמד כמה מילים? אין לי כלים להכריח אותו, וגם אין לי אפשרות לפתות אותו. מה עושים?

עוד לא נולד האדם שהתחיל ללמוד גמרא בפעם הראשונה והיא מיד היתה מתוקה בפיו

הגאון רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א, מרבני בית שמש ומו"צ דק"ק לעלוב, עם עצה אחת למגידי השיעורים ועוד שתיים לכל מי שלומד גמרא, איך משיגים 'גישמאק בלימוד'

יעקב א. לוסטיגמן

הגאון רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א, מחבר ספרי 'לקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה', מורה צדק בק"ק לעלוב ומרבני העיר בית שמש, מוכר בשיעורי ההלכה הבהירים והמתוקים מדבש שהוא נושא בקביעות ובהזדמנויות שונות, במגוון רחב של מקצועות ההלכה. פנינו אליו, וביקשנו ממנו לענות על שתי שאלות העוסקות בנושא זה של 'גישמאק בלימוד'. והרי הדברים לפניכם.

• האם יש לכם המלצה טובה למגידי שיעורים, כיצד יוכלו לשדרג את השיעור שלהם ולהאהיב את הנלמד על המשתתפים בשיעור?

"זכיתי ללמוד אצל הגאון הגדול רבי אברהם גינחובסקי זצ"ל, שהיה ידוע כגאון עצום שממש כל רז לא אניס ליה, ובכל זאת השיעורים שלו היו נמסרים בשפה מאוד פשוטה ובהסברה מאוד מאוד ברורה. הוא הסביר שכך הורה לו הגאון מטשעבין זצ"ל, כשקיבל אותו למסירת שיעורים ביישיבת טשעבין המפורסמת.

"ומעניין מאוד, שדווקא בגלל זה, השיעורים שלו היו מרתקים! לא פחות! הוא הסביר כל דבר כאילו הוא מלמד ילדים, דיבר לאט, בלי למהר לשום מקום, וכולם הקשיבו בשקיקה.

"והאמת היא שזה דבר ברור, הרי התורה כשלעצמה היא מעניינת ומתוקה, אלא מה? גם אם ניתן למישהו לקרוא את ספר המתח הכי מעניין בעולם, אם הכתב לא יהיה ברור או שזה יהיה כתוב בשפה שהוא לא בקי בה ויודע אותה על בוריה, יהיה לו קשה מאוד לקרוא את הסיפור כולו. כך גם התורה להבדיל, אם לומדים אותה במהירות בחופזה, בלי להבין כל דבר כמו שצריך, איך אפשר למצוא בה טעם? הלימוד צריך להיות במתינות ומתוך הבנה בהירה, ואז מרגישים את המתקנות הנפלאה שיש בלימוד.

"על כך אני רוצה להוסיף עוד נקודה. יש בזמנינו כמה מגידי שיעורים מפורסמים, שכולם אוהבים לשמוע את השיעורים שלהם. אפשר לנקוב כדוגמא לכך בשמו של הגאון רבי אלימלך בידרמן שליט"א, והגאון רבי ברוך רוזנבלום שליט"א.

"מה הסוד של שני מגידי השיעורים הללו? נכון שהם מספרים סיפורים יפים ואנשים מאוד אוהבים לשמוע סיפורים, אבל זה לא העיקר. העיקר הוא הניגון! הם מוסרים את השיעורים שלהם עם ניגון מיוחד, ואנשים אוהבים לשמוע נגינה. כשהופכים את השיעור לשירה, ולומדים עם ניגון נפלא וערב לאוזן, אנשים מקשיבים

בהנאה מרובה. כמובן שמדובר באמנות, לא כל אחד יכול להגיע לדרגות כאלו, אבל כל אחד יכול לעשות את זה לפי יכולותיו, ולשפר את השיעורים שהוא מוסר בדרך זו".

• השאלה השניה שלנו לא נוגעת לשיעור, אלא לכל אדם: אברך, בחור ישיבה, בעל הבית, שרוצה ללמוד עכשיו דף גמרא, ומבקש מאתנו עצה, איך הוא יוכל להרגיש לפחות משהו מהמתיקות שבדף הגמרא, כי בדרך כלל כשהוא לומד גמרא, אין לו שום הנאה מזה... נשמח אם הרב ייתן לנו שני רעיונות מועילים לעניין זה.

"אני חושב שבעניין הזה אין קיצורי דרך. כדי לאהוב את התורה צריך להשקיע בתורה. רק מי שלומד בהתמדה לאורך זמן, זוכה להרגיש את המתקנות בתורה, עוד לא נולד האדם שהתחיל ללמוד גמרא בפעם הראשונה והיא מיד היתה מתוקה בפיו. זה בא רק אחרי עמל ויגיעה!

"יש ווארט ידוע מבעלי המוסר, "ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם, ויצעק משה אל ה', ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים". בני ישראל באו למרה, מקום שבו החלו לקבל את התורה ולא יכלו לשתות מים, כלומר תורה, כי מרים הם, התורה היתה מרה בפיהם כמו כל אחד שמתחיל ללמוד תורה בפעם הראשונה. מה עשה משה רבינו? צעק אל ה', וה' הורה לו 'עץ' מלשון עצה, וישלך אל המים'. לקפוץ פנימה, להתחיל ללמוד, ואחר כך מגיע השלב של

'וימתקו המים'... יש הרבה עצות, אבל בסופו של דבר חייבים להגיע לעצה הזאת, ופשוט לקפוץ אל המים ולהתחיל ללמוד.
"אני אוסיף עוד עצה אחת, שיכולה לעזור לצד העצה הקודמת ובנוסף אליה... מובא מצדיקים שמי שמדבר טוב על יהודים, זה סגולה שיזכה לאהבת תורה. יש שמסבירים שהפשט הוא שהתורה הרי מורכבת מ-60 ריבוא אותיות כנגד 60 ריבוא נשמות ישראל, ולכן מי שמדבר טוב על יהודים מדבר טוב על התורה, ומקבל במידה כנגד מידה גישמאק בלימוד התורה.
"אבל אני חושב שאפשר לחבר את הווארט הזה יחד עם ווארט

המשך מעמוד 23 | הרב יצחק פרידמן שליט"א

אמר לי אותו יהודי דבר נפלא, זה כמובן לא מתאים לכל בחור, אבל במקרים רבים זה אכן עובד בצורה יוצאת מן הכלל. "בתחילת ה'סדר' תגיד לבחור שיש לו שתי אופציות. לנח עכשיו ולהתעצל כמה שהוא רוצה, ואז בסוף הסדר לקום מהמקום שלו עם הרגשה לא נעימה שהוא סתם בזבז עוד שעתיים ולא עשה איתן כלום, או להשקיע עכשיו, בכמה דקות הראשונות זה באמת יהיה לו קצת קשה, אבל מהר מאוד הוא ייכנס לעניינים, ובסוף הסדר הוא ירגיש סיפוק עצום".

הניסיון שלי הראה לי שאם זה בחור שעיניו בראשו, הוא מבין את המסר וזה מקל עליו להתאמץ בתחילת הסדר.

מרו הגה"ק בעל ה'שפע חיים' מצאנו זצ"ל, היה אומר שהסיבה שבחג השבועות נהוג בתפוצות ישראל לאכול קרעפלאך, זה בגלל שהמאכל הזה מורכב משני חלקים. הציפוי החיצוני עשוי מבצק פשוט, אין לו כל כך טעם, אבל בפנים מוסתר בשר מתובל וטעים מאוד.

אותו דבר גם לגבי לימוד התורה, היה ה'שפע חיים' אומר. מבחוץ זה מרגיש קצת חסר טעם, מי שלא נכנס עדיין פנימה מרגיש שהתורה לא נעימה לו, אבל מבפנים יש לה טעם מיוחד, גישמאק כזה שאי אפשר לוותר עליו.

אז כמובן שאנחנו צריכים להשתדל ולתת לילדים את הכלים והדרכים לקבל 'גישמאק' בלימוד, זאת המטרה שלנו, אבל גם אם הם עדיין לא הגיעו להרגשת ה'גישמאק' הזאת, אנחנו עדיין יכולים לשדר להם ולהעביר להם את המסר שהוא נמצא שם בפנים, בדיוק כמו שכשאתה רואה 'קרעפל' אתה יודע בוודאות שיש בפנים מילוי של בשר מתובל בטוב טעם.

הגה"צ רבי יוסף מאיר אלטמן שליט"א מספר בכל פעם

אבי זקני, הרה"ח ר' יחזקאל מאיר פרידמן זצ"ל, היה 'איש פשוט'. הוא ניהל חנות לממכר צמר בבני ברק ולא החזיק במשרה תורנית כלשהי, אבל מתחת למעטה הפשטות הזה הסתתרה אהבת תורה יוקדת שאי אפשר לתאר במילים. אבי מורי שליט"א תמיד מספר לנו שכשאבא שלו היה יושב ליד השולחן לארוחת בוקר או צהרים או ערב, תמיד היה לו ספר פתוח, כשהוא היה חוזר הביתה מהעבודה,

שמביא ה'מאור עיניים' זיע"א, שמסביר מדוע מי שמדבר לשון הרע על אדם בישראל, נענש בכך שבאים עליו נגעים? משום שלקב"ה יש ענג מכל יהודי ויהודי, ומי שמדבר רע על יהודי הופך את הענג לנגע, הוא מהפך את האותיות שלו ולכן נענש במידה כנגד מידה בנגעים שבאים עליו רח"ל.

"אם כן, יש לנו גם הסבר בכיוון ההפוך. מי שמדבר בשבחו של יהודי אחר, הרי מגביר את העונג שיש לקב"ה מהיהודי הזה, וממילא הקב"ה נותן לו מתנה במידה כנגד מידה, שיהיה לו עונג גדול יותר בלימוד התורה".

הוא היה צולל לתוך הגמרא. הוא אהב את הלימוד והתורה היתה לחם חוקו.

מרו אב"ד 'חוג חתם סופר' הגה"צ רבי יוסף מאיר אלטמן שליט"א מספר בכל פעם שהוא מגיע לאיזו שמחה במשפחה שלנו, את הסיפור הבא:

"פעם צעדתי ברחוב 'אדמו"רי אלכסנדר' בבני ברק, סמוך לבית המדרש של 'חוג חתם סופר', ולפתע שמעתי קול נורא של צרחות עזות מתוך בית הכנסת. חששתי שאירע שם משהו נורא, אולי נכנס מישהו לתקוף את 'יושבי בית המדרש חלילה וחס, עליתי לבית הכנסת בחשש גדול, מתוך מחשבה שאם אראה שיש פה עניין של סכנה אמהר להזמין משטרה.

"כשנכנסתי פנימה, נחרדתי! המריבה לא היתה בין ארחי פרחי שנקלעו למקום בטעות, אלא בין רב המקום ואב"ד 'חוג חתם סופר', מורי ורבי הגה"צ רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל, ובין זקנכם הרב יחזקאל מאיר פרידמן... הם צרחו זה על זה בפנים סמוקות וזה היה מחזה מחריד.

"ניסיתי להבין במה מדובר, מה פתאום הרב פרידמן צועק על הרבי, והרבי עוד מתווכח איתו וצועק עליו בחזרה, זה לא הגיוני. אבל כשהטייתי אוזן הבנתי שניטש ביניהם ויכוח עז על הפשט בסוגיא, כשהרבי מפרש את הגמרא באופן אחד והרב פרידמן מפרש באופן אחר.

"החלטתי שאני חייב לראות כיצד ייפול דבר. הם המשיכו להתווכח עוד ועוד, עד שלבסוף התיישבו בדעתם שמאחר והם לא יצליחו בשום אופן לשכנע זה את זה עם מי הצדק, אין מנוס אלא ללכת למישהו שלישי שיכריע ביניהם. בו ברגע הם יצאו מבית המדרש, עצרו מונית ונסעו לפתח תקוה, כדי לשאול את אב"ד 'חוג חתם סופר' בפתח תקוה, הגאון רבי יעקב שמריהו דייטש זצ"ל, שיכריע עם מי הצדק...".

מספר אבי מורי שליט"א, שעד היום עוד טבוע בעצמותיו הרגש המיוחד הזה ששידר אביו זצ"ל, כשהיה פותח את הגמרא. האופן שבו היה לבו מתרחב מהנאה כשפתח ספר, זה מה שחלחל הלאה והכניס בלב ילדיו את החינוך לאהבת תורה. כי כל הורה מנחיל לבניו אחריו את ה'אוזני המן' שלו. אצל אחד אלו עוגיות פרג בחודש מרץ... ומי שיש לו שכל מנחיל ערכים כמו תורה, שבת, תפילין, סוכה, ושמירת כל המצוות בדקדוק ובנועם.

"מהיום שהילד שלי נכנס לכתה שלך", אמר לי האבא, "הוא יורד מטה מטה, אני לא מצליח להכיל את המהפך שמתחולל, הילד שלי תמיד היה מבריק ומוצלח ופתאום הוא כזה בינוני, אפילו חלש!". ברגע הראשון נעתקו המילים מפי...

הכנה למתן תורה - על תהליכים ממושכים בחינוך הילדים ובחיים בכלל

הרב עמרם בינעט

המטרה המרכזית של יציאת בני ישראל ממצרים היתה כידוע לקבל את התורה. הקב"ה אמר את זה במפורש למשה רבינו עוד בסנה: "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה". נשאלת אם כן השאלה מדוע היו בני ישראל צריכים להמתין 49 ימים כדי לקבל את התורה? הקב"ה לא יכול היה להוליך אותם ישירות להר סיני, לתת להם את התורה, ורק לאחר מכן להוביל את פרעה שירדוף אחריהם הישר לתוך ים סוף? היד ה' תקצר? הייפלא מה' דבר???

כמובן שיש הסברים רבים, והמפורסם מביניהם הוא ההסבר שהיו צריכים להתכונן לקבלת התורה על ידי יציאה מאותם מ"ט שערי טומאה שהיו שקועים בהם, ולהכניס למ"ט שערי קדושה. אבל אפשר לומר שיש כאן גם מסר הרבה יותר פשוט ויומיומי שאנחנו כהורים ומחנכים צריכים ללמוד ולהפנים, שהרי אנחנו עוסקים רבות ב'מתן תורה' אנחנו מתאמצים מאוד להנחיל את התורה לילדים שלנו, ולכן רצה הקב"ה ללמד אותנו את כלל בסיסי בחינוך ובחתימה להשיגים בכל דבר אחר, ובמיוחד בתורה הקדושה - התקדמות הדרגתית!

בעיצומו של חודש חשוון אני מקבל טלפון

אחד היסודות החשובים ביותר להצלחה בחינוך הילדים, ובכלל להצלחה בכל תחום בחיים, הוא לדעת ולהפנים שתהליכים לוקחים זמן, וכשמתחילים פרויקט שלוקח זמן, צריכים לאזור הרבה מאוד סבלנות ואורך רוח, ולא לצפות לתוצאה מיידית.

כדי לחדד את המסר אני אספר כאן סיפור מהחיים, שאירע לי לפני מספר שנים: הייתי מלמד באחד מתלמודי התורה החשובים, ונפלה בחלקי הזכות ללמד את הילדים 'תחילת גמרא'. למדנו 'אלו מציאות' כמו בכל תלמודי התורה שמקובל להתחיל מפרק זה, וב"ה שאבתי סיפוק גדול מלראות את הילדים מתקדמים משבוע לשבוע. בעיצומו של חודש חשוון אני מקבל טלפון מאביו של אחד התלמידים שמבקש להיפגש איתי. הסכמתי בשמחה, וכשפגשתי אותו התרשמתי שמדובר ביהודי נכבד, הכרת פניו ענתה בו שהוא נושא משרה תורנית כלשהי.

"אני אגיד לך את האמת", הוא פנה ישר לעניין, "שמעתי עליך דברים טובים מההורים של התלמידים בשנים קודמות, אבל אני

לצערי לא יכול לומר שאני מסכים איתם. מהיום שהילד שלי נכנס לכתה שלך, הוא יורד מטה מטה, אני לא מצליח להכיל את המהפך שמתחולל, הילד שלי תמיד היה מבריק ומוצלח ופתאום הוא כזה בינוני, אפילו חלש!".

ברגע הראשון נעתקו המילים מפי. מעולם לא חטפתי כזאת ארטיילריה ישירה מהורה של תלמיד. יש לפעמים תלונות, אנשים לא תמיד מרוצים, זה קורה לכל מלמד וזה חלק מהעבודה. אבל כזאת התקפה? זה עוד לא קרה לי.

"אני לא מבין על מה אתה מדבר", עניתי לו בחוסר הבנה, "הבן שלך יודע הכל, הרושם שלי שהוא בהחלט ילד מוצלח וכישרוני!".

"הנה, זה מה שאמרת", מסביר לי האבא, "הבעיה היא לא בילד, הבעיה היא בכך, הוא מבין הכל, אבל אתה לא מסביר טוב!".

הוא לא עצר פה: "תשמע, בכתה ב' למדו חומש, הילד ידע מצוין! בכתה ג' למדו משנה, הילד ידע נפלא מאוד! עכשיו הוא מתחיל ללמוד גמרא והוא לא יודע כלום!!!"

התחלתי לפרק את ההתקפה שלב שלב: "את החומש שאני מלמד הוא לא יודע?", האבא השיב שהוא כן יודע חומש אבל הוא מתכוון לידע בגמרא.

"והמשניות שאני מלמד?", גם את זה הוא יודע... מה שאומר שהוא לא התדרדר, לפחות לא לעומת מה שידע בשנה שעברה... עברתי לבדוק את העניין בגמרא: "הוא יודע את ביאורי המילים?" "בטח שהוא יודע", ענה לי האבא, "אמרתי לך שהוא כשרוני, אבל מה זה ביאורי מילים, הוא לומד 15 מילים בשבוע, נו באמת...". "הוא יודע איפה השאלה ואיפה התשובה?", כן, אבל זה לא מספיק, טוען האבא. "הוא יודע לקרוא את הגמרא עם הניגון הנכון?", מסתבר שגם זה...

הרגשתי שאני עומד לאבד את הסבלנות...

"אז איפה הבעיה, למה אתה אומר שהוא לא יודע כלום???" האבא הסתכל בחוסר הבנה מוחלט: "מה זאת אומרת! הילד לומד גמרא כבר כמעט חודשיים, וכשאני מבקש ממנו שיגיד לך 'שטיקל גמרא' כמו שצריך, הוא לא יודע. רק לחזור כמו תוכי על מה שאמרו בחיידר, זה נקרא ללמוד גמרא? איפה ההבנה המעמיקה, איפה החידוד של ההבדלים בין התירוצים השונים של הגמרא... זה לא נקרא ללמוד גמרא!".

אני יודע שהסיפור הזה נשמע מופרך, אבל הוא אכן קרה, ולקח לי זמן רב להרגיע את רוחו של האב ולהסביר לו שהוא צריך סבלנות. תוך כמה שנים בנו בכורו כבר ידע ללמוד כמו שהוא רוצה. האבא הזה מאוד מאוד רצה שבנו יצליח בלימודים, ומבחינתו עיקר הלימוד זה הגמרא, לכן בחומש ובמשנה היה לו קצת סבלנות, אבל כשזה הגיע לגמרא, ההשתקקות שלו לראות את בנו מקשה ומתריץ, עוקר הרים וטחנם זה בזה, היתה כל כך גדולה, שהוא איבד את הסבלנות ולא היה מסוגל לישון בלילה כי הבן שלו יודע רק את ביאורי המילים ולא מבין את עומק הפשט.

ברור לי שרוב הקוראים די מגחכים אל מול חוסר הסבלנות של האבא הזה. כל אחד מבין שילד בשנה הראשונה של לימוד גמרא עוד רחוק מלדעת ללמוד גמרא באמת.

אבל אני רוצה לגלות לכם שזה קורה לכולנו, גם לי וגם לכם. אמנם לא בנושא של לימוד הגמרא, אבל בנושאים אחרים, הרבה פעמים אנחנו מצפים מהילדים שלנו להיות מושלמים בתחומים מסוימים, ולא מספיק מודעים לכך ש"האדם עיר פרא יולד". כדי להיות ילד מחונן, לוקח זמן.

בשביל זה הם נמצאים פה

זה מזכיר לי מקרה אחר שאירע פעם באחד החיידרים, כשבאמצע ההפסקה התעוררה בהלה גדולה וכל הילדים נמלטו במהירות מהחצר אל תוך הבניין, לאחר שהתברר שאיזה איש שאינו חרדי מאיים עליהם.

האיש נכנס אחריהם לבניין, והמנהל שיצא מחדרו לשמע הקולות,

פגש אותו בכניסה למבנה. הוא ניסה לברר מה אירע והתברר שהלה רותח מזעם לאחר שראה ילד מילדי החיידר שזרק קליפה של בננה אל מעבר לגדר. הקליפה כמעט פגעה בו, וזה עורר את חמתו. המנהל הכניס אותו לחדרו והוא המשיך לצעוק ולצרוח על רמתו הירודה של החינוך החרדי, איך שילדים שאמורים להיות מחונכים יותר מכל מגזר אחר, מתנהגים בכזאת צורה מכוערת ולא ראויה. השיב לו המנהל ברוגע: "בשביל זה הם נמצאים פה". הוא נדהם מהתשובה, "מה זאת אומרת, אתם מלמדים אותם לזרוק קליפות של בננות?", והמנהל משיב בנחת, "לא, אנחנו מלמדים אותם שלא לזרוק קליפות. אם הם היו מחונכים כבר, הם לא היו צריכים לבוא לתלמוד התורה. הסיבה שהם באים לפה זה כדי שנחנך אותם, אבל חינוך לוקח זמן. הילד שזרק את קליפת הבננה נמצא עדיין בעיצומו של התהליך, ובסופו של התהליך הוא יהיה מחונך בעז"ה!".

האמת שכולנו מבינים את זה, אבל לא תמיד אנחנו מפנימים את זה. יש תחומים שבהם אנחנו מצפים מהילדים שיהיו מחונכים מהרגע הראשון, ואם לא נזכור שחינוך הוא תהליך שלוקח זמן, אנחנו עלולים לאבד את הכל.

אדם מתענה כל היום נזהר לא לאכול יותר מדי

אם נרצה להמחיש את זה למשהו שכולנו מכירים, אפשר להשוות את החינוך לדיאטה. יש אנשים רבים שצריכים להפחית את משקל גופם. מה עושים כדי להרזות? עושים דיאטה ומי שלא מצליח עושה ניתוח או לוקח כדורים, זריקות וכל מיני שיטות אחרות.

לכאורה זה די תמוה שהיו צריכים בכלל להמציא ניתוח להרזיה. מה הבעיה? פשוט אוכלים קצת פחות ונגמר הסיפור. הרי גם מי שעובר ניתוח צריך לשמור אחר כך על עצמו ולא יכול לאכול כאוות נפשו, אז מה העניין בניתוח???

התשובה היא שבדיאטה רגילה, אדם מתענה כל היום נזהר לא לאכול יותר מדי, ובלילה הוא עולה על המשקל ורואה שהוא לא אז במילימטר מהמשקל שהיה לו בבוקר.

למחרת הוא ירד בשניים או שלושה גרמים, ויום לאחר מכן בעוד חמישה גרמים. כשעובר שבוע הוא עושה חשבון שבוע שלם הוא לא אכל כמו בן אדם והוא עדיין שוקל כמעט כמו ששקל לפני שבוע. זה מתסכל מאוד אחרי המאמץ הרב שהושקע במשך כל השבוע, וכך אנשים נשברים ונופלים.

אבל אם הוא יפנים ויחיה עם ההרגשה שהדיאטה זה תהליך שבמסגרתו הוא ירד מדי שבועיים בקילו אחד, הוא יודע שבעוד חודשיים וחצי הוא ישקול עשרה קילוגרמים פחות, ובעוד חמישה חודשים 20 קילוגרמים פחות. כשהוא מלכתחילה ניגש לזה כמו שניגשים לתהליך ממושך, הוא לא יישבר ויוכל להמשיך ולהחזיק מעמד מתוך ציפייה להגיע אל התוצאה הרצויה.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת'
מדי שבוע ישירות למייל?

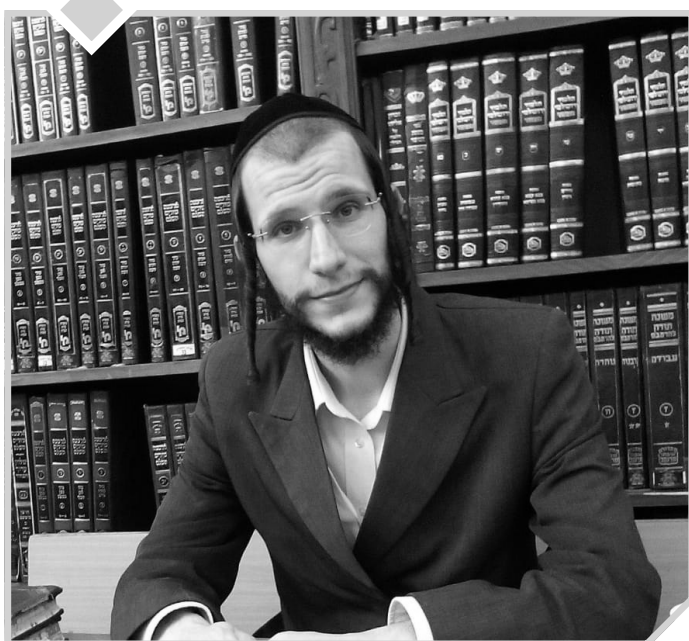
חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

"אמרתי לבחור, אני נותן לך עכשיו דף ועט, ומאפשר לך לכתוב מכתב שיפתחו אותו בעוד 50 שנה, כשתהיה זקן וכל הנכדים שלך ישבו מסביב לשולחן ויקראו את המכתב יחד איתך. כמה תדקדק בכל מילה שתכתוב???" "הבחור חושב קצת ואומר לי שאם זה משהו לעוד חמישים שנה, הוא צריך להתכונן לפני שהוא כותב כזה מכתב" ..

הרב שלמה אופנהיים, רכז אחראי בפרויקט הגישמאק מבית 'אחינו', על הפעילות המיוחדת לזכות ל'מתיקות התורה'

צבי וְחִמִּיד וְרִגִּי דִּילָאון בְּלֵעוּתָא (אקדמות)

את מושי פגשתי לראשונה אחרי שהצוות החינוכי בישיבה שלו אמר לי שהוא בחור רציני שמתאמץ מאוד בלימודים, אבל לא זוכה להצלחה מרובה". כך פותח את שיחתנו הרב שלמה אופנהיים, רכז ותיק בפרויקט הגישמאק מבית 'אחינו', זרוע החינוך של 'דרשו'. "הוא מצליח בלימודי הלכה ובלמודי חומש רש"י", אמר לי המנהל הרוחני של הישיבה של מושי, "אבל כשלומדים גמרא המוח שלו נאטם, הוא מתאמץ עוד פעם ועוד פעם, ולא מבין כלום. אנחנו נשמח אם תוכל לעשות משהו בנידון". האמת שחשבתי שזה יהיה אגוז קל לפיצוח. בחלק גדול מהמקרים אנחנו מתבקשים לעבוד עם בחורים שמתקשים בלימוד הגמרא, ולכן הם הופכים ל'בעייתיים', חוסר הסיפוק וחוסר ההצלחה גורם להם להתרחק מהלימודים וממה שמייצג אותם, ובמקום זאת הם עושים 'שמח' בחדר האוכל או בשעות בין הסדרים. עם הבחורים הללו צריכים לעשות כבדת דרך כדי להביא אותם ללמוד גמרא, ואז גם ללמוד ליהנות מלימוד הגמרא, זו עבודה כפולה.

מה אנחנו עושים? לומדים גמרא, אתה לא אוהב לימוד גמרא???"
"לא לא, אני לא אוהב את זה שאתם מנסים לגרום לי ליהנות מלימוד הגמרא..."
"למה? תחשוב על זה שכל פעם שאתה פותח את הגמרא ושוקע בסוגיא, אתה נהנה מכל רגע, מה רע???"
"רע מאוד. איפה עמל התורה???" "אם בחוקותי תלכו - שתהיו עמלים בתורה", מי שרוצה ללכת בדרכיו של הקב"ה צריך להתייגע בלימוד ולא ליהנות ממנו. מי שנהנה מהלימוד מאבד את עמל התורה, ואת כל הברכות שהתורה מבטיחה למי שעמלים בתורה..."
באותו רגע הבנתי שמושי לא מתקשה בכלל בלימוד הגמרא. הוא מקשה את הלימוד על עצמו בכונה, כי הוא חושב שכך הוא יזכה ליותר שכר! סיפרתי למושי על ויכוח שהיה לי פעם עם מישהו, שטען שהגמרות החדשות עם הציונים וההערות שמקלים מאוד על הלימוד, פגעו בעמל התורה, והרבה יותר טוב היה שכשלמדו בגמרות הישנות בלי שום הגהות והיו צריכים 'לאכול חצץ' כדי להבין מה כתוב שם.

אבל מושי הוא בחור רציני, הוא מנסה ללמוד ולא מצליח. זה אמור להיות הרבה יותר קל אתו... לקחתי את האתגר בשמחה רבה ויצאתי לדרך... כשהתיישבתי ללמוד איתו, הוא ניסה להבין להיכן אני חותר, והסברתי לו שאני מגיע מ'פרויקט הגישמאק' ואנחנו מסייעים לבחורים להשיג 'גישמאק בלימוד'. ראיתי שהוא נרתע מהרעיון, אבל הוא לא אמר דבר. התחלנו ללמוד, ולא היה שום שיתוף פעולה מצדו. הוא הקשיב לי, אבל הלב שלו היה במקום אחר, עד שבסוף סגרתי את הגמרא ושאלתי אותו: מושי, תסביר לי, למה אתה כל כך פוחד ללמוד איתי? אני נראה לך מפחיד? יש לך רתיעה באופן כללי מללמוד עם אברכים, מה הסיפור, אני אשתדל לעזור ולסייע!"

"אני לא אוהב את מה שאתם עושים"

מושי חשב רגע ואמר לי בגילוי לב: "אני לא אוהב את מה שאתם עושים".

אמרתיו לו "ידידי, אני יכול לסדר לך עמל התורה נפלא מאוד. תביא את הגמרא החדשה שלך, ואני אמחק כל מילה שלישית לכל אורך המסכת, נראה אם תצליח להבין משהו בלי להתאמץ...". יש כאלו שחושבים ש'עמל התורה' משמעותו ללמוד תורה בחוסר חשק, כמו סבל שנושא משאות בעמל רב, ואינו מרגיש שום הנאה בעבודתו. ה'מחמירים' שבהם מוסיפים וחושבים בינם ובין עצמם, שמי שנהנה חס ושלום מלימוד הגמרא, הוא בעצם מועל בהקדש, ועושה תורתו קרדום לחפור בה להנאה עצמית, במקום ללמוד נטו לשם שמים. "אבל זאת כמובן טעות. התורה מתוקה מדבש ונופת צופים, ולימוד התורה צריך להיעשות בשמחה ומתוך הנאה צרופה.

ניגשתי לאוצר הספרים של הישיבה

ניגשתי לאוצר הספרים של הישיבה, ולשמחתי היה שם את הספר 'אגלי טל' של הרה"ק בעל ה'אבני נזר' מסוכטשוב זיע"א. שם בהקדמה לספר הוא מתייחס לטענות הללו וכותב שמי שלומד לשם שמים ונהנה מלימודו, לא רק שאין בכך פגם, אלא שזאת הדרך הנכונה והנדרשת, והתענוג עצמו הוא חלק מהמצווה!

"עיקר מצוות לימוד התורה, להיות שש ושמח ומתענג בלימודו, ואז דברי תורה נבלעין בדמו. ומאחר שנהנה מדברי תורה, הוא נעשה דבוק לתורה", הוא כותב, ולאחר מכן שב וכוּפּל את דבריו "...אבל הלומד לשם מצוה ומתענג בלימודו, הרי זה לימוד לשמה, וכולו קודש, כי גם התענוג - מצוה".

"מה הוא אם כן עמל התורה?", שאל אותי מושי, אם לימוד התורה הוא מתוק מדבש, איפה יש פה עמל ויגיעה?

"חייבים לומר שהעמל והיגיעה הוא בשני שלבים", אמרתי לו, "מי שלא זכה להגיע לידיעת התורה כמובן שצריך לעמול ולהתייגע וללמוד גם בלי הנאה, עד שיצליח לרכוש את הטעם הזה של הנאה בלימוד, ותיכף נדבר על כך, אבל כמובן שעיקר העמל הוא דווקא באלו שכבר זכו לחוות הנאה בלימוד התורה, ובכל זאת הם עמלים ומתאמצים לרדת לעומק הדברים, לחזור ולשנן את מה שהם כבר יודעים, ללמוד בשעות שבהן הם כבר עייפים והגוף דורש מנוחה ובכל זאת הם לומדים עוד קצת כדי לשבר את הטבע ולהוסיף בלימוד תורה מתוך עמל ויגיעה".

• אבל איך באמת מצליחים לגרום לבחור, או לאבך, ליהנות מהלימוד. אפשר ללמד אדם לאהוב משהו שהוא לא אוהב??? הרב אופנהיים משיב: "אם אתה רואה אחד שאוכל אגוזים בלי לברור את הפסולת מתוכם. הוא מקלף רק את הקליפה החיצונית, ומשאיר את ה'מחיצות' שיש בין חלקי האגוז ואוכל אותן יחד עם האגוז עצמו. מה הוא ירגיש? כמובן שהאגוז יכה את שיניו ויגרום לו לטעם לא טוב בפה. אתה לא יכול לגרום לו לאהוב אגוזים, אבל אתה כן יכול ללמד אותו לאכול אגוז בצורה נכונה, וממילא האגוז יהיה לו טעים.

אותו הדבר, שאנחנו מלמדים בחורים להנות מלימוד הגמרא, אנחנו בעיקר מסלקים טעויות ודברים של חוסר היכרות. ברגע שבחור

מבין מה זו גמרא, איך היא עובדת, מה המטרה של כתיבת הגמרא באיזו דרך היא מוכיחה או סותרת, או מקשה או מיישבת, זה מתחיל להתבהר לו מול העיניים והוא מתחיל ליהנות מזה.

אני אתן לך דוגמה, זה נוגע בעיקר כשלומדים בעיון, והמגיד שיעור מתחיל פתאום לדקדק באיזו מילה שכתובה בגמרא או אפילו ברש"י, מזה שרש"י הוסיף עוד מילה אחת, המגיד שיעור בונה על זה תלי תלים של פלפולים, והבחור לא מבין מה אתה רוצה מהחיים שלו. רש"י בסך הכל כתב פירוש, מי אומר שהוא חשב על כל מה שאנשים ינסו להבין מכל מילה שלו???

לאנשים מבוגרים שכבר לומדים גמרא שנים רבות, השאלה הזאת נראה מיותרת, אפילו מעצבנת. זה ברור שלכל מילה יש משמעות ולכל אות יש ביטוי בפשט עצמו. אין דבר כזה מילה מיותרת בגמרא או ברש"י, אבל מה שלנו נראה מובן מאליו, לבחור צעיר זה עדיין חדש והוא לא מבין, ואם הוא לא הבין את זה, לא משנה כמה תבנה לו תלי תלים של הלכות ופלפולים, הוא מנותק, הוא לא שם, כי הוא בכלל לא מבין מה אתה רוצה מהחיים שלו.

• איך פותרים את הבעיה הזאת???

זה מאוד פרטני ומאוד אינדיבידואלי. אנחנו צריכים לראות קודם כל מה מפריע לבחור. במקרה של מושי זה היה שהוא חשב שהנאה מהלימוד פוגמת במצווה, במקרה של מישהו אחר, הוא לא מבין למה אתה מתמקד על כל מילה במקום 'לזרום' ולהמשיך הלאה, ובמקרה של מישהו שלישי, הוא לא מבין למה המשנה היתה צריכה לדבר כל כך בקיצור ולאחר מכן הגמרא צריכה 'לנחש' למה התכוון התנא, במקום זאת התנא יכול היה להסביר את עצמו בעוד שתיים שלוש מילים והיינו חוסכים את כל ה'כאב ראש' הזה...

יש כאלו שיזדעזעו מעצם השאלות. יגידו שזאת חוצפה לדבר ככה על הגמרא, וכל מה שכתוב בגמרא זה קודש קדשים, ואני מסכים, זה נכון, אבל אם הבחור ההוא מתקשה בלימוד, כנראה שהוא לא מבין את זה ולא הצליח להפנים את זה, ולכן אנחנו צריכים להסביר לו.

והם ידעו שכל מה שהם כותבים ילמדו

לא רק ל-50 שנה קדימה ולא ל-500

שנה, אלא לאלפיים שנה קדימה

אני אתן לכם דוגמה, לגבי השאלה למה אנחנו מתמקדים בכל מילה, יש לנו 'תרופה' מאוד מיוחדת למחלה הזאת.

אני עושה לבחור מעין 'דמיון מודרך' ואומר לו "תדמיין שאני נותן לך עכשיו דף ועט, ומאפשר לך לכתוב מכתב שיפתחו אותו בעוד 50 שנה, כשתהיה זקן וכל הנכדים שלך ישבו מסביב לשולחן ויקראו את המכתב יחד איתך. כמה תדקדק בכל מילה שתכתוב???"

הבחור חושב קצת ואומר לי שכמובן, אם זה משהו לעוד חמישים שנה, הוא צריך להתכונן לפני שהוא כותב כזה מכתב, זה לא משהו של מה בכך.

ואם יפתחו את המכתב בעוד 200 שנה, בנוכחות אלפי הצאצאים

יהודי שלרגל מסחרו נמצא רוב ימות השנה בערבות צפון רוסיה, מצא את השיעורים הקצרים הללו ומיד החליט לקבוע בו את הלימוד היומי שלו. זהו הלימוד היחיד שלו בספרי קודש!

הרה"ג רבי יונה פיינהנדלר בשיחה מיוחדת על שיעוריו המרתקים בהלכות שבת וכעת מונגשים במערכת 'דרשו'.

אלעזר גולדברג

מאזיני וצופי מערכות השיעורים של 'דרשו' ו'אחינו' בודאי כבר מכירים את שיעוריו המרתקים של הרה"ג רבי יונה פיינהנדלר שליט"א, שיעורים במגוון נושאים שמונגשים בצורה חווייתית ומיוחדת לקהל הרחב של בני התורה והמתחזקים. שוחחנו איתו וביקשנו לשמוע על השיעורים המוסרטים בהלכות שבת שכבר קיימים בחלקם בפלטפורמות השונות של מערכת 'דרשו', מה התכנים המובאים בהם ומי הוא קהל היעד שיכול לקבל מהם תועלת, בפרט כעת לקראת תחילת לימוד הלכות שבת במסגרת תוכנית 'דף היומי בהלכה'.

• מה הם התכנים שאתה מכניס לכל שיעור? ובאיזה הלכות כבר ישנם שיעורים קיימים במערכת?

הכנת השיעורים ומסירתם החלו כבר לפני כשלוש שנים. מדובר בשיעורים קצרים ומתומצתים בהם מובאים הנידונים המעשיים העולים ב'משנה ברורה' בהוצאת 'דרשו', כאשר אורך כל שיעור במוצק הוא כשלוש וחצי דקות וכל מקבץ של ארבעה שיעורים כוללים הספק יומי של 'דף היומי בהלכה'. כך בתוך 12 דקות של צפייה ניתן לקבל תמונה מלאה של הדף היומי, בדרך חווייתית ומהנה.

השיעור בנוי באופן מרתק. בתחילתו מועלית שאלה או תמיהה מעשית בחיי היום יום, מה שיוצר ציפייה להמשיך לצפות בפיתרון של אותה שאלה. ובמשך שלוש דקות מסוכם הענין הנדון ב'משנה ברורה', כולל נידוני גדולי זמנינו באותו עניין.

נכון להיום תוכן רב כבר מוכן, מתחילת הלכות שבת בסימן רמ"ב ועד סימן שט"ו, על מנת שלומדי ה'דף היומי בהלכה' יוכלו להצטרף להאזנה ולצפייה בשיעורים, עם תחילת הלימוד בחלק ג' ובפחות מרבע שעה ליום יוכל להיעזר בשיעורים המרתקים על מנת לתמצת ולשנן את החומר היומי.

• מי קהל היעד אליו פונה השיעור? והאם קיבלת משוב מהציבור שכבר צפה בשיעורים הללו?

מלכתחילה השיעורים פנו לכל בן תורה שחפץ לקבל סיכום קצר וממצה של דברי ה'משנה ברורה' יחד עם פסקי גדולי זמנינו, בעיקר אלו שרגילים ללמוד ב'משנה ברורה' במהדורת 'דרשו'.

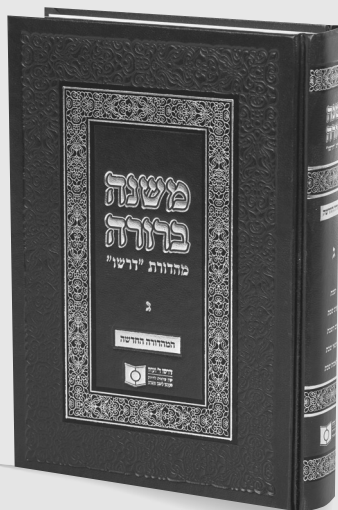
כעת כשמתחילים ללמוד את חלק ג' ב'משנה ברורה', בודאי רבים יוכלו להרגיש חיבור לשיעורים הללו, כי הם יכינו אותם למבחנים בצורה מעולה, בדרך של המחשה וסיכום. בימים אלו עמלים אנשי הצוות הטכני בארגון לסדר את השיעורים בצורה כזו שבכל יום יועלו התכנים המתאימים ללימוד היומי, כפי שנעשה בשאר השיעורים בשלל התוכניות של 'דרשו'. אין לי ספק שההאזנה בשיעורים אלו תביא תועלת רבה ללומדי הלכות שבת. יעידו על כך רבים מאלו שכבר צפו בהם ולא גמרו להלל ולשבח. אספר על משוב מיוחד שקיבלתי לאחרונה במכתב: הכותב הוא יהודי שלרגל מסחרו נמצא רוב ימות השנה בערבות צפון רוסיה, במקום בו אין נגישות לבית מדרש או לספרי קודש, ומאחר שהוא שומר מצוות רצה לקבוע לעצמו לימוד יומי עליו לא יוותר. הוא חיפש הרבה עד שמצא את השיעורים הקצרים הללו לפי סדר הלכות שבת ומיד החליט לקבוע לו צפייה יומית בסרטון או שניים. הוא סיפר שזהו הלימוד היחיד שלו בספרי קודש וכבר הספיק ללמוד סימנים רבים ב'משנה ברורה' הלכות שבת, מה שחזק ומחזק אותו מאוד בשמירת המצוות, בסיום דבריו ביקש להודות על הפרוייקט המבורך וגם הסב את תשומת ליבי לכך ששיעור אחד היה חסר ברצף השיעורים וביקש שאשלים אותו במהרה... בזכותו שמתי לב לדילוג על הלכה אחת וכמובן שמיד השלמתי והנגשתי גם אותו במערכת.

מדוע נקראת המסכת בשם "פרקי אבות"?

יש להבין מדוע נקראת המסכת בשם "פרקי אבות", על אף שאינה עוסקת כלל בענייני האבות?

המבצע הגדול יוצא לדרך...

לקראת תחילת הלימוד בחלק ג' של
'משנה ברורה' במסגרת 'הדף היומי'
בהלכה, והלימוד במסכת אבות,
'דרשו' יוצא במבצע מיוחד:

**כרך חלק ג' 'משנ"ב'
+ מסכת 'אבות'
עם פירוש 'דרש דוד'**

פנינים מגדולי ישראל ומאמרים מרתקים
על אבות

במחיר מיוחד של 55 ש"ח
כולל משלוח

אני לא מרגיש שהמבחן קשה לי, אני רגיל ללמוד את החומר היטב ולחזור עליו. המימון לכל הכיבוד והאירועים מגיע מהמילגה שאני מקבל מ'דרשו' על הציונים הטובים שלי במבחנים...

הרה"ח שמעון קויפמן, נבחן ומגיד שיעור יומי ב'משנה ברורה', בשיחה על תוכנית 'דף היומי בהלכה'.

מאת: אלעזר גולדברג

אני משתייך לקהילת חסידי באיאן. לפני הרבה שנים, בשבת ל"ג בעומר שמעתי דברי חיזוק מכ"ק האדמו"ר שליט"א על חשיבות לימוד ההלכה, בעיקר לאברכים, שלא מספיק שלומדים 'דף היומי' בגמרא, צריך גם ללמוד ולדעת הלכה למעשה. באותה תקופה התחילו ללמוד הלכות שבת בצורה מסודרת במוסדות החסידות, אחר כך למדו את הלכות המועדים וכאשר סיימו ללמוד את ההלכות של כל החגים, כבר לא הייתה תוכנית מסודרת.

לפני קצת יותר משנתיים ראיתי פרסום של 'דרשו' לקראת תחילת מסלול חדש של לימוד 'משנה ברורה' במסגרת תוכנית 'דף היומי בהלכה'. החלטתי שאני מצטרף ללימוד, אך ידעתי שאם לא יהיה לי 'מחייב' גדול, יהיה לי קשה מאוד לשמור על הקביעות היומית, כי מה שהלב חושק הזמן עושק... ואפילו אם אצליח ללמוד כל יום, הלימוד לא יהיה יסודי אלא שטחי, כי אמנם את ה'דף היומי' בגמרא אני לומד באופן יסודי ובזמן קבוע, אולם זה בגלל שללא לימוד זה אני חש כאילו אני יהודי, אולם לימוד ההלכה לא היה נחשב אז בעיניי כמושהו הכי חשוב שאוכל לקבוע בו לימוד עצמי חוק ולא יעבור. לכן החלטתי שאני מייסד שיעור יומי וזה בודאי יהיה לי 'מחייב' להכין היטב את החומר וגם לחזור עליו יחד עם לומדי השיעור כדי להכין את מי שחפץ להיבחן. היום כבר הצטרפו רבים בחסידות לתוכנית של 'דרשו' ויש גם מבחן טלפוני אמריקאי בכל שבוע עם 5 שאלות והגרלות נושאות פרסים.

דווקא בחורים צעירים בגיל 13 שעדיין לומדים בתלמוד תורה הם משתתפים בשיעור

בתחילה חשבתי לייסד את השיעור עבור אברכים נשואים, אך זה לא יצא לפועל מאחר שהזמן של השיעור בשעה 7:30 בערב, לא התאים להם כי בזמן זה הרבה מהם מצויים בבית. לכן מה שקרה בפועל שדווקא בחורים צעירים בגיל 13 שעדיין לומדים בתלמוד תורה ובאים לבית מדרש לתפילת מנחה וערבית, הם נכנסים ומשתתפים בשיעור. בשנה וחצי הראשונות השתתפו בסביבות עשרה בחורים ובשנה האחרונה השיעור גדל ומשתתפים בו בכל יום כ-15 בחורים.

התוכנית הייתה למסור את השיעור חמישה ימים בשבוע, מיום

ראשון עד חמישי, אך כאשר נכנסתי לאדמו"ר לספר על השיעור שאני רוצה למסור, הוא מיד אמר לי: וכי ישנם רק חמישה ימים בשבוע? והלא הלכה צריך ללמוד בכל ימות השבוע! אמנם צריך את ימי שישי ושבת לחזרה על החומר, אולם יש לחזור על החומר. וכך אכן אני משתדל להקדיש את השיעורים של סוף השבוע ללימוד תמצית ההלכות בקיצור וזה כמובן מאוד עוזר להתכונן למבחנים החודשיים. גם אם לא יצא לי לחזור על החומר בשישי שבת, אני חוזר לפני המבחן הקהילתי בטלפון הנ"ל.

את השיעור אני משתדל למסור בצורה חווייתית ופעם בשבוע אני מביא כיבוד קל למשתתפים. כאשר אנו מסיימים ללמוד נושא מסוים, אני עורך מסיבת סיום בבית שלי או בבית של אחד המשתתפים בשיעור. כאשר נסיים בקרוב את חלק ב' ב'משנה ברורה', נערוך בס"ד מסיבה חשובה לכבוד הלומדים. המימון לכל הכיבוד והאירועים מגיע מהמילגה שאני מקבל מ'דרשו' על הציונים הטובים שלי במבחנים...

גם אז הייתה לי התרגשות גדולה מאוד

כעת עם סיום שלישי מששת חלקי ה"משנה ברורה", אני מתרגש מאוד! אני נזכר שבמחזור הקודם של לימוד הדף היומי בתלמוד בבלי סיימתי את הש"ס שנה אחת לפני כולם מכיוון שהתחלתי

ראשית - כעת עומדים להתחיל ללמוד הלכות שבת. אמנם הסימנים הראשונים שם לא נוגעים לכולם מידי שבת בשבתו, אולם בקרוב יתחילו ללמוד את ההלכות המצויות מאוד של 'שהיה' 'הטמנה' וכדומה, הלכות שיש בהם פרטים רבים ומי שאינו יודע אותם לא ידע מה עליו לשאול את הרב ובודאי שלא יוכל להכריע בשאלות מצויות. בנוגע למבחנים החודשיים, אני לא מרגיש שהמבחן קשה לי, אני רגיל ללמוד את החומר היטב ולחזור עליו גם בסוף כל שבוע וגם לפני המבחנים. אבל גם מי שלא מצליח לזכור היטב מסיבות שונות וגם אם בעקבות כך הציון במבחן לא גבוה, אין להתיימשך, כי עצם ההשתתפות במבחן מהווה 'מחייב' גדול להצלחה ברכישת הידיעות ההלכתיות שמועילות מאוד כאמור.

מלבד זאת, המבחנים אינם קשים למי שלמד את החומר. המבחן נעשה בשיטה 'אמריקאית' עם אפשרות בחירה בין כמה תשובות ובדרך כלל ניתן להצליח בו אם לומדים את החומר החודשי כולו, חומר שאינו קשה וגם אינו אורך זמן רב, ניתן להקיף את החומר היטב בלימוד של רבע שעה בכל יום, וכאמור המבחנים הם הגורם המרכזי ללימוד הקבוע והשיטתי שהוא המתכון להצלחה.

ללמוד במסכת בכורות וגם אז הייתה לי התרגשות גדולה מאוד. לכן אני מייעץ לכל המתלבטים האם להתחיל ללמוד עכשיו חלק ג': אל תמתינו למחזור הבא, אלא תתחילו עכשיו וכאשר יסיימו חלק ב' במחזור הבא תוכלו לעשות סיום על כל חלקי ה"משנה ברורה"... אני חושב שרוב אלו שמשתתפים בתוכנית הינם אברכים שמנהלים בית תורני והדבר מקנה להם ידיעות יסודיות ביותר שנצרכות בניהול הבית. אמנם התוכנית אינה הופכת את הלומד ל'פוסק', כי לצורך כך יש ללמוד את כל סוגיות הגמרא והפוסקים הראשונים והאחרונים, אולם לימוד וידיעת ה'משנה ברורה' מעניק את הכלים הדרושים כדי להבין מהו ספק אמיתי שצריך לשאול עליו רב ועל מה אין צורך לשאול כי ההלכה מבוארת ומפורשת ב'משנה ברורה'.

מלבד זאת, הלימוד היומי בהלכה הופך את הבית לתורני יותר, בית שיש בו יותר יראת שמים. הילדים מבחינים בכך שיותר מקפידים לברר את ההלכה וכך לומדים בעצמם איך לנהל בית יהודי תורני.

• יש כאלה שמתלבטים שהם רוצים להצטרף ולא יודעים אם יצליחו לעמוד במחייב?

המשך מעמוד 29 | הרב שלמה אופנהיים

• הפרויקט הזה מיועד בעצתם לכל בחור, או רק לאלו שמתקשים???

האמת שהוא יכול לתת תועלת גדולה לכל בחור וגם לכל אברך. אודה ולא אבוש, אני עצמי הפקתי תועלת רבה מהפרויקט, והלימוד שלי היום ברמה הרבה יותר גבוהה ממה שהיה פעם, ובעיקר עם גישמאק הרבה יותר גדול והנאה הרבה יותר עמוקה. מטבע הדברים, בישיבות מביאים אותנו בעיקר לעזור לבחורים שמתקשים, כי אצלם זה יותר דחוף, אבל אחרי שהמשגיחים ואנשי הצוות רואים את התועלת, בדרך כלל הם כבר משבצים אותנו ללמוד דווקא עם הבחורים הטובים, מתוך הבנה שאם בחור כל כך לומד ומתאמץ, למה שלא נעזור לו ליהנות מזה....

• למה זה חייב להיות פרטני? לא עדיף שתעבירו את השיעורים הללו בצורה מרוכזת לכל הישיבה???

השאלה במקומה, ואנחנו אכן מעבירים שיעורים מרוכזים לילדי כיתות ח' ו-ט', רגע לפני שהילדים עולים לישיבה קטנה. יש לנו שיתופי פעולה עם מאות תלמודי תורה מכל המגזרים, חסידי, ליטאי, ספרדי, ירושלמי, אמריקאים, כל הסגנונות וכל העדות והקהילות. אבל עדיין, אין כמו לימוד פרטני, כי לכל בחור מציק משהו אחר, כל אחד מתמודד עם קושי אינדבדואלי, וכדי לפרק את המוקש שמפריע לו ליהנות מהלימוד, אנחנו צריכים קודם כל לזהות את המוקש הזה ואחר כך לנטרל אותו בצורה יסודית, ולכן גם אם נרחיב עוד יותר את המסירה המרוכזת של עיקרי התוכנית, עדיין יהיה מקום לפעילות פרטנית, ואנחנו באמת כל הזמן מוסיפים ומרחיבים את מספר האברכים שעוסקים בפרויקט, והמהפכה הזאת כבר מורגשת היטב בהיכלי הישיבות הקדושות.

שלך, ויקריאו את זה ברמקול שיהדהד בכל האולם הענק שיאכלס את כולם???", כמובן שהוא צריך להתכונן הרבה יותר. ואם המכתב הוא לעוד 500 שנה, ולא רק לנכדים, אלא כל עם ישראל יקרא אותו, ידפיסו אותו בעיתונים של אותו יום, וישמיעו אותו בכל קווי הנייעס שוב ושוב, מה אז??? כמובן שהוא ידקדק בכל מילה. ועכשיו תחשוב מה עבר בראשם של התנאים ואמוראים, קדושי עליון, תנאים קדושים שהיה בכוחם שיכלו להחיות מתים. אנשים כל כך נעלים ונשגבים, כשהם באו לכתוב את המשנה והגמרא, ברוח הקודש, ובמסורת שעברה מאב לבן, ובעצם היה כלל לכתוב את התורה שבע"פ, ומשום עת לעשות לד' נאלצו לכתוב זאת, והם ידעו שכל מה שהם כותבים ילמדו לא רק ל-50 שנה קדימה ולא ל-500 שנה, אלא לאלפיים שנה קדימה, וזה לא סתם מכתב, אלא זאת הדרכה איך מקיימים את מצוות התורה, כמה הם דקדקו בכל מילה! כמה הם הקפידו על כל פסיק, על כל נקודה. שום דבר לא מיותר. עכשיו אתה מבין את זה???

זה פותח לבחור את ההבנה, אחרי כזאת שיחה, הוא כבר ניגש לגמרא ביראת כבוד. כמובן שאפשר להרחיב ולהוסיף על זה כהנה וכהנה, עם סיפורים ועובדות ומשלם שמבארים כמה חשיבות יש לכל מילה, יש דוגמאות רבות שאפשר להביא איך לומדים הלכות שלמות מאות אחת שנוספה או שנחסרה. הבחור לא יקבל 'גישמאק' בלימוד, רגע אחרי שיחה כזאת, אבל בפעם הבאה שיהיה דיון שלם למה התכוונה הגמרא, והמפרשים יתמקדו באות שנוספה או שנחסרה, הוא כבר לא ירגיש מנותק, הוא ירגיש מחובר לדיון. וזאת רק אחת מהדרכים שאנחנו משתמשים בהן ב'פרויקט הגישמאק', יש עוד רבות כאלו, וכל החפץ יכול לעיין בקונטרס 'תורת הגישמאק' שמביא עוד רבים נוספים.

אני רואה את הפלא הזה בעיקר בליל שבועות. בחורים צעירים יושבים במשך שעות רבות ועוסקים בתורה ללא הפסקות עד אחר עלות השחר. מה נותן להם את הכוח לעשות זאת? זהו בוודאי כוח שניתן לנו כמתנה במשך כל השנה ובעיקר בזמנים מיוחדים כאלו כחג מתן תורה

הרב חיים גולדברג פעיל 'אחינו' ומקים ישיבות לצעירים מתחזקים בכל רחבי הארץ, בשיחה מרתקת על כיצד נער הופך את עורו ונעשה בן תורה אמיתי

מאת: אלעזר גולדברג

ימים אלו, ימים קדושים הם, בימי ספירת העומר אנו מתעלים ומתקדשים לקראת חג השבועות הממשמש ובא, קיימנו שיחה מיוחדת עם הרב חיים גולדברג שליט"א, פעיל ותיק במסגרות הקירוב השונות, ומקים ישיבות לצעירים מתחזקים בכל רחבי הארץ, וביקשנו לשמוע על הדרך המפותלת שעושה נער שבא מבית רחוק מתורה ומצוות ומבקש להתקרב לעבודת השם יתברך, מה עליו לעבור עד שנעשה לאחר תקופה בחור ישיבה ירא שמים. הרב גולדברג בוחר לפתוח את דבריו בתופעה שמדהימה אותו בכל פעם שמבחין בה: אני קורה לה תופעה ניסית! מדובר בנוער של היום, שמהבחינה החומרית יש לו הכל, לא חסר לו כלום ובכל זאת רבים מהם עוזבים את כל הנאות העולם הזה ומבקשים להתגייס לצבא השם, ללומדי התורה יומם ולילה.

הדבר באמת לא מובן לנו, כי אנו בשר ודם ואין לנו את הכלים להבין את סוד סגולת התורה שהיא כל כולה רוחנית. אנחנו רק יודעים שמה שנאמר על התורה, שהיא "מתוקה מדבש ונופת צופים" (תהלים יט, יא), זה אכן כך, פשוטו כמשמעו!

אני רגיל לומר לבחורים ששואלים אותי על כך, שכשם שאני נוטל גולת אקמול כדי להרגיע כאב ראש, למרות שאיני יודע באיזה אופן הגולת משפיעה, כך עלינו 'להשתמש' עם סגולת התורה, ללמוד אותה ללא הפסק ואנו יודעים בוודאות שזה מכניס את השמחה וממלא את הנפש, גם אם איננו מבינים איך זה בדיוק משפיע. לא צריך להיות למדן גדול כדי להרגיש את המתקנות של התורה. גם בחורים שמתחילים ללמוד פעם ראשונה בחייהם דף גמרא, על ידי הבנת התורה, השאלות ששואלים וההסברים שמקבלים מהמלמד, הם מקבלים פתאום צימאון לא מוסבר להמשיך ללמוד עוד ועוד.

אני רואה את הפלא הזה בעיקר בליל שבועות

אני רואה את הפלא הזה בעיקר בליל שבועות. בחורים צעירים יושבים במשך שעות רבות ועוסקים בלימוד גמרא בעיון ללא הפסקות עד אחר עלות השחר. מה נותן להם את הכוח לעשות זאת? לוותר על הנוחות, על שעות השינה שהגוף זקוק להן באופן טבעי? זהו בוודאי כוח עצום, לא טבעי, שניתן לנו עם ישראל כמתנה

במשך כל השנה ובעיקר בזמנים מיוחדים כאלו כחג השבועות שהוא יום מתן תורה.

דבר נוסף ומיוחד מוצאים הנערים הצעירים בלימוד התורה, שהם מבחינים בכך שכדי להיות אדם גדול אין צורך בכישרון מיוחד, אלא הכל תלוי בהשקעה שלהם, בהתמדה ובמאמץ להבין את מה שלומדים עד הסוף. בעולם החילוני קיימים מעמדות, למשל מי שמוכשר באופן מיוחד במוזיקה, נעשה 'סלב' - אדם מפורסם שכולם מעריצים, לעומת זאת רוב בני הנוער שאינם מוכשרים במיוחד במשהו מסוים, נותרים בצל ומרגישים שאינם שווים מאומה.

אבל בעולם התורה הדברים מתנהלים לגמרי אחרת, התורה מונחת בקרן זוית וכל הרוצה ליטול - יבוא ויטול!

היה לי פעם תלמיד שלא ניחן בכישרון רב, בלשון המעטה, אך הוא התאמץ מאוד ללמוד ולשנן עד שהבין וגם קבע לעצמו הספקים קבועים. כעבור תקופה הוא סיים ללמוד מסכת שלימה ולכבוד המאורע ארגנו לו מסיבת סיום וכל תלמידי הישיבה השתתפו בה, מה שהעלה מאוד את הביטחון העצמי שלו, כי זאת היתה הפעם הראשונה בחייו שהוא הרגיש 'שווה'. ההורים שלו התקשרו לאחר

מכן וסיפרו שלפנתע הם 'גילו' את הבן שלהם, הם התחילו לשים לב שהוא חכם ומבין עניין. עד אז לא שמו לב, כי הוא לא התבלט בשום תחום ורק לאחר שסיפר בבית שהתאמץ והצלח לסיים מסכת ובעקבות כך מרגיש שהוא 'מוצלח', החלו גם בני המשפחה לראות זאת.

אם לא יהיה להם את הדברים החדשים ביותר, הם לא שווים כלום

בעולם הרחב נוצר לחץ עצום בקרב בני הנוער, הם מרגישים שאם לא יהיה להם את הדברים החדשים ביותר, הם לא שווים כלום. אם ניתן לנער חילוני במתנה טלפון שיצרו אותו לפני שנתיים, הוא ירגיש שנתנו לו עצצוע שמתאים לילדים קטנים, כי מאז ועד היום ישנם חידושים טכנולוגיים רבים שקיימים אצל ידידיו ואם לא יהיו לו אותם, מה הוא שווה?... מאידך, בעולם הישיבות המצב הפוך,

המשך מעמוד 19 | רבי יחיאל צוקר שליט"א

פעם אחת, בעודי עסוק בענייני במחשב, קפצה לי פתאום הרצאה של רב חרדי. ליבי אמר לי, אל תפתח את ההרצאה אל תיכנס לשם זה יכול לחייב אותך ומי יודע לאן זה יוביל אותך, וכך החלטתי לדלג על השורה הזאת, אבל אז אמרתי לעצמי לא, אולי יש בזה אמת, אל תפחד מהאמת, נכנסתי, היתה שם הרצאה קצרה של הרב צבי בן פורת, דבריו נכנסו בליבי כמדקרות חרב, וגמלה בליבי החלטה, אני טס לארץ ישראל אמצא את ההזדמנות להתעניין יותר באמת ששמעתי עכשיו.

הגעתי לארץ ישראל, ובעודי מסתובב בירושלים לא בשום כוונה למצוא את אמתיות התורה, הוזקקתי לצורך מסוים, שאלתי יהודי

ככל שבחור ישיבה מתחבר למקורות הקדומים, להבנת הוויות אביי ורבא, הוא נעשה רגוע יותר, וכי ממה יש לו להילחץ ואחרי מה יש לו לרדוף מלבד עוד הבנה וסברא טובה בגמרא?

הרב גולדברג מבקש לסיים את דבריו בעניין שבולט ביותר אצל הבחורים שהתקרבו ונעשו בני ישיבה. בכל ההנאות של העולם הזה שהם היו רגילים בהם בילדותם, לאחר שטעמו דבר מתוק מסויים, הם כבר לא יכול לסבול אותו. למשל אם קנו להם ארטיק מתוק, אחרי שסיימו ללקק שניים כאלה, כבר לא היו מסוגלים לראות עוד אחד כזה. אבל מאז שהתחילו ללמוד גמרא, התקיים בהם הפסוק: "הביאני אל בית היין", ככל שהם לומדים יותר, הם מקבלים חשק והנאה אדירה, עד שנעשים 'שיכורים' ו'מכורים' לדברי תורה ואינם מסוגלים לדמיין את החיים שלהם בלי תורה. הם הרי מחוברים לשורש, לנותן התורה לעמו ישראל בהר סיני!

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

מזדמן היכן אוכל לקבל אותו והוא הצביע לי על בניין סמוך, ישיבה, עליתי לשיבה ומולי אני מגלה לא פחות ולא יותר - את הרב צבי בן פורת! הוא לחץ את ידי לשלום והזמין אותי להיכנס לשיעור שעכשיו הוא הולך למסור.

נכנסתי לשיעור וכיום אני כאן, מי מילל ומי פילל שאני שהייתי כל כך רחוק אזכה להכניס את בני בריתו של אברהם אבינו בבית הקדוש וימולו את בני על ברכיו של גדול הדור. שוב, כוח של החלטה אחת לבדוק את האמת!

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ, ורעייתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

כמה דקות ביזום ואתה בקיא בהלכות שבת!

אספנו עבורך שיעורים מרתקים ב'משנה ברורה'
עשרות אלפים בעולם היהודי מתחילים בלימוד הלכות שבת במסגרת 'דף היומי בהלכה', נצל הזדמנות זו!

באחד החדרים בארמונו הענק של הקיסר האוסטרו הונגרי פרנץ יוזעף, מתנוססת לתפארה, תמונתו הנאדרת של הגאון הישיש רבי מנחם כץ מצעלהיים זיע"א, כשמתחת רשומה אמרתו: 'שמן אין בנר אך הפתילה עודנה דולקת'

הסכיתו ושמעו כיצד הגיעה תמונתו המרשימה של הגאון מצעלהיים בן הלמעלה מ-90 לארמונו של הקיסר האוסטרי?

בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת (א ב)

מאת: הרב צבי גטקר

בתושייתם ובמסירות נפש, לבדל את קהילות היראים לדבר ה' מאותם רפורמים, ובכך עצרו את השיטפון העז לכיוון הגהינום.

אך אותם רשעים לא נחו ולא שקטו

אך אותם רשעים לא נחו ולא שקטו וניסו בכל דרך לשכנע את השלטונות כי היהודים השמרנים, מגדלים דורות של בורים וקבצנים, שיגרמו נזק רב לאירופה המתחדשת והמתקדמת, ולא פעם דבריהם עשו רושם על מלכים ושרים והיה צורך ללכת ולהשתדל להסיר את רוע הגזירה.

באותה העת שמעו גדולי ישראל כי הרפורמים אכלו קורצה [הלשינו רעה] אצל הקיסר פרנץ יוזעף ויש לחשוש כי יוטלו גזירות על היהודים.

מיד נשלחה משלחת נכבדה של גדולי הדור אל הקיסר, משלחת רשמית זו התקבלה בכבוד אצל הקיסר, ואחר ששמע את דבריהם הבטיח להם כי אין להם ממה לחשוש והוא לעולם לא יתן לרפורמים לשלוט ביהדות, והיהודים החרדים שבממלכתו, יוכלו לשבת ולהמשיך את אורח חייהם במסורת אבותיהם כרצונם, ואיש לא יכפה עליהם השפעה זרה.

הרבנים בשומעם הבטחה מפורשת כזו הודו לקיסר, קדו ויצאו. דא עקא כי הרשעים לא נחה דעתם, וכנגד משלחת הרבנים ארגנו אף הם משלחת מלומדים שהיו מוערכים עד מאוד אצל הקיסר פרנץ יוזעף, ובפגישתם עם הקיסר נימקו המלומדים בצורה מדעית וברורה את האסון שמביאה על עצמה הממלכה בכך שהיא נותנת לאלפים מנתנייה בכל הארצות שתחת שליטתה לחנך את בניהם למנהגים מיושנים שהקדמה זנחה זה מכבר..

הקיסר שתק, ולא שלל את דבריהם, אך מאידך לא הראה כלל כי הוא מסכים עם טענותיהם ושילח אותם ללא תגובה ברורה.

דבר פגישת המלומדים הגיעה אל גדולי ישראל שחששו כי אי תגובת הקיסר לשלילה מסמלת אולי כי דבריהם הנלוזים חדרו לליבו, ומי יודע מה יעלה בגורל ההבטחה שנתן זה מכבר בענין היהדות החרדית.

היהודים היו נתונים בספק קשה, מצד אחד אי אפשר להפקיר את הזירה ולתת לרפורמים להשפיע כך על הקיסר, מאידך משלחת

בארמונו הענק של הקיסר האוסטרו הונגרי פרנץ יוזעף, ישנה קומה שלמה של חדרים, ובכל חדר ישנה מערכת ישיבה יוקרתית שמאחוריה תמונה גדולה [ציור שמן אומנותי] של אדם חשוב ומוערך, ועל ידה רשום פתגם יפה של אותו נכבד.

באחד החדרים הללו, מתנוססת לתפארה, תמונתו הנאדרת של הגאון הישיש רבי מנחם כץ מצעלהיים זיע"א, כשמתחת רשומה אמרתו: 'שמן אין בנר אך הפתילה עודנה דולקת'.

כיצד הגיעה תמונתו המרשימה של הגאון מצעלהיים בן הלמעלה מ-90 לארמונו של הקיסר האוסטרי? הסכיתו ושמעו.

אך לפנינו עלינו לבאר את משמעות מספרם של בני", ומהו "במספר שמות", לכאורה אלו הגדרות סותרות כי מספר הוא משהו כולל עלום, ו'שם' הרי זה מהותו של דבר, מהו במספר שמות, וביאור העניין: אל לנו להיבהל מרוב המון גויים ומתנגדים שסביבנו, כי אנו המספר הכי גדול שהיה אי פעם, משום שאנו אין הכוונה בני דורנו אלא אנו הכוונה לנושאי התורה מאז.

עומדים אנו לפני קבלת התורה, איזו תורה אנו עומדים לקבל? את אותה התורה שנמסרה לנו ע"י מליוני מליוני אבותינו שקיבלוה ומסרוה מדור לדור, אבותינו שאחזו בתורה, לא היו ואינם, אלא אנחנו קשורים אליהם בשרשרת ארוכה, וממילא אנחנו מייצגים מספר עצום.

אנו אמנם כ"א יש לו מעמד של מהות בפני עצמו, אך עלינו לחוש ולזכור כי המספר הוא גם מהות ושם שלנו, אל לנו להיבהל או להתפעל ממספרים עצומים, אנחנו מעטים אבל מהותנו היא המשך של מליארדי עמ"י שבכל הדורות.

ומעשה שהיה כך היה.

כידוע ההשכלה הארורה פשתה באירופה וגררה אל מלתעותיה רבים ובני טובים, לצערנו מעשה שטן הצליח ורבים נעו אחרי רעיונות הקידמה במירכאות.

גדולי ישראל שבאותו הדור, כמו החתם סופר ורבי יהודה אסאד ועוד גדולים לחמו ברפורמים הללו מלחמת חורמה, והצליחו

נוספת תחשב כחוצפה שהרי מה יש לבוא שוב באותו עניין כאשר הקיסר הבטיח במפורש שהעניין חתום, וכי הוא לא יתן לרפורמים לשלוט ביהודים.

לאחר מחשבה עלתה ההצעה כי רבה של צעלהיים הגאון רבי מנחם כץ ילך ויפגש עם הקיסר לפגישת נימוסים אישית, מאחר ולשונו הייתה שנונה וחקן נסוך על מילותיו, ובפרט שבפגישת הרבנים ניכר היה כי הקיסר נהנה לשמוע אותו.

הפגישה סוכמה, והרב יצא בלווית שני רבנים לארמונו של פרנץ יוזעף.

בעת ישיבתם בטרקלין ההמתנה, התעניינו בני לוויתו של הרב מה הוא מתעתד לומר בפגישה, ומה נדהמו לשמע התשובה: עדיין אינני יודע, את אשר ישם האלוקים בפי אותו אדבר..

לאחר המתנה של דקות ארוכות יצא המזכיר המלכותי והודיע להם כי מאחר שאופי הפגישה אינו רשמי, על כן הפגישה תתקיים בטרקלין שכיות החמדה של הקיסר.

לאחר ההודעה פתח רבי מנחם ואמר 'הודו לה', והסביר לרבנים המלווים כי נראה לו כעת שאחר שינוי מיקום הפגישה יש לו מה לומר לקיסר. הם תמחו בליבם מה כ"כ משנה מיקום הפגישה והמתינו לראות את יד ה'.

כאשר נכנסו אל טרקלין השכיות, ראה כי רבי מנחם מביט בהתענייניו בשכיות החמדה, ולפיכך החל להציע לפניו כי מפה זו התלויה בצד דרום שהוא מביט עליה היא המפה שבה התעטף הקיסר הנודע.. וכן על זה הדרך, רבי מנחם הביע את התפעלות הגדולה שוב ושוב, והוסיף ושאל ממין העניין, כשהתלהבותו והתעניינותו מגבירות את רצונו של הקיסר להראות ולהסביר עוד ועוד.

בתוך כדי הדברים סיפר רבי מנחם לקיסר כי בעירו ישנו אומן שטוען כי יצירותיו הן נפלאות יותר מכל היצירות המצויות כיום, וכי דברי האומנות שהוא עושה עולים על כולם באופן וודאי, מה דעתו של הקיסר ירום הודו על כך?

הקיסר נענה ואמר כי אין זו טענה בכלל, רק בעוד כמה מאות שנים נוכל לדעת האם מתייחסים לזה כחפצי אומנות בכלל, מה שאומן טוען כעת על יצירותיו אין לו משמעות.

לשמע זאת אמר רבי מנחם כץ, א"כ אין טענת של הרפורמים ליהדות החדשה כלום, רק בעוד מאות שנים נדע האם באמת הם יצרו יצירה בעלת משמעות, למול היהדות שלנו שכבר קיימת

ומוערכת אלפי שנים...

פרנץ יוזעף, הבין את הרמז, ואמר, תנוח דעתך, אני עומד בהבטחתו כי לא ישלטו בקהילות כי אם רבנים שלכם. אתם תוכלו תמיד לנהוג כדרככם העתיקה והחשובה.

בסיום הפגישה, הזמין אותו הקיסר לשוב ולבקר בארמונו מפעם לפעם, ואכן מידי תקופה הגיע רבה של צעלהיים לביקורים בארמון. הפעם האחרונה שבא לבקר, היה גילו כבר למעלה מתשעים שנה, גיל מופלג ונדיר מאוד באותה העת.

כשנכנס בהדרו שאל אותו הקיסר לשלמו, והוא בחכמתו ושנינותו ענה במשפט: 'שמן אין בנר אך הפתילה עדיין דולקת', כאומר על אף גילי ותשישותי עדיין אני חי ופועל.

המלך שהתרגש לשמע דבר החכמה ביקש מהגאון לעמוד כדי שהצייר יצייר את תמונתו, וקבע אותה בקיר אחד החדרים, כשהמשפט מופיע ליד.

בואו יחד, נקבל את התורה העתיקה, שכיית חמדת הדורות, בשמחה ובגאווה, נזכור כי זוהי התורה אשר מליארדי יהודים מסרו את עצמם ללימודה ולקיום מצוותיה, ואנו ממשיכי דרכם.

(לתגובות והארות com.gmail@08974974aa)

חדש!
יצא לאור

קונטרס
**ארחות
הימים**

שיחות המשגיה

הגה"צ רבי
**חזקיהו יוסף
מישקובסקי**
שליט"א

על ספירת העומר
ושבעות

ניתן להשיג בישיה"ק,
רחוב שלמה המלך ב"ב.
וכן במקומות נוספים.
פירוט בקו "ארחות חיים"
074-7403629 שלוחה 2
לפרטים נוספים: 053-415-3025

מיוחד
מקובץ

בערב חג מתן תורה מתחילים הלכות שבת ביום שלישי ה' סיון

עשרות אלפים בעולם היהודי מתחילים בלימוד הלכות שבת במסגרת 'דף היומי בהלכה', נצל הזדמנות זו!
לרישום וקבלת לוח ולפרטים: ב'נדרים פלוס' ובמוקד 'דרשו' 02-560-9000

חזו חזו בני חביבי

והנה מבחין ה'ערוך השולחן' זי"ע שהגבאים מכבדים מאוד את אחד היהודים, ומכנים אותו: "רבי עקיבא איגר...!" "רבי עקיבא איגר! גש לפני העמוד!" וכשסיים את התפילה, קראו לעברו: "יישר כח, רבי עקיבא איגר...!" "מדוע קראו לו רבי עקיבא איגר...?" התפלא ה'ערוך השולחן'

על ההבדל בין אוהבי התורה ולומדי התורה

אופי הקשר בין הקב"ה לעם ישראל נקבע באמירת 'נעשה ונשמע', כי בזאת הם ביטאו את אמונתם הבלתי מסויגת בבורא עולם, ואת קרבתם ואהבתם אליו, בהסכמתם לעשות ככל אשר יושר עליהם. וכששמע כך הקב"ה כינה אותם 'שושנה', ביטוי לחן והנועם בקשר בין קודשא בריך הוא וישראל. ובזכות נעימות שושנה זו ינצל הפרדס.

"מה זה 'אוהב תורה'...?" שאל אותם רבי יחזקאל בחביבות

סיפר הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל ששמע מהגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל שסיפר שבאחד מביקוריו בשוויץ, ספרו לו על עשיר שמפזר ממון רב עבור לימוד התורה, וכינו אותו 'אוהב תורה' גדול...

"מה זה 'אוהב תורה'...?" שאל אותם רבי יחזקאל בחביבות, "האם הוא מונח בעומקה של הלכה...?" "בוודאי שלא..." - השיבו "הרי הוא טרוד ראשו ורובו בעסקיו... ודווקא לכן, מכיון שאינו לומד תורה, מרוב אהבתו אליה, הוא מפזר ממנו ללומדי תורה..." "האם בניו עוסקים בתורה...?" - המשיך רבי יחזקאל להתעניין - "אולי חתניו הם לומדי תורה...?"

ואף על שאלות אלו ענו בלאו: "בניו וחתניו עוזרים לו בעסקים, כל אחד מהם מופקד על תחום אחר בעסקים המפוזרים על פני תבל. אין להם זמן ללמוד תורה, אך אהבת תורה מדביקה אף אותם, ועל כן" - סיכמו - "אנחנו מכנים אותו בתואר הנפלא 'אוהב תורה', כי למרות שאינו לומד תורה, הוא תומך נלהב בלומדי תורה..." "כאשר אדם אוהב דבר מסוים" - הסביר להם רבי יחזקאל - "ראשית הוא נוטל ממנו לעצמו, ורק אחר כך הוא מעניק ממנו לאחרים... וכי מי שאוהב בשר צלי, יסתפק בתרומה ממנו לאחרים...? הרי ראשית יטול נתח משובח לעצמו... היעלה על הדעת שהוא ישאיר הכל לאחרים ויהנה רק מלראות אחרים אוכלים...? וכי אדם כזה ל'אוהב בשר' יחשב?"

"אין לך 'אוהב תורה' אלא מי שטעם בעצמו טעם של לימוד תורה. מי שתורם לתורה חלקו בתורה הוא רב ועצום, אך הוא 'תומך תורה' או 'מחזיק תורה', איננו 'אוהב תורה'. תואר נאצל זה שמור למי

הרב ישראל ליוש

בְּשִׁעָה שְׂאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל: 'נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע', אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: 'בְּשִׁבִיל שׁוֹשְׁנָה זוּ יִנְצַל הַפְּרָדֵס, בְּזִכּוֹת הַתּוֹרָה וְלוֹמְדֶיהָ, יִנְצַל הָעוֹלָם' (מדרש רבה שיר השירים ב ג)

ביאור המדרש נראה עפ"י מאמר חז"ל: 'הלומד שלא על מנת לעשות, נוח לו שלא נברא' (ירושלמי, שבת פ"א ה"ב), והביאור בזה, כי תכלית קיום העולם היא התורה הקדושה, כמו שנאמר: 'אם לא בריתי יומם ולילה, חוקות שמים וארץ לא שמתי', וזכות התורה המקיימת את העולם, אינה אלא כאשר היא נלמדת ע"י מקבליה, ותכלית לימודה היא קיומה ועשיית כל מצוותיה, וכלשון המאירי (סופ"ק ב"ק) 'שהתלמוד מיפה את המעשה ומשלימו, והמצוה מהודרת יותר כשיוצאת מפי היודע עניינה'. מעתה, הלומד ואינו מקיימה, הרי נוח לו שלא נברא, משום שהוא מפר את זכות ברייתו וביאתו לעולם, שהיא התורה הנלמדת ע"מ לעשות.

אם כן, אילו היו ישראל אומרים 'נשמע ונעשה', הרי לא היו לומדים את התורה על מנת לעשות, אלא כדי לבדוק האם לעשות. עתה שאמרו 'נעשה ונשמע', הרי ודאי ילמדו את התורה על מנת לעשות, שהרי כבר התחייבו לעשות, ולומדים כדי לדעת מה לעשות וכיצד לקיים את התחייבותם. אם כן, בזה הם מצילים את העולם, כי כל קיום העולם תלוי בתורה, כשהיא נלמדת על מנת לעשות.

את משל המדרש לשושנה המצילה את הפרדס, נוכל להבין עפ"י משלו של הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל: חתן קונה לכלתו שעון זהב שערכו רב מאוד, הוא לא יעניק לה אותו לפני שיעטוף אותו בעטיפה מפוארת ואף יצמיד לה שושנה יפה ונאה. לו יתן לה את השעון כך כמו שהוא, בלא עטיפה ובלא שושנה, תהיה המתנה חסרה ונבולה, ולמרות ששוויה הון רב, הכלה עלולה להיעלב. לעומת זאת, אדם הנותן שוחד, העטיפה החיצונית כלל אינה קובעת, אדרבה, גובה הסכום הוא אשר יקבע אם השוחד יפעל את מטרתו.

ההבדל ברור, השושנה למרות שוויה הדל, מוסיפה חן, חיות ושמחה למתנה, ולכן היא כה נצרכת במתנת חתן לכלה, שכל מהותה היא ביטוי לחיבה ולקרבה ביניהם. מה שאין כן בנתינת שוחד, שהיא חסרת חיבה וקירבה, כל מהותה הוא אינטרס צר וקר, שרק גובה הסכום מנהל אותו.

"פנה אלי המנהל, וביקש ממני לארגן את המקהלה לקראת המסיבה. רמזתי לו שזה תפקיד של רבי אלתר, והוא ייטיב לעשות זאת ממני, אך המנהל היה נחרץ. בצר לי פניתי לרבי אלתר בעצמו ושאלתי אותו מה סוד ההצלחה שלו..."

הרב שלום יכנס על הטוהר והתמימות של אביו בעל המנגן הנודע 'רבי אלתר' ועל סוד ההצלחה שלו עם ילדי ישראל

יש הבדל תהומי בין 'מגיד מישרים' לבין 'מרצה'. ה'מגיד' חי את מה שהוא אומר. מקיים בעצמו את הכל ורק אח"כ מדבר על כך ברבים. הוא לא ידרוש מאחרים דברים שהוא עצמו לא עשה.

ה'מרצה' לעומתו, לא בהכרח מקיים את מה שהוא אומר. כאשר עולה בלבו רעיון, הוא משמיע לציבור. ובנוגע אליו עצמו, אין שום ערובה שהוא מקיים זאת. הוא חושף לרבים את מאגר הידע שהעלה בחכתו, וקוצר מחמאות לרוב. כמה שהוא נשמע יותר עסיסי, יותר טוב. אם יש לו גם טכניקה נכונה של משחקי גוף ותנועות ידיים - כל המרבה הרי זה משובה.

אבא זצ"ל ריתק את הילדים, אבל הוא לא היה 'זמר', ולא 'מרצה'. הוא התנהג טבעי לחלוטין ומה שהרגיש וחש, העביר והמחיש לילדי ישראל בכל מקום שהוא.

הסיבה שכולם שרו ושרים את שיריו, היא לא רק בגלל הייחודיות של השירים, אלא בגלל שהרגישו שהאמת מדברת כאן. זה לא שידור רדיופוני מעל גלי האתר, אלא שידור מהלב לליבם של הילדים המאזינים. כל שיר עם מסר. כל תנועה במקום המתאים לה. רבי אלתר, היה ה'מגיד' של ילדי ישראל בדורנו.

אחד מחבריו הטובים, ששיגר לי מכתב וביקש שלא אפרסם את הדברים בשמו ולכן אני מביא אותם ככתבם וכלשונם:

"זכיתי, שאבדל לחיים טובים, לעבוד לצידו באחד מתלמודי התורה במה הוא ניגן ושר לילדים הרכים. ראיתי לפני דמות של יהודי טהור, תם וישר, זך וטהור לב, שמה שהוא אמר, זה מה שהוא הרגיש. המילים ששמעתי בשיריו, זה מה שהוא חשב והרהר בנוגע לנושא. הזהירות מן האש המתלקחת לקראת ל"ג בעומר. תחושת הילד הקטן המסתפר במידון. שמחה הסביבון. המולת פורים. הכנות לפסח. ליל הסדר וסימניו. ארבע הקושיות. ועל כולנה - פרעה בפיג'מה.

"רבי אלתר היה איש שנראה פשוט, אבל היה ייחודי - מה שאמר זה באמת מה שהוא חשב. מה ששר והמחיש זה באמת מה שהוא הרגיש. אף פעם לא חיפש צעצועי מילים או התחמקויות מן האמת. כל מי שבא איתו במגע ידע: מה שהוא אומר זה באמת מה שהוא חושב.

"גם בתקופות שהרוחות סערו בציבור החרדי בשל פילוגים כאלה או

אחרים, חדר המורים לעיתים היה כמקרה, ובכל זאת... כאשר הוא נכנס, באחת שקטו הרוחות במפתיע. גם אם לא שקטו לחלוטין, הוא היה יושב בצד, נוגס בתפוח שלו, ומזמזם לעצמו שיר משיריו הנודעים, מעיין בדפי השירים שהביא, בלי להתערב כלל בוויכוחים הסוערים. באופן טבעי הרוחות שקטו ושככו בנוכחותו...

"הוא הכין לפני כל אירוע מקהלה, הן כדי להופיע בפני ילדי הת"ת והן למסיבות בהן השתתפו גם ההורים.

"לפני אחת המסיבות המרכזיות, פנה אלי במפתיע המנהל, ובקש ממני לארגן את המקהלה לקראת המסיבה. רמזתי לו שזה תפקיד של רבי אלתר, והוא ייטיב לעשות זאת ממני, אך המנהל היה נחרץ ורצה שבאותו אירוע אני אארגן את המקהלה.

"בצר לי פניתי לרבי אלתר בעצמו ושאלתי אותו מה סוד ההצלחה שלו. להפתעתי הוא לא אמר אפילו בעדינות שעדיף שהוא יעשה זאת... הוא אפילו לא רמז שמאז ומעולם זה היה תפקיד אותו ביצע במיומנות וקצר הצלחות רבות...

"הוא ענה לי בתמימות, ישר ולענין: אם רצונך להצליח עליך לדאוג שכל זמן שהילדים שרים - הם מסתכלים רק עליך. כמובן עדיף כמה

כל הפרטים להצטרפות
לתכנית הלימודים של כלל ישראל

דף היומי בהלכה' הלכות שבת

ביום השלישי
ה' לחודש סיון
ערב חג
מתן תורה

כלל ישראל
מתחילים בלימוד
חלק ג'
ב'משנה
ברורה'

תכנית הלימוד

לומדים מדי יום דף אחד מתוך 'המשנה ברורה', המורכב מעמוד אחד של ה'מחבר' עם 'המשנה ברורה', ולצדו עמוד אחד של 'ביאורים ומוספים' במהדורת 'דרשו'. הלימוד הנו בקצב של דף אחד ליום, חמישה ימים בשבוע, ובימים שישי ושבת קודש, מתבצעת חזרה על החומר הנלמד.

רישון

ע"י טופס בכל עמדות 'נדרים פלוס' או במוקד 'דרשו' במס' 02-560-9000. חשוב מאוד לדייק במילוי הפרטים ע"מ שנוכל להעביר אליכם את המלגות ללא עיכובים.

הגרלה מיוחדת

המקבלים על עצמם לימוד הלכות שבת בחודש הראשון, ישתתפו בהגרלה על 250 סטים 'משנה ברורה' מהדורת 'דרשו'. הרישום מתבצע באמצעות טופס 'דרשו' בכל עמדות 'נדרים פלוס'.

מלגות

מסלולי המבחנים נושאים מלגות, טבלת המלגות והכללים נשלחים בדיוור ישיר לכל נרשם.

השיעורי

ניתן להאזין לשיעורי 'הדף היומי בהלכה' הנמסרים ע"י הרבנים הגאונים שליט"א, בקו התוכן של 'דרשו' 077-2222-666.

לוח לימוד יומי

לוח יומי מפורט ישלח בדיוור ישיר לכלל הנרשמים לתכנית הלימודים.

קונטרס לימוד

קונטרס מיוחד עם החומר הנלמד בחודש הראשון, ישלח בדיוור לנרשמים.

תזכורת יומית

ניתן להירשם לקבלת תזכורת יומית ללימוד 'הדף היומי בהלכה' בקו התוכן 077-2222-666 בשלוחה 4 < 5.

מבחן הראשון

על חומר הנלמד, סימן רמ"ב עד סימן רמ"ח, יתקיים בעז"ה ביום חמישי ה' תמוז וביום שישי ו' תמוז.

מוקדי מברון

קרוב ל-800 מוקדי מבחן בכל רחבי הארץ, פרטים בעמדות 'נדרים פלוס'.

ציונים

לשמיעת הציונים באמצעות קו התוכן של 'דרשו' 077-2222-666 שלוחה 4.

קבלת כלל החומרים

ניתן לקבל את כל החומרים, קונטרס לימוד, לוח, פרוספקט, רשימת מוקדי מבחן באמצעות פניה לכתובת אימייל dr025609000@gmail.com

אנו, כמובן, לא אמורים לישון באמצע הסדר...

אני זוכר שאבי מורי זצ"ל, כאשר למד ב'כולל חזון איש' - היה נרדם לא אחת באמצע ה'סדר'... פשוט נשכב על הספסל ונרדם למשך זמן מה, בלי להתבייש מאף אחד... כאשר הוא הרגיש שעליו לישון מעט בכדי שיהיה לו כוח להמשיך ללמוד - הוא ידע שזה הדבר הנכון לעשותו, וזה בדיוק מה שהוא עשה! הוא למד עד כלות הכוחות, כשהסתיימו הכוחות - הוא ישן מעט, ומיד קם והמשיך ללמוד

המשך מעמוד 38 | הרב ישראל ליוש

שטועם באמת את טעמה האמיתי והערב של לימוד התורה..."

על תואר נוסף השמור אך ורק לעמלי תורה, נקרא בסיפור הבא שסיפר הגאון רבי חיים מברסק ז"ע, על הגאון רבי יחיאל מיכל עפשטיין זצ"ל, בעל ה'ערוך השולחן'.

הוא ביקר פעם בעיירה בה גרו הרבה 'קונטוניסטים' - יהודים שבתקופת הצר הרוסי, למרות העינויים הקשים שעברו כדי שימירו את דתם, החזיקו מעמד והאמינו בה' באמונה תמימה. הסבל, המכות וההשפלות, לא הצליחו להזיזם כמלוא נימה מאמונת ה' הטהורה...

והנה מבחין ה'ערוך השולחן' ז"ע שהגבאים מכבדים מאוד את אחד היהודים, ומכנים אותו: "רבי עקיבא איגר...!"
 "רבי עקיבא איגר! גש לפני העמוד!" וכשסיים את התפילה, קראו לעברו: "יישר כח, רבי עקיבא איגר...!"

המשך מעמוד 39 | בעל המנגן הנודע 'רבי אלתר

שיותר חזרות לפני המסיבה...

"כזה הוא היה. איש תמים, ישר, עניו וחביב, שייף עייל ושייף נפיק ולא מחזיק טיבותא לנפשיה. תמיד נכנס בשקט ויצא בשקט. לא עשה רעש מעצמו.

"אף פעם לא הצטעצע במילים כמו: "השיטה שלי היא...". או "אני חושב שהדרך הנכונה היא...". הוא פעל ועשה בתמימות באמונה שזה מה שהוא צריך לעשות.

"כשהלך לשיר ולשמח בפורים את המשפחות שהיו זקוקות לכך,

בשקידה עד שכלו שוב כוחותיו!
 אנו, כמובן, לא אמורים לישון באמצע הסדר... הסדרים שלנו גם כך מצומצמים מכדי שנוכל לבזבז חלק מהם לשינה, ובלאו הכי, ברוך השם יש לנו מספיק זמן לישון... אם נישן גם בסדרים - לא ישאר לנו כלום! אבל הרעיון ברור: יש לנצל את הזמן באופן מלא - עד כמה שניתן, כאשר הסדרים לא נועדו בכדי להעניק לאי מי 'פטור' מלימוד התורה מחוץ להם...

"מדוע קראו לו רבי עקיבא איגר...?" התפלא ה'ערוך השולחן' "אדם זה" - הסביר אחד המתפללים ל'ערוך השולחן' - "סבל עינויים קשים אצל הרוסים, ההוכחות על כך מודפסות על גבי הגב שלו, הוא מלא בצלקות וכתמים מהשוטים שהצליפו עליו..."

הם אף הראו ל'ערוך השולחן' את גבו, והוא החוויר מרוב צער. רוחו לא עמדה במראות, והוא הסתחרר... רק כעבור כמה דקות שבה אליו הכרתו המלאה, ואמר למתפללים: "בכל זאת אל תקראו לו 'רבי עקיבא איגר'..."

רבי חיים היה מסביר את דברי ה'ערוך השולחן': אכן ייסורים כאלו עבור שמירה איתנה על האמונה, ראויים לציון ושבח מאין כמותם, ובכל זאת, יש הבדל עצום בין רעק"א של תורה לרעק"א של מסירות נפש..."

סיים רבי חיים: ומי יכול להבדיל הבדל שכזה, רק מי שחי חיים של תורה, כמו בעל ה'ערוך השולחן', העמל בתורה במסירות נפש עצומה...

הוא לא חש שזו "שיטה" שצריך 'לדבוק בה באדיקות'. כשקרא בקול רם בבית החולים שהוא מצפה למשיח, זה לא בגלל שהוא הרגיש ש"הוא עושה דבר גדול". הכל באמונת אומן ובתום לב.
 "זה היה הקסם האישי שלו ששבה את הילדים. הם הרגישו שיש כאן לב טהור ואמיתי ששר ומזמר ומדבר, בגובה העיניים שלהם. בלי משחקים ובלי "שטיקים". הוא לא חיפש 'טכניקות' למשוך את לב הילדים, כי אצלו זה היה מיותר..."

לתגובות, הארות, והצעות
 כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

בערב חג מתן תורה מתחילים הלכות שבת ביזם שלישי ה' סיון

עשרות אלפים בעולם היהודי מתחילים בלימוד הלכות שבת במסגרת 'דף היומי בהלכה', נצל הזדמנות זו!
 לרישום וקבלת לוח ולפרטים: ב'נדרים פלוס' ובמוקד 'דרשו' 02-560-9000

רבי אברהם גניחובסקי זצוק"ל לא השיבו מאומה. רק ביקש הימנו 'טובה' קטנה. "הבא לי בבקשה מהש"ס שבארוני מסכת פסחים לרגע קט!" הבחור התפעל וכתלמיד לפני רבו אץ רץ במהרה למלא את מבוקשו של רבו. מסכת פסחים הובאה, ורבי אברהם פותחה, ומדפדף לדף ו', שם בעמוד ב'

עת אנו מקבלים את התורה מחדש, נפנים בקרבנו, ואף נעבירם לצאצאינו העשיר והמאושר ביותר עלי אדמות הוא המקושר לתורה הקדושה וללימודה!

מאת: הרב אליהו שור

אחד היה אברהם!

כל העולם כולו בעבר האחד, רודפים אחרי ההבל והדמיון בריצות שווא ומדוחים. ואילו הוא בעבר השני, רודף אחרי התורה והמצוות לעשותם בטהרה ובפרישות ככל האפשר, ומתוך דקדוק ההלכה. בד בבד עם הקפדה בקוצו של יוד בכל תהלוכותיו בין אדם לחבירו באופן מבהיל, תוך גילוי ביטויי ענוה עצומים בכל דרכיו והתנהגותיו. הגאון האדיר רבי אברהם גניחובסקי זצוק"ל. לשמו ולזכרו תאונת נפש של כל בן תורה ומבקש ד' אמית.

בין פעולותיו הרבות היה הגאון רבי אברהם פועל ומפעיל אחרים למען 'המרכז הארצי' למען טהרת המשפחה, אף שימש כנשיאו בערוב ימיו, וימים ויליות מסר בעדו, למען הרבות קדושה וטהרה בישראל בכלל, ולעם שבשדות בפרט.

לפתע שם רבי אברהם לב שאותו מועידים לשבת ליד הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

בניהולו את ארגון זה התגלתה ענוותנותו והתבטלותו האבסולוטית. כאשר פעם אחת עת נערך כינוס מרכזי בו השתתפו ענקי האומה וגדוליה למען המוסד הלוה. גדולי התורה החלו להופיע בזה אחר זה, כאשר כל אחד מתיישב על מקומו בסך. לפתע שם רבי אברהם לב שאותו מועידים ליישובו ב'מזרח' של הכינוס לידו של מרן רשכבה"ג הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל. רבי אברהם התחלחל בקרבו. שהוא, האדם הפשוט (בעיני עצמו...) יישב במזרחו של הכנס, לידו של ענק הדור. וכי המקום ראוי הוא לו? הרי 'איזהו חכם המכיר את מקומו' שנו חכמינו ז"ל! חשב שיתפוס את מקומו בפניה צדדית, ומשם יאזין לדברים הנאמרים בגודל הזכות והחובה להשתתף ולתמוך בארגון הלוה, אך לא בין גדולי התורה וחכמיה...

אך את הנעשה אין להשיב, מאחר שמקום אחר לא היה לו, וישוב היה על כסאו מכבר, לא היה יכול להפוך את הסדר. אך חדי העין מבין הנוכחים הבחינו שלאט לאט הרי הוא מזיז את כיסאו אחור, כאשר כל מספר דקות שעוברות, הרי הוא דוחף את עצמו ואת כיסאו עוד יותר. כאשר אף תמונות המנציחות את המעמד מעידים עובדה

מפליאה זו. כאשר אם מצליבים את כל התמונות לכדי חטיבה אחת רואים אל נכון שככל שהתמונה הונצחה בדקה מאוחרת יותר, רבי אברהם וכיסאו ניצבים אחור יותר, כך שרואים בבירור את מורת רוחו ואי רצונו שחלילה ישווה לגדולי הדור ומנהיגיו. וברוח טענתו: 'וכי הוא ראוי לשבת ליד הרב שטיינמן?!'

ובספר 'ויאמר הנני' המלקט בידי אמן מקצת מתולדותיו הנהדרים בקודש של גאון זה, מוצגים תמונות אלו והמה מפליאים כל לב, וזועקים בעצם מראיתם את לקחם ומוסרם, עד היכן ענווה אמיתית יכולה להגיע!

בפעם אחרת נערך הכינוס בביתו, והוא שימש בתור מארח הכינוס. כעת לא התנגד לישב אף במזרח הכינוס, באומרו לעצמו ולסביבתו, הרי אף אחד לא יחשוב שמגדולי הדור אני, אלא מכיוון והכינוס נערך בביתי, והנני המארח, מטבע הדברים הנני יושב בסלון כהרגלי. אך לא ח"ו באשר משווה אני ועומד לעיני העדה וגדולי האומה. בתמונות המוצגים בספר הנ"ל נראה רבי אברהם יושב בכינוס השני אשר התקיים בביתו, כאשר החיוך קבוע לו על פניו. באשר אינו מתירא שישווהו ח"ו לגדולי הדור. הן בביתו מתקיים הכינוס, ולכן, ורק לכן, הוא יושב במקום המזרח!

דקויות של ענווה, ועמקות של התבטלות, אשר מי ישיגם ומי יבינם!

מה מקום להערצה זו? מה מצא בו באותו הגביר שכל כך מעריך ומעריך הוא אותו?

סיפור חודר לבבות, עם מסר עז על אהבת התורה ולומדיה, התרחש עמו באחד מכינוסי הארגון. כאשר אף כינוס זה נערך בביתו, כאשר הוא רותם את מעונו הפרטי למען מפעלות הקודש. כינוס זה נערך למספר נגידי הון מצומצם אשר הגיעו ארצה במטרה מיוחדת להשתתף בכינוס, כאשר ראשי הארגון ומנהליו מקוים שיוכלו להוציא מהם נדבות הגונות, למען הקים את הארגון בחזרה על רגליו, ולמען הרבות טהרה בעולם.

רבי אברהם נאם בכינוס וביטא את רגשי הלב בגודל הזכות לתרום למען מטרה קדושה זו. כאשר נראה שדבריו אכן השפיעו על הלבבות ועל הידיים, כאשר עד מהרה נפתחו כיסיהם התפוחים של

פניני מצוה

מצות תלמוד תורה

וְשִׁנַּנְתֶּם לְבַבְיָהּ וּדְפַרְתֶּם בָּם (דברים ו, ז)

המצוה: לתלמוד חכמת התורה וללמדה. "כלומר: כיצד נעשה המצוות ונשמור ממה שמנענו הקל ממנו, ולדעת גם כן משפטי התורה על כיוון האמת!"

המקור: בחומש דברים (ו, ז) מצונו בוראנו: "ושננתם לבנך ודברתם בו". ודרשו רבותינו (קידושין ל): "ושננתם - שיהיו דברי תורה מחודדים בפיו. שאם ישאלך אדם דבר אל תגמגם ותאמר לו, אלא אמור לו מיד!"

הטעם: טעמה פשוט וברור. באשר רק אם נלמד היטב את חוקי האלוקים ותורתיו נדע כיצד להתנהג בחיינו האישיים, הציבוריים והכלליים לאורה של תורה וקצוץ אבינו יוצרינו ורועינו שבשמים, למען נלך ונצעד בדרך החיים כהוגן וכמצופה מאיתנו!

מצוה זו נוהגת: בכל מקום ובכל זמן, לזכרים. ולא לנקבות (באשר "ולמדתם אותם את בניכם" כתיב בקרא (דברים יא, ט), ודרשו חז"ל (קידושין כט:): "בניכם ולא בנותיכם!").

ספרי היסוד העוסקים במצוה זו: במקומות מפורשים בש"ס, ובפרט במסכת קידושין פרק ראשון. רמב"ם הלכות תלמוד תורה, טור יורה דעה סימן רמ"ו. וכבר נודע הרה"ק הבעל התניא והשו"ע ז"ע ב"הלכות תלמוד תורה" דיליה שמבאר ופוסק בהלכות אלו בהרחבה גדולה.

שיתו ליבכם: מצוה זו תמידית היא ביותר! בכל יום, בכל רגע ובכל שעה! כאשר אף בשעת מיתה נתחייבנו לעסוק בתורה בכל כוחנו. וכך דרשו חז"ל את דברי הפסוק (במדבר יט, יד): "זאת התורה אדם כי ימות באוהל" שאף בשעת מיתה יש לעסוק ולשנות בדברי תורה בכל הכוח והיכולת!

עצה טובה קמ"ל: התפילה מעומק הלב על ההצלחה בתורה מסוגלת היא להביא ל'והאר עינינו בתורתך' באופן מופלא! וידוע בשם מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע (אשר יומא דהילולא דיליה חל בחג השבועות) שהתבטא שעיכוב המשיח נגרם בשל כך שאין מאריכים ב'אהבה רבה', להתחטא ולהתחנן קדם אבוהן די בשמיא על הצלחתינו בתורה ובהתמדתה!

על כן מה מאד מתאים יום זה לתקן במעט ענין זה, ולהתחנן קדם אבוהן די בשמיא בכל התפילות בכלל, ובברכת אהבה רבה בפרט על הצלחתינו בתורה הקדושה - מקור חיותינו, למען נשכיל בדרך ד' תמיד!

גבירים אלו, בתורמם סכומים הגונים להחזקת הארגון הקדוש. אחר יצאו הנגידים ממעוננו ונפרדו לדרכיהם. רבי אברהם ליוום כדת של תורה מתוך רגשות הכרת הטוב עמוקים. לפתע שם לב לבחור ישיבה שעמד במקום האיך שהינו מסתכל על אחד הגבירים שנכחו במקום בעיניים מעמיקות ובהערצה רבה. כאשר עיניו כאילו אומרות: 'גביר זה מקנא אני בו, מודל לחיקוי הוא עבורי! והנני מעריצו עד לאין שיעור! רבי אברהם - אשר תבונתו בהבנת נפש האדם ופעולותיו היתה אף היא מן המפורסמות - קראו הצידה ותהה בפניו מה מקום להערצה זו? מה מצא בו באותו הגביר שכל כך מעריך ומעריך הוא אותו?

הבחור השיב בידענות: "ראה נא, רב'ה, אומרים עליו על גביר זה, אותו בחנתי לפני כמה רגעים בהתפעלות, שרכושו רב כל כך, עד שאפילו ימלאו חדר מרווח וגדול באלפי שטרות דולרים ירוקים אמריקאיים מהרצפה ועד לקורות הגג, לא יהיה זה אפילו כטיפה מן הים לנוכח רכושו העצום והממון הרב הצבור ברשותו! וכי לא אתפעל מאיש אשר כה הצליח במעשה ידיו? וכי לא אעריצנו עד כלות!?"

הבא לי בבקשה מהש"ס שבארוני מסכת פסחים לרגע קט

רבי אברהם לא השיבו מאומה. רק ביקש הימנו 'טובה' קטנה. "הבא לי בבקשה מהש"ס שבארוני מסכת פסחים לרגע קט!" הבחור התפעל בדבר טיב הבקשה ואת הקשר לנושא, אך כתלמיד לפני רבו אץ רץ במהרה למלא את מבוקשו של רבו.

מסכת פסחים הובאה, ורבי אברהם פותחה, ומדפדף לדף ו', שם בעמוד ב', מראה הוא באצבעו לעבר הבחור על תוס' המכיל מספר מילים בלבד, והמה באים להסביר את פירוש הגמ'. לא הרים וגבעות, לא לומדות ופולפולים, כי אם פשט בגמרא, ובמספר שורות.

"הרואה אתה תוספות קטן זה", הפנה את מבטו לעבר הבחור. "דע לך שהלומד אפילו תוס' קטן זה ויודע אותה על בוריה, שווה הוא, ויש מקום להעריצו עשרות מונים מאשר גביר כלשהוא, אדיר ככל שיהיה! כאשר כל תוספות, יהיה קטן ככל שיהיה, הינו שווה עשרות ואלפי מונים באין השוואה ולעין ערוך אל מול כל הכסף והזהב שתמלא, לא רק בחדר גדול ומרווח ככל שיהיה, אל אף את כל העולם כולו מן תהומא רבה ועד לשמי שמיא - - -

אין ערוך לתוספות קטן! בין בעולם הזה! ובמיוחד לעולם הבא! ואם תוספות קטן כל כך. כמה שווים יהודים אשר יודעים לא רק תוספות קטן אחד. כי אם הרבה מחידושי בעלי התוספות, והוגים בתורה יומם ולילה בגמ', רש"י ותוס'. כמה הם שווים?! אין אפשרות לתאר ולדמיין כמה אולמות ענק עלינו למלא בדולרים, יהלומים ודומיהם. באשר הם מהעשירייה הראשונה של עשירי העולם האמיתיים שאי אפשר לאמוד את הונם האמיתי!

בחג השבועות הזה, עת אנו מקבלים את התורה מחדש, נפנים בקרבנו, ואף נעבירים לצאצאינו - העשיר והמאושר ביותר עלי אדמות הוא המקושר לתורה הקדושה וללימודה!

הוא - ורק הוא! אשרינו מה טוב חלקינו בקבלת תורתנו!

תמה רבי שלמה קלוגר זצ"ל איך אומרים אנו שעליונים ששו בקבלת התורה? הרי איתא בגמ' בשעה שעלה משה למרום המלאכים התנגדו לכך שעם ישראל יקבלו את התורה.

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

'עליונים ששו ותחתונים עליו בקבלת תורה הכתובה מסיני' (פיוט למוסף חג השבועות) - תמה רבי שלמה קלוגר זצ"ל (בהקדמת ספר 'החיים') איך אומרים אנו שעליונים ששו בקבלת התורה? הרי איתא בגמ' (שבת פ"ח:): אמר רבי יהושע בן לוי, בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: ריבוננו של עולם, מה לילוד אשה בינינו? אמר להן: לקבל תורה בא, אמרו לפניו: חמדה גנוזה שגנוזה לך 974 דורות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם, 'מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו', 'תנה הודך על השמים' (תהלים ח), א"כ חזינן שהמלאכים התנגדו לכך שעם ישראל יקבלו את התורה. וי"ל: א. מה שלא הסכימו המלאכים ליתן התורה לישראל, הוא משום שהוצרך הקב"ה לכפות עליהם הר כגיגית, ועל כך אמרו המלאכים להקב"ה: למה לך ליתן לישראל התורה בכפייה ובאונס? תנה הודך על השמים, ואנו נקבלנה ברצון בלי כפייה! אך כל טענתם הייתה על התורה שבעל פה, אבל על תורה שבכתב, אותה קיבלו ישראל ברצון, דהרי אמרו 'נעשה ונשמע', כמבואר במדרש (תנחומא פר' נח) שעל זה לא צריך היה כפייה, וכל הכפייה הייתה רק על התורה שבע"פ - בוודאי גם הם היו מרוצים לזה שיתנו להם את התורה בשמחה, וזהו שאמר 'עליונים ששו ותחתונים עליו בקבלת תורה הכתובה מסיני', דהיינו תורה שבכתב, שקבלו ברצון - גם עליונים ששו בקבלתם (כך תירץ בשו"ת בית היוצר בדרוש למתן תורה). ב. בתחילה התנגדו המלאכים לכך שיילוד אשה יקבלו את התורה, כיון שיש לבני האדם יצה"ר, ותורה היא דבר רוחני וקדוש עד למאוד, ולכן התנגדו, ואח"כ שראו שעם ישראל התכוננו במשך כל ימי הספירה לקבלת התורה, וגם כתוב (בגמ' ע"ז כ"ב:): כי בעת מתן תורה פסקה זוהמתן של ישראל, וכן איתא במדרש שנעקר יצה"ר מליבם, ראו כי גם בשר ודם, אם רוצה - יכול הוא להתעלות במעלות רוחניות ולהיות קדוש, לכן לבסוף שמחו העליונים, ועל זה אמרין 'עליונים ששו ותחתונים עליו' (מעדני אשר).

ובמנהגי החת"ס מובא: בשבועות היה ביהכ"נ מעוטר בירק, ועל מקומו נהגו לעשות כמין כילה מיוחדת מענפי אילן ומיני עשבים

מהלכות ומנהגי חג השבועות

מנהג קישוט הבית בעשבים - נוהגים לשטוח עשבים לכבוד חג השבועות בביהכ"נ ובבתים, זכר למעמד מתן תורה, בו היו עשבים סביב להר סיני (רמ"א סי' תצ"ד ס"ג). וכן נוהגים להעמיד ענפי אילנות בביהכ"נ על עמוד התפילה ומסביב לבימה (מג"א שם סק"ה) והטעם, זכר לזה שבעצרת נידונים על פירות האילן. והגר"א ביטל מנהג זה משום שהוא חוק העמים להעמיד אילנות בחג שלהם (מ"ב שם סק"י), אולם י"א שביטל רק את המנהג להעמיד אילנות, ולא את המנהג לשטוח עשבים (הגרש"ז אויערבך זצ"ל), וי"א שכל דבר שאינו חוקה אלא עושים מאיזה טעם, אין בזה משום 'בחוקותיהם' (שע"ת בשם הריב"ש סי' תצ"ד). ובמנהגי החת"ס (עמ' קנ"ד) מובא: בשבועות היה ביהכ"נ מעוטר בירק, ועל מקומו נהגו לעשות כמין כילה מיוחדת מענפי אילן ומיני עשבים, ופעם אחת גבאי ביהכ"נ לא הניח לקיים המנהג, וכשהבחין בכך החת"ס הרע לו מאד על הגבאי ההוא, ולא השלים הגבאי שנתו. וסיפר הגרא"ל שטיינמן זצ"ל שהיה ניכר בשבועות על בתי בריסק שהם ירוקים ומקושטים לכבוד התורה, והיו שרים (באידיש) שיר מיוחד על כך: 'על הר ירוק ניתנה התורה'. **ערב שבועות** - מצוה להסתפר בערב יו"ט, כדי שלא ייכנס לחג כשהוא מנוול (שו"ע סי' תע"א ס"ג וסי' תקל"א ס"א), ולכן אף הנוהגים כדעת האר"י שאין מסתפרים בכל ימי הספירה, בערב שבועות מסתפרים.

מי שיש לו יארצייט ביו"ט, או שנוהג להדליק נר נשמה עבור תפילת יזכור, ידליק נר נשמה בערב יו"ט. ואם שכח להדליק בערב יו"ט, לא ידליק ביו"ט עצמו, דיש בזה חשש איסור הדלקת נר של בטלה ביו"ט. אמנם יכול להדליק נר בביהכ"נ או במקום שאוכל, ואז מותר להדליק ביו"ט, דמוסיף אורה (ביה"ל סי' תקי"ד ס"ה ד"ה נר בסופו בשם הכתב סופר, והוסיף דבשעת דחק אפשר להתיר דהווי כעין נר מצוה, שהוא

לכבוד אבותיו).

נוהגים לאכול מאכלי חלב בשבועות (רמ"א סי' תצ"ד ס"ב). ומנהג אבותינו תורה הוא (מ"א שם סק"ו), ומ"מ אין צריך להרבות בזה, ודי באכילת מאכל חלבי אחד (שו"ת אור לציון פי"ח אות י"א). טעמים רבים נאמרו בזה, ואחד מהם: כי בעת שירדו מן ההר לבתיהם, לא יכולים היו לאכול אלא מאכלי חלב, שהרי נצטוו על השחיטה, וכלי הבשר נאסרו להם (מג"א שם). ויש שכתבו שמאכלי חלב הם רמז להסתפקות במועט, שהתורה נקנית ע"י הסתפקות במועט, כמו שאמרו חז"ל: "כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל", ומיעוט תענוג הוא אחד ממ"ח קניינים שהתורה נקנית בהם.

נהגו לאכול גם דבש עם החלב (כל בו סי' נ"ב ומ"ב שם סק"ג), והטעם לרמז על תורתנו הק' שנמשלה לחלב ודבש, כמו שנאמר "דבש וחלב תחת לשונך" (שה"ש ד יא), וכן כתיב "הנחמדים מזהב... ומתוקים מדבש ונופת צופים" (תהילים יט, יא).

יש שנוהגים לאכול מאכלי חלב בלילה, ויש בבוקר, ומ"מ לא יאכל רק מאכלי חלב, דאין שמחה אלא בבשר ויין. על עוגת גבינה מברכים בדרך כלל 'בורא מיני מזונות', כיון שנאפית יחד עם הבצק, אבל מ"מ לקידוש במקום סעודה, וכן ליעל המחיה יש לאכול כזית מהבצק, היות והגבינה היא יחידה בפ"ע, שאינה מצטרפת לכזית דגן. עוגת גבינה שמניחים גבינה בין ביסקוויטים ע"י הקפאה בלא אפיה, מברכין על כל דבר בנפרד - על הביסקוויטים 'מזונות' ועל הגבינה 'שהכל' (מ"ב סי' קס"ח סקמ"ד ומ"ב סי' רי"ב סק"א והכרעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל לברך על כל אחד בנפרד). אם יש שכבה דקה מאד של בצק תחת שכבה עבה של גבינה, ומטרת הבצק רק כדי להחזיק את הגבינה, מברכים על עוגה זו 'שהכל', ובפרט אם שכבת המזונות אינה טעימה מצד עצמה.

הפרדה בין חלב לבשר: (יו"ד סי' פ"ט)

א. אחר אכילת גבינה רשאי לאכול בשר מיד, אך עליו להקפיד על רחיצת ידיו וקינוח והדחת פיו (היינו שיאכל ביניהם לחם וישתה מים). י"א שאם אכל את הגבינה בכף או במזלג, אין צריך להקפיד על רחיצת ידיו, וי"א שכאשר אין טורח - נכון להחמיר. בעניין אכילת בשר אחר גבינה, לנוהגים כן בשבועות, הורה המשנ"ב: יחליף המפה, יקנח וידיח פיו, ואין צריך ברכה אחרונה (תצ"ד). המנהג בזמננו להרחיק בין חלב לבשר חצי שעה.

ב. אחר "גבינה קשה" יש להמתין שש שעות (גבינה מעין זו אינה מצויה כ"כ) (הגרי"ש אלישיב זצ"ל).

ג. האוכל בשר ירחיק מהשולחן מאכלי חלב, שמא יאכלם מחוסר תשומת לב (שו"ע יו"ד פ"ח). יש להזהר בחג כשמחממים מאכלי חלב - שלא להניחם על הפח/פלטה שיש שם שיירי בשר, לכן יכסה את הפח/פלטה בנייר כסף.

ד. לא יישבו בשולחן כשמכירים זה את זה כזזה אוכל בשר וזה חלב. ובזרים זל"ז - מותר (ולא ישתמשו במלחיה משותפת).

ה. אף המכירים מותרים בכך כאשר עושים "היכר" - שמניחים ביניהם פת שאין אוכלים ממנה, או חפץ שאין דרכו לעמוד שם, או שאוכלים על מפות נפרדות. י"א שאיסור זה כשיושבים סמוכים עד שיכול לפשוט יד לקחת מהשני.

ו. אסור לאכול גבינה או בשר על מפה שאכלו בה מהמין השני (פ"ט ד), מותר להשתמש באותו לחם לסעודת בשר או חלב, ובלבד שיזהרו שלא ידבקו בו שיירי מאכל.

ז. אין להשתמש במלחיה אחת לסעודות בשר וחלב, וזה במלחיות פתוחות, אולם באותן הסגורות שבראשן נקבים, אין חייבים להקפיד בזה (כשלא משתמשים בהן גם למאכלים חמים), רק שישגיחו שלא יתלכלכו מהמאכלים.

והוא סגולה גדולה לרפואה - דבמעמד הר סיני נתרפאו כולם

קריאת התורה: א. בשעת הוצאת ס"ת אומרים י"ג מידות ורבש"ע (ולהגר"א אין אומרים), ויכוון בתפילתו על הצלחה בתורה, לפי שהוא יום המסוגל לכתר תורה. ב. נהגו הציבור לעמוד בקריאת עשרת הדברות (שערי אפרים ש"ז סל"ז), ויכוון כאילו עומד כעת במעמד הר סיני ושומע הדברות מפי הקב"ה ומפי משה רבינו, והוא סגולה גדולה לרפואה - דבמעמד הר סיני נתרפאו כולם (הגרי"ש אלישיב זצ"ל).

חידושי תורה בשבועות - ישתדל לחדש חידושי תורה בשבועות, שהוא סימן טוב לחדש חידושים לכל ימות השנה (חיד"א עבודת הקודש סי' כ"ב אות ז'), ואם אינו בר הכי - ישתדל ללמוד דבר חדש שלא למד כל השנה.

(מתוך עלונו של הרב צולק תשפ"ג)

מדוע אוכלים דגים בסעודות שבת? כמה מצוות מקיימים באכילה בשבת? וכמה תבשילים צריך לאכול בכל סעודה בשבת?

כל אדם מישראל, הן איש והן אשה, חייב לאכול שלוש סעודות פת בשבת. ובנוסף, יש מצוות אכילה ושתייה כחלק ממצוות 'עונג שבת', המפורשת בדברי ישעיהו הנביא: "וְקָרַאתָ לְשֶׁבֶת עֲנוּג". ויש אומרים, שעיקרה של מצוה זו הוא מן התורה, שכן השבת מכונה בתורה בכינוי 'מקרא קדש' שניתן לכל המועדים, וחכמינו ז"ל פירשו: מקרא קודש - לכבדו בכסות נקיה, ולענגו באכילה ובשתייה. ויש אומרים, שאין למצוות עונג שבת עיקר מן התורה. ושינה, וכן הנאת הנפש מלימוד תורה וכדומה, נחשבות אף הן ל'עונג שבת'. ושכר מצוה זו, מפורש בהמשך דברי הנביא: "אֲזַתְעֲנַג עַל ה' וְהִרְפַּבְתִּיךָ עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ וְהֶאֱכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ", ופירשו חכמינו ז"ל: תתענג על ה' - שימלאו את כל משאלות לבו; והרכבתך על במתי ארץ - שמסירים ממנו את עול המלכות, והאכלתך נחלת יעקב אביך - נחלה ללא גבולות.

מצוות אכילת שלוש סעודות פת בשבת, פירושה: בסעודה ראשונה ושניה - אם הוא רעב, יאכל כדי שביעה; ואם אינו רעב, וכן בסעודה שלישית - יאכל מעט יותר מ'כביצה' [יותר מ'100-45 סמ"ק, לשיטות השונות]. ואם אין באפשרותו לאכול אלא 'כזית' [50-17 סמ"ק, לשיטות השונות], יוצא ידי חובה בכזית.

ומצוות עונג שבת, פירושה - להרבות כפי יכולתו במאכלים ובמשקאות הנחשבים לתענוג באותו מקום. וכן לאכול 'חמין'. ועל פי קבלה, ראוי לאכול לפחות שני תבשילים, אחד בסעודה הראשונה ואחד בשנייה; ויש שכתב, שראוי לאכול שני תבשילים בכל סעודה, מפני שזוהי דרכה של סעודה חשובה. וכמו כן, ראוי לאכול דג בכל אחת משלוש הסעודות, לזכר השבת שלעתיד לבוא, שבה יאכלו הצדיקים מבשר דג הלוֹיָטָן; אך אם אינו מחבב דגים, או שאכילתם קשה עליו מסיבה אחרת, אינו צריך לאוכלם.

האם יש דרך 'להזיז' את מצוות 'ביומו תתן שכרו' ליום אחר? ומהו איסור 'בל תשקה'?

מצוות עשה מהתורה לשלם שכיר ביום שסיים את עבודתו, שנאמר: "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ". ואם לא שילם - מלבד ביטול מצוות עשה, עובר על איסור לא תעשה, שנאמר: "לֹא תִלֵּין פְּעֻלַּת שְׂכִיר אִתְּךָ עַד בֹּקֶר", "וְלֹא תָבֹא עָלָיו הַשְּׂמֵשׁ". ולאחר מכן, כל עוד אינו משלם, עובר באיסור האמור בספר משלי: "אֵל תֹּאמַר לְרֵעֶךָ לֵךְ וְשׁוּב וּמָחָר אֶתֵּן וְיֵשׁ אִתְּךָ", המכונה בפי חכמינו ז"ל: 'בל תשקה'. ואינו עובר באיסורים אלו אלא אם כן תבעו השכיר לשלם ויש באפשרותו לשלם; אבל אם לא

תבעו, או שתבעו ואין באפשרותו לשלם - אינו עובר.

ואם נתן כלי לבעל מלאכה לתקנו, או בד לחייט לתפור ממנו בגד, וכיוצא בזה, אין חובת התשלום חלה בגמר העבודה, אלא בשעת מסירת הכלי, הבגד, וכיוצא בהם, לידי בעליו. ואם אין באפשרותו לשלם - רשאי לסרב לקבל את החפץ מידי בעל המלאכה עד שיהיה באפשרותו לשלם, ואז יקבל את החפץ מידי ויקיים את מצוות 'ביומו תתן שכרו'.

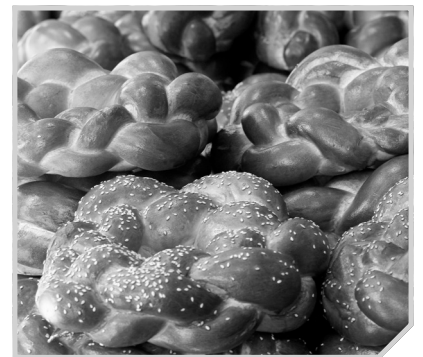
האם צריך לכבס את כל הבגדים לשבת? ובאיזה יום מותר לכבס רק אם משתמשים במייבש כביסה?

עזרא הסופר תיקן שיכבסו את הבגדים לשבת, כדי שילבשו בשבת בגדים נקיים. ויש שכתב, שהדברים אמורים רק בנוגע לבגדים הסמוכים לגוף, וכן חולצה וכדומה; אך לא בנוגע לבגדים העליונים, כגון חליפה, ובאלו יש להקפיד רק שיהיו נקיים, ואין צורך לכבסם, [וכן המנהג בימינו]. ויש אומרים, שבכל הבגדים - אם הם נקיים, אין צורך שיהיו דווקא מכובסים. והתקנה היתה לכבס ביום חמישי, כדי שבערב שבת יהיו פנויים להכין את צורכי השבת. ובזמננו, שמכבסים במכונת כביסה - יש אומרים, שאם מייבש את הכבסים במכונת ייבוש ואינו טורח לתלותם לייבוש, רשאי לכבס ביום שישי; ויש אומרים, שאין לכבס ביום שישי. ובבגדי ילדים קטנים, או במקרה שאין בגד מכובס לשבת - לכל הדעות יש להקל.

מה הקשר בין מצות 'חלה' לאדם הראשון? והאם יש ענין לאפות חלות לשבת כשניתן לקנותן במאפייה?

מנהג ישראל עוד מימי חכמינו ז"ל, שהנשים אופות חלות לשבת; ויש למנהג זה רמז בתורה. ושני טעמים לדבר: האחד - מפני כבוד השבת, שאופים פת במיוחד לשבת. והשני - כדי שהנשים תפְרְשנה 'חלה'. ויסודו של טעם זה בכך שאדם הראשון נחשב כ'חלה' שהשי"ת הפריש מן האדמה לאחר שיערב מים בעפרה, ובערב שבת, יום בריאתם, גרמה חוה לאבדן חלה זו על ידי שהחטיאה את אדם הראשון ונגזר עליו המוות; ולתיקון ענין זה, הנהיגו שהאשה תפריש חלה בערב שבת.

ויש שהורו, שאם מתענג על החלות הקנויות יותר מאשר על החלות הביתיות, אין צורך שהאשה תאפה חלות. ויש שהורו, שהטעם הראשון - כבוד השבת - הוא העיקרי, ולפיכך, בזמננו שמוכרים בחנויות חלות המיוחדות לשבת, אין צורך שהאשה תאפה בעצמה, משום שבחלות הקנויות אין כל חסרון בכבוד השבת.

מה הפירוש 'הוצאות שבת ויום טוב' אין להן קיצבה? והאם הוצאות של גנרטור למזגן כלולות בהוצאות ש'אין להן קיצבה'?

חכמינו ז"ל אמרו שהכנסותיו של האדם לצורך הוצאותיו עבור פרנסת ימי החול, קצובות מראש השנה למשך כל השנה. ולכן צריך להזהר שלא להוציא יתר על המידה ביום אחד, כיון שמפחית בכך את ההוצאות שיוכל להוציא בימים האחרים. אבל הוצאות שבת, יום טוב, ולימוד התורה של הבנים, אין להן קיצבה; ואם מוציא מעט, יתנו לו מן השמים הכנסה נמוכה עבורו, ואם מוציא הרבה, יתנו לו

הכנסה גבוהה עבורו.

וכתבו פוסקי זמננו, שהוצאות עבור חשמל כשר [גנרטור] לשבת וליום טוב, לא רק לצורך תאורה אלא אף לצורך קירור או חימום, כשרגיל בהם בימות החול, וכן הוצאות עבור מים כשרים - הן בכלל הוצאות שבת ויום טוב שאין להן קיצבה. ולעומת זאת, הוצאות שהן בגדר 'מותרות', ואינן צורכי שבת מובהקים, אינן בכלל ההוצאות שאין להן קיצבה.

הַמְדַת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָתָּ

הרבי החזיק בעמדה שהפרנסה של האדם תלויה במידה רבה בשאלה כמה הוא לומד בשבת, והיה אומר לבעלי בתים, ככל שתלמדו יותר שעות בשבת, כך תהיה לכם יותר ברכה בעסקים שלכם ובפרנסה שלכם בימות השבוע, כי הזוהר הקדוש אומר ש"מיני מתברכין כל שיתא יומין"

כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה'מבשר טוב' מביאלא זצ"ל, על חשיבות לימוד התורה בשבת קודש מתוך שיחה עם תלמידי חביבו הגאון ר' מיכל ויינר שליט"א

הוא משתדל לערוך את שולחנו הטהור בכל ליל שבת כשהוא נמצא כאן בארץ, אבל אם הוא היה גר בארץ הוא לא היה עושה כל כך הרבה טישים, ולמה? כי זה גורם שאנשים ילכו לישון מאוחר וממילא עלולים לאחר את תפילת שחרית...

"הרבי היה דורש שיתפללו שחרית מוקדם גם בשבתות, והסיבה לכך היתה שיהיה יותר זמן ללמוד!

"הוא היה מרבה לצטט את מאמר חז"ל שלא ניתנו שבתות וימים טובים לישראל אלא בשביל שיעסקו בתורה, והוא עצמו נצפה לא פעם בשבתות כשהוא לומד במשך 14 שעות ברצף אחד!

"לא זו בלבד, אלא שהרבי החזיק בעמדה שהפרנסה של האדם תלויה במידה רבה בשאלה כמה הוא לומד בשבת, והיה אומר לבעלי בתים, ככל שתלמדו יותר שעות בשבת, כך תהיה לכם יותר ברכה בעסקים שלכם ובפרנסה שלכם בימות השבוע, כי הזוהר הקדוש אומר ש"מיני מתברכין כל שיתא יומין", ואין ברכה אלא על ידי לימוד התורה, כך שהלימוד בשבת הוא המפתח העיקרי לפרנסה טובה.

"רבות היה מצטט את הבן איש חי שאומר שלימוד תורה בשבת שזה כמו אלף פעמים בימות החול, והביא גם מקורות לכך שמי שלומד תורה בשבת, אינו משכח את תלמודו.

"לא פעם אמר לחסידים שלא לישון בכלל בשבת בצהריים כדי שלא להפסיד את הזמן המיועד ללימוד תורה, ואם מרגישים עייפות גדולה וממש חייבים לישון, אז לא יותר מחצי שעה או לכל היותר שעה, ומיד לקום וללכת ללמוד. הלוואי ונזכה ללכת בדרכיו!"

(כתבה נרחבת בעמודי הפנים של גליון זה)

"שמעתי מבאי ביתו שכשהיה חוזר מחתונה של נכד וכדו', והשעה כבר היתה מאוחרת מאוד, הוא היה אומר שחבל ללכת לישון כי ממילא עוד מעט כבר יאיר השחר והוא יצטרך לקום, ולכן היה מתיישב ללמוד עד אור הבוקר. לפעמים היה ישן שעתיים בלבד במהלך הלילה וזה הספיק לו, ובמיוחד בשבתות מיעט מאוד בשינה, ולפעמים היה ישן למשך שעה אחת בלבד במשך כל השבת.

"אבל גם כשהיה לומד בשעות מאוחרות, או כי לא הצליח להירדם וכדו', זה לא היה לימוד 'קליל' כדי להירדם. הוא היה לומד עם כל החיות, צולל אל תוך הגמרא ולומד בריכוז נפלא.

"שמעתי מאחד החסידים שפעם נכנס לרבי להתיעץ עמו, והרבי היה שקוע בספר. החסיד לא רצה להפריע לו והמתין שהרבי ירים את ראשו מהספר, כך עמד והמתין במשך ארבעים דקות.

"לי עצמי היה מקרה דומה, כשפעם נכנסתי לרבי בקבלת קהל מסודרת, והרבי היה שקוע בספר. אחרי כמה דקות הגבאי נכנס כדי לבדוק למה לוקח לי כל כך הרבה זמן, אמרתי לו שעוד לא התחלתי אפילו לדבר עם הרבי, כי הוא שקוע בספר ואני לא יכול להפריע לו. הרבי עצמו לא התכוון לכך, הוא רק ניצל את ה-30 שניות שלוקח מהרגע שמי שהיה אצלו יוצא עד שהבא בתור ייכנס, ובתוך הזמן הקצר הזה הוא 'שכח את עצמו' בתוך הגמרא...

"אפשר עוד לדבר במשך ימים ושבועות על השקיעות של הרבי בתורה, אבל אם נרצה לדבר על משהו שנוגע אלינו, אני רוצה לציין שהרבי היה מעודד ואפילו תובע מחסידיו ותלמידיו להרבות בלימוד התורה במיוחד בשבתות. הוא אמר פעם שמאחר והוא גר בשווייץ,

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 629
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

תנוח דעתך כמו שהנחת את דעתך לעת זקנתו, כשנחלש רבי יוחנן וכהו עיניו, הצטער ואמר, מה יהא עלי בעולם הבא? והרי הבנים שהיו לי מתו. שמעו אותו תלמידיו ואמרו לו, רבנו, ומה אנחנו מימך אנו שותים, רבנו ומורנו אתה, וכל המלמד את בן חברו תורה כאילו ילדו, ועתה צא וראה כמה בנים לך שיהיו מליצי יושר עבורך בעולם הבא. לא נחה דעתו של רבי יוחנן, עד שקם זקן אחד ואמר, עליך רבי יוחנן ועל רבי חזקיה שאין לו בנים נאמר (ישעיה נו ד ה) כה אמר ה' לסריסים, אשר ישמרו את שבתותי ובחרו באשר חפצתי ומחזיקים בברייתי, ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות, שם עולם אתן לו, אשר לא יכרת. רק אז נחה דעתו של רבי יוחנן, ואמר לאותו זקן, תנוח דעתך כמו שהנחת את דעתך.

("ח רות פ"ט)

פרשת השבוע

אתם אומרים, "מאיר"ל משמר שבת קודש כהלכתו?" הן, הן, השיבו כולם, ואם כן אמר שוב הצדיק, מכיוון שמאיר"ל מקיים שבת קודש כהלכתו, הרי הוא גוזר ואומר 'איש על מחנהו ואיש על דגלו', ששום איש לא יזוז ממקומו". ר' מאיר נתכוון בזה לאותו חוכר המחלבה. אך איש מהמסובים לא הבין את כוונתו, ולא ידע על מי סובבים הדברים, וגם החוכר בעצמו שהיה איש פשוט, לא הבין שעליו רומזים דברי הצדיק. ואותו אדון נפל פתאום ברחוב, ולא היה יכול ללכת לביתו, והוכרחו לנושאו בידי עבדיו. שלחו אחרי רופאים והם אמרו שאין תרופה למכתו. בתוך כך נצנץ רעיון במוחו של האדון, אולי בא לו עונש זה על שרצה לנשל את היהודי מפרנסתו. מיד שלח לקרוא אליו את היהודי, אבל היהודי היה אז אצל הצדיק בפרעמישלאן, המתין האדון עד בואו, ואז שלח אחריו ואמר לו שהוא מוחל לו גם את דמי השכירות, ונותן לו את העסק בחנם. ותיכף נתרפא האדון.

וחנו בני ישראל איש על מחנהו ואיש על דגלו וגו' א' - נ"ב) מסופר על כפרי אחד מסביבות העיר פרעמישלאן, שהיה חוכר המחלבה מאדון הכפר ומוזה התפרנס. פעם אחת התעקש האדון ולא רצה להחכיר עוד את המחלבה ליהודי. נסע האיש לפרעמישלאן ניגש לרה"ק רבי מאיר וסח את דאגתו, בכה והתחנן לפניו שיתפלל בעדו לה'. והאיש נשאר לשבות שם את השבת, ומנהגו של ר' מאיר היה שהוא בעצמו היה מסדר את סדר השולחן, וגם מי יזמר את הזמירות.

והנה בשבת זו התחיל הצדיק בעצמו לזמר בתוך הסעודה את הזמר 'כל מקדש שביעי', וכשהגיע לתיבות "שכרו הרבה מאד על פי פעלו, איש על מחנהו ואיש על דגלו". אמר כך, שכרו של השומר שבת הרבה מאד, ומהו שכרו? 'על פי פעלו' כמו שהוא גוזר בפיו כך פועלים בשמים, וכמאמר חכמינו, "צדיק גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים". לאחר מכן פנה ר' מאיר לאנשים העומדים סביבו ואמר, מה

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:26 ת"א: 8:29 ר"ת: 8:58

פרשת במדבר

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:08 ת"א: 7:23

בזכות מצות הכנסת אורחים

(ליומא דהילולא של הבעל שם טוב הקדוש זיע"א)

זה קרה במוצאי שבת אחד חורף וקר. כאשר מיד אחרי ההבדלה, קרא הבעל שם טוב הקדוש זיע"א לעגלון שלו. וציווה עליו לרתום את הסוסים לעגלה. עד מהרה היה הבעש"ט בדרך מלווה אחדים מתלמידיו הנאמנים. מיד שיצאה העגלה על אם הדרך אמר הבעש"ט לבעל העגלה, לעזוב את המושכות ולתת לסוסים ללכת כחפצם, הם כבר יגיעו לאן שצריכים להגיע, אמר. דהרו להם אפוא הסוסים באופן חופשי, עלו הרים וירדו בקעות, עד שנעצרו ליד בית קטן בקצהו של כפר מושלג. במשך הדרך רעדו התלמידים מהקור הרב. והיה להם קשה מהסבל הרב שסבלו מהקור הנורא. מובן שעתה שמחו על ההודמנות לרדת מהעגלה הקפואה ולהיכנס לבית הראשון שיודמן לפניהם, כדי לחמם קצת את עצמותיהם. דפקו איפוא בדלת, וכשהיא נפתחה ניצב לפניהם יהודי קטן וצנום שקרא להם להיכנס פנימה, האיש שהיו לו עיניים גדולות ומאירות, סיפר לאורחים כי זה זמן רב לא נודמן לו לקיים את מצוות הכנסת אורחים, כי בשל החורף הקשה לא באו עוברי אורח לכפר. עתה הוא שמח שנפלה לידו מצווה גדולה זו.

הבעש"ט הקדוש קטע את שטף דיבורו של האיש, וציווה עליו להכין תה וחלב חם לאורחים. בעל הבית עשה זאת בשמחה רבה, אפילו יותר ממה שנתבקש, והאורחים נחו מעמל הדרך וחיממו את אבריהם הקפואים. לאתר שאכלו ושתו, שוב פתח בעל הבית בשיחה עם האורחים, וסיפר להם ששמו משה וכי הוא מפרנס את משפחתו על ידי מכירת מיני מרכולת ודברי סידקית לכפריים. "מאין אתם יהודים?" שאל ר' משה את אורחיו. כאשר שמע כי האורחים באים מהעיר מעזיבוז, שאל אותם אם מכירים הם את הצדיק הגדול רבי ישראל בעל שם טוב? אולם עוד לפני שמי מהתלמידים הספיק לענות, היסה הבעש"ט את ר' משה וביקש אותו לא להטריח עליהם בשאלותיו, אלא יכין מיד לכולם מיטות, שבהם יוכלו לישון בלילה. חמישה ימים וחמישה לילות ישבו הבעש"ט ותלמידיו בביתו של היהודי הכפרי, אכלו ושתו להנאתם, ישנו על מיטות רכות, ובעל הבית ר' משה ממש מסר את נפשו ואת כל אשר עמו בבית, כדי שהאורחים ירגישו בטוב ולא יחסר להם מאומה, הוא לקח אוכל מפי הטף, חסך מפיו ומפי אשתו ונתן הכל לאורחים. אולם לא הוא ולא אשתו לא התלוננו, אלא שמחו שמחה גדולה שניתנת להם הודמנות כה רבה כדי לקיים את מצוות הכנסת אורחים.

מקץ חמישה ימים נסעו האורחים כלעומת שבאו, ר' משה ליווה אותם כנהוג כברת דרך אל מחוץ לכפר. וכאשר נפרדו ממנו

ביקש מהם טובה, יואילו נא להזכיר אותו לטובה לפני הצדיק הגדול רבי ישראל בעל שם טוב, שיברך אותו שיזכה להיות יהודי טוב וירא שמים. כאן קרא אותו אליו הבעש"ט ואמר לו, דע לך כי אני הוא הבעל שם טוב, אני באתי לכאן אך ורק בגללך, אולם אתה לא תדע את סיבת בואי עד שיעבור זמן מה. משה נשאר תוהה ומשתומם למשמע דבריו אלה של הבעש"ט, הלא דבר הוא. אם הצדיק הגדול רבי ישראל בעל שם טוב בא במיוחד אליו ובגללו, אולם עוד לפני שהספיק להתאושש ולומר מלה, נעלמה העגלה ובה האורחים כאילו נשאה אותם הרוח.

בשובו לביתו מצא ר' משה את הילדים בוכים אשתו סיפרה לו וכי אין בבית מה לאכול, הילדים רעבים, לא זו בלבד שהאורחים אכלו כל מה שהיה בבית, אלא שאפילו נאלצו למכור כלי בית אחדים כדי שיוכלו למלא את כל משאלותיהם של האורחים. עתה נשאר הבית ריק מכל והילדים בוכים. ר' משה הביט על ילדיו הבוכים ועל אשתו אשר ישבה חסרת אונים, ולפתע פרץ בבכי מר, בלב שבור הוא קרא: "רבנו של עולם, למה זה מגיע ליי מדוע צריכים הילדים שלי לסבול חרפת רעב? מה הם אשמים?" באומרו זאת יצאה מפיו אנחה כבדה, שבאה מעמקי נשמתו, ושוב פרץ בבכי סוער.

הנקישה בדלת העירה את ר' משה מהרהוריו הנוגים, הוא פתח את הדלת וגוי זקן בשם איון מתושבי הכפר נכנס פנימה. איון זה נוהג היה להיכנס מדי פעם לביתו של ר' משה, ולהרים כוסית יי"ש לחיי בעל הבית. ר' משה רצה להגיד לו כי הפעם אין לו בבית מאומה, אולם איון הקדימו ואמר, כי מטרת בואו הפעם חשובה הרבה יותר מאשר כוסית משקה. איון לחש לאוזנו של ר' משה כי הוא רוצה לספר לו סוד דבר מה שאיש מלבדם אסור שידע. שמע נא משה, אמר איון ליהודי המשתאה, אני זקן חלוש וחולה, אני אמנם מתגורר אצל בתי וחתני, אולם אינני מסתדר איתם. ולכן ברצוני לבקש ממך טובה, אני רוצה לבוא ולגור בביתך, אין אני צריך הרבה, אולם אתה תהנה בשכר הכנסת האורחים שלך מתמורה גדולה. יש לי אוצר גדול מוחבא ביער, אוצר שמכיל עשרות אלפי מטבעות זהב. עכשיו מיד תוכל ללכת לשם ולקחת לך כמה שאתה רוצה. ולאחר מותי יהיה כל האוצר שלך.

ר' משה לא ידע מה להשיב לאיון על דבריו המוזרים. והוא אף לא ידע מה לחשוב על כך האם הוא משוגע? האם הוא שיכור או יצא מדעתו? אולם איון לא חיכה הרבה, כי הבין כנראה שדבריו המבולבלים אינם מעוררים אמון רב. לכן הוא לקח את ר' משה בידי והובילו אל המחבוא שביער אשר ליד הכפר שלהם. הוא חפר קצת מתחת לעץ גדול. ועד מהרה הוציא שק מלא מטבעות זהב. הבה ניקח את זה אליך הביתה אמר הגוי הזקן. ואיש אינו צריך לדעת על כך, זה שלך וחסל.

משל ונמשל

הביטחון והאמונה מונעים ייאוש

משל לשתי צפרדעים שנפלו הישר לבור עמוק מלא במים עד חציו. חברותיהן הצפרדעים המסורות התגודדו על שפת הבור לטכס עצה כיעד יוכלו לחלצן, אך משראו את עומק הבור, המסקנה הייתה אחת, אפילו לצפרדעים מיומנות שכמותן אין שום סיכוי שבעולם לנתר החוצה, ובעצם בזאת נחרץ גורלן. החברות ברוב טובן הודיעו חגיגית לטובעות המסכנות את מסקנת וועד ההצלה, אל לכן להתאמץ יקירות, גם אל נא תנסו, חבל על הכוחות, נוחו בשלום, תיכף וודאי תטבעו. הצפרדעים האומללות כלל לא חשבו להתייחס לדברי חברותיהן כשחיהן תלויים להן מנגד, ניסו הן בכל כוחן לקפוץ ולנתר שוב ושוב, אולי יצליחו, אולי יקרה הנס, החברות מלמעלה בראותן את מאמציהן של השתיים, החלו בקריאות וזעקות תוך תנועות ידיים נמרצות, אין סיכוי, אין סיכוי, לא תצליחו, לא תצליחו. אחת הצפרדעים בשמעה את הצעקות, החלה לחלחל בה אט אט ההכרה, שזהו אפסה כל תקוה, ואכן אין בכוחותיה לצאת מן הבור פסקה הצפרדע העייפה ממאמציה, ולאחר זמן קצר טבעה לה למוות. חברתה היתה דווקא נחושה, היא התעלמה כליל מהקריאות המייאשות, והמשיכה במרץ לקפוץ עוד ועוד, עד שלפתע בניגוד לכל הערכות, היא מצאה עצמה מחוץ לבור. ניגשו אליה כולן בהתפעלות עצומה, איך זה לא הרמת ידיים? איך לא אבדת תקווה למרות צעקותנו המייאשות? בשפת הסימנים ובתנועות ידיים, הסבירה הצפרדע הניצולה שהיא כלל איננה שומעת היא חירשת, לתומה חשבה שצעקותיהם וניפנופי הידיים היו דווקא קריאות עידוד.

המשל העממי המפורסם הזה, מהווה מסר לכל אדם באשר הוא כלפי עצמו וכלפי הסובבים אותו, ובפרט עבור מחנך, מורה והורה, כלפי תלמידיו או ילדיו, זה הרי ברור ללא ספק שהיה בכהן של שתי הצפרדעים לצאת מן הבור, והראיה שאחת מהן אכן יצאה, המילים המייאשות הן אלו שחדרו למוחה של הטובעת וגרמו לטביעתה, כשכולן מסביב שידרו לה שאיננה מסוגלת, איננה יכולה, היא פשוט לא יכלה והניצולה יתכן שהיתה טובעת גם היא, אילולי קריאות העידוד שנסכו בה תקווה ואמונה חזקה, שהיא אכן יכולה והיא הצליחה וניצלה.

בביתו של ר' משה נהייתה אורה ושמחה. שוב לא הורגש מחסור וכל בני המשפחה הרגישו היטב את תוצאותיו של הנס הגדול שארע. ר' משה התחיל לעשות מסחר, וכל מה שעשה, ה' הצליח בידו, ובמרוצת הזמן הפך לעשיר גדול ששמו הלך לפניו.

אשר לאיון הזקן, הוא חי בביתו של ר' משה במשך שבועות אחדים. ביום בהיר אחד הוא הלך לבקר בבית בתו, ובהיותו שם, מת לפתע פתאום. עתה ירש ר' משה את האוצר באופן מוחלט וסופי, הוא חילק הרבה צדקה וניהל חיים יהודיים מלאים.

כעבור שנים אחדות נזכר ר' משה בעוניו משכבר הימים ובביקורו של הבעש"ט הקדוש אצלו. והחליט לנסוע למעזיבז ולבקר אצל הצדיק. כאשר נכנס אל הבעש"ט הביתה, הכיר אותו הבעש"ט מיד, נתן לו שלום עליכם, שאלו לשלום משפחתו, ובכלל קבלו בספר פנים יפות. תלמידי הבעש"ט התפלאו מאוד כאשר לא ידעו מיהו היהודי שרבים חולק לו כבוד כה רב. הבעש"ט הבחין במבטי ההשתוממות של תלמידיו ואמר להם: אתם לא זוכרים אותו? הרי אנחנו ביקרנו בביתו והתארחנו אצלו במשך חמישה ימים, כשאנו מכלים כל פרוסת לחם שהיתה לו בבית. אתם זוכרים? עתה יכול אני לגלות לכם את סיבת נסיעתנו אז לכפר ההוא כדי להתארח בביתו של היהודי הזה. ובכן, המשיך הבעל שם טוב, על היהודי הזה נגזר בשמים שיהיה עשיר גדול בזכות מצות הכנסת אורחים שהוא מקיים בהידור רב, אולם הצרה היתה אתו, שהוא היה מסתפק במועט, ואף לא ביקש ולא התפלל על פרנסה, וכך נשקפה סכנה, כי הברכה לא תחול עליו, ולעולם יישאר עני תוך שהוא מאבד את האוצר השמור לו. רק כאשר ביקרנו אצלו וישבנו לו על הראש במשך חמישה ימים, תוך שלא הותרנו בביתו מאומה הראוי למאכל, והילדים שלו היו רעבים ללחם ובכו באוזניו שרוצים אוכל, רק אז הוא נשבר, נאנח אנחה עמוקה מקרב לב וביקש את הבורא שיתן לו פרנסה. רק אז חלה עליו הברכה וה' שלח אליו מיד את איוואן עם ההצעה לרשת את האוצר, וכך הוא נהיה עשיר גדול בהתאם להחלטה השמימית שהוחלט לגביו.

שמעו התלמידים ואמרו הנה כי כן זה כוחה של אנחה יהודית שבאה מעומק לב שבור.

צ'ין אדם לחברו

חסד יש לעשות עם כל אחד

סיפרו להרה"ק ה"אמרי אמת מגור זיע"א (יומא דהילולא חג השבועות) כי יש חסידים שנוהגים לתמוך רק בעניים מאנשי שלומם בלבד, ומונעים את עזרתם מנוקקים אחרים. הגיב על כך הרבי ואמר, מצינו בתורה ואת החסידה למינה ואמרו חז"ל (מסכת חולין דף ס"ג) כי למה נקרא שמה חסידה, שעושה חסידות עם חברותיה, ופירש רש"י, במוונות. נשאלת השאלה, אם עוף זה נוהג במידת החסד, מדוע הוא נמנה בין העופות הטמאים? והתירוץ הוא, עשיית חסד עם חברותיה בלבד, היא מידה לא ראויה, חסד יש לעשות עם כל אחד בלי שום אפליה.

השתתפות אמיתית בצער הזולת

הרה"ק רבי עזרא עטייה זיע"א ראש ישיבת פורת יוסף, בנוסף לגדלותו העצומה בתורה ובקדושה ובעבודת ה', היתה חדורה אצלו אהבת ישראל אמיתית. אחת מבנותיו סיפרה, שפעם אחת באמצע הלילה אבא לא יכול היה להירדם, הסתובב במיטתו מצד אל צד ולא נרדם, ניכר היה כי הדאגה מכרסמת בלבו. אמנם הוא לא רצה להטריח את אמא הרבנית, אך הרגיש שבלי זה לא תבוא תנומה לעפעפיו. היכנסי לשכנה וראי איך מרגיש הילד שלה שהיה לו היום חום כל כך גבוה, ביקש מהרבנית.

הדאגה שלו לזולתו היתה בלתי רגילה, ההשתתפות בצרתם כאילו היא צרתו אפינה אדם בלתי שגרתי, הוא גם ידע שאשתו הרבנית מתמצאת ברפואה עממית, ואם נחוץ הדבר כשתיכנס לשכנה תשיא לה בודאי עצה מועילה. הרבנית אכן יצאה לבית השכנה, ורק אחרי שובה מן השכנה לאחר ששמע כי לילד הוטב ברוך השם, יכול היה ר' עזרא הצדיק להירדם.

מה הם דברי תורה

הרה"ק מוורקא זיע"א פירש את המאמר של חז"ל, "שנים שיושבים ואין ביניהם דברי תורה", באופן זה, שנים שיושבים, שני יהודים שיושבים ואין ביניהם לא שנאה ולא קנאה ולא מחלוקת, דברי תורה, וזה בעצמו דברי תורה.

למידת טובו לבריות אין גבול

מסופר על רב אחד שביקר פעם יחד עם ווגתו הרבנית אצל הרה"ק ה"חפץ חיים זיע"א, והיא התאוננה בפניו על בעלה הרב, שלמידת טובו לבריות אין גבול, ויש כאלה שמנצלים מידה זו, ולבסוף הם סובלים מכך מאד. ענה לה ה"חפץ חיים, אדם שהוא טוב ומיטיב, סובל באמת מן הבריות, מאידך, אם הוא רע, סובלים הבריות ממנו, כשיבואו לעולם העליון, כדאי מאד שיגידו שם זו היא הנפש שסבלה מכולם, מאשר יאמרו כי כולם סבלו ממנו.

הילולא דצדקיא

שבת קודש ב' סיון הרה"ק רבי ישראל מויוניץ ב"ר ברוך (אהבת ישראל - תרצ"ו) הרה"ק רבי חיים אלעזר ב"ר צבי הירש ממונקאטש (מנחת אלעזר) (תרצ"ו)

יום ראשון ג' סיון

הרה"ק רבי יעקב שמשון משפטיטווקע ב"ר יצחק (תקס"א)

הרה"ק רבי שרגא יאיר מבאילעבערוינג ב"ר נתן דוד משידלובצא (תרע"ב)

הרה"ק רבי יצחק מראחוב הי"ד ב"ר מאיר מקרעטשניף (תש"ד)

יום שני ד' סיון

הרה"ק רבי ישעי' נפתלי הירץ מדינוב ב"ר דוד (תרמ"ה)

יום שלישי ה' סיון

הרה"ק רבי גרשון אשכנזי ב"ר יהודה (עבודת הגרשוני - תרכ"ג)

יום רביעי ו' סיון

דוד מלך ישראל חי וקים בן ישי (ב"א תתקכ"ד) רבי חיים ב"ר בצלאל מוירמייזא (באר מים חיים על פירש"י - שמ"ח)

מורינו הבעש"ט הקדוש רבי ישראל ב"ר אליעזר (תק"ב)

הרה"ק רבי אברהם מרדכי מגור ב"ר אריה יהודה לייב (תש"ח)

יום חמישי ז' סיון

הגר צדק מוילנא אברהם בן אברהם (תק"ט)

הגה"ק רבי ראובן ועליג ב"ר צבי בענגיס

אב"ד ירושלים ת"ו (תשי"ג)

יום שישי ח' סיון

הרה"ק רבי ישכר בעריש מוידויטשוב ב"ר יצחק אייזיק מכפר ספרין (תקצ"ב)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שפזונה הלכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רביטביץ שליט"א מוד"ס "בם אני אוד" רפרס יום החרש על המערים.

לשון הרע (ז')

א) אם מדבר נגד איוה בר ישראל יהיה מה שיהיה, גורם צער גדול לקודשא בריך הוא ושכינתיה עד בלי שיעור. (נועם הלבבות, להרה"ק משומרי אמונים זיע"א, אוהרה ללשון הרע, עמוד קס"ג)

ב) תוהר מלדר על שום בר ישראל, וכל שכן שידעת דעלך שני שידברו עליך דיבור כזה, גם על חברך תמנע מלדר, וזה כלל גדול, למשל, אם תאמר על חברך שהוא אינו חכם, או רמאי, בטלן, וכדומה, וזה גלוי וידוע שאין רצונך שיאמרו עליך זאת, וזה כלל לכל הדברים שבעולם. (שם, עמודים קס"ד-קס"ה)

ג) ידוע מדברי רבותינו ז"ל, שהקדוש ברוך הוא מקפיד הרבה על המלמדים קטגוריא על ישראל, ואין לך כל עיר ומשפחה ושבת וכל איש שאין בו בר ותבן, ואין עץ בלא עשן, ואין שלם בכל, אלא אחד יחיד ומיוחד יתברך שמו. (פלא יועץ, ערך לשון הרע)

לע"נ הרה"ק

רבי חיים אלעזר ב"ר צבי הירש ממונקאטש (מנחת אלעזר) נלב"ע ב' סיון תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרָשַׁת בְּמִדְבָּר - סְגוּלָה לְהַנְצִיל מֵהַצָּרוֹת

"כָּל הַמְקַבֵּל עָלָיו עַל תּוֹרָה, מֵעֲבִירֵין מְמַנּוּ עַל מַלְכוּת וְעַל דְּרָךְ אֶרֶץ" (אבות ג', ה)

משיגים 'איכות חיים' ללא דאגות וקשיים? המשנה בפרקי אבות (ד', י) אומרת: "אם בטלת מן התורה, יש לך בטלים הרבה כנגדך". הראשונים ביארו שמזמינים לאדם ייסורים וצרות שיגרמו לו לביטול תורה.

המשנה בפרקי אבות אומרת: "רבי נחוניא בן הקנה אומר: כל המקבל עליו על תורה, מעבירין ממנו על מלכות ועל דרך ארץ. וכל הפורק ממנו על תורה, נותנין עליו על מלכות ועל דרך ארץ" (אבות ג', ה).

מה הכוונה "כל"? הבטחה לכל אחד ואחד מאיתנו.

שלמה המלך כתב: "מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש" (קהלת א', ג'). מדוע לא כתב: "מה יתרון לאדם בכל אשר הוא עמל תחת השמש"? בסידור רב עמרם גאון כתוב: "אשרי מי שעמלו בתורה". מדוע לא מספיק לכתוב: "אשרי מי שעמל בתורה"?

הגאון הרב שלמה משה עמאר ביאר בספרו 'בחסדך בטחתי' (עמוד ר"ב): "על כל אדם נגזר כמה עמל יעמול במשך ימי חייו. רבי יהודה אומר: "אשרי מי שעמלו בתורה".

יהי רצון שנזכה לעמול בתורה הקדושה ולא בעניינים אחרים.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות מברשת ציון

זמני לכת

ע"א	כנסת לכת	צאת לכת	רבין תמ
י"ג	19:07	20:19	21:16
ת"א	19:26	20:18	21:13
מ"ב	19:29	20:22	21:17
כ"ג	19:26	20:18	21:13

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסיר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי שלומית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'יה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותי בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'יה אנאל חביבה בת שלומית לאה בת תמר מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שלומית נעם בן שרה שירי ימנה בת שלומית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שלומית אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה דרוך בן סופיה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחא- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגנט רותי בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאיות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

יהודי יקר מוסכניק במקצועו משתתף אצלי בשיעור בימי רביעי במבשרת ציון. במשך תקופה של מספר שבועות הוא לא הגיע לשיעור. נפגשנו בשמחה של אחד מהמתפללים. כשראיתי אותו שאלתי: "איה מקום כבודו, מדוע לא מגיע לשיעור?"

בהתחלה הוא ניסה להתחמק והפטיר: "יהיה בסדר". לא הנחתי לו. לבסוף הוא סיפר שפקח של מס הכנסה צילם אותו כשהוא טיפל ברכב ולא דיווח על קבלת תשלום. הוא מוזמן לחקירה בשבוע הקרוב.

אמרתי לו: "אני יכול לתת לך עצה שכתובה בדברי חכמים, אבל תבטיח שתעמוד בזה". הוא הסכים ואני אמרתי: "כל המקבל עליו על תורה - שעה קבועה כל יום שבה תלמד שיעור תורה".

ביום רביעי הגעתי לשיעור. על השולחן היו מונחים מיני מזונות ושתייה חריפה. "מסיבה זו על שום מה?", שאלתי. הוא ענה לי כולו זורח: "על הישועות".

הוא סיפר שכאשר הוא נכנס לחדר חקירות החוקר אמר לו: "אתה מוכר ליי". היהודי ענה: "לפני מספר ימים היית אצלי במוסך". החוקר נזכר: "בדקת לי את הרכב ובסוף לא רצית תשלום על הייעוץ".

היהודי הסביר: "כמו המקרה שלך כך בדיוק היה. מישהו הכניס את הרכב ואני עזרתי לו. בסוף פטרתי אותו מתשלום כי היה מדובר בעזרה קלה". החוקר האמין ועזר לו ובסוף הכל סודר.

כולנו שואלים איך נמלטים מן הצרות? איך

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב
לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

לע"נ פיבי בת מזל ע"ה ונועם בן אורנה ז"ל

העלון מוקדש לעילוי נשמת
משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה
לנוראל בן אסתר

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה – מנהגי חג השבועות

אלו מנהגים מיוחדים נוהגים בחג השבועות בשונה משאר חגי ישראל?

איסור: ?

הקדשה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

טוב לטבול במקווה בערב החג. מי שיכול לטבול בכל ערב שבת גם במשך השנה, תבוא עליו ברכה. במעשה זה הוא זוכה לטהר את נפשו ומחשבותיו.

נוהגים לשתוח עשבי בשמים ושושנים בבית הכנסת לכבוד חג השבועות. נוהגים לאכול מאכלי חלב בגלל מספר טעמים:

- ❖ התורה הקדושה נמשלה לחלב, שנאמר: "דְּבַשׁ וְחֶלֶב תַּחַת לְשׁוֹנֶךָ" (שיר השירים ד, י"א).
- ❖ המילה חלב עולה בגימטריה 40, זכר לאותם הימים בהם משה רבינו עלה להר סיני והוריד את התורה הקדושה.
- ❖ לאחר שעם ישראל קיבלו את התורה הקדושה, התגלו להם בעשרת הדיברות כל חלקי התורה ומצוותיה. כשבאו לבתיהם לא מצאו מה לאכול, שכן מאכלי הבשר היו צריכים הכנה רבה, כגון: שחיטה בסכין ללא פגימה, ניקור החלב וגיד הנשה, בישול בכלים חדשים או כלים שהוכשרו וכו'. הכלים שהיו להם נאסרו מפני המאכלים שהתבשלו בהם לפני מתן תורה לכן אכלו רק מאכלי חלב.
- ❖ משה רבינו נולד ב-2 באדר. אימו יכלה להחביא אותו במשך שלושה חודשים כלומר עד ו' בסיוון. משה רבינו ניצל על ידי בתיה בת פרעה ששכרה את אימו ויכבד כדי שתניק אותו.

❖ בהגהה לספר המנהגים לר"א טירנא כתב: 'בשבועות אוכלין חלב, וזכר רמז לטעמי תורה, שנאמר: "מִנְחָה נִדְּשָׁה לַה' בְּשִׁבְעַתֵיכֶם" (במדבר כ"ח, כ"ו) - ר"ת חלב'.

❖ יש שכתבו שהטעם הוא להדגיש שאנחנו שונים מהמלאכים שאצל אברהם אבינו אכלו בשר וחלב. בזכות זה התורה הקדושה ניתנה לנו ולא למלאכים. מקורות: באר היטב תצד ס"ק ח'. משנה ברורה שם י"ב י"ג.

חייבים לאכול פת בסעודה של הלילה וגם בסעודה של היום. בברכת המזון מוסיפים 'יעלה ויבוא'. בנוסף חייבים גם לשמוח בחג ואין שמחה אלא בבשר ויין, לכן לא יסתפק במאכלי חלב בלבד. מי שאינו שמח במאכלי בשר הוא לא חייב לאכול בשר. מצווה לשמח את הנשים בבגדים ותכשיטים נאים ואת הקטנים בראוי להם, כגון: מגדנות, ממתקים וכו'.

פשט המנהג בכל תפוצות ישראל להיות ערים בליל חג השבועות ולעסוק בתורה הקדושה עד עלות השחר. ידוע מרבין האריז"ל שכל העוסק בתורה כל הלילה ולא מדבר דברים בטלים כלל, **מובטח לו שישלים את שנתו**. מנהג זה לאנשים ולא לנשים. העיקר להימנע משיחת חולין ודברים בטלים. לא יאבד זמן יקר בשיחה בטלה. אדם שיושב בטל נחשב לו כאילו הוא ישן. את ברכות התורה יש לברך אחר עלות השחר.

לשיטת הספרדים - אדם שהיה ער כל הלילה, בבוקר ייטול את ידיו בלא ברכה ויברך את כל ברכות השחר (למעט ברכת 'אשר יצר' אלא אם כן הוצרך לנקביו).

לשיטת האשכנזים - יוצאים ידי חובת ברכות התורה וברכות 'אלוקי נשמה' ו'המעביר שינה' בשמיעה מאדם שיין בלילה. כשאין ממי לשמוע את הברכות, יש שנוהגים לומר את ברכת 'אלוקי נשמה' ו'המעביר שינה' בלא שם ומלכות.

יתגבר כארי בתפילת שחרית שלא יירדם כדי שלא יצא שכרו בהפסדו אם חלילה ישן בשעת קריאת שמע והתפילה. יזהר בשעת קריאת התורה שהיא פרשת עשרת הדיברות שלא תחטפנו השינה.

ראוי לקרוא ביום החג עצמו בספר תהילים כי פטירת דוד המלך ע"ה הייתה ביום חג השבועות. יהי רצון שיהיה מליץ יושר עלינו ועל כל בית ישראל וזכותו תגן עלינו. אמן.

מעשה והשלכות לדורות

לפני מספר שנים מועטות נפטר יהודי צדיק שהיה מזכה הרבים גדול בשם הרב ירחמיאל קראם זצ"ל (נפטר ב-י"ב ניסן ה'תשפ"א. הקים את ארגון 'אחינו'. היה מגיד ישרים). בהלווייתו אישה ניגשה ואמרה בהתרגשות שהיא לא נותנת למיטה לזוז עד שאחיה המתגורר בפנמה ומכהן שם ברבנות יספיד את רבינו. הם הסכימו להמתין שאחיה יגיע. כאשר הוא הספיד את רבינו הוא בבכיות נוראות סיפר שכל הילדים במשפחה היו בחינוך חילוני. ר' ירחמיאל תפס את אחיו הגדול בשערות ואמר לו: "מה יצא ממך בחיים האלה? אתה רוצה לחיות כמו בהמה?" והכניס אותו לישיבה. בעקבותיו כל האחים הלכו גם הם לישיבות. אחד-עשר אחים במשפחה, תשעה רבנים מרביצי תורה! זה סיפור של קרוב לשישים שנה. מאז יש כבר למעלה משלוש מאות צאצאים! מה אפשר לפעול במעשה אחד! (מעובד מתוך נאה דורש ויקרא- רבי אליהו דיסקין שליט"א)

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון,

חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב ישעיה נפתלי הירץ שפירא זצ"ל

האדמו"ר הרב ישעיה נפתלי הירץ שפירא זצ"ל - נולד בשנת ה'תקצ"ז (1836) כבן בכור להוריו בדינוב שבפולין. לאחר נישואיו נסע לצאנז ללמוד אצל מרן האדמו"ר רבי חיים הלברשטאם מצאנז. בשנת ה'תרל"ד (1874) לאחר פטירת אביו מונה למלא את מקומו ברבנות ובאדמו"רות.

במקביל אחיו רבי צבי אלימלך ורבי מאיר יהודה שפירא ייסדו חצרות בבלאז'וב ובבוקווסק. רבינו הרב לנסוע לבעלזא להסתופף בצלו של כ"ק מרן יהושע הושע רוקח זיע"א. שם התקבל תמיד באהבה ובהערכה גדולה. תפילותיו היו לשם דבר. ענוותן מופלא ושפל ברך. רבים הלכו לאורו. נפטר ב-ד' סיוון ה'תרמ"ה (1885). ציונו בדינוב. חי כ-49 שנים. חתנו, ר' יוסף שפירא מילא את מקומו באדמו"רות.

אביו: האדמו"ר ר' דוד. **אמו:** מרת רחל. **אשתו:** מרת אדל רבקה (בת דודו רבי אלעזר שפירא מלנצהוט מח"ס יודעי בינה). **מרבותיו:** האדמו"ר מרן ר' חיים הלברשטאם מצאנז. **בנותיו:** מרת חנה מינדל (נישאה לר' יוסף שפירא), מרת נחמה טילא (נישאה לר' נחמיה שפירא). **מספריו:** הנותן אמרי שפר.

איש אחד סיפר שאביו היה בעל אכסניה בקרניץ. פעם אחת רבינו התארח באכסניה שלו. אביו ראה פעם ביום רביעי של חול, שבאמצע התפילה רבינו נשען בשתי ידיו על הכותל, ונעשה סימן של ידיים על הכותל מגודל הזיעה.

בעודו אברך צעיר לימים רבינו לקה ל"ע במחלה ממארת בפיו (ריקבון החניכיים) רח"ל. רבינו קם ונסע לבעלזא והזכיר את עצמו לפני כ"ק האדמו"ר מרן יהושע רוקח זיע"א, שיעתיר בעדו ויבקש רחמים עבורו. הוא התחנן לפני כ"ק מרן ואמר: "לאביכם (כ"ק האדמו"ר מרן ר' שלום רוקח) זיע"א היה כוח לרפא חולים על ידי מישוש בידי הקדושות במקום הכאב. לכן אני מבקש מהרבי שישים נא את ידו עליי!".

כ"ק מרן ר' יהושע השיב לו: "הבה אסביר לכם במה היה כוחו של אבי זצ"ל לרפא חולים על ידי מישוש בידי הקדושות. כידוע, רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו של אדם הם כנגד רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה שבתורה. כשהאדם פוגם חלילה באחת מתרי"ג מצוות שבתורה, הוא לוקה רח"ל בגופו באותו איבר או גיד המכוון כנגד אותה מצווה שבה פגם".

"אבי הקדוש היה שלם בתכלית השלמות וגופו היה מקודש ומזוכך בקדושה ובטהרה. כאשר חולה היה בא לפניו, כאשר אבי הניח עליו את ידיו הקדושות, בכך תיקן את הפגם שבאותו איבר וממילא סרה המחלה והחולה התרפא".

אחרי אתנחתה קצרה כ"ק מרן המשיך: "אתם הרי לא פגמתם במאומה, אצלכם אין סיבת החולי בגלל איזה פגם חלילה. הייסורים שלכם הם בבחינת ייסורים של אהבה, אם כן, מה יועיל שאניח את ידי עליכם?!"

בעודו אברך צעיר הרה"ק האדמו"ר מרן ר' חיים הלברשטאם מצאנז זיע"א (בעל ה'דברי חיים') כיבד את רבינו במעמד כל הרבנים המפורסמים והצדיקים המופלגים להיות מסדר קידושין בחופת בתו עם הרה"ק רבי אהרן אב"ד בייטש בנו של הרה"ק רבי מאיר זיע"א בעל ה'אמרי נועם' מדזיקוב, ואמר שנכון הוא לכבד ירא שמיים להיות מסדר קידושין!

היה בזה חידוש גדול ביותר שכיבדו מרן ה'דברי חיים' מצאנז זיע"א בכיבוד גדול כזה, כי מלבד עצם הדבר שהיה אז אברך צעיר לימים, הרי רבינו טרם כיהן אז כרב או כאדמו"ר כי היה זה עוד בחיי אביו הרה"ק רבי דוד. בכל זאת הרה"ק מצאנז כיבדו במעמד צדיקים גדולים ומפורסמים!

בשנת ה'תרל"ו (שנת פטירתו של הרה"ק מרן ר' חיים הלברשטאם האדמו"ר מצאנז זיע"א) בשבת אחת מהארבע פרשיות, רבינו ישב ליד הרה"ק רבי חיים מצאנז זיע"א. לפתע ילד אחד תוך כדי משחק נדחק על רבינו. מיד הרבי מרן מצאנז פנה אליו ואמר לילד: "היזהר לך, זה רבי!". באותה שעה חוורו פניו של רבינו שכן חשב על עצמו, מי הוא בכלל שרבינו האדמו"ר הגאון מרן ר' חיים מצאנז מתארו בתואר רבי'.

אחר כך הרה"ק רבי חיים פנה אליו והושיט לו את ידו ואמר: "תנו לי ברכה", פניו של רבינו שוב חוורו, שכן מי הוא שיכול לברך את מרן האדמו"ר פאר הדור? כאשר הרה"ק רבי חיים חזר על בקשתו, רבינו השיב: "הרי עדיין אני לא נוסע". לאחר השבת כאשר נפרד ממנו רבינו אמר לו: "אני מברך אתכם באריכות ימים". הרה"ק רבי חיים זיע"א עשה תנועה כאומר: "כבר מאוחר מדי".

לאחר מכן רבינו הצטער מאוד ואמר כי לא ידע כי מדובר היה בזמן מסוגל וכשמרן ר' חיים מצאנז ביקש ברכה. הוא גם לא ידע במה יש לברכו וחשב כי מאחר ועדיין הוא לא נוסע לביתו, הרי שיש כבר זמן ויכול לחשוב על ברכה הראויה לצדיק. לפני פרידתו מרבינו חשב ועלה בדעתו העניין שיש לברך את הצדיק באריכות ימים ושנים. והצטער על כך שכן מרן ר' חיים הלברשטאם האדמו"ר מצאנז אכן נפטר באותה שנה והוחמצה השעה.

הגה"צ הקרניצר רב זצ"ל סיפר כי רבינו כשהיה מתפלל היה כקדירת אש להבת שלהבת. סיפרו רבות על גודל התלהבותו בעבודת הבורא. גיסו הרה"ק ר' שלמה שפירא מח"ס 'שם משלמה' אבד"ק מונקאטש זיע"א אמר עליו, שגופו הגשמי של רבינו לא היה יכול לסבול את נשמתו הקדושה.

אין עווד מלְבָדוּ

יכולים ללכת ולרוץ וכן על כל איבר ואיבר שבגופנו שאנחנו יכולים להשתמש בו. כמה צריך להודות לבורא עולם על הבריאות התקינה שלנו.

דווקא בעת שהותי על המיטה בבית החולים כאשר הם חיברו מספר מכשירים שונים לגופי הרגשתי כמה ה' קרוב אלי ומטיב איתי.

ביקשתי מה' יתברך שכשם שעשה נסים לאבותינו כך אוכל בקרוב לראות את הנס הפרטי שלי. הבנתי כי עד היום לא הערכתני מספיק את מצב הבריאות שלי.

זה היה נראה לי כדבר המובן מאליו שאני בריא ומסוגל לעשות את כל הפעולות ולכן לא הודיתי מספיק לבורא עולם על כך.

ביום שלישי בבוקר ערכו לי צילום C.T כללי. הם גילו ל"ע גידול באחד האיברים הפנימיים. בחודש וחצי הבאים ערכו לי בדיקות נוספות כדי להיות בטוחים בממצאים וכן לשלול בעיות אחרות.

כאשר הגעתי לקבל חוות דעת על מצבי מאחד הפרופסורים המומחים בתחום, הוא שאל אותי בתמיהה: "איך ידעת לעשות בדיקות מעמיקות בשלב כל כך מוקדם של המחלה?"

ענית לו שזה לא אני אלא ה' יתברך ריחם עלי ודאג לי לדבר לא לעניין מרוב החום הגבוה. זה גרם לילדי להפנות אותי לבית החולים ושם עשו לי בדיקת C.T.

בנוסף ה' ברחמיו הרבים סיבב שיעשו לי בדיקה גם באיזור הצוואר ויראו סימנים מחשידים. לכן בדקו לי את כל הגוף וכך גילו את המחלה.

הפרופסור התפעל מאוד ואמר: "יש לך נס גלוי שגילינו את המחלה בזמן. בעזרת ה' בניתוח מקומי לא מסובך נסיר את הגידול. אני לא רוצה לחשוב מה היה קורה לו היית מגיע לבית-החולים כמה חודשים מאוחר יותר".

הרגשתי כמה רחמי ה' גדולים עלי. קיבלתי שיעור מוחשי באמונה שה' יתברך הוא זה מוליך ומנהיג אותי על הצד הטוב ביותר. בורא עולם הקדים לי מכה, שהיא בעצם רפואה למכה אחרת גדולה יותר.

כולי תקווה ותפילה לבורא עולם שכשם שעזר לי עד כה, כן יעזור לי הלאה ויסיר ממני את המחלה ולא יישאר ממנה שום זכר.

בעז"ה תמיד אוכל להודות לבורא מתוך בריאות שלימה ומתוך גידיעה – שמתנת החיים הבריאים היא הכל, היא האושר והשמחה הגדולה האמיתית.

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך העלון 'מתיקות הפרשה'. ניתן ללמוד מסיפור זה כי כל מה שבורא עולם עושה- הכל לטובה. להלן הסיפור מפי בעל המעשה:

לפני חנוכה של שנת ה'תשפ"ג באחד מימי שישי עסקתי בהכנות לקראת שבת קודש. לפתע הרגשתי כאבים עזים בראש ובצוואר. חום גופי טיפס במהירות והגיע לארבעים מעלות חום!

הייתי מסוחרר, הרגשתי שהחדר מסתובב. לאחר שניות אחדות איבדתי את שיווי המשקל ונפלתי על הארץ. הרגשתי נורא.

בכל יום שישי אני נוהג לברך את ילדיי הנישואים בטלפון. באותו יום שישי בניי התקשרו ואני התקשיתי לנהל איתם שיחה כראוי.

אמרתי מילים שאינם קשורות לשיחה. בניי ששמעו ממני מה קרה לפני כן. הם חששו שאני נמצא באמצע אירוע מוחי, מאחר שהסימפטומים של אירוע מוחי הם: כאב ראש פתאומי ללא סיבה, אובדן שיווי משקל, בלבול פתאומי ובעיה בדיבור או בהבנה. הם חששו שאני נמצא בעיצומו של אירוע ולכן הם הדררו להזמין אמבולנס.

הגעתי לבית החולים דקות ספורות לפני השקיעה. שם ערכו לי בדיקות ראשונות כדי לשלול אירוע מוחי. ענית על כל השאלון באופן ברור. ידעתי הכל והייתי ממש צלול בדעתי.

למרות זאת הם בכל זאת חששו מאירוע מוחי. הם שלחו אותי לעשות בדיקת C.T. כדי לצלם את הראש. בדרך כלל בכל בדיקה מקומית בודקים גם קצת מעבר למקום וכך הם צילמו לי גם את אזור הצוואר.

בפענוח הבדיקה התברר כי הם ראו שם תסמינים של המחלה הידועה ל"ע. הרופא הגיע אלי והודיע לי לבלי שבת שהראש תקין ב"ה.

ברור להם שלא עברתי אירוע מוחי. אבל הם רוצים לעשות עוד בדיקות נוספות כי הם ראו משהו מחשיד דווקא באזור הצוואר.

הודיתי לבורא עולם שהראש שלי תקין ואין לי שום בעיות. יחד עם זאת ביקשתי מה' יתברך שירחם עלי ושלא יהיו לי שום בעיות בשום מקום בגוף.

אור ליום שני, נר ראשון של חנוכה. יהודים טובים באו לבית-החולים ונתנו לי להדליק את נר החנוכה. כשברכתי ברכת שהחיינו על הנרות זלגו מעיני דמעות.

הרגשתי כמה צריך להודות לבורא עולם על החיים שנתן לנו. על העיניים- שדרך אנחנו רואים. על הרגליים- שדרך אנחנו

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל וילד יחיא בן יוסף ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקו דב ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה אברהם בן יונה ז"ל מרים בן דבורה ז"ל אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל אסתר בת גולה גאולה ע"ה יצחק בן מישא אסתר ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל יוסף בר סעדה ז"ל יוסף בן נעמה ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה שלום בן אסתר ז"ל מרים בת שרה ע"ה אריה בן מרים ז"ל מרים בת שרה ע"ה פייב מלכה בת מזל ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל נעמי בת כתום ע"ה אלון בן סעדה ז"ל אריה בן מרים ז"ל דוד יצחק בן פרחת ז"ל נעמי בת כתום ע"ה אילנה (מתרוזה) בת שרה ע"ה גורג'יה בת נעימה ע"ה מאיר בן נעמי ז"ל אלואר בן פרידה ז"ל שפרה בת פסיה ע"ה שושנה בת נעמי ע"ה בנימין בן דב ז"ל שפרה בת פסיה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאיל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל יצחק בן פנינה ז"ל חי יזידי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל רחמה בת מסעודה ע"ה סעידה בת תופחה ע"ה הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל קסאנש בת דגיטו ע"ה סוליקה בת עישה ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה חיים חמוטל בן רינה ז"ל ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

במדבר - שבועות

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2024

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת במדבר - שבועות

- ב על מחנהו ועל דגלו - לכל איש מצב ומעמד לפי תפקידו בעולמו.....
- ד אנכי ה' אלוקיך - תכלית נתינת התורה להביא לאמונה ולבטחון.....
- ו והגבלת - הקדושה והגבולות כתנאי לקבלת התורה.....
- ט ביום הזה באו - קבלת התורה בכל שנה ושנה.....
- י המה יעלו בהר - גודל הנחת רוח מעבודת קרוצי חומר שיש בהם יצר הרע.....
- יא היו נכונים - ההכנה לקבלת התורה ובפרט בג' ימי הגבלה.....
- יז ואת הלפידים - קבלת התורה באש קודש.....
- יט רצוננו לראות את מלכנו - חשיבות ההשתוקקות והרצון ובעירת בלב באש קודש.....
- כא לעיני כל העם - נתינת התורה לכל, אפילו לפחותים.....
- כה ואשא אתכם - רוממות בני ישראל ביום הזה.....
- כו בעצרת נידונים - ר"ה לתורה ועבודת ה' לשנה הבעל"ט.....
- כז אבינו אב הרחמן - נחיצות ענין התפילה להצלחה בתורה ובפרט ביום הזה.....
- ל תיקון ליל שבועות - גדולת וקדושת הלילה.....
- לב בקבלת יום זה - מתן תורה בעת קריאת עשרת הדברות אף בדור אחרון.....
- לג דרך ארץ קדמה - זהירות יתירה בבין אדם לחברו.....
- לד ללמוד וללמד - עסק התורה בימים אלו ובכל השנה.....

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד:

shwrtz@bezeqint.net

פרשת במדבר שבועות

אהבתו לישראל ואמר למשה לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו איש על דגלו באותות... ולעתיד לבוא בזכות הדגלים אני גואל אתכם, עכ"ל. וצריך לבאר מהו התאווה לדגלים, ומהו גילוי האהבה שהראה הקב"ה בעשיית הדגלים, ומה הוא 'רוז זה שמלאכי השרת משתמשים בו' שאף להם יש דגלים דגלים.

וביארנו צדיקי הדורות כי פרשה זו באה להשריש באדם אמונה תמימה וטהורה באבינו שבשמים אשר כל הנעשה בעולם הוא בהשגחה עליונה ומדוקדקת בתכלית, והוא ית' 'מסדר' לאדם את מקומו 'ודגלו' הראוי לו כפי הכוונה העליונה, ובחכמתו הנשגבה סידר לכל אחד את כל תנאי החיים אשר רק על ידם יוכל לעשות רצונו ית"ש, ואי אפשר לו למלא תפקידו וייעודו באופן אחר. כי שמענו רבים אומרים, מי יתן לי את ראשו של פלוני, את מוחו של פלוני - אז הייתי מבין ועוסק בתורה... מי יתן לי לב כראובן וכיס מעות כשמעון, כי אז הייתי מפרנס ומכלכל אלמנות ויתומים, עניים ומזוי רעב... לו הייתי דר במקום פלוני או אז הייתי... ובאמת יש לך לדעת, כי הקב"ה יודע תעלומות מכיר גם כן בכל 'חשבונות רבים' הללו, ובידו כח וגבורה לעשות כ'חכמתך' וכעצותיך... אך בטובו הגדול העמיד כל אחד במצב בו נמצא" למען 'יתגדל ויתקדש שמייה רבא'.

על מחנהו ועל דגלו - לכל איש מצב ומעמד לפי תפקידו בעולמו בפרשתן (ב ב), 'איש על דגלו', ובהמשך מאריכה התורה ב'סדר הדגלים' והעמדת כל שבט ושבט על פי דגלו הן בנסיעתם הן בחנייתם. וכבר העיר בזה הר"ק רבי יצחק מראדוויל זצ"ל (אור יצחק ריש פרשתן) וז"ל. והוא פלא שהתורה תספר לנו שהיו להם דגלים בכדי שכל שבט יכיר את מחנהו, כמו שיש אצל כל אנשי חיל 'דגלים' בכדי שידעו כל אחד מחנהו, זה אינו שהדגלים ירמזו על זה, עכ"ל, וכלומר, שמילתא דפשיטא שאין 'דגלים' אלו כסימן הנהוג להבדיל אלף אלפי הבדלות אצל אומות העולם, ובוודאי האריכה התורה בזה כי יש בה 'נבואה שנצרכה לדורות', ללמדנו ארחות חיים ודרכי יושר (עיי"ש שמבאר עפ"י דרכו).

והפליאה תגדל ביותר במה דאיתא במדרש (תנחומא יד) כיון שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו עשרים ושנים אלף מרכבות מלאכים... והיו עשויון דגלים דגלים. כיון שראו אותן ישראל שהיו עשויון דגלים התחילו מתאווים לדגלים, אמרו הלואי שאנו נעשין דגלים כמותן... וכן הוא אומר (תהלים כו) 'נרננה בישועתך ובשם אלוקינו נדגול ימלא ה' כל משאלותיך', אמר להם הקב"ה, התאוויתם בדגלים חייכם הריני עושה משאלותיכם ימלא ה' כל משאלותיך, מיד הראה הקב"ה

א. ידוע להקשות במה שאנו אומרים בתפילת 'נשמת' - 'ואילו פיננו מלא שירה כים ולשוננו רינה כהמון גליו ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע ועינינו מאירות כשמש וכירח אין אנחנו מספיקים להודות לך ה' אלוקינו', ואילו בהמשך אומרים 'על כן אברים שפלגת בנו ורוח ונשמה שנפחת באפנו ולשון אשר שמת בפינו הן הם יודו ויברכו', (וכבר הקשה כן הר"ק החתם סופר), יש שביארו, כי אכן כל זמן שהאדם רוצה להודות ולהלל בכוחות של אחרים - כמרחבי רקיע או כשמש וכירח אזי אינו מספיק להודות... כי אין הקב"ה חפץ אלא באברים שפלגת בנו... באברים שלו ובלשון שלו, כפי כוחו ומצבו... ובהם אכן יכול יוכל להודות להלל ולברך.

סיפר הגה"צ רבי ירוחם ממיר זי"ע להגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, כי פעם אחת בפורים בעת ש'נכנס יין' זעק הגה"צ רבי נפתלי אמסטרדם זי"ע אל רבו הגה"צ רבי ישראל סלנטר זי"ע, רבי, אילו היו לי את הראש של ה'שאגת אריה' והלב של בעל 'יסוד ושורש העבודה' והמידות של 'הרבי' כי אז... החזיר לו רבי ישראל, לא כן, נפתלי, אלא בראש שלך בלב שלך ובמידות שלך... נענה ה'חפץ חיים' ואמר, הלא רמוז הדבר בתורה (שמות ג ה) 'כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא', אינך צריך לשנות מקום ולשנות תנאים, מכאן, וממצבך, תוכל להתעלות... (שיחות החפץ חיים ח"ב ע' מ"ה).

ב. באחד הימים אחרי תפילת שחרית סיפר הגה"צ רבי שמואל לוריא ראב"ד צפת"ו זי"ע, מעשה באיש יהודי מדרי העיר צפת"ו שהגיע זמנו ועתו לעלות השמימה, בבואו שמה הועמד לדין לפני בי"ד שלמעלה, הללו בדקו את

שהוא 'דבר שבמנין' שאינו בטל אפילו באלף, ולכל אחד יש חשיבות בפני עצמו אצל הקב"ה. וע"ש זה המנין נקרא חומש במדבר 'חומש הפקודים' - אף שרק ב' פעמים נזכר בו ענין 'מנין בני ישראל', כי ענין גדול יש לו לבורא במספר בני".

ביסוד זה ביאר הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (דרש משה לשבועות) דלכך תיקנו חכמים שיהיו קוראים פרשת במדבר קודם חג השבועות (עי' מגילה לא: ובתורה קללות, ומעמם כדי להפסיק עם קריאת פרשה זו בין הקללות שבפרשת בחקותי ל'שבועות') וז"ל. ונראה שיש לפר' במדבר שייכות גדולה ל'שבועות, והוא להוציא מאלה שמתרשלין ללמוד, מחמת מחשבתם שלא יגיעו למדרגה גדולה בתורה. וע"ז בארתי (שמות ל יב) שמה שנאמר ענין המנין בלשון 'שאו' - שבוה מתנשאים כל אחד ממדרגתו, בראותו שהוא שוה להמנות באותו המספר ממש של הגדול, ששניהם נמנים רק לאחד, א"כ גם הוא יכול לבוא למדרגה הגדולה. ולכן קודם שבועות צריך לקרוא פרשת במדבר שהוא פרשת הפקודים שנאמר בלשון נשיאות ללמדנו שבאופן זה יכול לקבל התורה וללמדה.

ובפרט אם יתבונן ויראה שכך הוא דרך המנין והמספר שהוא נשלם דייקא מכל יחיד ויחיד. ובחסרונו יחסר המנין אחד פחות מכל המספר, וכל יהודי הינו

וזאת ראו בני ישראל בעת 'מתן תורה' כשירד הקב"ה לזה העולם עם מחנות מלאכיו, וראו 'דבר פלא' כי אין מלאך אחד מתקנא ברעהו, אלא כל אחד מהם עומד במקומו ואין עולה בדעתו לעמוד במקום חברו, מלאך מיכאל אין לו רצון או קנאה או תאוה ליכנס לתחום של גבריאל וכיו"ב, אין לאחד מהם תאוה או רצון או קנאה להיות במדרגה אחרת ממה שהוא, אלא כולם נותנים באהבה רשות זה לזה להקדיש ליוצרים, אז הבינו בני ישראל חשיבות מידה זו, והבינו, שאדרבה, כך מתרבה כבוד שמים. כל איש חשוב ויקר דייקא אם ימלא את מקומו שהעמידוהו מן השמים, ו'קמן' הממלא את שליחותו חשוב בשמים כ'גדול' הממלא שליחותו - לא פחות ולא יותר. לזה אמר להם הקב"ה, התאויתם בדגלים חייכם הריני עושה משאלותיכם ימלא ה' כל משאלותיך.

עוד מצינו עניין זה בפרשתן, דכתיב (א ב-ג) 'שאו את ראש כל עדת בני ישראל... תפקדו אותם לצבאותם', וברש"י, מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה. והוא כאדם המחבב חפצים מסוימים לכן מונה אותם בכל שעה ושעה לראות אם לא חסרו. ונתבאר בספרים (ספר הזכות לחידושי הרי"ם זי"ע פר' כי תשא, ועוד) שתכלית המנין והספירה היה להראות לכל אחד ואחד

'מצבו' בתורה ומצוות וכו', וראו שפחות או יותר המצב טוב, אלא שיש לו כמה פגמים קטנים ובלית ברירה מוכרחים להשיב את נשמתו למטה, להוולד מחדש, ובגלגול זה יתקן את עניינו ודרכיו - מה שחסר לו לשלמות נפשו ונשמתו. בכתה הנשמה, הנה עתה יודעת אנכי מה עלי לתקן, אבל מה יעלה בגורלי כאשר ארד למטה כתינוק שנולד ולא אדע מה עלי לתקן, שמא תקנתי קלקלתי... שמעו בי"ד את טענותיה והובטח לה שבבואה לעולם הזה, ידוע תדע ותזכור מה עליה לתקן, המשיכה הנשמה בגלגול הקודם גדלתי בבית של יראים ושלימים, ומי יודע באיזה בית אוולד... איזה חינוך אקבל... הובטח לה שתוולד באותו בית שממנה באה כעת. שוב בכתה הנשמה, עתה באתי אחרי שנים רבות של עסק התורה וקיום המצוות, מתוך יגיעה של שנים רבות לכל דבר שבקדושה, אכן חסרתי כמה מעלות טובות, אבל באופן כללי סגלתי לעצמי תורה ומצוות, ואילו עתה כאשר ארד שוב לעולם אוולד ערום מהתורה ערום מהמצווה... ואצטרך לקנות הכל מחדש, גם זאת הובטח לה, שתוולד באותו גיל שהיא באה משם, ולא כתינוק שנולד... החלו כל הסובבים לשחוק, כי לא שמעו על זקן שנפטר בצפת, וגם לא שמעו על תינוק שנולד בימים האלו בצפת, ועל הכל המה תמהו, כי לא נשמע כדבר הזה שנולד בריה חדשה בגיל מבוגר באותו בית שהיה חי עד כמה ימים לפני לידתו...

הצביע רבי שמואל על אחד השומעים ואמרים הנה ממך דברתי, ואח"כ הצביע על רעהו - ממך דברתי וכן על כל הסובבים... והייתה כוונתו לומר, הנה בלילה השבתם את נשמתכם לנאמן בפקדונו זה בורא העולם, ובמשך הלילה החליט הקב"ה להשיב לכם הנשמה לאותו בית ולאותו גיל ולאותו מצב בו הייתם עד שהשבתם לו הנשמה בשכבכם לישון, אין לכם אלא, לתפוס עצמכם, ולהבין כי ירדתם מחדש לעולם הזה בקומכם בבוקר, ומעתה כאפ אריין (חסוף) תורה ומצוות חוקים ומשפטים. ובכלל דבריו, אשר הקב"ה מכין לכל אחד בדיוק נמרץ את האפשרות שעל ידו יוכל לתקן את שעליו לתקן, לא פחות ולא יותר...

באר הפרשה - פרשת במדבר שבועות

מרחוק, רואים שרבים הם עד אין מספר. אך מכל מקום אם יתקרב אליהם יראה שכל כוכב וכוכב הרי הוא עולם מלא וגדול. כך כל יהודי ויהודי, אף שהוא חלק מהכלל, מכל מקום הרי הוא עצמו עולם מלא ומיוחד בשליחותו.

אנכי ה' אלוך - תכלית נתינת התורה להביא לאמונה ולבטחון

בראשית דיבר ה' אלוךינו את 'עשרת הדברות' במעמד נתינת התורה על הר סיני, כתיב (שמות ב א-ב) 'וידבר אלוךים את כל הדברים האלה לאמור, אנכי ה' אלוךך, וביאר הרה"ק הרבי רבי אלימלך

חלק ממנין ששים רבוא נשמות ישראל, ובלעדיו אי אפשר לכל הכלל לקבל את התורה, כי אף אם יחסר רק אחד מן המנין יורגש החסרון בכולם. וכדאיתא מהרה"ק ה'מאור עינים' זי"ע (ריש פרשתן) כללא דמלתא אי אפשר שיחסר שום א' מישראל, ואפילו נשמות שנפלו דהיינו נשמות הרשעים אי אפשר שיאבדו ח"ו, והוא יתברך חושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח.

בין ביאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ליקוטי הרי"ם ריש פר' שמות) את מאמר חז"ל (הובא ברש"י שמות א א) 'שבני ישראל נמשלו לכוכבים' - ומה ענין זה לזה. אלא, כי כמו הכוכבים הללו, כשמביטים בהם

ג. והרי אם יחסר אפילו אות אחת מכל דברי התורה הזאת ייחשב הספר כס"ת פסול, ומכאן, שרק ע"י כל נשמות הששים רבוא נעשית הקומה שלימה, ומכאן, ילמד שלא תיפול רוחו ולא יתייאש ח"ו, אלא ידע שבו בחר ה' לקבל התורה וחפץ יתב"ש בעבודתו ובמצוותיו.

וכך ביארו במה שאמר רב יוסף (פסחים סח:): 'אי לאו האי יומא כמה יוסף איכא בשוקא', שאצל אומות העולם יש הרבה 'יוסף', המון בריות לאין תכלית עם אותו שם ומהות בלי חשיבות לכל יחיד בפני עצמו, אך לאחר 'האי יומא' - בקבלת תורה מסיני, מאותו היום והלאה אין 'כמה יוסף', אלא כל 'יוסף' יש לו תפקיד מיוחד בעולם הזה, והקב"ה חפץ בו...

ד. כלל הדברים, 'מניין' בני ישראל מורה על ב' יסודות נכבדים שהם כהכנה לקבלת התורה. א. כל איש יהודי באשר הוא יש לו חשיבות עצומה לפני המקום ב"ה, וחלילה מלחשוב שהוא כבר 'עובר בטל'... אלא כביכול הקב"ה אומר 'אני צריך אותך'... וכגון בחג השבועות עליו אמרו חז"ל 'ביום חתונתו זה מתן תורה', בו ביום פונה כביכול הקב"ה לכל יחיד ויחיד מבני ישראל ואומר לו רצוני 'שתיכנס עמי לחופה'. ב. כל יהודי יש לו תפקיד בעולם שאי אפשר לשום אדם בעולם למלא אותו במקומו.

ובזה נמשלו ישראל לכוכבים, שנאמר בהם 'מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא' (תהילים קמז ב), והיינו שכל 'כוכב' הוא חלק מהמניין הכללי, אך מלבד זאת יש לו 'שם' בפני עצמו בלא שום שייכות לאחרים (וכמבואר שם ברד"ק ובמלבי"ם), ובזה נדמו בני ישראל לכוכבים, כי כל יהודי הוא חלק 'ממניין' בני ישראל, ואי אפשר לשלמות הכלל בלא צירוף כל היחידים, זאת ועוד, כל יהודי יש לו 'שם' פרטי (ואינו נקרא 'אובן' כי לשני קוראים 'שמעון' וכיו"ב...), והשם מורה על עניינו ומהותו ועל תפקידו במיוחד, שאי אפשר לאחר להשלימו. ואם אכן ממלא תפקידו הרי הוא כגדול שבגדולים, וזאת למדנו ממניין בני ישראל שכולם נספרים בשווה ובלא הבדל.

וכאותם דברים נפלאים שכתב ב'ענף יוסף' (פירוש לעין יעקב) על הא דאיתא בגמ' (ברכות טז:): שכאשר נחסר לאדם מממונו כגון כשמת שורו או עבדו מנחמים אותו ואומרים לו 'המקום ימלא חסרונוך', ואילו כשהוא מתאבל על מיתת קרובו ל"ע אזי אומרים 'המקום ינחם אותך', וז"ל, יש לומר ענין נחמד, ואקדים לבאר פירוש תנחומי אבלים - המקום ינחם אותך עם שאר אבלי ציון וירושלים, וי"ל ענין זה ע"פ מאמרם במסכת הוריות (ג.) ת"ח שמת אין לנו כיוצא בו, ולא דוקא ת"ח ה"ה לאדם כשר אמרו אין לו תמורה, ותורף טעם הדבר, כי נמנע שיהיו שני צדיקים או שני כשרים על ענין אחד, ואפילו לקטן יש יתרון המעלה אחד בחריצות מה שלא נמצא בגדול שבגדולים, ולזה אמרו חז"ל (ב"ב עה.) כל אחד נכוה מחופתו של חברו - אפילו גדול מקטן. לפי"ז העדר נפש מישראל הוא חסרון שאי אפשר למלא בשום פנים כי אין תמורה כלל, זולת עת תנחומין לזמן קץ ניחום ירושלים, ותחי יחיו המתים ויקומו הם בעצמם. וזהו פי' המקום ינחם אותך עם שאר אבלי ציון וירושלים לזמן שתתנחם עם כל ישראל על אבלות ציון תתנחם ע"ז כי יחיה ויקום, אולם הפסד ממונו של אדם שורו וחמורו ועבדו חסרון שאפשר למלאות תיכף בכפליים, וזה ענין תנחומין ע"ז המקום ימלא חסרונוך (עכ"ל), כלומר משא"כ במיתת אדם א"א לומר ימלא חסרונוך, כי אי אפשר למלאותו.

למובנתה, כי על ידי זה התגלגלו הדברים שבועו נשא את רות כלתה לו לאשה, ומאז היה כל מחסורה על בועז, ולא עוד אלא שנולד בן לרות - ואז 'ותאמרנה הנשים אל נעמי ברוך ה'... והיה לך (בן זה) למשיב נפש, ולכלכל את שבתך, ותהי לו לאומנת' (שם ד יד-טז). ומשם הגיעו בני ישראל לעת טובה וברכה בימי שלמה, אשר בכל ימיהם של בני ישראל לא היו להם זמני טובה כימי שלמה המלך ביושבם 'איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו' (מלכים א' ה ה) ואז נתמלאה הלבנה (שמו"ר טו כו), ואכן 'המר שד-י לי מאד' הם ראשי תיבות 'שלמה' וכלומר כי אותם זמני הסתרה הביאו לידי זמני הטובה הללו, והעיקר, כי ממנו יצא משיח בן דוד.

עפ"י הדברים האלו מבאר החת"ם מה שאמרו חז"ל (ברכות נד. בגרסת המשניות) 'בכל מאדך - בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו במאד מאד', שהנה תכלית רעתנו (כלומר רעה שאין גרוע ממנה) הוא גלות ישראל מארצם, ותכלית הטוב (שאין טוב ממנה) שהיה לבני ישראל היה בזמן שלמה המלך, והנה האותיות שקודם 'מאד' הוא 'גלת' (שכן ל' קודם למ', ת' קודם לא' וג' קודם לד'), ואילו האותיות שלאחר מאד הם 'בנה' (נ' אחר מ', ב' אחר א' וה' אחר ד') ומרמז למה שאמר שלמה המלך (מלכים א' ה יג) 'בנה בניתי בית זבול לך מכון לשבתך עולמים', והוא שאמרה תורה - ואהבת את ה' אלוקיך בכל מאדך, היינו במאוד מאוד, משני צידי 'מאד' - בין באופן של 'גלת' והסתרה, בין באופן של אור גדול - 'בנה'. והיינו כי גם הדבר שנראה כ'גלת' אינו אלא הכנה ל'בנה'.

מכאן ילמד כל אחד לעניינו, כשנראה לו כי אבדה תקוותו האחרונה, יסמוך לבו על ה', בידיעה כי אדרבה מכאן תצמח ישועתו. ומפורשים הדברים ברש"י (ב"ב שם), וז"ל. מתה אשתו של בועז, ולאשמועינן

מליז'ענסך זי"ע (נו"א ד"ה וידבר, או יאמר), שתכלית כל התורה כולה היא להביא את האדם לידי אמונה והכרה בבורא כל עולמים, וזה שאמר הכתוב וידבר אלוקים את כל הדברים האלה - תכלית דבר ה' אל עמו בכדי שיבוא האדם לאמר אנכי ה' אלוקיך, שיאמר תמיד ויכריז שאין עוד מלבדו ואפס זולתו. כעין זה כתב הגר"א (משלי כב יט) עיקר נתינת התורה לישראל הוא בכדי שישומו ביטחונם בה'.

בה ביאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות ח"ב רצט. ד"ה כז) במה שאמרה נעמי בבואה לבית לחם 'ותאמר אליהן אל תקראנה לי נעמי קראן לי מרא כי המר שד-י לי מאד' (רות א ב), כי הנה אחר ששני בניה של נעמי מתו על פניה, ונשארה יחידה בעולמה זולתני כלתה רות, הרגישה נעמי שאבדה כל תקוותה, ואך תקווה אחת קוותה שבבית לחם דר שאר בשרה וקרובה - בועז איש גבור חיל והוא שר ונכבד בישראל, כי בעלה אלימלך היה אחיו של שלמון אבי בועז (ב"ב צא.), ואף היא הייתה בת אחי אביו של בועז (שם) וחשבה שבבואה לבית לחם יהיה לה בועז למשיב נפש. אך מכיוון שאין דרך הצנועות להתראות עם אנשים, וכן נהגה נעמי - שלא מצינו שראתה נעמי את בועז ולא דברה עמו כלל, לכן היה בדעתה שתתקרב אליו ע"י אשתו - שתבקש מעמה שתדבר עם בעלה בועז שידאג לכל מחסורה. ויהי אך נכנסה נעמי לבית לחם והנה - מתה אשת בועז (ב"ב שם), כדכתיב (שם יט) 'ויהי כבואנה בית לחם ותהום כל העיר' וברש"י 'ותיהום כל העיר - נעשית הומיה כל העיר, כולם נתקבצו לקבור אשתו של בועז שמתה בו ביום'. באותה שעה הבינה נעמי כי אבדה גם תקוותה האחרונה - כי לא תוכל לפנות אל בועז דרך אשתו, ובכתה ואמרה (שם ב) 'קראן לי מרא כי המר שד-י לי מאד'. אך באמת כל זה היה

ה. וכך אמר הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע (תורת יחזקאל תפילות ר"ה) בביאור נוסח הברכה (ברכת מלכויות במוסף דר"ה) ובתורתך כתוב לאמר כל התורה הקדושה נכתבה בכדי לאמר לו ליהודי, שיאמין בכל לבו ששמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד.

ו. כתב הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (פרשת במדבר) 'עיקר ההכנה צריכה להיות תחלה בבחינת אמונה ובטחון, ומבאר שם מה שאמרו חז"ל (מכילתא פר' בשלח) 'לא ניתנה תורה אלא לאוכלי מן', פירוש אוכלי מן היה להם אמונה ובטחון כמאמר הכתוב (ירמיה ב ב) 'זכרתי לך חסד נעורייך וגו' לכתך אחרי במדבר וגו'', וגם צידה לא עשה להם (שמות יב לט) כי האמינו בה' ובטחו בו, על כן ניתן להם המן, ושמתם לא בלתה מעליהם, ולא היו טרודים בפרנסה, והיה לבם פנוי רק לעבודת השי"ת וע"כ ניתן להם התורה.

ז. כן מצינו לימוד נפלא בהאי עניינא במתן תורה גופא, כי בטרם נגלה הקב"ה לעמו בית ישראל במעמד הגדול והנורא אמר הקב"ה למשה - 'ואל משה אמר עלה אל ה' אתה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל'

באר הפרשה - פרשת במדבר שבועות

אתא שהקב"ה מקדים רפואה למכה ויש לו לאדם לבטוח בהקב"ה.^ה

אל משה 'וקדשתם' היום ומחר' (שמות יט י), והכוונה בזה להוסיף בגרר' קדושה וטהרה^ב, וכמאמר צדיקים בפסוק (שם ה) 'והייתם לי סגולה', שהקב"ה מבקש מישראל^ג שיתנו לו צורת 'סגול' החקוקה בפניהם, אלו שתי עינים והפה, לשומרם בקדושה, שלא יסתכל אדם במקומות האסורים וכן יהא נזהר מלדבר לשון הרע ורכילות ושאר דיבורים אסורים^ד.

והגבלת - הקדושה והגבולות כתנאי לקבלת התורה

בתחילת דבר ה' אל עמו, כהכנה לקראת מעמד הנורא של מתן תורה, אמר הבורא ית"ש

(שמות כד א), וכתב ה'טור' בפירושו על התורה, תימה לי, למה לא עלו אלעזר ואיתמר שהרי גדולה מעלתם ממעלת הזקנים, כדאיתא (עירובין נד:) 'כיצד סדר משנה, נכנס אהרן ושנה לו משה פרקו, נכנסו בניו... נכנסו זקנים... נכנסו כל העם... נסתלק אהרן שנו בניו לזקנים ולכל העם' הרי לך שאלעזר ואיתמר גדולים בחכמה מהזקנים שכן הן מלמדים אותם את התורה, ומדוע הזקנים עלו על הר סיני ואלעזר ואיתמר נשארו מאחור. ומבאר, משום שהקב"ה 'לו נתכנו עלילות' (שמואל א' ב ג), וידע שבעלילה זו נתחייבו כדאמרין (תנחומא בעלותך טז) שמכאן נתחייבו שריפה, אלא שלא רצה הקב"ה לערבב שמחת התורה, והמתין לנדב ואביהו לשנה הבאה בא' ניסן יום הקמת המשכן, ולזקנים עד תבערה (מתאוננים), ואילו היו גם אלעזר ואיתמר עולים על ההר היו גם הם מתים ונמצא שנכרת כל זרע אהרן, ולא רצה הקב"ה שיכרת זרע כהונה הקדושה, ע"כ מתחילה לא נתן להם לעלות ההרה (ומקורו במושב זקנים בשם הרא"ש).

וזה מרומז בטעמי המקרא על אותו הפסוק 'ואל משה אמר עלה אל ה' אתה ואהרן נדב ואביהוא' - דטעמו 'קדמא ואזלא מונח רביעי', שמארבעת בני אהרן הניחו והשאירו שנים למטה מההר בעת מעמד הר סיני, כי 'קדמא ואזלא' - שהקב"ה המביט מראשית אחרית, הקדים לראות שהעולים על ההר אזלא - ילכו מהעולם בטרם עת, לכן לטובתם לא העלה את כולם על ההר.

עתה בין והתבונן נוראות עומד לו אהרן כהנא קדישא, בשעה הכי נעלית - מיום בריאת העולם ועד סופו, כשירד הקב"ה על הר סיני קרע את העליונים ואת התחתונים וראו שהוא יחידי, והנה הוא רואה כי שבעים זקנים הקטנים במדרגתם משני בניו אלעזר ואיתמר עולים על ההר והם עומדים להשיג שם 'מדרגות' גבוהות עד אין שיעור, ואילו שני בניו אלו נשארים לעמוד בין העם... ואינו מבין מדוע עשה לו ה' ככה. גם בניו הקדושים עצמם יתמהו, וכי זה שכרנו על יגיעות גדולות ועבודות נוראות - להישאר בין העם והיה זה כ'זילותא' לפי כבודם, וקוב"ה אומר המתינו לי ותראו כי רק בזכות 'השפלה' זאת ישאר נצר וזכר לזרע אהרן, וכל הכהנים ועבודת הכהונה לדורי דורות יהיו נמנים על 'יוצאי חלציכם' בזכות השפלה זאת...

ובזה מבואר הא דכתיב על שלמה המלך 'וידבר שלושת אלפים משל' (מלכים א' ה יב), כי כשרצה שלמה להרגיע סערת רוחם של המתייסרים - שיקבלו באהבה ושמחה את כל המצבים העוברים עליהם, נענה ואמר ראו נא מה היה לג' אלו ששמם מתחיל באות אל"ף (אהרן, אלעזר איתמר) כי שלושת 'אלפים' אלו יוכיחו כי הנראה כרעה אינו אלא טובה וברכה.

ח. ובזה ביארו מנהג אכילת מאכלי חלב בשבועות, כי כל אותם המאכלים שנעשו מגבינה לא היו באים לידי שבח זה אם לא עברו את ה'חימוץ' וקלקול החלב, ללמדנו ארחות וחוקי חיים לכל התורה כולה, שהעובר קשיים, עד שנראה לו שמזלו 'חמוץ', ידע נאמנה שאין זה אלא הכנה לגבינה' ולטוב והתועלת היוצא ממנה.

עוד ייאמר בזה, במעשה שהיה לאחרונה ממש, באיש יהודי שזה עתה נולדה לו בת במז"ט כשהוא עומד עשרים ואחד שנה מיום נישואיו, וכשנשאל ע"י ידידו הקרוב אליו (שסיפר לנו את דבר המעשה) באיזה 'סיבה' באה ישועתו, השיב שבקיץ דאשתקד (תשפ"ג) נערך בביהמ"ד קידושא רבא בצפרא דשבתא לאחר התפילה, ובסיום תפילת מוסף כיבד אותו הגבאי ב'פתיחת הארון' לפיוט 'אנעים זמירות' (וכמנהג הקהילות שאומרים פיוט זה לאחר התפילה, ואף פותחים את ארון הקודש), וניגש לפתוח את ה'ארון', והנה אחד מהמתפללים, איש עדין נפש אשר לעולם אינו משמיע קולו ברבים, החל לזעוק עליו לעיני כל הקהל, מדוע הינך ממחר בתפילה... (והוא לא היה היבעל תפילה) וכי בשביל שהינך כבר מצפה לאכול ב'קידוש'... ושתק ולא ענה מאומה. לעת ערב בתפילת מנחה רצה 'המתבייש' להתפייס עם 'הצועק', אך נפקד מקומו ולא הגיע לביהמ"ד, על כן עלה אל ביתו תיכף במוצאי שבת, מיד החל הלה להתנצל על הבזיון שעשה

באר הפרשה - פרשת במדבר שבועות

לו בחינם, ואמר לו שאינו יודע איככה אירע כדבר הזה, אין זה אלא מפני מצב בריאות הגוף שהסוכר עלה או שהמלח ירד... ענה לו 'המתבייש' לכן עליתי אל ביתך, בכדי שתשמע ממני בעצמי שאין בליבי עליך כלום, וכאילו לא היה דבר וחצי דבר... כעבור תשעה חדשים זכה לנס הגדול בהולדת הבת בשעטומ"צ.

ללמדנו, שאם עובר על האדם משהו 'חמוץ'... כששופכים עליו קיתון של חומץ ובזיונות - הרי ביזו הדבר להפכו ל'עוגת גבינה' ול'מאכל משובח' ולהחיש לעצמו ישועה, אם יקבל את הבזיונות באהבה ואם יתאזר במידת הסבלנות והוותרנות...

וכך שמעתי לבאר בלשון הכתוב (תהילים קכג ג) 'חננו ה' חננו כי רב שבענו בוז', שלכאורה צריך ביאור אומרו כי רב שבענו בוז, וכי מצינו אדם שנהיה שבע מבזיונות... אלא יתבאר על פי היסוד הנודע שבזכות סאת הבזיונות שעובר האדם ומקבלם באהבה ובאמונה - נפתחים לו כל שערי ההשפעות לטובה בכל העניינים ובכוחו להמשיך על עצמו כל מידי דמיטב בבני חיי ומזוני, עד שיוכל להגיע לידי 'שביעה' מכל הטוב והחסד על ידי ה'בוז'.

ט. על כן יאמרו המושלים, לאחד שהיה בבית חתנות ושכח שם חפץ כלשהו, באישון לילה נזכר מאבדתו ומיהר להשים פניו לעבר האולם בו נערכה החתונה אולי יש תקוה והחפץ במקומו מונח, כאשר הגיע למקום והנה חושך ואפילה מקדמים פניו, השולחנות עומדים נכלמים בצידי האולם, ואין ברחבי האולם אלא שיירי מאכל ועצמות מושלכים על הארץ, עד שאי אפשר להאמין כי לפני שעות ספורות ממש האיר ההיכל באור יקרות והיתה סעודה ערוכה בכלים נאים ומפוארים. וחשב לעצמו, מה בצע בכל 'שמחת הנישואין' כשסוף דבר נשאר מכל ה'רעש' רק מקום חשוך ו'עצמות' על הארץ... אחר כמה רגעים שב ואמר, לא כי, אם החתן קידש את הכלה ואמר 'הרי את מקודשת לי' הרי לנו רווח גדול מכל החתונה, והיה כדאי כל הטירחו וההוצאות סביב הנישואין, אולם אם לא היו קידושין אזי שאלתו במקומה עומדת... הרי בסוף לא נשאר אלא עצמות וקליפין...

והנמשל הוא, סוף כל האדם הוא ללכת בדרך כל הארץ למקום מנוחתו, מורידים אותו לבור חשוך וצלמות, ולא נותר ממנו כי אם עצמות מושלכות, ואם היו 'קידושין' - שקידש את עצמו בכל מיני קדושות אם כן יש תועלת מרובה בכל ירידתו לעולם הזה ושנות חייו עלי אדמות, ואם אין כאן 'קידושין' אזי באמת 'מה בצע בדמי ברדתי'... וזהו שאמרו (עירובין נד.) 'האי עלמא כבי הילולא דמיא', לרמוז על תכלית חיי האדם בזה העולם, שאם 'קידושין' כאן הכל כאן, ואם לאו מה קניית...

י. וכבר המשילו בעלי המשל [ומקור הדברים ב'רוקח' לעניין שיחה בשעת התפילה בהלכות תשובה כו], למה הדבר דומה, לאב המדבר עם בנו, שממידת דרך ארץ היא שיפנה הבן ויעמוד כנגד אביו פנים אל פנים, אבל אם יפנה לו עורף יענישו האב על חוצפתו, שהרי מראה לו בזה שאינו רוצה לשמוע דבריו, והכי נמי הקב"ה יורד ובא להעניק לנו את תורתו על כן מוטל עלינו להתקדש ולהיטהר ובכך הננו כביכול פונים אליו פנים בפנים - לשמוע את דבר ה', אבל מי שאינו מתקדש ומיטהר הרי הוא כבן המפנה עורפו ח"ו לפני בורא כל עולמים, ואוי לאותה בושה וכלימה. והנה, בהגדה (של פסח) אנו אומרים 'אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו', והתמיהה מפורסמת כי מה רווח יש בזה, יש מבארים, שבעמידת בני ישראל כשפניהם אל ההר, הרי שראשית לכל דבר היה בזה הפניית עורף לכל הבלי העולם שמחוץ להר סיני. וזה עצמו מעלה גדולה ונשגבה. ועאכ"ו טובה כפולה ומכופלת שגם כאשר זכינו ו'נתן לנו את התורה' היה זה באופן שדיבר עמנו 'פנים בפנים' - הפנים אל ההר והעורף לעולם שמעבר... כי הא בלא הא לא סגיא.

יא. הנה בכדי שנזכה לקנות קנין תורה, עלינו להתקדש ולהעמיד 'גדרים וסייגים' בכדי שנשאר בין גדרי הטהרה והקדושה. משל נפלא המשיל הגר"א מישקובסקי זצ"ל (ילקוט לקח טוב פרשת ויחי) לאדם שבא ממדינה נחשלת לארץ שיש בה אנשי חכמה וכל מעשיה מתקדמים עם התקדמות העולם, והנה הוא רואה שם אדם שמטפס על עמוד גבוה ובהגיעו אל ראש העמוד הנו קושר עצמו בחבלים גדולים ועבים, עמד האיש ותמה, הלזאת יקרא ארץ מתקדמת, הלא במדינתו הנחשלת הייתי רגיל לראות כיצד כובלים בנ"א שעברו על חוקי המדינה ל'עמוד הקלון' בכדי לתלותם, ובכל פעם שהיו צריכים לקשור משהו לעמוד הקלון היה הלה צועק ומשתולל עד שהיו תופסים אותו בכח וקושרים אותו בע"כ. והנה, כאן אדם עולה וקושר את עצמו במו ידיו לעמוד, השיבו לו בני המקום, טעות גדולה בידך, עמוד זה איננו עמוד קלון כלל וכלל, והאיש אשר אתה רואה מטפס על העמוד, אינו 'עובר' על החק, אלא בעל מלאכה (חשמלאי) שבא לתקן את המנורה שבראש העמוד, וברצונו הטוב הוא קושר את עצמו לעמוד, כדי שלא יפול מהמקום הגבוה עדי ארץ, חבלים הללו שהוא כובל את עצמו בהם נקראים חבלי אהבה, שכן הם מיועדים להגן עליו ולסייעו.

באר הפרשה - פרשת במדבר שבועות

ובמו שדרש הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (קדושת לוי ליקוטים) סגורה בהם, והרמוז כאשר תסגור עיניך שלא להסתכל 'אותיות סעפ"ן, הנה אות סמ"ך הוא סגור מכל ברע ח"ו ותסגור פיך שלא לדבר דבר רע או תהיה הצדדים, מה שאין כן בכל הכ"ב אותיות, שאין אות צדיק' ותהיה כלי מוכשר לקבל את התורה הקדושה.

כיו"ב ייאמר לענין המקבל עליו עול - קבלת התורה, להעומד מהצד נראה שכל ההגבלות והגדרים הנם 'עונש' וייסורים שמביאים על האדם - אסור לעשות כך וכך, אסור ללכת למקום פלוני, באופן פלוני, אין להביט בעיניים על דבר פלוני, יש לשמור על כל החושים... אבל המבין יבין, שזה חבלי אהבה - להגן ולשמור על האדם, האדם עושה זאת מרצונו הטוב כי הוא רוצה להיות מקושר ומחובר אל התורה, אל הקדושה והטהרה, אל הירא"ש, ומפחד שמא יפול עדי ארץ - לשאול תחתיה, לכן הוא קושר את עצמו, וכך יוכל לתקן את המנורה - להאיר לעצמו ולתקן כל מה שצריך.

יב. והעיקר להתרחק מתחילה שלא להתקרב אל צד היצר כלל וכלל. וכביאורם של צדיקים (גבורות ארי בסוף הספר בליקוטים נחמדים, יש מביאים כן בשם הגר"א) על דברי הכתוב קודם מעמד הר סיני 'הגבל את ההר וקדשתו' (שמות יט כג) שע"י עשיית גדרים וסיגים נעשה קדוש, וזהו 'הגבל את ההר' - פירוש עשה גדר מסביבות ההר ויקרא שמך קדוש, ע"י האותיות שסביב לתיבת 'הר', כי קודם לאות ה' ור' יש ד' וק', ולאחר אות ה' ור' יש ו' וש' - ויחדיו הם עולים לתיבת 'קדוש', והיינו כי רק על ידי 'הגבלות' וסיגים, אפשר לאדם לבוא לידי קדושה, להתקדש בקדושה של מעלה.

יג. נוראות אמר הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע לבאר מה שמצינו ב'תנא דבי אליהו' (רבא, פ"א) בשבחו של הקב"ה שהוא 'שמח בחלקו', ולכאורה קשה, כי שבח זה אפשר לאומרו על מי שהוא עני ואין לו כל צרכיו ואף על פי כן הוא שש ושמח במה שיש לו ומסתפק במועט, אבל הקב"ה יש לו הכל ולא חסר לו כלום, ומה שייך לומר שהוא 'שמח בחלקו'... אלא ביאורו, שכבר אמרו חז"ל ש'אין לו להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים בלבד', והשי"ת שש ושמח בכל פעם שכן אנוש מתגבר על יצרו ביראת שמים טהורה, כשבולם פיו ועוצם עיניו מראות ברע, והגם שאינו מצליח תמיד לשלוט בעצמו ולהימנע מן הרע, אך כל התגברות מביאה שמחה עצומה בשמים ממעל עד שהקב"ה 'שמח בחלקו'...

ועתה, כאשר ישם האדם אל ליבו כי בידו הדבר לגרום שמחה לאבינו שבשמים בוודאי יהא נקל בעיניו לבוז ליצרו לבלתי לכת אחריו אלא ישמע לקול יוצרו לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם...

ולסבר את האוזן יתבאר במשל לאחד שהיו לו שני בנים, אחד חכם הנקרא יענק'לע ואחד שאינו בריא בדעתו ובנפשו ובשמו יקרא 'מויש'לע', ויהי היום וחזר יענק'לע מן ה'חידער' ובידו 'תעודה' בה נכתב מצבו והצלחתו בכל החומר הנלמד ובהליכות והנהגות והביאה לאביו, פתח והחל לקרוא, חומש - מצוין, משנה - מצוין, גמרא - מצוין וכו', התנהגות - מצוין, הקשבה בשיעורים - מצוין, וכל על זה הדרך, הכל 'מצוין', שמח האב ורווה כף מלאה נחת ויתן לבנו המצוין איזה מין מתיקה לאות הוקרה... לאחר זמן הלכה האמא ל'מוסד' בו שוהה מויש'לע וחזרה נרעשת ומרוגשת, מויש'לע הביט עלי בעיניו במשך דקה אחת תמימה רצופה (כי היה לו קושי מיוחד להחזיק את העין במקום אחד), ובשמחה עצומה התקשרה מיד לאמה ולחמותה ולמכרותיה לספר להם את הבשורה הטובה מויש'לע הביט עלי במשך דקה שלימה... ותיהום כל העיר... והנה, אחיו יענק'לע ראה ונפגע, אני הבאתי 'תעודה' כולה מצוין ואין איש שם על לב, ואילו מויש'לע הסתכל רגע אחד ועושים ממנו כזה 'עסק'... הסביר לו אביו, מה ענין זה אליך, אתה ב"ה ילד חכם מלא בכשרונות בברכת ה', ואין כל חידוש בדבר שאתה מצטיין בלימודיך, לעומתך מויש'לע הינו ילד חולה ומוגבל עד מאד עד שנבצר ממנו אפילו להביט בעיניו למשך דקה אחת ברציפות, וממילא עתה כשעשה דבר שאינו לפי דרכו - כולנו מלאים התפעלות, התרגשות ושמחה...

כיוצא בדבר ייאמר, אין כל חידוש במלאכי עליון הקדושים והטהורים שעושים רצונו ית' באופן הכי טוב ('מצוין'), שהרי אין להם שום יצר הרע, אכן כשקרוץ מחומר מתגבר על יצרו הרי זה באמת שמחה גדולה עד שהקב"ה מכריז על רווק הדר בעיר ואינו חוטא (וכאותה האמא שמתקשרת ומכריזה על מויש'לע...).

יד. כה כתב הגה"ק החיד"א זי"ע בספרו 'דבש לפי' (מערכת ל' אות ב-ג) אמרו רז"ל בשוחר טוב דף כ"ב ע"ג (דפוס אמשטרדם) מי הרוצה לקנות עוה"ב בזול נצור לשונך מרע עכ"ד. עוד שם, לא נתן הקב"ה את התורה לישראל אלא כדי שלא יעסקו בלשון הרע ודברים בטלים.

וזנה ידועה הקושיא, שהרי לכולי עלמא נתינת התורה בהר סיני הייתה ביום נ"א לספירה [ומחלוקת ר"י ורבנן (בשבת פו):] אם ניתנה תורה בו' סיון או בו' בו תלויה ועומדת אם אייר של אותה שנה היה חודש חסר או מלא (כדאיתא בדה פו:), מעתה יש לתמוה מדוע קבע הקב"ה לדורות את חג השבועות ביום החמישים לספירה ולא ביום נ"א שבו ניתנה התורה. ומבאר המהרש"א (ע"ז ג. ח"א ד"ה בתוס' בד"ה ביום השישי), שכשיצאו ישראל ממצרים לא היו ראויים עדיין לקבל את התורה עד שנטהרו מטומאת מצרים, ועל כן היתה המהרה במספר שבעה שבועות ויום חמישים שהם מספרים קדושים... ולפי שביום נ' נגמרה המהרה שזכינו אחר כך ביום נ"א לקבל התורה, קבע הש"י אותו יום חמישים לחג שבועות, כי יראת חטא קודם לחכמה במעלה ובזמן, עכ"ל. וללמדנו כי עיקר קבלת התורה תלויה ועומדת בגדרי קדושה וטהרה^{טו}.

וכך כתב הרה"ק ה'אוהב ישראל' מאפשא זי"ע (יתרו ד"ה וירא) לפרש בהא דכתיב (שם) 'וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק', ש'העם' ראו והתבוננו בדעתם היאך יוכלו לקיים את כל המצוות ומי הוא שיכול לעמוד בהם, אך 'וינועו לבבם ויעמדו מרחוק', פירוש נתנו עצה ותחבולה להעמיד הדברי תורה והמצוות על ידי סייגים והרחקות וכו', וזהו ויעמדו - עשו העמדה למצוות, על ידי מרחוק - פירוש על ידי הרחקות וסייגים שגדרו חז"ל.

ביום הזה באו - קבלת התורה בכל שנה ושנה

אמרו חז"ל (פסיקתא זוטא ואתחנן) חייב אדם לראות את עצמו כאילו מקבל תורה מסיני^{טז}. וביאור הדברים, כי נתינת התורה אינה רק מאורע שהיה בשעתו, אלא היא מתחדשת בכל שנה ושנה, כמו שאמר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ ד"ה בשבועותיכם) וז"ל, הנה פסח זכר ליציאת מצרים היא זכרון למה

טו. וכך אמר אחד מצדיקי הדור שליט"א, שהנה לא נזכר בתורה אימתי היה קבלת התורה, רק כתיב (שמות יט טז) 'ויהי ביום השלישי, ו'שלישי' זה היינו שלישי למצוות פרישה שנאמרה להם, והרי שיום קבלת התורה אינו בזמן מסוים אלא לפי ה'פרישה', כי ההתקדשות והפרישה היא נותנת אחיזה ושייכות לקבלת התורה, ומבלעדיה אין לאדם כח לקבל את התורה.

טז. וכבר הוכיח כן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, (הובא בהליכות שלמה פרק יב הערה 1) מדברי הגמ' (שבת קכט:): שאסור להקיז דם בכל ערב יום טוב, משום שגזרו אטו יומא טבא דעצרת, שכשהיו בני ישראל במדבר סיני יצא בערב שבועות רוח ושמם 'טבוח', ואם לא היו מקבלים ישראל את התורה 'הוה טבח להו לבשרייהו ולדמייהו', [ומאחר שבערב יו"ט דשבועות יש סכנה להקיז דם על כן אסרו בכל ערב יו"ט, הובא ברמ"א או"ח תס"ח י]. ולכאורה צריך ביאור, הרי 'רוח' זו יצאה מלפני אלפי שנים, ואיזה סכנה יש בדבר לדידן, עד שאסרו מחמת זה להקיז דם בערב שבועות עד היום הזה. אלא, מבאר ב'מחצית השקל' (שם סקט"ו) ונודע דבכל הזמנים שאירע לאבותינו ענין מה, כשיגיע זמן ההוא שוב מתעורר קצת מעין אותו דבר וענין ההוא. ונמצא שאותה 'רוח' - טבוח' יוצאת מחדש בכל שנה ושנה, ורק ע"י קבלת בני ישראל את התורה הם ניצולים ממנה, מעתה יובן מה ענין יש לנו להיזהר אף כהיום מהקזת דם, ולא רק מטעם 'זכר' וסימן בעלמא, אלא כדי להחיותנו כהיום הזה בפועל ממש. והרי 'מידה טובה מרובה', כי אם עניני הסכנה שהיו אז שבים ומתחדשים בכל שנה ושנה, ק"ו בן בנו של ק"ו שכל עניני מתן תורה - נתינת התורה, וקירבת בני ישראל אל ה' שבים להתרחש בפועל ממש בכל שנה ושנה אף בדור אחרון - בשנת ה'תשפ"ד...

עוד סימוכין לכך הביאו, דהנה ידוע שאין לקצוץ צפרני הידים והרגלים ביום אחד (מג"א ריש סי' רס, מ'מגיד מישרים' שאמר כן לבי'), ומכל מקום מביא ה'ליקוטי מהרי"ח' (ח"ג דף מה) בשם הרה"ק רבי אלימלך מרודניק זי"ע (וכן הוא בחידושי הרי"ם), דבערב שבועות אין להקפיד בזה ומותר לקוצצם ביום אחד, וטעמו ונימוקו עמו, שהרי איתא בזוה"ק (פר' אמור הובא בסוף תיקון ליל שבועות) שהטעם שאמרה תורה לספור ספירת העומר במשך שבעה שבועות, כי הם במקום ספירת שבעה נקיים מכל לכלוך וטומאה, ואחרי הספירה טובלים במקוה טהרה בליל שבועות כדי לקבל את התורה בטהרה ביום, ולטבילה זו צריך להסיר ולהוריד כל החציצות מעל גופו, ועל כן אם לא יקצוץ את צפרניו יהיו אלו חוצצים ומעכבים את הטבילה, לפיכך מותר מן הדין לקצוץ הצפרנים ביום אחד כדין טבילת מצוה.

מכאן נאמר, אם בשנת תשפ"ד מתירים לנו לקצוץ צפרני ידיים ורגליים ביום אחד, ואין אומרים שהיתר זה כבר אינו נוהג בזמן הזה, ע"כ שאף עלינו להיטהר כאותה טהרה שנטהרו אבותינו בהיותם במדבר, ואף אנו נקבל את התורה ביום חג השבועות הזה בפועל ממש כמו שהם קיבלו בהר סיני.

המה יעלו בהר - גודל הנחת רוח מעבודת קרוצי חומר שיש בהם יצר הרע

בפרשתן (יש יז), 'ויתייצבו בתחתית ההר', ובגמרא (שבת פה.) 'דרש רבי אבדימי בר חמא בר

חסא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כנגינת' וכו', והק' התוס' (ד"ה כפה) שהרי כבר הקדימו נעשה לנשמע ומרצון קיבלוה, מדוע הוצרכו שוב לכפות עליהם (ועיי"ש מה שתירצו) ט. וביאר מרן הבעש"ט הק' (כתר שם טוב מז) כי אין כל כך רבותא להכריז 'נעשה ונשמע' בשעה שהם שרויים במצב הארה (אורות) זכים ומצוחצחים אחר מ"ט ימי הספירה שהכינו עצמם לקראת קבה"ת, ומכיוון שידע הקב"ה שלא לעולם יישארו במצב טוב ויבואו ימי החשיכה, על כן כפה הר כנגינת שיקבלו על עצמם עול תורה על כל אופן ומצב - אף כשהם צריכים לכופ עצמם לכך, והיא היא עיקר קבלת התורה.

בעי"ז ביאר הרה"ק הרמ"מ מלעלוב זי"ע שכשעמדו בהר סיני פסקה זוהמתן ובטל מהם יצר הרע,

ובמצב כזה שוב אין חפץ להקב"ה בעבודתם, שהרי כבר יש לו בשמים ממעל רבי רבבות מלאכים שרפים ואופנים שאין בהם יצר הרע, ואינו נצרך גם לברואי מטה אם אין בהם יצר הרע, ע"כ כפה עליהם הר הוא היצר הנדמה ל'הר' (סוכה נב.), כלומר שהחזיר להם את היצר הרע כבראשונה כ"א, ובה חזרה מעלתם למקומה, כי מעתה יש להם במי ובמה להילחם.

שעבר, וכן סוכות 'למען ידעו דורותיכם' מה שכבר היה, אבל מתן תורה, הוא יום מתן תורה בעצמו, איננו זכר למה שהיה, כי היא כלה חדשה בשעה ראשונה, והיום מקבלה מנותן התורה ית"ש, עכ"ל"י.

וכן כתב הט"ז (א"ח מו ה) בביאור הברכה 'נותן התורה' בלשון הווה, כי הקב"ה נותן התורה בכל עת ורגע לבני ישראל, ונתינה זו באה מכוחה של הקצבה שמקבל האדם במתן תורה בחג השבועות בכל שנה ושנה. ובה פירש הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (קט. ד"ה משה) בלשון הכתוב (שמות יט יט) 'משה ידבר', שלא נאמר 'דיבר' בלשון עבר אלא 'ידבר' בלשון עתיד, ומבאר וז"ל, משה ידבר לשון עתיד, כי עתיד הוא משה רבינו לדבר בכל דור ודור עם כל אחד ואחד הבא לטהר ולקבל התורה עליו, כי אתפשטותא דמשה בכל דור ודור.

פוק חזי מה שהעיד ה'חוקוני' (בהקדמה לפירושו עה"ת) בלשון קדשו בנפשי נשבעתי אני חוקיה, כי בחלומי שמעתי קול אלוקים מדבר עשרת הדברים.

מעתה מילתא דפשיטא שכשם שקודם נתינת התורה שהיתה בהר סיני אמרה תורה 'היו נכונים', כך גם עתה שומה עלינו להכין את עצמנו לקראת נתינת התורה שתהיה בחג השבועות הקרב ובא, וכשם שנתנית התורה מתחדשת כך גם ציווי 'היו נכונים' מתחדש אף הוא...

יז. בקדושת יום הקדוש חג השבועות היה אומר הרה"ק הרמ"מ מלעלוב זי"ע, כי החג הנו למשך יום אחד בלבד, לעומת חג הפסח והסוכות הנמשכים למשך ז-ח ימים, ללמדנו על גודל הקדושה שיש באותם ז' ימים כולם נקבצו באו בתוככי יום אחד.

יח. הגה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל סיפר, שבשנה אחת בחג השבועות בהיותו בכותל המערבי עם הרה"ק רבי שלומ'קה זי"ע, קרא לו הרה"ק קודם עלות השחר, ואמר לו, כעת שואלים בשמים האם רוצים לקבל את התורה, הבה נענה יחדיו 'נעשה ונשמע', וביאר את דבריו, כי קבלת התורה צריכה להיות ברבים על כן רציתי שנאמר יחדיו נעשה ונשמע. **יט.** חיזוק עצום למדנו ממה שתירץ הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע בזה"ל, שהרצון (של הקב"ה) היה שגם מה שילמד האדם בכפיה ובהכרח שלא בתשוקה כל כך יחשב ג"כ תורה, ועל כן היה נתינת התורה בזה האופן. עכ"ל.

כ. בספה"ק 'ראשי בשמים' להגאון רבי ישעי' מושקאט (יתרו ד"ה אנכי) הביא מדברי המדרש, בשעה שאמר הקב"ה אנכי ולא יהיה לך נעקר היצה"ר ממקומו, וכשאמרו ישראל אל משה 'דבר אתה עמנו' חזר יצר הרע למקומו. וקשה, ממה שאמר הקב"ה 'הטיבו כל אשר דברו מי יתן והיה לבכם זה וגו', דמשמע שטוב עשו באמרם 'דבר אתה עמנו' אף שהחזירו בזה היצה"ר. אלא ביאור בענין, כי שכשראו בני ישראל שנעקר היצה"ר מהם היה להם צער על זה, כי עיקר העבודה היא כשיש יצר הרע בעולם, ומפני זה אמרו 'דבר אתה עמנו' כדי שיחזור היצה"ר למקומו, ובה הכח עשו נחת רוח להשי"ת ואמר 'מי יתן והיה לבכם זה ליראה אותי', דהיינו כמו שדרשו חז"ל (ברכות) על הפסוק 'ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך' בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע.

כא. בפרשתן (יט ב) 'ויחן שם ישראל נגד ההר', וברש"י, כל מקום שאתה מוצא נגד פנים למזרח. מתאמרא בשם הרה"ק מקאצק זי"ע 'כל מקום שאתה מוצא נגד' - שעומדים לנגדך מפריעים המונעים אותך מעבודת ה',

היו נכונים - ההכנה לקבלת התורה ובפרט בג' ימי הגבלה שהרי בפירוש ציוותה תורה (שמות יט יא) 'והיו נכונים ידוע ומפורסם כי לכל דבר שבקדושה ולקראת כל חג ומועד צריך 'הכנה' מקודם, אמנם חובה כפולה ומכופלת היא לערוך הכנה לקראת חג השבועות^{כב}, ליום השלישי, וכמבואר בראשונים שכל עניין מצוות 'ספירת העומר' הוא להיטהר ולהתקדש כהכנה לקראת יום הקדוש והנורא של קבלת התורה^{כג}.

הרי"ז סימן מובהק ש'פנים למזרח', כלומר שהנך הולך בדרך הישר והטוב. בדרך צחות אמרו, שאם נראה איש מכה את רעהו הרי זה סימן מובהק שהמוכה עדיין חי, כי אם כבר הייתה פורחת נשמתו ממנו היה זה המכה חדל מלהכותו, כיו"ב ממש, כל זמן שהיצר הרע נלחם ומתגבר על האדם אין לך הוכחה גדולה מזו שהוא 'חי', ויש לו ליצר 'רווחים' מההתגרות בו...

פעם נסע הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע ברכבת, ומקומו היה בקרון הרגיל, ממקומו ראה הרבי שבקרון הראשון (המיועד עבור העשירים וכדו') יש המולה גדולה סביב אחד הנוסעים שאינו שומר תורה ומצוות. שלח הרה"ק לברר מי הוא זה ואיזה הוא, משנענה כי אותו אחד הסתופף בעבר בצילו ביקש שיביאוהו אליו, מפני הכבוד ניגש העשיר אל הרבי, שאלו הרבי בכמה נאמד כל רכושך, ענהו הלה, רבי, וכי למאי נפקא מינה, ממילא לא אנדב לכם כלום, וחזר הדבר ונשנה, עד שנעתר העשיר, ואמר הוני נאמד בשני מיליון דינרי זהב, אמר לו הרבי, שמע נא, הרי הכרתיך היטב בשנות בחרותך בהיותך תלמיד בישיבתנו הקדושה, וכבר אז לא שוותה 'יהדותך' אפילו כקליפת השום, ואפילו א שמעק טאביק (קמצוץ זעיר של טבק) לא הייתי משלם על זה. עתה עומד אני ומשתומם להתוודע ולהגלות, שכל מעט דמעט של תורה ומצוות שווה כל כך, עד שהיצר הרע הבין, ששווה להשקיע שני מיליון דינרי זהב לבטלך אפילו ממעט האידישקייט שהיה לך. מעתה אם היצר הרע מבין כמה שווה כל משהו בעבודתו ית"ש, קל וחומר שעלינו לדעת איזה ערך וחשיבות יש לכל התגברות על היצר.

כב. משל נפלא שמעתי מצדיק אחד, מעשה באיש יהודי שזכה להינשא בעשטומ"צ, והכל באו להשתתף בשמחה רבה בשמחת הנישואין, רקדו ופיזזו מתוך שמחת הלב והנפש, לדאבון לב נשמע הקול כעבור חודש שנתפרדה החבילה והחתן 'גירש' את כלתו בגט פיטורין. כעבור שנה שוב בא בקשרי אירוסין ונערכה חתונתו ברוב עם כשהכל באין לשוש אתו משוש, אמנם שוב - עבר חודש והאיש גירש את הכלה. וכן היה במשך כמה וכמה שנים - עריכת נישואין ברוב שמחה ולאחר ירח ימים גט פיטורין... אין צורך להאריך שמשנה לשנה פחתה השמחה בכמות ובאיכות, כי פחת מספר המשתתפים בשמחתו, וגם המשתתפים עצמם פחתה שמחתם וכו', וכל כך למה, כי ידעו שאין הדבר בר קיימא כלל וכלל. עד שפעם אחת בא האיש עם 'הזמנה' לנישואין, והכריז קבל עם ועדה, אחי ורעי אהובי וידיי, בואו שימחו בשמחתי, כי הפעם אודה את ה' - הפעם הנישואין יהיו בני קיימא, שאלוהו הכל ומנין לך כזאת, הן הוחזקת כבר להיות מגרש כחודש אחר הנישואין. ויען האיש ויאמר, כי הפעם, לקחתי את הענין ברצינות (ערנסקייט) גדולה, ישבתי הרבה אצל ה'חתן רבי' (מדריך), והוא הכין אותי כהוגן לקראת הנישואין הללו, ובעזהש"ת יש תקוה לאחריתי.

והנמשל פשוט, מידי שנה בשנה נערכים הנישואין כביכול בין בני ישראל לאביהם שבשמים, והכל שמחים עמהם - עליונים ששו ותחתונים עלזו, אך לדאבון לב כעבור 'שבעה לתשלומים' או פחות מזה, וכבר 'הילד איננו' - האיש גירש את כלתו - התורה, ושכח מכל אותו קשר נישואין עם התורה, כעבור שנה שוב בא חג השבועות, שוב שמחה ושוב גירושין, עד ששוחקים עלינו - לשמחה זו מה עושה, אמנם, השנה בעזהש"ת יהיו הנישואין בר קיימא, כי עם 'הכנה' ראויה, עסק התורה בהתמדה אכן נראה שהפעם לקחנו את הענין מיט אן ערנסקייט (ברצינות), ובעזהש"ת יהי קיום לנישואין הללו, ובזאת הפעם אכן יש טעם שיקויים 'עליונים ששו ותחתונים עלזו'.

כג. בדרך צחות מספרים על מנהג שנהגו בו בימי קדם, אשר היו מעמידים תחת החופה שני גביעים מלאים במטבעות זהב, לסימנא טבא שיזכו החתן והכלה לבנות ביתם מתוך שפע פרנסה בהרחבה, ולא תמוש העשירות מתוך ביתם לעולם, והנה אותם חתנים אשר אביהם היה עשיר היו מביאים את הגביעים והמטבעות משלהם, ואילו החתנים העניים היו נוהגים לשאול מאת העשירים 'ללילה אחד' בלבד... ולמחרת היו מחזירים. אלא שבעיר אחת היה ה'גביר' קמצן נורא, וידע החתן הנצרך שאין סיכוי בעולם שיתן לו שני גביעים מלאים, על כן התחכם לבוא אל הגביר וביקש ממנו שישאל לו גביע אחד בלבד, כשבדעתו היה להניח שפיגע"ל (ראי) שעל ידי זה ייראה כאילו הניח שניים... אמר לו הגביר, הרי כל נתינת הגביעים הוא רק לסימנא טבא, וסימן טוב יותר שלא תצטרך לבריות...

באר הפרשה - פרשת במדבר שבועות

והנה, בכל המועדים אמרה תורה את הזמן בו יחול החג, 'ובחמשה עשר' וכדומה, אבל בשבועות לא נאמר בתורה זמן ויום בשנה שבו יחול החג, ורק אמרו וספרתם לכם ממחרת השבת... תספרו חמישים יום והקרבתם מנחה חדשה לה', ואף בגמ' מצינו (ר"ה ו:) שלדעת רב שמעיה עצרת פעמים ה' (בסיון) פעמים ו' פעמים ז"ל, וביאור הדברים, שקבלת התורה אינה תלויה ביום מסוים בחודש, אלא לדורות עולם ייאמר

ובך איתא ב'אור החיים' הק' בפרשת מתן תורה דכתיב (שמות יג) 'ומשה עלה אל האלוקים וגו' ויקרא אליו ה' מן ההר לאמר, וז"ל. ויש לך לדעת, כי בחינת הקדושה לא תקדים אלא למזמין אותה,

ומה שאתה חושש לבזיונות שיראו בשעת החופה שלא נהגת כמנהג המקום מחמת עוני, הנה הינך אומר שאתה צריך רק לאחד, א"כ שמע מינה שאחד כבר יש לך ואינך צריך אלא לשני, ע"כ אינך צריך להעמיד שפיגע"ל מול אותו הגביע שברשותך, השיב החתן, מה אעשה שאין בידי אלא שפיגע"ל בלבד... וכן לענייננו, שבועות זה השפיגע"ל של ההכנה מלפניו, וביום קדוש זה משתקף בו כל ההכנות שלקראתו, וכפי ששם החג 'שבועות' מורה עליו שהוא 'בנוי' מהשבועות הקודמים לו, ומי שטרם בערב החג אזי כשמגיע שבועות מאירים כל ההכנות באור יקרות, אך מי שלא עשה ולא כלום הרי כשיגיע החג לא 'יראו' ולא ייראה לו מאומה...

כד. הא כיצד כשחודש ניסן ואייר חדשים מלאים יחול שבועות בחמשה בסיון, אם שניהן חסרים - בשבעה בסיון, ואם א' מלא וא' חסר - בששה בסיון, כי חג השבועות הוא ביום החמישים מחג הפסח, ותלוי בקביעות חודשי ניסן ואייר.

כה. שמא תאמר, מאחר ש'קבלת התורה' תלויה בהכנה 'חמישים יום', והרי 'לב יודע מרת נפשו' היאך עברו עלי ימי ספירת העומר... וא"כ 'חבל על דאבדין', ואין לי שייכות לשבועות של שנה זו, ובעל כרחי שאמתין לשנה הבאה... לא כן הוא, אלא שמע נא לדברי הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (לר"ח סיון ובש"מ) שכתב שמחשבת פיגול זו אינה חידוש... אלא כבר היה כן לעולמים קודם קבלת התורה, ועל כן הגיע אליהם עמלק, וכדכתיב (שמות יז ח) 'ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידיים', ודרשו חז"ל (תנחומא בשלח כה) 'שרפו ידיהם מן התורה', ומבאר כי בני ישראל ראו 'שהם קרובים להר סיני ועדיין אינם מרגישים בעצמם שיהיו ראויים לקבל התורה, ובשביל זה היו בעצמם כמתייאשים ורפו ידם, אך זה חטא' כי צריך להאמין שהקב"ה ישפיע עליו את קבלת התורה, ועל כך נאמר 'אשר קרך בדרך, שמחמת הקרירות ורפיון ידים כנ"ל בא עליהם עמלק לקררם עוד יותר'.

עוד יש להביא מה שכתב הרה"ק ה'בית אברהם' (במדבר ד"ה אתם) בזה"ל (וכיו"ב איתא ב'עבודת ישראל' זי"ע), והנה העבודה של מ"ט ימי הספירה האלו הוא לעלות בכל יום עוד שער משער הקדושה, ומה יעשה זה שכבר עבר כל הזמן ועדיין לא התחיל ולא זו ממקומו, אמרו ע"ז רבוה"ק זי"ע 'עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום', היינו שכבר עבר כל הזמן עד ממחרת השבת השביעית, בכל זאת בידו לתקן ולספור כל החמישים יום ולהיכנס בכל שערי קדושה. עכ"ל. ור"ל שעד היום האחרון יכול לתקן הכל, ובבת אחת 'לספור' את כל ה'חמישים יום'.

גם יתחזק בדברי ה'ערוגת הבושם' (פר' אמור) בפסוק (ויקרא כג כא) 'וקראתם בעצם היום הזה מקרא קודש יהיה לכם' - שאפילו אם יעשה האדם חשבון הנפש ויראה שעברו עליו כל ימי העומר מבלי שיכין את עצמו כראוי לקראת מתן תורה, עדיין לא אבדה תקוותו, אלא וקראתם בעצם היום הזה - ביום הזה יקרא על עצמו 'מקרא קודש' - מהיום אתקרב לקדושה, ויזכה לסוף הפסוק 'יהיה לכם', כלומר שיקבל את השפע והאור היורד מן השמים בעת רצון היום.

אומרים בשם הרה"ק רבי הערשל מליסקא זי"ע על דברי הגמרא שהקב"ה נטל התורה והלך עמה לארצות בני ישמעאל לברר אם הם רוצים לקבל את התורה ולא אבו, וכן היה עם כמה מבני הנכר, ולכאורה צ"ב שנראה כביכול כמי שמשחק בהם (שפיל), והרי בוודאי ידע קוב"ה שאינם רוצים לקבל את התורה. אלא ביאורו, כי כי בהגיע לקבלת התורה נשמע קול במחנה, יש האומרים איננו ראויים לקבל את התורה, וכי ידעת מה ה'עבר' שלי, או יאמרו לא ערכתי הכנה כראוי, לא ניקיתי את מידותי וכו', לזה בא הבורא והציע התורה לפני בני ישמעאל ושאר העמים, להראות כי גם הגוי אשר לא עבד על עצמו ולא הכין עצמו ואינו ראוי כלל, אם אך יאמר אני רוצה לקבל את התורה, הרי הקב"ה נגלה אליו ונותן לו את התורה...

באר הפרשה - פרשת במדבר שבועות

יג

עב"ל, ולכן רק אחרי שעלה משה אל האלוקים ועשה מעשה והכנה מצדו אז זכה שקרא אליו השי"ת מן ההר. והלא הדברים קל וחומר, ומה משה רבינו ע"ה שהיה 'מחציתו אלוקים' (דב"ר י"ד) הוצרך לעשות מעשה כדי שיזכה להתגלות אלוקית, אנו אזובי קיר על אחת כמה וכמה שנוכה ליהנות מאור החג כפי ההכנה הרבה לקראת היום הגדול והקדוש יי. וזה לשון הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (פרשת יתרו ד"ה ומשה עלה) 'והנה אם אדם זוכה - שומע בכל חג ומדוע, כי אין נתינת התורה במידת הדין, אלא רק חסד גמור, וממילא אם אך תאמר 'רוצה אני' מיד תקבלנה (ע"ד שביאר התוי"ט (ברכות פ"ז מ"ג), דבברכת המזון אומרים ברוך אלוקינו שאכלנו משלו, אלוקינו ל' דין, כי הקב"ה ברא אותנו ובדין עליו לזון אותנו, לאיך בברכת התורה אומרים שם הוי"ה (ברכו את ה' המבורך, וכן ברוך אתה ה') שם של חסד, כי נתינת התורה לבני ישראל היא אך ורק חסד גמור.

חיזוק נפלא מצינו להרה"ק מסאטמאר זי"ע (דברי יואל פר' יתרו עה"פ בחדש השלישי וכו') לאלו שמוצאים עצמם בחג הקדוש (בבוקר) מבלי שהכינו עצמם כראוי לקראת מעמד הגדול מתן תורתנו הק'. וז"ל, איתא במדרש (פסיקתא פי"ב הובא בילקו"ש יתרו רמז רע"א) 'אמר הקב"ה לישראל, בני היו קורין את הפרשה הזו בכל שנה, ואני מעלה עליכם כאילו אתם עומדים לפני הר סיני ומקבלין את התורה, שנאמר (שמות י"ט א) 'ביום הזה באו מדבר סיני, ע"כ המדרש. ויש בזה תנחומין והתחזקות גדול לבר ישראל שנתעורר בחג השבועות ומתבונן במצבו איך שלא הכין את עצמו כלום לקראת קבלת התורה. אל יפול רוחו ואל יתיימש לחשוב שאין לו תקנה עוד ח"ו. כי באמת הרבה מצות שבתורה אי אפשר במציאות בזמן הזה לקיימן בפועל, כ"א בלימוד וקריאה בתורה כמאז"ל כל העוסק בפר' עולה כאילו הקריב עולה, כיו"ב בשאר מצוות, ומעתה אם פעולות המצוה בעצמה נשלמה ע"י הקריאה, ומעלה עליו הקב"ה כאלו עשאה, מכ"ש הכנה למצוה, וע"י שקורין בתורה בחג השבועות 'בחדש השלישי לצאת בני' מארץ מצרים וגו' וקבלת 'נעשה ונשמע' והכנת הקדושה שעשו ישראל מר"ח עד יום מתן תורה, כמפורש בסדר הפרשה, וישתדל לכיין בקריאתה שמשותקק בכל כוונתו ורצונו להכין ולהתקדש לקבלת התורה הרי נחשב הקריאה כאילו השלימה בפועל, וכמבואר במדרש הנ"ל.

כו. ויש לרמז זאת באותם הדברים אשר אמר הקב"ה קודם מתן תורה 'ואשא אתכם על כנפי נשרים' (שמות י"ט ד), שהנה דרכו של 'נשר' לישא את גוזליו על כנפיו (וכמו שפירש רש"י שם), וכשהוא מגביה עוף למעלה למעלה אזי גוזליו המרחפים על כנפיו מביטים על העולם מלמעלה למטה, ברם, התדע כיצד מגיעים הגוזלים על גבי כנפי הנשר, בפעולה זאת אין הנשר מסייע להם, רק עליהם להתרומם ולקפוץ, לעלות על גבי כנפי אביהם. נמצא שאת 'הפסיעה הראשונה' עליהם לעשות בכוחות עצמם, ומאחר שעשו כן מגביה אותם לגבהי מרומים בלא שום פעולה או קושי מצידם... וכנגד זה אמר הקב"ה ואשא אתכם על כנפי נשרים, כשאתם תעשו את הפסיעה הראשונה להתרומם מעט, אז אגביה אתכם מעל כל 'העולם' למעלה למעלה...

משל נאה המשיל לזה הרה"ק מסאטמאר זי"ע, למדרגות הגדולות הנוסעות מאליהם בכח העלעקטריק (מדרגות נעות) ופעמים ששני אנשים יעשו כברת דרך עד המדרגות הללו זה יעלה ויבוא עד למעלה למעלה, ורעהו ישאר עמוד למטה. והנפקא מינה ביניהם, שזה הראשון פסע עוד 'פסיעה קטנה' אחת והעמיד עצמו על המדרגה הראשונה, וממילא הובילוהו המדרגות מאליו למעלה, אך זה השני החסיר פסיעה זו ונשאר למטה... אף לדין העושה פסיעה זו יעלה ויגיע לתכלית טוב, ואם לאו...

ויש בזה הן 'דרישה' להניח יד ורגל וממילא יגיע מעלה מעלה, והן 'חיזוק' - בל יבהל לחשוב, לא ידעתי מה עלי לעשות בימים קדושים הללו... אין לך אלא להניח רגל אחת - להזיז עצמך ממקומך ומיד תמצא עצמך מעלה מעלה, עם המעט של 'פתח של מחט' ממילא יגיע.

וכך כתב הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (בן איש חיל ב' כלה א) וז"ל כיון שעושה לימוד התורה בקבוע, יחשוב הקב"ה את המעט להרבה, כי הכי קיי"ל להלכה כל הקבוע כמחצה על מחצה דמי... וע"כ תקנו הקדמונים ז"ל בלימוד של ליל חג השבועות שהוא חג מתן תורה, ללמוד כל הפרשיות וספרי נביאים וכתובים, שלשה פסוקים מתחילתן ושלשה פסוקים מסופן, ונחשב בזה כאילו למדו כל התנ"ך כולו, להורות על החסד שעושה הקב"ה עם ישראל בלימוד התורה לחשוב את המעט להרבה.

וכך כתב הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (בן איש חיל ב' כלה א) וז"ל כיון שעושה לימוד התורה בקבוע, יחשוב הקב"ה את המעט להרבה, כי הכי קיי"ל להלכה כל הקבוע כמחצה על מחצה דמי... וע"כ תקנו הקדמונים ז"ל בלימוד של ליל חג השבועות שהוא חג מתן תורה, ללמוד כל הפרשיות וספרי נביאים וכתובים, שלשה פסוקים מתחילתן ושלשה פסוקים מסופן, ונחשב בזה כאילו למדו כל התנ"ך כולו, להורות על החסד שעושה הקב"ה עם ישראל בלימוד התורה לחשוב את המעט להרבה.

באר הפרשה - פרשת במדבר שבועות

וזכר כתב 'רבינו בחיי' לבאר במה שנאמר (שמות ג'
) 'ועתה לכה ואשלחך אל פרעה והוצא את
עמי בני ישראל ממצרים', שלכאורה היה צריך לומר
'לך' ולא 'לכה', ומבאר וז"ל, ועל דרך הפשט, תוספת
הה"א להורות על חמישה ימים שעתידיים שיחנו בהר
סיני, זהו מראש חודש סיון עד יום שישי שבו קבלו
התורה, ועל כן אמר (שם פסוק יב) 'וזה לך האות' -
אות ה"א הנוספת שהוא חשבון חמישה, ואמר 'בהוציאך
את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה'
חמישה ימים ובשישי תקבלו את התורה, עכ"ל. ואין
זה 'דברי אגדה' אלא כך הוא פשוטו של מקרא ללמד
על חובת 'העבודה' באותם חמישה ימים שקודם חג

השבועות את הקול שמכריזין אנכי ה' אלוקיך, נמצא
איך צריך האדם להכין את עצמו בהכנות רבות¹² שיזכה
לשמוע דיבור הקב"ה שכמה אלפים רבבות מלאכים
ושרפי קודש אוחזים חיל ורעדה ורתת וזיע מאימתו
יתברך, ומכל שכן אנחנו בני אדם, ולא סני בג' ימים
לבה, ואפילו אם יכין את עצמו כל השנה לא סני, עכ"ל¹³.

וכן אמר הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע, שאכן - וודאי
אפשר אף כהיום לשמוע את קול ה', אלא שקודם
לכן יש לרחוץ ולשטוף את האזניים מכל שמץ טינוף
(הרוחני), או אז יזכה לשמוע באזניו את קול ה' (עי'
רמתיים צופים אות פד, בתנב"א רבא פרק ב'¹⁴).

וכע"ז נתן הוא עצמו טעם למנהג אכילת מאכלי חלב בשבועות, כי אותיות חלב במילואם עולה לתיבת תמידית
- ח"ת למ"ד ב"ת (- רק מילוי האותיות), לרמז על מעלת התמידיות בעסק התורה.

ובענין חשיבות כל מעט תורה, מצינו דבר נפלא להגה"ק המהרש"ם מבערז'אן זי"ע (תכלת מרדכי פרשת בחוקתי, אות
) על דברי המדרש (ויק"ד לה א) הדא הוא דכתיב (תהלים קיט נט) 'חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך', אמר דוד,
רבש"ע, בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני אני הולך, ולבית דירה פלונית אני הולך, והיו רגלי מוליכות
אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, הדא הוא דכתיב ואשיבה רגלי אל עדותיך. והדברים תמוהים, וכי בכל יום היה
מחשב שלא ללכת לביהמ"ד, והרי אפילו באנשים פשוטים יימצא שפעמים יש להם נסיון בכגון דא, אבל וודאי לא
'בכל יום', וק"ו לדוד המלך שלא בכל יום היה קשה עליו ללכת לביהמ"ד. אלא ביאורו, כי הפרש תמצא בהשקפת
בני העולם על תורה ועבודה לבין גשמייות, כי בגשמייות גם מי שחולם על 'עשירות' לא ישב בביתו בחסרון מעט
עד שיזדמן לו 'עסק' של רווח בן רבבות אלפי אלפים, אלא גם בעד אלף אחד יטרח ויתעסק, וכן הרעב למאכלו
לא יימנע מהאכילה אם אין לו די סיפוק, אלא עכ"פ יאכל כפי מה שידו משגת, לאיך ברוחניות, במהרה נשבר
האדם בקרבו אם רואה שלא יצמח ממנו 'רשב"א' או רבי עקיבא איגר וכיו"ב, ואם לא יצליח ללמוד כעת חמש
שעות רצופות אינו מתחיל כלל ללמוד... לזה בא דוד ללמד - שלמד מעסקי העולם שכל מעט נחשב עד מאד
ועל כל מעט ירוץ האדם לקנותו ולהשיגו, והיינו שהיה מהלך למקום פלוני, ובית פלוני ללמוד משם ענין זה שכל
מעט חשוב ושווה לטרוח בעבורו להשיגו. ולזה אמר דוד בתהילותיו (קיט עב) טוב לי תורת פיך - מאלפי זהב וכסף,
למדתי מאותם אלפי זהב שהכל רצים לקראתם גם אם אינם משיגים אלפי אלפים ורבבות, כך אחשיב כל מעט
תורה לקנותה. ובוודאי שעם הזמן קובץ על יד ירבה.

כז. דורשי רשומות מצאו, שיש כ"ו פסוקים מן הפסוק 'בחודש השלישי' ועד עשרת הדיברות [כמנין שם הוי"ה],
ואילו בעשרת הדיברות עצמן יש רק י"ג פסוקים [כמנין 'אחד' - שה' הוא יחיד ומיוחד], שזה מחצית מן הסכום
שיש בהכנה לקראת קבלת התורה, ללמדנו שההכנה גדולה יותר מן המצוה עצמה.

כח. ונאים הדברים למי שאמרם, כי ידוע שכאשר הוציא הרה"ק מבארדיטשוב את הס"ת מן ארון הקודש בחג
השבועות היה מזיע בכל גופו מרוב פחד, והיו צריכים לעטוף את הספר תורה בשיראין כדי שלא ירטבו המעיל
והקלף מהזיעה דקדושה שבאצבעות ידיו. כיוצא בזה מקובל, שבטרם נכנס לבית המדרש בחג השבועות התבטא
פעם בלשונו 'איך גיי זיך זעהן מיט'ן לעבעדיגן' (- אני הולך להתראות עם חי העולמים), ובנוסף אחר מקובל שאמר לאחר
התפילה 'איך האב געזעהן דעם לעבעדיגן' (- ראיתי את חי העולמים), בין כך ובין כך היתה כוונת קדשו, שזכה להתגלות
השכינה שזכו ישראל במעמד הר סיני, ולשמוע עשרת הדברות מפי הגבורה ככתוב (דברים ה כא) 'היום הזה ראינו
כי ידבר אלוקים את האדם וחי'.

כט. בלשון חכמים אמר הרה"ק מסאטמאר זי"ע, שבני ישראל ענו ואמרו 'נעשה ונשמע' לקבל התורה, והכוונה
שאם האדם משקיע חלקו בנעשה בעמל וביגיעה להכין את עצמו כראוי - יזכה לנשמע, לשמוע את קול ה'
המכריז ואומר 'אנכי ה' אלוקיך'.

סגולה, ובוהו פירש החיד"א מה שאומרים בהגש"פ 'אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו', ולכאורה איזו תועלת היתה לנו בהר סיני מבלי לקבל את התורה"ק, אין זה אלא שבעת ההכנה השיגו דברים נשגבים, כי מעלת ההכנה לדבר מצוה רבה היא מאד, על כן יתעורר כל אדם לפני שבועות להיות נצב על הקושרים, ואין ספק כי יעמוד לו הדבר לסגולה יותר משאר ימים ל"ב.

השבועות ל'. ועל אחת כמה וכמה בהגיע 'שלושת ימי הגבלה' עליהם נאמר מפורשות (שמות יט טו) 'היו נכונים לשלושת ימים' לא.

ודע, כי שערי סיעתא דשמיא נפתחים בימים אלו לכל הרוצה להתקרב אל הקודש, כך איתא מהחיד"א (לב דוד פל"א) בשם 'בעל המכתם' שבימי הספירה כשבני ישראל הכינו עצמם במדבר לקראת מתן תורה נמסרו להם סודות התורה ועניינים נפלאים הידועים רק ליחידי

ל. וכך רמזו צדיקים במה שכתב רש"י בתחילת פר' במדבר 'מתוך חובתן לפנינו מונה אותם כל שעה', כי הנה בספירת העומר 'מצוה לממני יומי ומצוה לממני שבועי' (למנות 'ימים' ושבועות, ר"ה ה.), אמנם כל זה הוא עד ר"ח סיון, כי מאז ואילך הזמן יקר ובווער, ולגודל התשוקה לקבלת התורה הקריבה ובאה מונים כל שעה בפני עצמה, כי כל שעה עתה כימים רבים תחשב...

בהיות הרה"ק מסאטמאר זי"ע בארץ הקודש נכנס פעם לבקר בת"ת 'עץ חיים' ובחן את הילדים על לימודם, בעת הבחינה שאל את אחד התלמידים מהו פירוש המקרא האמור בפרשתן בעניין סדר מסע המחנות במדבר 'וּשְׁנַיִם יָסְעוּ' (ב טז), השיב הילד 'די יארען פארען' (- השנים נוסעות)... נענה לו הרה"ק ואמר, אכן לך מגיע 'פסק' (תוכחה) על שאינך יודע להשיב כהלכה, אך לדידי היה כדאי כל הנסיעה מארה"ב עד לכאן בשביל לשמוע 'מוסר' זה, שהשנים נוסעות והזמן חולף במהירות... (מובא באמרות טהורות). ולדידך ייאמר, בל ניתן לזמן כה גבוה ונעלה שיעבור כלעומת שבא כשאנו שקועים בתרדמת הזמן. ועל אחת כמה וכמה שלא לבזבז את הימים והשעות היקרים והקדושים הללו בדברי הבאי ו'במילי דשטותא'...

יש שפירשו במה שנאמר (איוב א ז) 'ויאמר ה' אל השטן מאין תבוא ויען השטן את ה' ויאמר משוט בארץ והתהלך בה', שהקב"ה שאל את השטן מאין תבוא - מהיכן נובע כוחך הגדול להחטיא את הבריות, השיב השטן 'משוט בארץ והתהלך בה' - ממה שהאנשים משוטטים ברחובות ומתהלכים בהם, מזה באים הם לידי עבירה ועוון. ואם בכל השנה צריך להיזהר שלא להלך ריקם ולהסתובב בטל ברחובה של עיר, על אחת כמה וכמה בימים אלו.

והנה מצינו בסדר עבודת יום הכיפורים שהיה הכהן הגדול נכנס לפני ולפנים להוצאת הכף והמחתה הריקנית (בה היה מונח הקטורת), ובטרם כניסתו לצורך כך היה טובל ומקדש ידיו ורגליו, ולכאורה צ"ב, מדוע נצרכה כלל עבודה זו עם כל ההכנה הגדולה שלפניה, והרי אפשר להניח את הכף והמחתה שם באותו מקום עד השנה הבאה (ובעת שיכניס את הקטורת יוציא את הכף ומחתה שנשארו שם מהשנה הקודמת) ומהו 'הסער הגדול הזה', אלא רמז יש כאן, כי הנחת כף ומחתה ריקם בקדש הקדשים ללא צורך הרי זה סתירה מיניה וביה... כי המקום המקודש ביותר אין מונחים בו דברים סתם ללא סיבה וצורך גבוה. ולמדנו בא, שכשם שהדברים אמורים לגבי 'מקום' קדש הקדשים, כך גם לענין קדש הקדשים שב'זמן', שביטול הזמן וההליכה ריקם באפס מעשה בימים נוראים ומקודשים כאלו אין לך סתירה גדולה מזו, אלא כל רגע ורגע צריך להיות קודש לה'.

לא. ואכן, מלפנים כזאת בישראל היה פשוט בעיני המון העם להניח כל העסקים בפרוס חג השבועות, ולשבת אז על התורה ועל העבודה. וכפי שמעידים זקני ירושלים, שלפני כשבעים שנה היו בעלי החנויות סוגרים חנותם בשלושת ימי ההגבלה, ויושבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות בהתמדה גדולה. וכן העידו גם על קהילות הקודש בפולין קודם המלחמה, שכבר משבועיים שקודם החג לא היה מקום פנוי בבתי המדרש, וכל הקהל עסקו אך ורק בתורה כהכנה לקראת היום הגדול.

מסופר שהרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע נכנס פעם בשלושת ימי הגבלה אל היכל בית מדרשו בעיה"ק ירושלים, ונענה ואמר 'היכן הם היהודים פון דער היים (מערי פולין), שהיו בווערים ככבשן בשלושת ימי הגבלה'...

לב. סיפר הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע, מעשה ביהודי שלא קרא ולא שנה - שנקלע לבית המדרש בשלושת ימי הגבלה, בראותו את כל עם הקודש עוסקים בתורה בריתחא דאורייתא, חלש לבו והחל מבכה את מצבו, על שלא זכה לישוב בבי מדרשא ולעסוק בתורה עם יתר אחיו. 'אבער ער איז נישט געבליבן מיטן וויינען' (הוא לא נשאר

באר הפרשה - פרשת במדבר שבועות

והא גופא הוא ההכנה הראשונה - להאמין בקדושת המועד ובנתינת התורה לי עם כל גודל האהבה והקירבה, וכמו שאמרו חז"ל (סוף מסכת תענית) 'ביום חתונתו זה מתן תורה'. ובוודאי ככל ש'יחיה' יותר בהרגשה שהינו מתקרב ל'מעמד הר סיני' ולקבלת התורה, כך יתעלה מכל הבלי הזמן ל', וייתייצב כחתן ל' העומד לקראת חופתו.

בכיו), אלא מיהר לגשת אל ארון ספרי הקודש, נטל גמרא לידי ו החל עוסק בה בהתמדה מופלאה, ומני אז למד ולמד... ולא עזב את לימודו עד שנעשה אחד מגדולי וגאוני אותו הדור, וכיום ספרו מונח באוצר הספרים בביתו. אמרו חסידים שלאביו מהר"י זי"ע מבעלזא היה מקום מיוחד בארון הספרים, ששם היה מניח את ספריהם של 'בעלי רוח הקודש'. וגם ספרו של אותו גאון היה מונח בין אלו הספרים. ללמדך שלכל איש יש עדיין פתח תקווה לשוב ולהתקרב אל התורה ונותן התורה, וללמדך על סגולת הימים הללו אשר נפתחים בהם שערי סייעתא דשמיא למשתוקק לזכות לכתר תורה, וכל הרוצה יבוא ויטול.

הרה"ק ה'מלאך' זי"ע (שהנהיג קבוצת עובדי ה' בארה"ב), היה יושב בכל שבוע עם חבורת אברכים עובדי ה', והיה מדריכם ומחזקם בכל עניני תורה ועבודה, והנה אף שלא החשיב אסיפה זו לביטול תורה - והרי היה יושב עמהם מדי שבוע בשבוע, מכל מקום בהגיע לשלושת ימי הגבלה וחג השבועות, הודיע לאברכים שבשבוע זה לא תתקיים חבורה, כי עבודת ימים אלו להרבות בעסק התורה, וכל הלומד תורה בהתמדה בימים אלו מובטח לו שיצליח בלימודו בכל השנה.

לג. נוראות מצינו בדברי הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא בליקוטי יהודה) בפירוש מה שאמרו חז"ל (אבות ג טו) 'המבזה את המועדות אין לו חלק לעולם הבא', שהכוונה הוא על פי מה שנאמר לגבי שאול המלך 'ובני בליעל אמרו מה יושיענו זה ויבזהו' (שמואל א' י כז), וכלומר, שהמחשבה והאמירה שאין בידי דבר פלוני להושיע היא גופא ה'בזיון', כיו"ב, יתפרש גם כאן, בהגיע ימי חג ומועד והאדם אומר לעצמו 'מה יושיעני זה' - מה יוסיף לי חג השבועות הזה, הרי כבר עברו עלי עד היום כך וכך חגי שבועות, כך וכך ימי יו"ט בימי חלדי, ונשארתי במצוקותי ובמעורומי ברו"ג ו'מה יושיעני החג הקדוש הזה', מדוע תאמר לי שדייקא בחג זה אגאל ממלחמת היצר הנלחם עמי בכל כחו, מדוע דייקא עתה אזכה להיוושע בכל מיני ישועות גדולות בכל מיני דמיטב מברכות התורה, באורך ימים ובעושר וכבוד. ודע שאדרבה, 'והיה אמונת עתך' - כפי האמונה שיאמין שהמועד הוא זמן גרמא להיוושע בכל מיני ישועות, והוא עת רצון שהקב"ה משפיע עלינו בטובו הגדול 'ברכת מועדך לחיים ולשלום לשמחה ולששון', כך יהיה בפועל ממש 'חוסן ישועות חכמה ודעת' ורוב שפע וברכה עד בלי די.

יש שהביאו סמך לדבר, שהביזוי הגדול ביותר הוא 'מה יושיענו זה' - עפ"י הנוסח שתקן יהושע בן נון ב'עלינו לשבח', שהעכו"ם 'מתפללים אל אל לא יושיע'. הרי לך, שאין לך בזיון גדול מזה, ובזאת הננו מבזים את מהות העבודה זרה בב' תיבות - 'אל לא יושיע', זוהי אפסיותה של ע"ז...

לד. סיפר הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע על אבי זקנו הרה"ק רבי אלעזר מענדל מלעלוב זי"ע שאירס את בנו עם אחד מחסידיו שהתגורר בצפת, והיות ולא היה בביתו אפילו פרוטה אחת לא קבלה הכלה שום מתנות ותכשיטים הניתנות בדרך כלל כמנהג גוברין יהודאין [באמת ממון רב היה מגיע אליו מאנשי שלומו בפולין, ובפרט שאביו הרה"ק רבי משה זי"ע היה חתנו של היהודי הק', וכן חותנו היה בנו של החוזה הק' מלובלין, אך כידוע, היה אותו צדיק מחלק את הכל לעניי ירושלים, להחיות נפשם העטופות ברעב, ונשאר ביתו ריקם מכל]. הדבר היצר מאד לאם הכלה, שהייתה מרבה להפציר בבעלה כל אימת ששם פעמיו להסתופף בצל רבו - מחותנו, שיבקש מעמו שישלח איזה מתנה כלשהי לשמח לב הכלה. אך אותו חסיד היה שוכח מכל הבלי עולם בכל עת בואו להסתופף בצל הרבי. משיצא החסיד מביתו, לעלות אל הרבי ולשהות בצילו בשלושת ימי הגבלה, שבה האם ואמרה לו שיזכור לבקש מאת הרבי שישלח מתנה טובה מבית גנזיו, והוסיפה באזהרה שאם לא יביא עמו איזה מתנה מהרבי תנעל הדלת בפניו...

והנה דרכו של הרה"ק היה להתפלל מעריב ולספור ספירת העומר האחרונה אצל ציונו הקדוש של שמעון הצדיק, לאחר מכן היה הולך אל הכותל המערבי ולקבר דוד המלך. לאחר שסיים הרבי את ספירת העומר נכנס לחדר מיוחד סמוך לציון הקדוש, או אז נכנס המחותר - החסיד בלב רועד לעשות את דבר בני ביתו, בידעו ומכירו שהם בבחינת 'אומר ועושה', התקרב אל דלת החדר ודפק עליה, בעודו מהרהר, אכן, הרבי מחלק את כל מעותיו לצורכי צדקה וחסד, מכל מקום מדוע אינו שולח לכה"פ תכשיט כלשהו, ואפילו סיכה קטנה. בעודו מהרהר כך פתח הרבי

ואת הלפידים - קבלת התורה באש קודש

הבורא לו, ועל דרך זה פירש את הכתוב כאן, כי היה ירידת והתגלות השי"ת על ידי אש שלמטה וכו', כי כל שלימות האדם הוא האש והחימום שיש לו לתורה או לתפילה.

בימים הללו ימי מתן תורה, שומה עלינו להזכיר כי תחילה וראש לכל, על כל אחד להבעיר בקרבו אש קודש, לעבוד את הבורא ית"ש בלבב שלם מתוך התלהבות גדולה. וכך אמר הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (קיא: ד"ה מפני) לפרש במה שנאמר (שמות יט יח) 'מפני אשר ירד עליו ה' באש', שהוא על דרך מה שפירש אביו הרה"ק רבי אשר מסמאלין זי"ע בהא דכתיב (דברים ד כד) 'כי ה' אלוךך אש אוכלה הוא' שהכוונה לאש ההתלהבות שבני ישראל מרתיחין עצמן בעבודת

ואבן רבות מצינו את ענין ה'אש' בלשונות המקרא במתן תורה, כתיב (שמות יט יח) 'והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש', עוד נאמר (דברים ד יא) 'וההר בוער באש עד לב השמים', וב'מוסף' של ראש השנה (בברכת שופרות) 'דברות קדשך מלהבות

את הדלת, נענה ואמר אָה, לא האמנתי עליכם מחותן שליט"א, ימים כאלה גבוהים - שלושת ימי הגבלה, וסיכה קטנה בראש...

מיד בחזור המחותן לביתו אמר לבני הבית, יש לנו מחותן המשוטט בשמי השמים - אם תוסיפו לבקש מעמי שאדרוש מהרבי היודע מחשבות תכשיטים לכלה, או אז אני מצידו לא אחזור יותר הביתה. ואף אנן נעני אבתריה, ימים כאלו גבוהים וסיכות קטנות בראשינו, כמה סיכות קטנות עם גדולות יש לנו להוציא מראשנו באלו הימים הקדושים.

לה. מעשה בגביר אחד מבני היהודים שכגודל עשירותו כן גדול טפשותו, הלה נתדפק על דלתות 'ראש הישיבה' ובקשה מפיו, אבתה נפשי לקחת אחד מבחורי הישיבה כ'חתן', ודעו נא שכסף וזהב לא נחשב בעיני כמאומה ומקבל אנכי על עצמי לפרנס את ה'חתן' בכבוד ויקר כל ימיו, על כן יציג נא בפני את הבחור ה'אתרוג' של הישיבה, ראש הישיבה הסכים לו והפקיד בידו בחור גבוה משכמו ומעלה, מושלם ומוכתר בכל מדה נכונה... ויקחהו הגביר לביתו. בהגיעם העירה הלבישו ה'חותן' במלבושים נאים 'כמנהג בעלי בתים חשובים' הושיבו בדירה נאה כדי שיוכל לשבת על התורה ועל העבודה כהרגלו מכבר הימים, בכל שבת ומועד היה מהלך הגביר לביהכ"ס כש'חתנו' מתלווה אליו בהליכתו ובחזרתו, וכבוד גדול היו עושים בני העיר לאותו הגביר כשהיה מהלך עם 'חתנו' הנכבד... משעברו כמה חדשים אזר ה'חתן' עוז ושאל את הגביר, 'ימחל נא מר, שמא יש בידכם לומר לי היכן היא בתכם ה'כלה' המהוללה אשר עמה אני עתיד להקים את בתי... ויען העשיר הטפש ויאמר... לא ולא... שמונה בנים נתן לי ה' אבל בת מעולם לא נולדה לי, תמה ה'חתן' בעיניו, א"כ לשם מה הבאתני עד הלום להיות לך ל'חתן'... וכי ל'שחוק' אני מיועד לך. אמר לו העשיר, מעודי ראיתי את הנגידיים בעם מהלכים ברחובה של עיר עם 'חתניהם' וכבוד ויקר מנת חלקם בזכות חתניהם, ואמרתי לעצמי מיד כשיתן לי הקב"ה מעות לרוב 'אקנה' אף אני לעצמי 'חתן' כזה, וב"ה שזכיתי לכך... וכי יש עט סופר שיכול להביע מעט דמעט מגודל טיפשותו ואיוולתו של אותו 'חותן' ל"ע.

אף אנו נאמר, בא לו 'חתן דנן' וערך ברוב פאר והדר את 'יום חתונתו זה מתן תורה' - לבש בגדי שבת ויו"ט הנאים, בליל שבועות לא נתן שינה לעיניו ותנומה לעפעפיו, אכל מאכלי חלב למיניהם כדת וכדין, וכל זה מבלי להבין כי 'חתונה' נערכת בין שני צדדים - וצד השני (הכלה) היא התורה הקדושה, לקבל על עצמו מעתה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים... ובלא זה איזה פנים יש ל'חתונה' כזאת.

כתיב (תהילים מט כא) 'אדם ביקר ולא יבין נמשל כבהמות נדמו', ביאר בה הגה"ח רבי גד'ל אייזנער זצ"ל (מורשת גד חג הפסח), כי בכל יו"ט יש 'משל ונמשל', וכגון בחג השבועות המשל הוא מאכלי חלב, עשבים ופרחים המקשטים את הבית, גילוח השערות בעיו"ט וכו', שאף שמנהג ישראל קודש הוא אך אינו אלא כמשל בעלמא, ואותו אדם שבל יבין נשאר שקוע ב'משל' ולא ב'נמשל'... וזה האיש אינו אלא נמשל לבהמה, כי 'אדם' מתבונן בנמשל - בעצם קבלת התורה ובתואר כלה מאוד נתעלה.

במתק לשונו אמר הגה"צ רבי גדליה אייזמן זצ"ל, משגיח דישיבת 'קול תורה', כי אכן מותר לשבת ליד השולחן בשבועות ולאכול עוגת גבינה, אבל אסור 'לשבת' בעוגת הגבינה ו'לאכול' את חג השבועות...

לו. כיוצא בדבר אומרים בשם הרה"ק המגיד מזלאטשוב זי"ע לבאר במה שאמור ב'מעשה מרכבה' בנבואתו של יחזקאל (א כו) 'ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה', שכביכול למעלה על דמות הכסא נראה

באר הפרשה - פרשת במדבר שבועות

גם להלכה פסקו כן בטור (או"ח מזו ו) וז"ל. 'ועוד יש ברכה אחרת על התורה - ברוך אתה ה'... אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו, ברוך אתה ה' נותן התורה. ויכוין בברכתו על מעמד הר סיני, איך בחר בנו מכל האומות העולם וקרבנו לפני הר סיני, והשמיענו דבריו מתוך האש, ונתן לנו את תורתו הקדושה שהיא בית חיינו כלי חמדתו, שהיה משתעשע בה בכל יום, עכ"ל. ומשמע שמעיקרי זכירת מעמד הר סיני הוא לזכור את האש הגדולה שהייתה שם, עד שבכל יום ויום עלינו לכונן ולהרהר בדבר. וביאור הדברים, כי ראשונה לכל על האדם לעקור את ההתיישנות שבלבו, ולהלהיב עצמו בגשתו לעסק התורה והמצוות, לקיים כל דברי התורה באהבה ובשמחה, וכשכולו בוער כלפידים יגש לעבודת הבורא לט.

ומכאן נלמד עד כמה צריך להתעורר בימים אלו בהתלהבות מרובה, להתקרב באש בוערת אל

אש, בקולות וברקים עליהם נגלית'. ללמדנו כי זוהי הדרך הישרה לגשת אל ענין ההכנה לקבלת התורה, וכ"ש לקבלת התורה גופה - באש, בהתלהבות ובחיות מתוך קולות וברקים.

וכך נצטוינו במצוות עשה ולא תעשה - לזכור בכל יום ובכל עת 'מעמד הר סיני' מתוך האש, כמו שאמרה תורה (דברים ד ט) 'רק השמר לך ושמור נפשך מאד, פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך... והודעתם לבניך ולבני בניך, יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב... וההר בוער באש עד לב השמים'. וכתב הרמב"ן (שם), וז"ל. 'שלא תשכח מעמד הר סיני מכל הדברים אשר ראו שם עיניך - הקולות והלפידים את כבודו ואת גדלו, ודבריו אשר שמעת שם מתוך האש, עכ"ל. משמע מדבריו, שיש לזכור את עצם הדבר שנתן הקב"ה את התורה בקולות^ל וברקים ובלפידים אש.

כפי 'מראה האדם' - כהנהגת האדם...

לז. וכן כתב הרמב"ם באגרת תימן וז"ל. 'וכמו כן זכרו מעמד הר סיני שציוונו הקב"ה לזכרו תמיד, וגם הזהירונו מלשכחו. וציוונו ללמדו לבנינו וכו', וראוי לכם, אחינו, שתגדלו [את] בניכם על המעמד ההוא הגדול, ותספרו בתוך קהל ועדה גדולתו והדרו, שהוא עמוד שהאמונה סובבת עליו.

לח. וכך איתא בחז"ל (שמות רבה כט ט) 'אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן, כשנתן הקב"ה את התורה, ציפור לא צייץ עוף לא פרח שור לא געה, הים לא הזדעזע, הבריות לא דיברו, אלא העולם שותק ומחריש, ויצא הקול - אנכי ה' אלוקיך'.

עוד אמרו (זבחים קטז). כשנתן הקב"ה תורה לישראל, היה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו, וכל מלכי הגויים אחזתו רעדה בהיכליהן. נתקבצו כולם אצל בלעם הרשע ואמרו לו, מה קול ההמון אשר שמענו, מבול בא לעולם, אמר להם - חמדה טובה יש לו להקב"ה בבית גנזיו, שהיתה גנוזה אצלו תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם, והוא מבקש ליתנה לבניו, שנאמר (תהלים כט יא) ה' עוז לעמו יתן. מיד פתחו ואמרו - ה' יברך את עמו בשלום.

לט. והנה אמרו חז"ל (תנחומא תשא לא) 'הלוחות הראשונות על שנתנו בפומבי, לפיכך שלטה בהם עין הרע ונשתברו', וכאן (בלוחות שניות) אמר הקב"ה אין לך יפה מן הצניעות שנאמר (מיכה ו ח) 'זמה ה' דורש ממך, כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלוקיך'. ומקשה הרה"ק 'השפת אמת' זי"ע (תשא תרל"ט), אם כן ש'אין לך יפה מן הצניעות, מדוע לא נתן הבורא מיד את הלוחות הראשונות בצנעה. וביותר קשה, הרי הקב"ה שהוא צופה ומביט עד סוף כל הדורות בוודאי ידע אל נכון שלוחות אלו ישתברו, מדוע לא הקדים מעיקרא לתת אותם בהיחבא. אלא מתרץ השפ"א, וז"ל. כי לולי ההתלהבות הקודם בפרסום לא היה אחר כך יכולת לילך בדרך צניעות. רק על ידי שכבר הקדימו בקולות נתקיים אח"כ הצניעות. וזה לימוד לדורות - כי בתחילה צריך להיות בהתלהבות עצום. ואם כי לא יהי נשאר זאת ההתלהבות כדבר של קיימא. עכ"ז הוא העצה גם לימי הירידה אח"כ.

וכבר המשילו את הדבר למשקה הקאווע, שמתחילה מרתיחין את המים עד כדי רתיחה גמורה, ולאחר מכן מכינים המשקה, וממתינים קמעא עד שיפוג חומו במקצת ויהא ראוי לשתיית אדם, ולכאורה ייפלא, מדוע אינו מרתיחין מעיקרא רק עד כדי שיהא ראוי לשתות, אלא, שבאם יעשו כן לא יהא טעם ה'קאווע' ערב לחיך כלל, כי האף אמנם שאין ביד אדם לשתות מים רותחים, מכל מקום צריכים המים מעיקרא לרתוח עד תום לבשל היטב את ה'קאווע' והסוכר, ואז כשתפוג חומם מעט יהא המשקה ערב לחיכו של אדם, והיינו שרק מים פושרים הבאים 'מכח' הרתיחה הם ערבים - ולא מים שמתחילה היו פושרים. כמו כן מוטל עלינו בקבלת התורה להתחיל עם 'ברען'

הבורא ותורתו, להיות כאבותינו שזעקו 'כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע'², רצוננו לראות מלכנו' (ילקו"ש יתרו רעו, ד"ה ואתם תהיו לי), שמרוב האש והתלהבות דקדושה לא חששו מלהכריז 'נשמע' - רק לאחר שנבדוק את הענין נחליט... אלא 'קפצו' וקבלו על עצמם 'נעשה' קודם 'נשמע'³. וכבר מצינו שנשתבחו בני ישראל על שהקדימו לומר 'נעשה', וכדאיתא בגמ' (שבת פח.) 'אמר רבי אלעזר, בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להן, מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו, דכתיב (תהלים קג ב) ברכו ה' מלאכיו גיבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו, ברישא - עושי, והדר - לשמוע'⁴.

התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם'. והקשו בתוס' (ד"ה כפה) מדוע הוצרכו לכופ עליהם לקבל את התורה, והרי כבר הקדימו ואמרו כאחד 'נעשה ונשמע' מרצון. ותרצו בתוס' שמא יהיו חוזרים כשיראו האש הגדולה שיצאתה נשמתן. ולכאורה צריך ביאור, א"כ לא יעשו לא אש ולא יצטרכו לבוא לידי כפיית הר. אלא, כי אי אפשר לתת תורה לישראל אם לא יבעירו קודם לכן את רתיחת הדם וה'ברען', וממילא הוכרחו להבעיר אש גדולה בפני עם ישראל (ואם יבאלו יכפו עליהם את ההר).

רצוננו לראות את מלכנו - חשיבות ההשתוקקות והרצון ובעירת בלב באש קודש

איתא ברש"י (שמות יט י) שמתחילה היה בדעתו של הקב"ה לתת את התורה על ידי משה, אלא ש'וישב משה את דברי העם - שמעתי מהם שרצונם לשמוע ממך, אינו דומה השומע מפי שליח לשומע מפי

ביסוד זה מתרצים גם את קושיית התוס' על דברי חז"ל (שבת פח.) 'ויתייצבו בתחתית ההר - אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא, מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כניגית, ואמר להם, אם אתם מקבלים

ורתיחה בהתחדשות גדולה, ואז ממילא ימשיך את כל השנה הבעל"ט על מי מנוחות אף כאשר יחלפו ימי ההתחלה והברען. לעומת זאת אם יהיה עכשיו 'צדיק נסתר' סופו להיות 'שוסטער' (סנדלר)... וכלומר, שאם שלא יתלהב עתה וירתח באש קודש אלא יהא כצדיק נסתר שאין רואים עליו כלום כלפי חוץ אזי סופו שלא יצא ממנו ולא כלום. מ. בדרך צחות אומרים שלכן שגור בפי הבריות כשהם פוגשים זה את זה לשאול איש את רעהו 'וואס טוהט'זיך, וואס הערט'זיך' (מה 'נעשה', ומה 'נשמע'), להזכיר את בני ישראל את קבלתם את התורה ב'נעשה ונשמע'...

מא. ואכן כל ישראל ענו פה אחד נעשה ונשמע מתוך האש שיקדה בקרבם, הא למה הדבר דומה, לשכנים הרוצים לעשות איזה שינוי בבניית חדר המדרגות שבבנין מגוריהם (המשותף), הם קוראים את כל השכנים ל'אסיפה', וידונו במתינות בכל פרטי העניין. לעומתם, בעת שלשונות אש שולטות בחדר המדרגות אין הזמן גרמא ל'אסיפות', ולא יכנסו בדין ודברים כיצד פרצה השריפה וכיצד לכבותה, אלא כל עוד נפשם באפם יחישו להציל מלהבה עד כמה שעדיין אפשר להציל. ועל דרך זה היו בני ישראל באותו זמן, שכאשר אמר להם משה דברי הקב"ה תיכף ומיד אמרו נעשה ונשמע, ולא שאלו ככל גויי הארצות - מה כתוב בה, כי לגודל התבערה שבערה בקרבם קפצו מיד והשיבו,

וכן ממש יש לנו לנהוג בהגיע הימים הללו, עלינו לקפוץ אל תוך אש התורה, ללא כל שהיות, כי בטרם כל דבר נזעק 'נעשה' לשמוע ללמוד וללמד.

מב. הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע הקשה על הא דאיתא בגמ' (שבת פט.) בשעה שירד משה מלפני הקב"ה בא שטן ואמר לפניו רבונו של עולם תורה היכן היא וכו', ולכאורה צריך ביאור, מה הייתה שאלת השטן, וכי לא ידע שניתנה התורה לישראל, הרי הקב"ה הרכינ שכינתו על ההר ובקע כל ז' הרקיעים, וכל העולם ידעו מכך, ואף המלאכים עצמם (וגם השטן בכללם) נתנו מתנות למשה, ומהי השאלה תורה היכן היא, (וכן הקשו התוס' (ד"ה תורה) ותיצו 'שטרדו הקב"ה למלאך המות בשעת מתן תורה') אלא, כך דרכו של השטן הוא היצר - לקרר את האדם, לשאלו 'תורה היכן היא', איה התורה שקבלת בשנה שעברה, ולאידך, יאמר לו אינך צריך להתעורר כל כך, שהרי בשנה הבאה יבוא עליך עוד שבועות, כי בכל שנה ושנה מתחדש חג השבועות, וממנו ניקח לעבוד את ה' מתוך חמימות יתירה בשלהבת אש קודש.

והיינו דאמרו חז"ל (בר"ר יז ה) על הפסוק (בראשית ב כא) 'ויפל ה' אלוקים תרדמה על האדם - תחילת מפלה שינה', והיינו שהקרירות (המרומוז בשינה) היא תחילת מפלתו של אדם ברוחניות.

באר הפרשה - פרשת במדבר שבועות

את בית המקדש. ויזכו לכל זה בשכר 'ההשתוקקות והרצון' שהיה להם בעת נתינת התורה^מ.

הנה, לכאורה נדמה שאותה השתוקקות העצומה שהיתה להרים לא הועילה כלום... וכיו"ב נדמה לפעמים ל'בני האדם' שרוצים ומשתוקקים לקבל את התורה, מתאווים להיטיב דרכיהם, ונראה להם שאינם זזים במאומה - ופעמים שהם גם נכשלים ונופלים ל"ע (דוגמת ההרים שהקב"ה דחה אותם מאחר שנכשלו ועברו עליהם ע"ז) אמנם, ידע שכל אלו הרצונות הביאו לבנות על אותם ההרים 'בית עולמים', והיינו שהרצונות יצאו לפועל לקנין עולם ועולמי עולמים. כך, אתה בן אדם, אל תמתין לראות מיד 'תוצאות' ליגיעותיך, לרצונותיך הטובים, אלא לעולם אל תתייאש, רק תנסה שוב ושוב בתשוקת קודש, ותזכה שהקב"ה ישרה שכינתו עליך, ולקבלת התורה^מ.

המלך, רצוננו לראות את מלכנו, ועל כך נאמר (פסוק י) 'ויאמר ה' אל משה' - א"כ שמזיקין לדבר עמם לך אל העם וקדשתם. מכאן למדנו כוחו של רצון עד שאמר הבורא שכביכול ב'שאגתם' רצוננו לראות את מלכנו הזקיקן והכריחו אותו להתגלות ולתת להם את התורה בעצמו (אלא שהם לא עצרו כוח לשמוע מפי ה' רק ב' דיברות הראשונות).

היה אומר הרה"ק מסאטמאר זי"ע (שבועות עמו' קבו) שאיתא במדרש (ב"ר צט א) ^מג' שהר תבור וקרמל רצו שהתורה תינתן עליהם, ובאו וביקשו על כך, אמנם, הקב"ה דחה אותם מאחר שעברו עליהם 'עבודה זרה', ומכל מקום השתוקקותם לא הלכה לאבדון, אלא זכו לעתיד לבוא, כראיתא במדרש (ילקוט ישעי' שצא) 'לעתיד לבוא יביא הקב"ה את הר תבור וקרמל לבנות עליהם

מג. גם מצינו ב'שירת דבורה' שהיתה בהר תבור שנאמר בה (שופטים ה ג) 'אנכי לה' אנכי אשירה, וכתב רש"י וז"ל, אנכי אנכי כפול, שמעתי מדרש אגדה (ילקוט שמעוני ב מז) לא קפח הקב"ה שכר תבור וקרמל, שבאו למתן תורה לתת עליהם את התורה וחזרו בבושת הפנים, אמר להם הקב"ה סוף שאני פורע לכם כפלים, נאמר בסיני (שמות כ ב) 'אנכי ה' אלוקיך, ובתבור יאמר אנכי אנכי, נאמר בסיני 'אנכי ה' אלוקיך', ובקרמל יאמר (כפל לאמר) ה' הוא האלוקים, ה' הוא האלוקים (מלכים א' יח לט), בימי אליהו.

על פי זה פירשו בלשון הכתוב (ישעיה נא יב) 'אנכי אנכי הוא מנחמכם', שכפל הלשון 'אנכי אנכי' הנאמר ב'תבור' הוא נחמתנו, שכשם ששילם הקב"ה שכר להר תבור על רצונו שיתנו עליו את התורה, כן עתיד הקב"ה לשלם שכר טוב לכל איש ואיש אשר נשאו לבו לעבודתו ית', ואין לך שום 'רצון' ההולך לריק כי אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה.

מד. וכך פירש הרה"ק מטריסק זי"ע (מגן אברהם ד"ה וידבר) בלשון רש"י בריש פרשתן 'מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה', כי 'שעה' הוא מלשון פניה [וכמו שנאמר (בראשית ד ה) 'ואל קין ואל מנחתו לא שעה', ופירש רש"י - לא פנה], והכוונה שחביב אצל הקב"ה כל פניה שהאדם פונה את עצמו להשי"ת, כלומר, כל מעשה שעושה וכל פעולה ואפילו במשהו, וכלשונו 'הוא מונה כל שעה ופניה שהאדם פונה לשמו יתברך בלב שלם להשפיע ממזלא עילאה כל השפעות טובות והברכות על כל ישראל בכלל ופרט ברוחניות וגשמיות בני חיי ומזוני רויחי במהרה בימינו אמן'.

ומוסיף עוד, שנרמז זאת בר"ת של 'מתוך חיבתן לפניו' עולה כמניין 'מזלא', הוא המזל העליון ממנו נשפע כל הברכות, לרמז על כל ההשפעות הטובות בעת שאדם 'פונה' מעצמו לעשות נחת רוח לבורא ית"ש. מה. אל הרה"ק מהוסיאטין זי"ע נכנסו שני ידידים, 'ראובן' ביקש ברכה שיזכה לעשירות ואילו 'שמעון' ביקש ברכה לזכות ליראת שמים, ונתן להם איש איש כברכתו. לאחר שיצא 'ראובן' מן הקודש עלה ל'טעקסי' (מוניית) שתוביל אותו למחוז חפצו, וכשהגיע זמן התשלום נתן לדרייווער (נהג) שטר כסף וביקש עודף, השיב לו הנהג אין ברשותי את הסכום המגיע לך כעודף, על כן הבה לי שכרי בכסף 'קטן', ומאחר שלא היה לו לראובן מעות על כן ירד מהטעקסי לנסות לפרוט את הכסף, וניגש לדוכן שעמד בסמוך שם מכרו כרטיסי לאטערי (לוטו) וביקש לפרוט, אמר לו המוכר אינני חלפן כספים... אם ברצונך במטבעות כסף עליך לקנות כאן כרטיס לוטו ואחזיר לך עודף... בלית ברירה קנה כרטיס לוטו, ואכן, אחר כמה ימים נתבשר שכרטיס זה עלה בגורל על סכום עצום, ונעשה גביר מופלג, ונמצא שנתקיימה ברכת הרה"ק על אתר, ממש 'תוך כדי דיבור'... חזר 'שמעון' אל הרה"ק מהוסיאטין ושאלו מדוע הברכה לראובן בעשירות עשתה פרי מיד ואילו הברכה ליראת שמים עדיין מתמהמהת, החזיר לו הרה"ק, אם 'רצונך' להיות ירא שמים יהיה בתוקף הרצון כהרצון שהיה ל'ראובן' להתעשר גם ברכתך תתקיים במהרה...

הן - והיו לי הלויים (ג יב), שכל מי שהוא מקרב אותי אני מקרבו, הם קרבו עצמן לי שנאמר (שמות לב כו) 'ויאמר משה מי לה' אלי ויאספו אליו כל בני לוי, הן קרבו אותי ואני מקרבן, והיו לי הלויים. וכתב ע"ז הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ליקוטי הרי"ם בפרשתן, ד"ה אך) יש אדם אשר שואף לעבוד את בוראו, אולם הוא נעלם ממנו, אך כאשר רוצה לעבוד את ה' בכל כוחו אזי נופלת מחיצת קיר הברזל המפסקת והוא כולו לה', עב"ל. ומכאן למדנו על מעלת הרצון, שכאשר האדם 'מקרב' עצמו אל הקב"ה ע"י שמשותק בכל לב ונפש לעבדו הרי גורם בזה שהקב"ה יסייע בעדו 'ויקרב' אותו אליו ויפלו כל המחיצות, ואפילו מחיצה של ברזל¹¹...

לעיני כל העם - נתנית התורה לכל, אפילו לפחותים

מנהג ישראל קדושים להניח עצי סרק בבתי כנסיות ביו"ט של שבועות, טעם לשבח נתן הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות מגילת רות ד"ה ויהי) שבא לומר שאף הנדמים בעיניהם ל'עצי סרק' - שאין בהם לא

אמרו חז"ל (שבת פו:) 'בחד בשבא לא אמר להו ולא מידי, משום חולשא דאורחא', פירוש שביום הראשון שהגיעו בני ישראל למדבר סיני לא אמר להם הקב"ה ולא מידי מפני שהיו טרודים מטורח הדרך. ומקשים העולם, איזו חולשא דאורחא היתה להם, והרי נשאו אותם העננים ונעליהם לא בלו מעל רגליהם, ומדוע אם כן היו צריכים להמתין עד יום השני לבואם למדבר סיני, ובדרך דרוש אמר הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע (שפתי צדיק לשבועות אות נט), ד'חולשא דאורחא' היא מלשון 'חולת אהבה', דכיון שראה הקב"ה שיש להם צמאון לקבלת התורה על כן העדיף שלא להתחיל עמהם סדר קבלת התורה כדי שלא לגרום להפסיק השתוקקותם, כי דבר זה חביב עד מאד לפניו יתברך, ומזה עולה נחת רוח יותר מן הכל, ולא רצה לבטלם ממדרגה נשגבה זו¹².

ובך איתא ב'מדרש' (במד"ר א יב) על הפסוק בפרשת במדבר (א ט), 'אך את מטה לוי לא תפקוד ואת ראשם לא תשא בתוך בני ישראל', ובמדרש, ואת ראשם לא תשא בתוך בני ישראל, למה שהלויים שלי

מו. והכי שנינו באבות (ג יד) 'חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה', והסבירו צדיקים, שמחמת חביבותם של ישראל לא נתן להם את התורה תיכף ומיד בצאתם ממצרים אלא לסוף חמישים יום, וכל זאת כדי שיהיו ממתנינים ומצפין לה, ובכך עושין אותה 'כלי חמדה' מלשון חמדת הלב בהשתוקקות וגעגועים, שמשותקים בחשקם וברצונם לזכות לתורה הקדושה.

בנועם אמריו אמר כן הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, ש'יום חתונתו זו מתן תורה', והלא נוהגים לשלוח סבלונות ומתנות לחתן ולכלה, וה'דרשה געשאנק' (- הדורון דרשה) שבני ישראל נותנים להקב"ה כביכול הוא הרצון והחשק לעשות רצונו יתב"ש בלבב שלם, וכולם חייבים לתת מתנה זו, ואין אדם נפטר ממנה, שהרי גם עני ואביון מביא קרבן דלי דלות, כלומר שמנחתו חשובה לפני הקב"ה אף אם קרבנו אינו עולה סכום רב, כי לפניו יתב"ש עולה הרצון והצמאון שיהודי משתוקק לקדושה, ואין שום דבר בעולם שיוכל לעכב מן האדם מלרצות להתקרב אל להשי"ת.

מו. והנה איתא בגמ' (כתובות סג) שכלבא שבוע הדיר את בתו מהנאה מנכסיו מפני שנישאה לרבי עקיבא כשהיה 'עם הארץ', וכאשר שב רבי עקיבא עם כ"ד אלף תלמידיו הלך אליו כלבא שבוע בבקשה שיתיר לו נדרו, שאלו רבי עקיבא 'אדעתא דגברא רבה מי נדרת' - אילו היית יודע שאהיה אדם גדול היית נודר, ומאחר שהשיב בלאו התיר לו את הנדר. והקשו התוס' (ד"ה אדעתא) 'והלא אסור לפתוח בנולד' (נולד הוא חרטה מחמת דבר שנולד לאחר שנדר האדם, ובעת נדרו עדיין לא הייתה סיבה זו קיימת בעולם), ומתרצים בתוס', 'י"ל, דהכא לא חשיב נולד כיון שהלך לבי רב, דדרך הוא בהולך ללמוד שנעשה אדם גדול'.

עלינו להתבונן בדבר, וכי לא מצינו בדורנו מי שהלך ללמוד ולא נעשה אדם גדול... אלא, שהכל תלוי ברצונו של אדם, ההולך ללמוד מתוך רצון עז ותבערת קודש לעשות ככל אשר ביכולתו להתעלות ולעלות בתורה, אפילו אם הוא 'עם הארץ' בן ארבעים שנה שעדיין אינו מכיר בצורת אמת, ברור ופשוט שיצמח לגברא רבה - שהרי הוא הלך ללמוד... ומה שישנם ההולכים לשיבה ואינם נעשים 'גברא רבה' אין זה אלא מפני שלא השקיעו את כל כח הרצון במטרה להיות אדם גדול, אלא רצונם בעוד כמה דברים...

הנה מזלו של חודש סיון הוא 'תאומים', ורמזו יש בדבר, כי הנה הריטב"א כתב (סוף פסחים, בפירושו על הגש"פ ד"ה ואתן לי צחק) לבאר מדוע נולדו יעקב ועשו כתאומים. כי כידוע, רבים יתרצו עצמם, יענו ויאמרו - אין ביכולתי לעסוק

באר הפרשה - פרשת במדבר שבועות

טעם ולא ריח, לא תורה ולא מצוות, גם להם^{מ"ח} יש לנצל ככל יכולתם את הזמן הקדוש ולקבל את התורה חלק ביום זה בקבלת התורה^{מ"ט}, אבל מוטל עליהם - כי זה תכלית יום זה.

בתורה ועבודה, מה אעשה שלא נולדתי לאב ואם צדיקים כפלוגי הצדיק, או יאמרו מה אעשה ולא נולדתי בעת ששלט מזל טוב כזמן לידתו של פלוני, או במקום שנולד צדיק פלוני. לזה עשה הקב"ה שיהיו יעקב ועשו תאומים שנולדו לאותם אב ואם באותו המזל ובאותו המקום, ואעפ"כ זה פירש לרשעו וזה פירש לתומו וצדקותו. ללמדך, שלא הטבע גורם ולא המקום גורם כי אם רצונו ועבודתו של אדם הוא הקובע האם יהא כ"עקב אבינו או כעשו אחיו... אם 'יעבוד' ישיג ויתעלה, ואם לא ישאר ויהפך להיות עשו.

מעתה יש לומר, כי בהגיע ימי קבלת התורה פעמים שהאדם מתרץ עצמו, אילו היה לי כשרונות כפלוגי, אילו היה לי זקן או זקינה שבכו על צאצאיהם כמו שיש לאלמוני, אז הייתי יכול לקבל התורה, לזה מזכירים לו - הזכר נא באותם תאומים ולמד מהם שהכל תלוי אם תעבוד ותתייגע תגיע למקומך הראוי.

מח. טעם מתוק ונפלא לאכילת מאכלי חלב כתב בספר שלמי קרבן תודה (להגה"ח רבי דוד משה לוי זצ"ל), וז"ל, החלב שונה משאר משקין כיון ושמן שנעשים רק ע"י סחיטת הענבים והזיתים, וצריך לזה מקום מוכן - בית הבד והגת, ושאר טרחות, אך החלב בא יותר בניקל, ותיכף כשמוציא מהבהמה ראוי לשתייה, להורות רמז לתורה המונחת בקרן זוית וכל הרוצה ליטול יבוא ויטול, ולא צריך מקום מיוחד אלא ניגש לקחתה וכבר היא בידו.

מט. כתב המג"א (תצד בתחילת הסימן) שנהגו להיות ניעורים בליל שבועות ועוסקים בתורה, דאיתא במדרש (שהש"ר א נו) שהיו ישראל ישנים קודם מתן תורה והוצרך הקב"ה להעירם, ולתיקון פגם זה אנו ניעורים בכל שנה בליל זה. ולכאורה תמוה, היתכן כדבר הזה ששישים ריבוא בני ישראל היו ישנים באותו הלילה, הלא מהם היו כמה נביאים וזקנים וכו', והיאך אפשר שלא בערה נפשם בקרבם לקראת המעמד הגדול שיהא ה' נראה אליהם למחרת, הגע עצמך, אם יבוא הבורא ויאמר לנו 'למחר הנני מתגלה אליכם', וכי לא היינו משכימים קום למחזה נורא הוד זה.

ומבאר הגה"ק ה'ערוגת הבושם' ז"ע (פר' יתרו ד"ה ויתיצבו בתחתית), כי גלוי וידוע לפני בורא עולם, שיבואו זמנים ורבים מבני ישראל יהיו טרודים ועסוקים ראשם ורובם על הפרנסה ועל הכלכלה, ורצה הקב"ה ללמדם שאף בעת קטנות המוחין עליהם לעזוב הכל ולקבל על עצמם עול תורה כפי דרגתם באותה העת. ע"כ הפיל עליהם תרדמה, ומתוך התרדמה מיהרו לקבל התורה, ללמדם לדורות שאף אם יישן אדם בהבלי הזמן בידו תמיד להתעורר, ולא ימתין עד שיגיעו אליו ה'מוחי' אלא בתוך מצבו יקבל על עצמו עול התורה.

איתא בגמרא (שבת פח:): 'כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה חזרו ישראל לאחוריהן שנים עשר מיל, והיו מלאכי השרת מדדין אותן', כאן למדנו לימוד עצום לדורות, שגם אם נפל האדם ממדרגותיו וחזר מרחק גדול כזה לאחוריו והתחזק ושוב חזר ונפל, אעפ"כ לא יתייאש ולא יפול ברוחו ח"ו, רק ילמד מבני ישראל בסיני שכך הייתה קבלת התורה, אחר שנפלו נפילה אחר נפילה התחזקו לחזור ולהתקרב, ורק כך קיבלו את התורה מפי הגבורה.

יש שביארו עפ"ז את מנהג ישראל לאכול בשבועות יום קבלת התורה מאכלי חלב ברמז נפלא, כי בזאת נשתנה החלב משאר משקים, שהרי הם כשהחמיצו אין להם כל תקנה רק להשליכם לאשפה, לעומתו החלב משהחמיץ יש לו תקווה ואחרית, אדרבה דייקא מעתה אפשר להפכו לגבינה ושאר מאכלי חלב משובחים, כך נאמר להם לבני ישראל, זה תנאי לקבלת התורה - אין ייאוש כלל, אף מי שח"ו החמיץ את עצמו, לא יחליט שמקומו באשפתות מתוך ייאושו כי רב, וח"ו ימשיך לזרוק אבן אחר הנופל, אדרבה, ידע שמעתה אפשר לעשותו למאכל משובח ומפואר, וזה הרמז לאדם שגם אם החמיץ לא יתייאש כי עדיין יכול להיטיב אחריתו, ואינך דומה ליין שהחמיץ כי אם לחלב שהחמיץ.

וכך ביאר המהרש"ם מבערז'אן ז"ע, שהנה מקור החלב הוא מהדם, וכדאיתא בגמ' (נדה ט:): 'דם נעקר ונעשה חלב דברי רבי מאיר', ואם כן כיצד מותר לשתות חלב שמוצאו מן הדם האסור באכילה, אלא בעל כרחך שחלב זה אין בו מציאות כלל של דם כי 'פנים חדשות באו לכאן', והשתנה לגמרי ממה שהיה. ומהאי טעמא נוהגים לאכול חלב בשבועות, להפיח בנו רוח של חיזוק שאם נשוב ונקבל עלינו עול תורה אזי תשתנה כל מציאותנו לטובה עד שלא ייזכר כלל שהיה חטאים בעבר, וכדוגמת החלב שאין לו שום שייכות לדם שממנו בא.

וזה חיזוק נפלא, כי אחד מהגורמים הגדולים שהאדם אינו מקבל עליו מחדש את התורה בימים הללו, הוא מחמת 'עברו' שמפריע לו להתחדש - וזה היצר האומר לו ראה נא מאין באת, כמה נכשלת, כמה פגמת, כמה

כתיב (שמות יט ו), 'אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל וברש"י - 'לא פחות ולא יותר', כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות הת"ס, שם"ד): 'לא יותר' - היינו שהיא מדריגה יותר עליונה שבאפשרות, ואפילו מלאכי השרת לא זכו ולא יכול לזכות יותר מזה אפילו גדול הנביאים, ו'לא פחות' פירוש אין אשה או פחות שבפחותים שלא יכול לזכות לזה, כי כל אדם מישראל יש כח בידו לעלות למדריגה זו.¹

עוד איתא מהרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות שבועות תקס"ב) כי לא נתנה התורה ליחידים כי אם לכללות ישראל וכו', באופן שיהיה לכל אדם מישראל חלקו בתורה וכו', ועל כן שמחת כל ישראל שווים בחג השבועות וכו' ומשום כן ניתנה התורה במעמד הנבחר והנפלא הזה בתחילת צאתנו מעבודת מצרים כשעדיין לא היינו כדאים לזה, להורות כי אין מעצור ולא יתייבש אדם מחלקו בתורה, אפילו אם יהיה בשפל המדרגה מכל מקום כמוהו כמו הגדול שבגדולים.²

ניסית להתחדש ונפלת, שוב נפול תיפול, עזוב את הכל מעיקרא - מה לך ולצרה הזאת, לזה אומרים לו, אין לנו כל עסק עם מה שהיה.

ואולי מטעם זה הטביע הקב"ה בעולמו שמאכל התינוק הוא 'חלב', להורות וללמדו מתחילת בריאתו של האדם בעולם הזה - שיהא נבלע בדמו ובמוחו, יסוד אדיר שיבוא לו לשימוש כל ימי חייו, שאין כל עסק וענין ב'עבר', אם יביט במכשלות שלו הרי"ז אבן נגף לכל ימי חייו, אם לא יביט על העבר רק על ההווה והעתיד ממילא יהיו חייו אמיתיים שלווים ושמחים.

ויהיו תואמים לדברי ה'ירושלמי' (ר"ה פ"ד ה"ח) 'אמר רב משרשיא בשם רב אידי בכל הקרבנות כתיב חטא (שעיר עיזים לחטאת) ובעצרת אין כתיב חטא' - דכתיב (במדבר כח ל) 'שעיר עיזים אחד לכפר עליכם', כך אמר להן הקב"ה, מכיון שקיבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימיכם. וכלומר, אין על מה להביא חטאת ביום הזה. וזהו האיסור לומר לבע"ת זכור מעשיך הראשונים, כי ברגע ששב בתשובה הרי הוא כמי שלא חטא מעולם... ושוב אין כאן 'מעשיך הראשונים' שנמחקו לגמרי, ולא מעניין מה היה אלא 'איננו' - כי לקח אותו האלוקים'. עוד 'חיזוק' מתאמרא בשם הרה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע, שהנה אמרו חז"ל (פסק"ז ו) 'בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים', ומכאן תשובה לכל הבא לומר 'חוטא ופושע הנני' ואינני ראוי ללמוד תורה, שהרי היום ניתנה התורה מחדש, וכאילו אמש עדיין לא ניתנה תורה לישראל, אם כן אין כל שייכות לחטאים שנעשו אתמול לתורה שניתנה היום.

ג. כה אמר הרה"ק רבי לייבל איגר זי"ע (תורת אמת ריש יתרו), דלכן כתבה תורה ענין ביאתו של יתרו להסתפח לקהל ה' לפני הפרשה של קבלת התורה, ללמדנו בינה, שאף הגוי והכומר לע"ז בידם לעזוב הכל ולהתקרב אל הקדושה, וזו ההקדמה הטובה ביותר לקבלת התורה שישא היהודי ק"ו בנפשו שאם ביד גוי להתקרב עאכו"כ ביד זרעו של אברהם יצחק ויעקב להתקרב.

וכך פירש ה'אמרי אמת' זי"ע (יתרו תרצ"א בשם השפת אמת) בלשון הכתוב (יט ד) 'ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי', שהנה הנשר הוא עוף טמא כידוע, ובא הכתוב להורות לאדם שאפילו מתוך בחי' נשר בשפלות מצב רוחני, אם יעסוק בתורה יקרבו הקב"ה ויביאהו אליו, וכמו שהיה בצאת ישראל ממצרים, שהיו משוקעים במ"ט שערי טומאה וקרבת המקום לעבודתו.

ראיה נפלאה הביא הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (תרס"ז) שכל יהודי באשר הוא ביכולתו לקבל את התורה, שהרי נודע שקודם מתן תורה חיזר הקב"ה על כל האומות לשאלם אם ירצו לקבל את התורה, והרי שאפילו בני עשו ובני ישמעאל היו יכולים לזכות בתורה, והיינו טעמא 'כי התורה מקרבת את כולם אף אלו אשר הם במדרגה תחתונה', ואם כן קל וחומר בן בנו של קל וחומר שבני ישראל יכולים להתעלות בקבלת התורה ואפילו אם הגיעו לשפל המצב (כע"ז הובא לעיל בשם רבי הירש מליסקא).

עוד בענין זה, כתב הרה"ק ה'ישמח ישראל' (יתרו אות ו), כי מטבע הנשר להחליף נוצותיו תדיר, וכדכתיב (תהלים קג ה) 'תתחדש כנשר נעוריקי' ופירש רש"י 'כנשר הזה שמחדש כנפיו ונוצה משנה לשנה', וכנגד זה דיבר הכתוב להתחדש 'כנשר' מבלי להביט על מצבו עד עתה.

נא. דבר חיזוק נפלא מצינו בחז"ל (תנחומא אמור יא) 'אמר רבי לוי, כל פעולות טובות ונעימות ונחמות שעתיד הקב"ה לעשות עם ישראל, אינן אלא בשכר פעיה אחת שפעו ישראל בעיני ואמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע

הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (לר"ח סיון קט. ד"ה ואמר) פירש מה שנאמר (שמות י"ז) 'ויתיצבו בתחתית ההר', שהכוונה שהיו בתחתית המדרגה ולא לו ג"כ ניתנה תורה, אם כן 'הכל יכולין לקבל התורה יהיה מי שיהיה אפילו בבחינה תחתונה יכול לקבל'. עוד איתא שם (ד"ה ואמר), וז"ל. ואמר שכל בר ישראל יכול להשיג חיות ה' יתברך, אפילו הקטן שבקטנים והפחות שבפחותים והשפל שבשפלים וכל להשיג חיות השי"ת, ועבירה היא בידינו שאנו ישינים בתרדמת הזמן, כי בשעה אחת יכולים להשיג עוה"ב שלימה, ומכמה שעות שהשי"ת נותן לאדם שיחיה כמה עוה"ב יכולים להשיג, עב"ל.

ולא יתלונן לומר רחוק אנכי מהתורה - עדיין עלי להלך 'דרך רחוקה' עד קבלת התורה, כי איתא מהרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (שבועות), וז"ל. השי"ת נתן לנו התורה, וקיימא לן (ב"ב סה.) שהנותן מתנה בעין יפה נותן, ונותן גם את הדרך (הנותן לחברו 'בור' הנמצא ברשותו בוודאי התכוון לתת לו גם את הדרך בתוך חצרו

עפי"ז מבאר ה'חתם סופר' מקרא שכתוב (דברים טו י"ב) 'ועשית חג שבועות.. ושמת לפני ה' אלוקיך אתה ובנך וביתך עבדך... במקום אשר יבחר ה' אלוקיך לשכן שמו שם, וזכרת כי עבד היית במצרים ושמרת ועשית את החוקים האלה', ומבאר, כי הנה התורה הקדושה מצווה לכל אחד ואחד אפילו ל'עבדך ואמתך' לשמוח בחג השבועות, כי בחג קדוש זה שוכן הקב"ה אצל כל אחד ואחד מישראל. וזהו אומרו במקום מלשון במקום - תחת - אל תקרי 'במקום', אלא 'במקום', דתחת שיבוא הקב"ה להשרות את שכינתו לשכן שמו שם על הצדיק הקדוש, הריהו משרה את שכינתו ביום זה על כל יחיד ויחיד. ומסיים החתם סופר בדברים נלהבים ואם לא תאמין שיהיה כן בכוח לפי מיעוט ערכך בעיני עצמך, לזה - 'וזכרת כי עבד היית במצרים', והרי מעמדו ומצבו של העבד במדרגה פחותה מאשר אתה עכשיו בה, ואפילו הכי קבלת את התורה מתוך שפלות מצבך, א"כ אף היום - 'ושמרת ועשית את החוקים האלה', וגם עתה לא תמנע עצמך מלשמוח בה'.

(שמות כד ז). והדבר אומר 'דרשני' וכי 'פעיה' - הגה בעלמא ללא תוכן (כדוגמת בעלי חיים ש'פועים' ומשמיעים קול באין אומר ואין דברים), הייתה כאן, והרי 'הכרזת' דברים הייתה כאן עד שאמרו חז"ל, אמר הקב"ה 'מי גילה לבני רז זה' (שבת פח.), ומדוע אמרו בשכר פעיה אחת.

ומבארים חכמי המוסר לדורותיהם, עפ"י דברי ה'תוספתא' (ב"ק פ"ז ה"ג) וכן מצינו כשהיו ישראל עומדין לפני הר סיני ביקשו לגנוב דעת העליונה, שנאמר 'כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע', כביכול נגנב הוא להם, תלמוד לומר (דברים ה כו) 'מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי וגו', אם תאמר שאין הכל גלוי לפניו, והלא כבר נאמר (תהילים עח לו-לז) 'ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו, ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו בבריתו', אעפ"י כן 'והוא רחום יכפר עון' (פסוק לח). כלומר, שכל אמירתם והכרזתם 'נעשה ונשמע לא היה אלא באופן של 'ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו', שמא תתמה כמה כיזבו, פירשה הכתוב מיד - 'ולבם לא נכון עמו', היינו שקבלתם הייתה 'אחד בפה ואחד בלב', ובזה יבואר הטעם שנזכר לשון 'פעיה', כי היה זה כפעיה בעלמא, קול בלי תוכן פנימי.

אך, עם כל זאת קיבל הקב"ה את קריאתם 'נעשה ונשמע' כקריאת אמת נאמנה, וכדברי המדרש 'כביכול נגנב להם', הקב"ה הסתפק כביכול באמירה בפה, אף על פי שלבם לא היה נכון עמו ולא נאמנו בבריתו, שהרי מכל מקום הסכים ליבם לומר בפיהם נעשה ונשמע כזה, ודי לו כביכול גם בלב נכון כזה, ולא עוד אלא שאמר הקב"ה 'מי יתן והיה לבבם זה ליראה אותי כל הימים', ואיזה לבבם - זה אותו שהכתוב מעיד עליו 'ולבם לא נכון עמו'. ואכן, אותה פעיה אחת, הלשון (מבלי הלב) אשר השמיעה את הקריאה 'נעשה ונשמע', היא שקבעה את ייחודו ואחדותו של ישראל בעולם, והיא שהביאה עליהם ועל בניהם את כל הטובות והנחמות שעתידין לבוא עלינו ועל כל ישראל בב"א.

מעתה תבין חיזוק ותעצומות לכל איש ישראל, החפץ לעמוד בכל שנה ושנה ביום מתן תורתנו הק' למרגלות ההר הבוער באש, ומחפש למצוא בקרבו פנימה תבערה אמיתית ותשוקת לב טהור לקרוא גם הוא ככל אחיו מישראל את הקריאה הגדולה לאלוקים 'נעשה ונשמע'. אבל במסתרים יודע מרת נפשו שעדיין לא זכה לדרגה נשגבה של טהרה והתבטלות מוחלטת לרצון השי"ת כדבעי, כי גם באלה חפץ השי"ת, ופעיה זו של קריאת 'נעשה ונשמע' גם כש'לבו בל עמו' חביבה היא עד מאד לפניו ית', וזוכה על ידה בכל הפעולות הטובות ונעימות ונחמות.

וזו מבואר על דרך 'מדרש חזית' הביאו הרמב"ן פרשת חיי שרה (בראשית נד א) שאל רבי שמעון בן יוחאי את רבי אלעזר בר יוסי, אפשר ששמעת מאביך מהו (שה"ש ג יא) 'בעטרה שעטרה לו אמו', אמר לו, משל למה הדבר דומה, למלך שהיה לו בת יחידה, והיה מחבבה ביותר, מתחילה קראה 'בתי', לא זו מחבבה עד שקראה 'אחותי', לא זו מחבבה עד שקראה 'אמי', כך הקב"ה מחבב את ישראל וקרא אותם 'בתי', לא זו מחבב עד שקראם 'אחותי', לא זו מחבב עד שקראן 'אמי'.

עפ"ז מבאר ה'כלי יקר' מה שנאמר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים, עלי כביכול (שיהיו כביכול מלכים על הקב"ה), אני גוזר גזירה והצדיק מבטלה, וזכו למעלה זו מצד היותם בני ישראל'.

ובבל שנה ושנה הקב"ה חוזר ומרומם ומנשא את בני ישראל למעלה ראש, וכך איתא ב'דרשות התם סופר' (שבועות תקס"ב, דף רפ"ט) דהנה איתא בגמרא (פסחים סח:) 'מר בריה דרבינא היה יושב בתענית בכל ימות השנה חוץ מבחג השבועות'. ושמו תאמר, והיאך היה מתענה אף בשבתות ושאר יו"ט (האסורים בתענית) תשובתך בדברי ה'בית יוסף' (או"ח רפ"ח בשם הרשב"א, וכן במהרי"ל המובא במג"א סי' תרד) שתענית זו תענית חלום הייתה, לכן היה מתענה אף בשבתות ויו"ט כי התענית תועיל להמתיק את החלום הרע דווקא אם מתענה בו ביום. מעתה צריך ביאור, מאי שנא יו"ט של שבועות משאר שבתות ויו"ט, מדוע אין צורך להתענות בו על החלום.

ומבאר החת"ם עפ"י מה שביאר ה'תורת חיים' שמסגולת 'ברכת כהנים' לבטל חלומות רעים, והטעם, כי חלום אחד משישים בנבואה הוא (ברכות נו:), וברכת כהנים הרי היא כנבואה ממש (כי או משרה הקב"ה את

בנדי הילוך עד בורו). כן השי"ת נתן (יחד עם הדרך) לכל אחד ואחד הכח והשכל איך לבוא לתורה, עכ"ל. אין לנו אלא לפתוח את השער ולהתחיל ללכת בדרך המוליכה בית קל.

ואשא אתכם - רוממות בני ישראל ביום הזה

ביום הזה נתעלו ישראל עד למאד - אין הפה יכול לדבר ואין הלב יכול להשיג את גודלם ורוממותם של בני ישראל בהאי יומא. וכך אנו אומרים בסדר התפילה 'אתה בחרתנו מכל העמים, אהבת אותנו ורצית בנו, ורוממתנו מכל הלשונות'. וצריך ביאור, כי אם הכוונה שרוממנו מעל אומות העולם המדברים בשבעים לשונות, הרי זה כפל דברים, שכבר אמרנו 'אתה בחרתנו מכל העמים'. ומבאר הרה"ק הר"ב מפרשיסחא זי"ע (רמתיים צופים על תנ"כ, אות כז) דאין הכוונה ביחס לשאר האומות, אלא שהקב"ה רומם והגביה אותנו במדרגה גבוהה כל כך, מה שאין כוח אפילו באחד משבעים הלשונות לבטא בשפתיים גודל הרוממות שנתעלו בני ישראל ביום זה, וזהו ורוממתנו - למעלה מכל הלשונות שיש ביד בשר ודם לפרט בשפתו ובלשונו, כי א"א לבטא אותה בשפתיים²².

נוראות מצינו בדברי ה'כלי יקר' בפסוק (שמות יט ד) 'ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי', וז"ל. הזכיר כאן שלש מדרגות זו למעלה מזו, מתחילה אמר 'ואשא אתכם על כנפי נשרים', וזהו (במדבר יא יב) 'כאשר ישא האומן את היונק', ואז הקב"ה במדרגת ה'אבי' וישראל במדרגת ה'בן'. ואח"כ אמר 'ואביא אתכם אלי' משמע שתהיו שוים לי, ונהיה כשני אחים שוים במדרגתם, ואח"כ אמר 'ואתם תהיו לי ממלכת' כביכול, מלכים עלי, כמו שנאמר (שמואל ב' כג ג) 'צדיק מושל יראת אלוקים'.

נב. ובזה יתבאר היטב מה שכתב השל"ה הק' (אות יח) חייב אדם לשמוח בזה החג ביותר כי הוא יום שזכינו בו לכתר תורה. וכבר אמרו חז"ל (פסחים סח:) הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם מאי טעמא יום שניתנה בו תורה הוא עכ"ל. והיינו כי ביום הזה בחר ה' בעמו ישראל מכל העמים להיות לו לעם סגולה, והעלה אותם גבוה מעל גבוה יותר מכל בריה שבעולם, ואיך לא יגיל לב בשר ודם בזה גופא שהקב"ה אדון העולם בחר בבשר ודם כמוהו להיות קרוב אליו כל כך.

נפלאות העידו על הגר"א זיע"א (בתוספות מעשה רב סקנ"ו) 'ומאד שמח רבינו ז"ל ותגדל לו השמחה יותר מכל רגל, ועלזו לבו בשמחת מתן תורה, והאריך בשולחנו במאכל ובמשתה ובשבחים'.

ומן העניין להביא מה שביאר ה'לבוש' (סי' תצד ס"א) הטעם שאומרים 'הלל' בשבועות - שאומרים שירה על נתינת התורה, והיינו שעלינו להודות ולשבח ולהלל את הבורא ית"ש על שנתן לנו אותה חמדה גנוזה.

באר הפרשה - פרשת במדבר שבועות

שאו הוא שעת מתן תורה הקדושה, ואנו מראים עצמנו שאנו דוגמת המלאכים בשעת מתן תורה, ע"י התורה²². ומבאר טעמא שלכן נתן אברהם אבינו ע"ה למלאכי השרת בשר וחלב דווקא, כי אצל מלאכים ברוב קדושתם לא שייך בהם איסור זה. וכיוצא בזה אף אנו בדרגת מלאכים בחג השבועות, ויש לנו הרשות להקל באיסור זה כמלאכי השרת (ועיי' בהערה)²³.

בעצרת נידונים - ר"ה לתורה ועבודת ה' לשנה הבעל"ט
 כתב השל"ה הק' (אות יט), זה לשון 'תולעת יעקב' (דף נח), ודע, כי כמו שבראש השנה רצה הקב"ה להשגיח ולדרוש מעשה בני אדם, כי הוא יום הבריאה הראשונה וחידוש העולם, כן רצה ביום מתן תורה, שהוא מורה על חידוש העולם להשגיח ולדרוש על מעשה העולם ולדונו על פירות האילן, כמו שאמרו במשנה (ר"ה מז). 'בעצרת נידונים על פירות האילן'. וכבר ביארנו, כי הפירות הם הנשמות הפורחות מאילנו של הקב"ה, והעולם נידון ביום זה על התורה שניתנה בו שבטלו עצמם ממנה, והוא אמרם 'על פירות האילן' בלא השלימם בתורה ובמצות כראוי, עכ"ל²⁴.

שכנתו על ידם של הכהנים הנושאים את כפיהם), נמצא שחזיון החלום שהוא רק א' משישים בנבואה מתבטל בשישים בנבואת ברכת כהנים. ואכן, מטעם זה קבעו לומר בשעת ברכת כהנים את התפילה (שברוב תפוצות ישראל נוהגים לאומרו בשלוש הגלים) 'ריבוננו של עולם אני שלך וחלומותי שלך וכו'.

עפי"ז אתי שפיר מדוע לא התענה מר בריה דרבינא בשבועות, כי עצם היום של שבועות מבטל בשישים את נבואת החלום (שאינה אלא אחד משישים בנבואה).
 כי יו"ט של עצרת הוא יותר הרבה ממעלת הנבואה... וכל יחיד ויחיד מבני ישראל נעשה משה איש האלוקים כביכול, והיינו שביום הזה מתעלה כל בר ישראל להיות יותר ממעלת הנביאים [וכבר כתב הר"ן (בדרשותיו סוף דרוש י"א) שבעת מתן תורה השיגו כל בני ישראל מדרגת 'נבואה'].

עוד מצינו להחשיבם כמלאכים ביום זה. כדכתב הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליוז'ענסק זי"ע (פר' משפטים ד"ה לא תבשל גדי), וז"ל. 'וזה הטעם שהתירו לנו בחג השבועות לאכול (בשר) אחר גבינה בלא המתנת שיעור, מחמת

נג. על פי זה מבאר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (אמרי אמת ליקוטים פסחים סח): את דברי הגמרא (פסחים שם) כתוב אחד אומר (דברים טז ח) 'עצרת לה' אלוקיך' וכתוב אחד אומר (במדבר כט לה) 'עצרת תהיה לכם' הא כיצד חלקהו - 'חציו לה' וחציו לכם', ולכאורה איככה אפשר לקרוצי חומר להבדיל ולחלק את היום למחצית חלק שווה בשווה. אלא, כי כמו שאמר הכתוב (שמות כד ו) 'ויקח משה חצי הדם' וברש"י 'מי חילקו, מלאך בא וחילקו', כי אין ביד בשר ודם לשער במדויק כדי מחציתו, לכן הביא הקב"ה מלאך שיחלקו. וכיוצא בזה, בחג הזה כל אחד מישראל במדרגת מלאך, ושפיר אמרו 'חלקהו חציו לה' וחציו לכם' כי ביד ה'מלאך' לחלק ולהבדיל מחצה למחצה - ב' חלקים שווים (עיי"ש, דבכל יו"ט הוא כך, אבל מקור הענין של חציו לה' נאמר בחג השבועות).

תלמידי הגאון הגדול רא"מ שך זצ"ל שמעו מפיו באופן כזה, שהגרא"מ פגש פעם לאחר חג השבועות את הגאון החסיד רבי מנחם זעמבע זצ"ל (לפני המלחמה) ושאלו איזה 'תורה' אמר הרבי, ענהו ר"מ, שהרבי דיבר אודות דברי רש"י הנ"ל, ושאל, כיצד נצטוונו לערוך בחג הזה 'חציו לה' וחציו לכם', והרי אי אפשר לאדם לדעת 'חציו' בדיוק... ותירץ, שאכן, בכדי לקיים כראוי חציו לכם על האדם להיות כ'מלאך', ענה לעומתו הגרא"מ, בדרך אחרת יש לומר, כי אכן לאחר קיום חציו לה' נעשים מלאך ושפיר יש בידם לקיים את החציו לכם ג"כ.

נד. רבים נתחבטו בהבנת דבריו, שוודאי לדין אין שום הוראת היתר על פיהם להקל כמלא הנימא באיסור זה. יש מרבותינו שביארו בדבריו, על פי הנהגה עילאית בה נהגו קדמונים להמתין שתים עשרה שעות או 'מעט לעת' (ראה חולין קה. שכן העיד מר עוקבא על אביו), ובחג השבועות יוכלו להקל מקבלה זו ולאכול חלב אחר שש שעות מאכילת הבשר.

נה. מצינו בגמ' (מגילה לא): 'עצרת נמי ראש השנה היא' ועל כן צריך לקרוא בפרשת הקללות שבפרשת בחוקותי קודם שבועות כדי שתכלה שנה וקללותיה, וכבר נודע מה שאמר הרה"ק רבי ברוך ממעז'יבוז' זי"ע כי האימה ופחד מ'יום הדין' שבשבועות הוא גדול לאין ערוך מאימת הדין של ראש השנה, כי בר"ה דנים על ענייני גשמיות ופרנסה, וכלשון קדשו 'א קולעיטש ארויף א קולעיטש אראפ' (-לחם יותר או לחם פחות), אבל בשבועות, הרי הדין הוא על ענייני רוחניות, עד כמה יזכה לשפע רוחני לכל השנה...

שהימים דומים לימי זריעה שכמה שהאדם זורע בימים אלו כך יוכל לקצור לעתיד בימי הקצירה". ובספר 'דרך המלך' להרה"ק מפיאסצנא זי"ע (שבועות ליל ב תרפ"ט) הולך אף הוא בדרך זו, ומבאר, שכל אחד מישראל מקבל בחג השבועות נבואה שתומה, זה החלק שהוא עתיד להשיג בתורה במשך כל השנה, אמנם נעלמה וסתומה היא מן האדם, וההארות וההתעוררות שזוכה להן באמצע השנה הם הם השפע הבא אליו מאותו אוצר שקיבלו בעצרת.

איתא מהרה"ק ה'אור המאיר' זי"ע (מגילת רות ד"ה או יאמר וכן אדם) לרמז בדברי הפסוק (שמות י"ט) 'ויהי קול השופר הולך וחזק מאד', שמפרש חזק מלשון הגמרא (עירובין י"ד.) 'ים שעשה שלמה היה מחזיק מאה וחמשים מקוה שהרה', וזהו שקול השופר של מעמד הר סיני הוא 'הולך וחזק מאד', כלומר, שבמעמד הר סיני ירד השפע שהחזיק כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש עד סוף כל הדורות, ודבר זה חוזר ונשנה בכל שנה ושנה מחדש.

אבינו אב הרחמן - נחיצות ענין התפילה להצלחה בתורה ובפרט ביום הזה

הנה פשוט שאם היום הוא יום הדין לרוחניות, הרי הזמן גרמא לבבות^י ולהתפלל לפני ה' שאכן נזכה לקבל את התורה, ושנזכה להצלחה בתורה ויראה

וכך כתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (שבועות תרס"א) המנהג לעסוק בתורה בליל החג, דאיתא (אבות ב יב) 'התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך', וקשה דכתיב (דברים לג ד) 'מורשה קהילת יעקב'. אלא יש לומר, דהתורה נקראת 'עין חיים', וכמו שאילן מוציא פירות בכל שנה ושנה, כמו כן התורה הקדושה מתחדשת פירותיה בכל שנה, ולכן בעצרת נידונין על פירות האילן (ר"ה מז.), שנידונים על התחדשות התורה שנקראת עין חיים. ולכן נקרא יום הביכורים שהוא ענין ההתחדשות.

וזמוסיף השפ"א - וכמו דאיתא במדרש (תנחומא יתרו י"א) שכל הנביאים וחכמים שבכל הדורות כבר קיבלו חלקם בתורה במעמד הר סיני, אלא שדבריהם נתפרשו כל אחד בשעתו ובזמנו, כמו כן בכל חג שבועות זמן מתן תורתנו מקבלין בני ישראל חלק התורה המתחדשת על כל ימי השנה, ואח"כ מוציאים מן הכח אל הפועל כל אחד במקומו ובשעתו, וזה ההתחדשות תלוי כפי הכנת כל אחד. ובוה יתיישב על נכון - 'התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך' שיכין כל אחד את עצמו לקבל חלק מהתורה המתחדשת לו בכל שנה, שאינה ירושה קבועה אלא היא מתחדשת בכל עת, ויום זה שורש התורה של כל השנה.

בדברים האלה מובא בשם הרה"ק ה'אבני נור' זי"ע (נאות הדשא, דברים מפי השמועה, שבועות אות ג),

עוד אמר הרה"ק רבי ברוכ"ל, כי כמה 'עשיר' הוא חג השבועות עד שראש השנה הוצרך 'ללוות' ממנו את ה'אתה נגלית'... (כלומר, שבראש השנה אנו מזכירים בתפילת מוסף את מעמד הר סיני, ובוה רוצים אנו לעורר זכותם של ישראל), ומכאן תלמד מעלת האי יומא.

נו. ובוה יובן מה שכתב ה'אור המאיר' (דרוש ספירת העומר ד"ה ואיתא בזה) ועוד צדיקים, שבכל שנה יש בחינה חדשה של קבלת התורה, ואין לך שנה שקבלת התורה היא כבשנה שעברה, אלא תמיד מתחדשת באופן חדש, והיינו טעמא, כי הכל תלוי לפי מדת ההכנה של בני ישראל, ואינה דומה הכנה של שנה זו לעבודתם בשנים עברו. עוד כתב (דרוש לשבועות) שעל האדם לערוך חשבון הנפש האם במצב שהוא עומד בו היה יכול לקבל את התורה מסיני, והאם הוא ראוי לקבל עתה את התורה בשנה זו בחג השבועות.

ובה מבאר את הכתוב (שמות י"ט) 'ויהי קול השופר הולך וחזק מאד' דנכתב בלשון הווה - הולך וחזק, ולא כתיב הלך... כי עדיין הוא מתחזק משנה לשנה, ואינו דומה קבלת התורה של שנה זו לאותה של שנה הקודמת, כי רבה מעלתה יותר ויותר (נמצא שלעומת מיעוט הדורות ההולך ומתמעט כך מתגדלת נתינת התורה משנה לשנה, ועיי' בית אהרן פרשת יתרו, ד"ה ויעל עשנו).

נז. וכנגד זה דיבר הרה"ק רבי מאיר מאמשינוב זי"ע כשאמר לחסיד אחד בערב חג השבועות 'אל תהיה שוטה', וכשתמה הלה מאי קאמר, הסביר לו, שהרי אמרו (הגיגה ד.) אי זהו שוטה - זה המאבד כל מה שנותנים לו, והכא הרי ניתן לאדם שעת הכושר להתעלות ולהרבות הונו ורכושו הרוחני, ואם לא יתעשת לקלוט מן האור והשפע היורד באתערותא דלעילא ישאר בלא כלום ח"ו, נמצא שמאבד מתנה טובה שנותנים לו.

נח. סיפר הגה"צ רבי עזריאל לעבאוויטש זי"ע שהיה אב"ד וויען בארה"ב, תלמידו של הגאון הקדוש ה'לבושי מרדכי' ממאדא, שהיה מפוסקי הדור לפני המלחמה, פעם שאל את רבו הגדול, הנה לקח רבינו את המהרי"ץ דושינסקיא

באר הפרשה - פרשת במדבר שבועות

טהורה^ט, ובוזה יעלה בידינו לפעול בו ישועות גדולות שלם^{סא} לו ולורעו אחריו, בנים ובני בנים עוסקים בתורה ברוחניות^ס, לזכות לקבל את התורה באמת ובלבב ובמצוות על ישראל שלום. וכמו שכתב ה'פלא יועץ'

להיות חתנו, על שום מה בחר רבינו בו יותר משאר אריות שבישיבה, הרי היה באותה ישיבה הרבה מתמידים, הרבה אריות וכו', מה יש בו יותר מאחרים.

ענה לו רבו, כשהגיעה בתי לעת דודים, נסעתי לישיבה הגדולה לפרשבורג, שבראשות הגה"ק ה'שבט סופר', שאלני רה"י מה הנכם מחפש, איזה בחור, עניתי, אני צריך כליל המעלות וכו', אמר לי השבט סופר, זאת לא אוכל לענות לכם, הכנסו בעצמכם לישיבה, יושבים שם אריות ובחר לך 'אתרוגך'. ואכן, נכנס ומצא שם אריות, מתמידים גדולים וענקי תורה, ולא ידע במי לבחור, עד שצדו עיניו בחור שיושב ובוכה, והמשיך בסירותו, ומכיוון שלא ידע מה להחליט, אמר לרה"י הנני נשאר ללון כאן, ומחר אבדוק שוב, למחר נכנס לביהמ"ד וראה שוב שבחור זה בוכה... נכמרו רחמיו, אולי חסר לו משהו, אולי פגעו בו... ניגש אליו ושאלו בחור יקיר למה תבכה, במה אוכל לעזור, א"ל, אין לכם במה לעזור לי, א"ל אולי מ"מ, ונענה בלאו, ניגש לרה"י, ושאלו אודות הבחור הבוכה, קרא לו רה"י ושאלו לפשר הבכי, נענה הבחור ואמר, לא חסר לי מאומה, אלא הנני יושב כבר כמה ימים על תוספות קשה, ואינני מצליח בשום אופן להגיע לעומק האמת, אינני יכול ללמוד הלאה, איני יכול לישון וכו', אינני יכול להמשיך כך, לכן הנני בוכה והאר עיננו. ואמרתי, בחור כזה, אותו אבחר - כי מובטחני שהוא יצליח בתורה לגדול גדול בישראל.

והיינו, שהלבושי מרדכי לימד אותנו, שבל נחשוב כי בחר ב'חתן' רק מחמת גדלות ידיעתו, לא ולא, רק מחמת שבכה על כך כשלא זכה להבין, ולא התייאש אלא בכה מאין הפוגות אז החליט שהוא ה'חתן' המתאים לו, ללמדנו בזו השעה, ימי הכנה וקבלת התורה, דייקא במי ש'רוצה' ומשתוקק, עם התפילות והדמעות, ברצונות עזים וחזקים לדעת ולהבין, להשכיל וללמוד אותו יבחר הקב"ה להיות ל'חתן' לתורה.

נט. וז"ל הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרמ"ג ד"ה וכו'), וכתוב (תהילים קמה יח) 'קרוב ה'... לכל אשר יקראהו באמת' ואין אמת אלא תורה (ע"ז ד:), שכל תפלה הבאה מתוך דברי תורה מתקבלת, כמו שאמרו בגמ' (ברכות לא.) לעמוד לתפלה מתוך דברי תורה. ומכש"כ בזה היום שהוא כולו תורה הוא עת רצון לעבודה שבלב זה תפלה, לכן הרמז במגילת רות בלידת דוד המלך ע"ה שורש התפלה. עכ"ל.

ס. הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל אמר, שאף שאמרו חז"ל (ב"מ נט.) כי אחר החורבן ננעלו שערי תפילה, אך ישנה תפילה אחת שנענית בכל עת ובכל מצב, והוא 'בדוק ומנוסה', והיא התפילה לסייעתא דשמיא ברוחניות (מכתב מאליהו ח"ד עמו 77).

ומפורשים הדברים בספר חסידים (קלא), אם שואל אדם דבר שהיא שבח לבוראו כגון על למוז תורה או דבר אחר מחפצי שמים ושופך את נפשו עליו הקב"ה שומע תפלתו אף על פי שאין בידו מעשים טובים.

וכבר פירש רש"י (תהילים פא יא) מה שנאמר 'הרחב פיך ואמלאהו' - ובפירוש אמרו בגמרא (ברכות נ.) שפסוק זה אמור לגבי דברי תורה. וז"ל רש"י, הרחב פיך - לשאול ממני כל תאות לבך, ואמלאהו - ככל אשר תשאל אמלא. רמז נאה אמרו במה שאמרו חז"ל (מכילתא שמות כ) שהקב"ה נגלה לבני ישראל בהר סיני כ'זקן מלא רחמים', שהרי זה כדוגמת כלי מלא אשר בכל נענוע קל יישפך המשקה אשר בתוכו, כך הקב"ה מלא רחמים, שברצונו לתת לנו את התורה בלי גבול בהשפעות עד בלי די, אין לנו אלא 'לנענע' כביכול את כסא הכבוד בתפילותינו, ומיד יישפכו עלינו שפע רחמים וכל טוב.

סא. ידוע על הרה"ק ה'עטרת צבי' מזידיטשוב זי"ע, שבחג השבועות היה מתחיל להתפלל בשעה מקודמת בבוקר, ובמשך שעות רבות האריך בתפילה עד השעות המאוחרות של אחה"צ. אמור מעתה, אם צדיקי קמאי האריכו בתפילה ביום חג השבועות מה נעני אנן אבתרייהו.

כיוצא בזה מפורסם על הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע, שבבית מדרשו ארכה תפילת 'אהבה רבה' שעות רבות, וברשפי אש והתלהבות קודש שפכו לבם לפני בורא כל עולמים שיצליחו בתורה ויראת שמים. הרי לך הוראה מפורשת ממעשיהם של צדיקים שאי אפשר להצליח בתורה ובעבודה כי אם בכח התפילות שמתפללים ביום זה, ויקבל ה' ברחמים וברצון את תפילתנו.

מסופר על אחד מתלמידי הגה"ק ה'חתם סופר' זי"ע, שנשא אשה בעיר הסמוכה לראפשיץ, ובחג השבועות שהה בצלו של הרה"ק מראפשיץ זי"ע, ויהי כאשר חזר אל רבו נשאל על ידו היכן שהה ביום טוב, וכשהשיב שהיה

(ערך עצרת) 'ומה טוב דבר בעתו, לשפוך נפשו בימים האלה ובזמן הזה^כ שיזכה הוא ובניו לכתרה של תורה, ללמוד וללמד לשמור ולעשות'^{סג}.

נאמר (תהלים קט ד) 'ואני תפילה', להורות, שאי אפשר לתורה בלא תפילה^{סד} ואי אפשר לתפילה בלא תורה^{סה}.
 וכך תרגם ב'תרגום יונתן' על דברי יתרו שאמר למשה רבינו (שמות יח, כ) 'וזהוהרתה אתהם את החקים ואת התורות והודעת להם את הדרך ילכו בה - ותהודע להון ית צלותא דייצלון בבית כנשתהון', פירוש, תלמדם את התפילות שיש להם להתפלל בבית המדרש. ואע"פ

בה אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא רבות בשפ"א) לבאר טעמה של קריאת מגילת רות בחג השבועות, כי בסופה מדובר מלידת דוד המלך נעים זמירות ישראל שריווהו להקב"ה בשירות ותשבחות (ברכות ז:), ועליו

בראפשיץ בירר אצלו החת"ס מה ראה ושמע שם, התחיל התלמיד לתאר איך היה נראה בית המדרש בעת ברכת 'אהבה רבה', שכל המתפללים שפכו לב כמים בתחינות ובקשות שיפתח ה' לבם בתורתו, מששמע החת"ס את דבריו הפליג מאד בשבחם.

וז"ל הרה"ק ממונקאטש זי"ע בספרו 'שער יששכר' (מאמר חג הביכורים אות צג) נוהגים הצדיקים החסידים להאריך בברכת אהבה רבה ביומא דשבועות החג הקדוש הזה.

וכך העידו על הגה"ק החזו"א זי"ע (הג"ר יהודה טרגר, הובא ב'מעשה איש' ח"ה עמ' קט"ו) עמדנו מאחורי כסאו בתפילת שחרית של יו"ט דשבועות, וראינו שכאשר הגיע לברכת 'אהבה רבה' כל גופו הזדעזע והתמוגג מבכי כמו ילד קטן, עכ"ל.

סב. וכך שגור בפי העולם, בבואנו לשמחת נישואין כיצד נדע מי הוא 'מחותן', הרי כל העם המשתתפים לבושים במלבושי כבוד זבח משפחה - בבגדי שבת ויו"ט, אמנם כשנראה אחד מהמשתתפים הפורש לצד ומפיל תחינה בדמע שיעלה הזיווג יפה ידוע נדע כי האי גברא הוא מחותן, כמו כן, מיהו 'מחותן' בנישואין הללו שבין בני ישראל עם התורה ונותן התורה - מי שעומד ומעטיר תחינה, ומפיל דמעה 'והערב נא', 'אהבה רבה... והאר עינינו בתורתך, ודבק... ועי"ז ניהפך ל'מחותנים' עם הבורא והתורה.

סג. הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע אמר פעם בחג השבועות, בראש השנה הקב"ה נוהג כמלך, שהרי 'מלך במשפט יעמיד ארץ' (משלי כט ד), ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול (קידושין לב:), אבל בחג השבועות הרי הוא כרב - המלמד תורה, ורב שמחל על כבודו מחול (שם), על כן ימחל נא לכל עמו בני ישראל על כל חטאייהם ופשעיהם.
 סד. יש האומרים, שלכן חל יומא דהילולא של דוד המלך בחג השבועות, כי הוא חיבר את ספר התהלים, ואמרו (מגילה יח.) כיון שבא דוד באתה תפילה, להורות שכדי לזכות לקבלת התורה צריך לשפוך הרבה תפילות ובקשות. ראה ב'כף החיים' (תצד לד) שהפליג מאד בסגולת אמירת ולימוד ספר תהלים בחג השבועות, וז"ל. והיום הקדוש יומא דהילולא דיליה, עוד יעלה לרצון ביותר אמירת תהילותיו. וכן כתב ב'בן איש חי' (שנה א במדבר ד) שנוהגים לומר כל ספר תהלים בחג השבועות.

סה. כשנפטרו מלפני הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע ה'חסידים הלומדים שבאו אליו מפולין' נענה ואמר: בפולין אוהבים ללמוד גם אנו אוהבים ללמוד, אבל אנו מפרשים 'שמעתתא בעא צילותא' (לשון הש"ס במגילה כח:), פירוש שכדי לזכות לכתרה של תורה צריך להרבות בתפילה... והתפילה צריכה לתורה (ברכת אהרן עמוד קח).

פעם אמר הרה"ק הרבי רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע לפני תלמידיו, כי מי שלא אמר 'אהבה רבה' וברכת 'אתה חונן' בכוונה, בלתי אפשר שיחדש באותו היום חידוש אמיתי, נענה אחד מהתלמידים - לא כיוונתי היום והעליתי חידוש בידי, ביקשו הרה"ק שיציע את החידוש והראהו איך שיש לסתרו ואינו על פי דרך האמת (הובא בשו"ת מהרש"ם סוף ח"ב).

הבט וראה עד כמה צריך להפציר ולהתפלל על פתיחת מעייני האדם בתורה, מנוסח התפילה שקבעו אנשי כנסת הגדולה, שהרי לא מצינו בשום תפילה שיקבעו לשונות של בקשה ותחנונים כמו ברכת 'אהבה רבה' (אהבת עולם), שפותחים ומבקשים שישמע ה' בקול תפילותינו 'בעבור שמך הגדול', וכן מזכירים זכות אבות 'בעבור אבותינו שבטחו בך', וכל זאת כדי שנזכה לברכת 'כן תחנונו ותלמדנו', ואז ממשיכים לעורר מדת הרחמים וכופלים להזכיר את היותו אב ואומרים 'אבינו אב הרחמן', ובאים בזה לעורר 'רחמי האב על בניו', ולא עוד אלא שהבורא יתב"ש 'מרחם' עלינו תמיד, לכן גם עתה אנו מתחננים 'רחם עלינו ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל, לשמוע ללמוד וללמד, לשמור

חד וחד מנייהו, והוה חדי רבי שמעון וכל שאר חברייה, אמר לון רבי שמעון, בני, זכאה חולקבון, בגין דלמחר לא תעול כלה לחופה אלא בהדיכו, בגין דכולהו דמתקנין תקונהא בהאי ליליא וחדאן בה, כלהון יהון רשימין וכתביבין בספרא דדכרניא, וקב"ה מברך לון בשבעין ברכאן ועטרין דעלמא עלאה וכו'. ובתרגום ללה"ק, והיו ר"ש וכל החבריא עוסקים בתורה כל אותו הלילה, וכל אחד ואחד מהם היה מחדש בדברי תורה, והיה ר"ש וכל החבריא שמחים, אמר להם ר"ש, בני, אשרי חלקכם כי לא תכנס הכלה - השכינה, לחופה למחר אלא עמכם, משום שכל אלו המתקנים את תיקוני הכלה בלילה הזה, ושמחים בה, כולם יהיו רשומים וכתובים בספר הזכרון, והקב"ה מברך אותם בשבעים ברכות ועטרות מעולם העליון. ובהמשך הענין (ט.) דכל מאן דאשתתף בהדה בהאי ליליא יהא נטיר עילא ותתא כל ההיא שתא, ויפיק שתא בשלם - כל מי שהשתתף עימה בזה הלילה, יהא שמור למעלה ולמטה כל אותה השנה וישלים שנתו בשלום^{טז}.

שלא נזכר בפסוק כי אם מלימוד ההלכות - את החוקים ואת התורות, מכל מקום 'תרגום' התיבות הוא שיש להתפלל בכדי להצליח בתורה - לשפוך לבו לפני ה' על ההצלחה בתורה ומצוות^{טז}.

תיקון ליל שבועות - גדולת וקדושת הלילה

בתבו הפוסקים (עי' מ"ב תצד סק"א) בשם האר"י הק' (שער הכוונות) 'כל מי שלא ישן בלילה כלל ועיקר ויעסוק בתורה מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק'. וראה כמה חשוב הוא הלימוד בלילה זה שהרי כמעט שלא מצינו לשון בעין דא' מובטח לו שישלים שנתו^{טז}. והוסיף עוד האר"י הק' ולא עוד אלא שהוראת חיי האדם בשנה היא תלויה בענין זה.

ומקור הדברים הוא ממה דאיתא בזה"ק (בהקדמה, ח"א ה.) ס"ח, וז"ל. והוה רבי שמעון וכלהו חברייה מרגנין ברינה דאורייתא, ומחדשן מלין דאורייתא כל

ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה, וכיוצא בלשונות אלו לא מצינו בשום מקום ובשום תפילה, אין זה אלא שעיקר העיקרים הוא הבנת התורה, ובלעדיה אין לנו חיים וקיום, ולכן, בוכים ומתחננים כ"כ על כך. סו. אמנם, מיד אחר תפילתו, יפנה לעסוק בתורה, כי א"א לבכות ולשפוך שיח ב'אהבה רבה' שיפתח ה' עיניו בתורה וכשבא 'למעשה' הילד איננו... וכבר המשיל זאת הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, לעני שביקש והתחנן בדמעות שלישי לפני עשיר מופלג שיפרנסו, אמר לו העשיר אינני מחזיק תחת ידי מעות, גש אלי בשעה פלונית בבית העסק שלי ואמלא ידך במטבעות, הלה לא הופיע באותה שעה, למחרת שב לבקשו בדמעות שלישי, אמר לו העשיר כבר הוריתיך אתמול לבוא לבית עסקי, מדוע לא באת, נו, בוא היום... וכך הוה כמה ימים - העשיר נותן לו זמן והלה אינו מגיע כלל, וכי יוסיף עוד העשיר לשים לבו לבקשותיו... (הובא בפנינים יקרים).

הרה"ק מראפשיץ ראה אברך שעמד בתפילתו ביום חג השבועות ושפך לבו כמים בתפילת 'והאר עינינו בתורתך' משך זמן ארוך מאד, ושב להתחנן כבן המתחטא אצל אביו שוב ושוב, בגמר התפילה ניגש אליו הרה"ק מראפשיץ ו'גמרא' גדולה בידו, וכה אמר לו, הייתי בשמים וראיתי שתפילתך נשאה פירות ונתקבלה באהבה ורצון, הא לך גמרא ותתחיל בלימודך...

סז. כה אמר הרה"ק רבי שלום בער מליובאוויטש זי"ע בליל שבועות (תורת שלום ספר השיחות, עמוד 3), שיש תחת ידו כתי"ק מזקינו הרה"ק ה'צמח צדק' זי"ע שכתב בהאי לישנא 'אני מבטיח למי שיהיה ניעור בליל שבועות כל הלילה [ויעסוק בתורה ביגיעה] יזכה לכתר תורה, והיה מסיים הרש"ב, שה'צמח צדק' היה פוסק ומורה הוראה, וכשם שפסקו בבית דין של מטה כך פוסקים גם בבית דין של מעלה, לכן צריך להיות ער בליל שבועות ולהתייגע בתורה, והוסיף עוד, שזקינו דייק בלשונו ואמר 'שיהיה ניעור בליל שבועות', כי העיקר הוא 'מ'זאל ניט שלאפען', פירוש, שלא יתן לזמן הגדול לחלוף מבלי לנצל הזמן בעסק התורה.

סח. הנה נסדר לומר דברי הזה"ק האלו בתיקון ליל שבועות אחר גמר ה'תיקון' קודם אמירת תרי"ג מצוות, ומדרכו של עולם לאמרם בסוף הלילה לקראת בוקר, ומה יפה ונעים אם ישכילו ללמדו בתחילת הלילה, כי אז יגשו אל הלילה הקדוש באופן אחר לגמרי.

סט. הנה לא מצינו בזמנים אחרים הבטחה נפלאה כזו, על כן, בעת עסקך בתורה בלילה הגדול הזה, התבונן נא באלו ההבטחות, ובבואך לידי 'נסיון' להפסיק ממשנתך ע"י עצמך או ע"י אחרים (וד"ל) זכור שאין זה 'עסק' כדאי להפסיק מהלימוד בהאי ליליא.

היום' (סדר חג השבועות) שהביא את דברי הזוהר הללו, והוסיף נוראות וז"ל, אשריו ואשרי חלקו הזוכה לכל הכבוד הזה, אשר יוצרו כביכול מתפאר ומתקשט בו, ואל יקל בעיני האדם הדבר הזה, כי (אף ש) האדם הוא שפל ואפל בבחינה אחת, אבל בבחינה אחרת גדול כמו עד מאד, ובידו להעמיד כל העולמות כולם, מה שאין מלאך משרת יכול לעשות כן, והוא הנותן כח וחיל כביכול לבורא עולם בדכתיב (דברים לג כו) 'רוכב שמים בעזרך'... וצריך כל אדם עם היותו קטן מהקטנים והדיוט שבהדיוטות להחשיב עצמו ולהתגדל ולהתנשא על הענין הזה - לומר אולי על ידי יבא איזה ענין דבר להפיק רצון הש"י, ואל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניו... עכ"ל ע"ב.

ידוע מה שהעתיק השל"ה הק' (מסכת שבועות פרק נר מצוה אות ח) מכת"ק הגה"ק רבי שלמה אלקבץ

ובספ"ק הביאו מהירושלמי (ירושלמי זה אינו לפנינו) שאמר רבי חייא למחר אכתוב בפיתקא, אל תקרי עצרת תהיה לכם אלא תחיה לכם. ומבואר שם, שאכן מזה הלילה תוצאות חיים לכל השנה".

ובדאיתא בזה"ק (ח"ג צה.) 'ועל דא חסידי קדמאי לא הוו ניימי בהאי ליליא והוו לעאן באורייתא, ואמרי ניתי לאחסנא ירותא קדישא לן ולבנן בתרין עלמין' - ולכן לא היו חסידים הראשונים נמים בשינתם בלילה זה, והיו עוסקים בתורה, באומרם הבה נבוא לירש את התורה שהיא ירושה קדושה לנו ולבנינו בזה ובבא ע"א. וזוהר האדם למלאות ולנצל כראוי את הלילה הקדוש.

שמא יאמר אדם, מה אני ומה חיי - וכי תעלה על דעתך שאני הקטן והשפל יש בידי להכין 'קישוטי כלה' לשכינה הקדושה... ישמע נא לדברי ספר 'סדר

ע. וכך דרש הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (תרע"ב) מה שנאמר (שה"ש ה ב) 'אני ישנה ולבי ער', 'ישנה' בגימטריא שס"ה, כנגד שס"ה ימות החמה שהאדם ישן בהם, אך 'וליבי ער' הוא כנגד חג השבועות, שהוא לב השנה (ובאותו לילה נייעורים כל הלילה).

ע"א. הגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל ראה פעם יהודי מתנמנם בתפילת שחרית בחג השבועות (לרוב עייפות מלימודו בכל הלילה), משהקיץ, שאלו ר' חיים, וכי ראית מימיך חתן המנמנם בעמדו תחת חופתו, כי אכן יום חתונתו זה מתן תורה.

בספר הליכות שלמה (פי"ב הערה 13) מובא שאחד שאל את הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, שהוא מכיר את טבעו וכח גופו, ויודע בעצמו שאם ינדד שינה מעיניו כל הלילה ויהגה בתורה תהא תפילתו בשחרית נים ולא נים תיר ולא תיר, ונפשו בשאלתו מאי עדיף טפי, השיב לו הגרשז"א בדעת תורתו, אף שלהלכה וודאי עדיפא שחרית שהיא הלכה על פני המנהג שלא לישן בלילה, אך על 'נפשות' בניך יש לך להיזהר ולהישמר... (וכלומר, שח"ו ילמדו ממך להקל במנהגי קודש שבנ"י זהירים בו).

ידוע דבר המעשה, שהגאון רבי חיים לייב אויערבאך (אביו של הגרשז"א) היה נוהג לעלות ביום החג למעונו של הגה"צ רבי משה יוסף הופמן זצ"ל דיין דפאפא שהיה דר בסוף בעיה"ק ירושלים ת"ו, לברכו בברכת החג. בשנה אחת ראה הגר"ל שפני הדיין מאירים ומשמים עד מאוד, שאלו הגר"ל לשמחה מה זו עושה. נענה לו הרב מפאפא שלא היה בדעתו לספר לו, אך מאחר ששאלו מעצמו יגלה לו רז חזות לילה. בשנות בחרותי למדתי בישיבתו הרמה של הכתב סופר זי"ע, והיה שגור בפי הבחורים משמיה דהחתם סופר זי"ע שמי שילמד כל הלילה בלא היסח הדעת כלל - מתוך רציפות המחשבה, יזכה לגילוי אליהו. והנה רבים ניסו שם לעשות כן ולא עלתה בידם, ואף אני עצמי ניסיתי שנים רבות ללמוד כל הלילה בלא היסח הדעת, אך עדיין לא זכיתי לכך.

בהאי שתא למדתי כל הלילה ברציפות המחשבה, והנה זה עידן ועידנים אשר מתקשה אנכי בהבנת איזה קטע בזה"ק, בלילה זה בא לפני זקן אחד וביאר לי את הדברים באר היטב, אחר גמרו סגרת עיני להתבונן במחשבתי בפירוש, אך משפקחתי את עיני פרח לו איש האמת, הבטתי בשעון וראיתי שכבר עלה השחר, והבנתי שזקן זה אליהו הנביא היה, וכי לא אעלוז ואשמח בכל לבי ונפשי.

ע"ב. וזה לשון הפלא יועץ' (ערך עצרת), וקריאת התורה בליל עצרת בסדר המתקן מרבנו האר"י ז"ל היא נפלאות ועושה רושם למעלה, קשוטין אל השכינה. אשרי ילוד אשה שזכה לכך, אשר מלך העולם איום ונורא, מלך גדול אשר לגדולתו אין חקר, המשילו במעשי ידיו, ורוכב שמים בעזרו, וישראל עושה חיל ומוסיף כח בפמליא של מעלה, על זאת יגל יעקב ישמח ישראל בעושי יעלזו חסידים בכבוד ויהיו רק עסוקים בסדר הלמוד כל הלילה, אל

שייך בכל אחד ואחד, וכדברי החת"ס הנזכרים שאפילו אילני סרק הם כגדול שבגדולים].

כתב ה'מגלה עמוקות' (בהגותו למחברת הקודש סוף דף קי) דהנה, ב'שער הכוונות' (שער רה"ק ט.) מביא בשם האריז"ל שהניעור לילה אחת ועוסק בתורה כל אותה הלילה יהיה נפטר מכרת אחד. ואם בשאר ימות השנה מועיל להיות נייעור לכפר על כרת אחד, הרי הלימוד בליל שבועות מועיל לכפר על כמה וכמה כריתות (עיי"ש ביאור הדבר).

נקבלת יום זה - מתן תורה בעת קריאת עשרת הדברות אף בדור אחרון

איתא במדרש (פסיקתא פי"ב הובא בילקו"ש יתרו רמו רעא) 'אמר הקב"ה לישראל, בני היו קורין את הפרשה הזו בכל שנה, ואני מעלה עליכם כאילו אתם עומדים לפני הר סיני ומקבלין את התורה, שנאמר (שמות י"א) 'ביום הזה באו מדבר סיני' עד.

ומצינו ל'שבט מוסר' (פל"ד אות י"ט) שכתב וז"ל. גם כשקורא הפרשה בתורה, ידמה בעיניו כאילו התיבה (הבימה) שעומד בה הוא הר סיני וכאילו אותו שעה מתקבלת (התורה) מהר סיני (עיין זוהר ויקהל ר"ו.) וכאילו הקב"ה ופמליא שלו עומדים שם כשם שהיה בשעת מתן תורה, וכאילו משה רבינו ע"ה האומרה וכל הקהל העומדים סביב לסיני לשמוע מפיו תורה (ועיין בשל"ה מסכת שבועות פרק דרך חיים תוכחת מוסר רנט).

זי"ע אשר מתאר סדר לימוד החבריא בליל שבועות, וז"ל, ובעת שהתחלנו ללמוד המשנה ולמדנו שתי מסכתות זיכנו בוראנו ונשמע את קול המדבר וכו', שמעו ידידי המהדרים מן המהדרים ידידי אהובי, שלום לכם, אשריכם ואשרי יולדתכם, אשריכם בעולם הזה אשריכם בעולם הבא, אשר שמתם על נפשכם לעטרני בלילה הזה, אשר זה כמה שנים נפלה עטרת ראשי ואין מנחם לי, ואני מושלכת בעפר חובקת אשפתות ועתה החזרתם עטרה ליושנה. התחזקו ידידי, התאמצו אהובי, שמחו ועלצו, ודעו כי אתם מבני עליה וזכותם להיות מהיכלא דמלכא, וקול תורתכם והבל פיכם עלה לפני הקב"ה ובקע כמה אורים וכמה רקיעים עד שעלה, ומלאכים שתקו, ושרפים דממו, והחיות עמדו, וכל צבא מעלה והקב"ה שומעים את קולכם... עם כל זה נתעליתם ואשריכם ואשרי יולדתכם ידידי אשר נדדתם שינה מעיניכם, ועל ידיכם נתעליתי הלילה הזה, לכן חזקו ואמצו ועלצו בני ידידי המהדרים, ואל תפסיקו הלימוד, כי חוט של חסד משוך עליכם, ותורתכם עריבה לפני הקב"ה, לכן עמדו בני ידידי על רגליכם והעלוני ואמרו בקול רם כיום הכיפורים ברוך שם כבוד וכו'.

הרי לך, שקדושת ליל שבועות כקדושת יום הכיפורים"י. ובפרט אם עוסק בתורה אשר הוא מעלה את השכינה בזה, והוא מבני היכלא דמלכא, וייכנס עם הכלה - שכינתא קדישא לחופה [ואף שהדברים נאמרו בשרפי עליון כדוגמת הבית יוסף וחבריו, אך אפס קצהו

דמי להם, בשפה ברורה ביראה ואהבה ושמחה רבה יותר ויותר ממוצא שלל רב, בתת לב מה נעשה בשמים ממעל על ידינו, ומה הימים האלו ומה הגיע אלינו. ובכן עושה אלה הנה שכרו אתו, בני סמיכי וחיי אריכי ומזוני ריחי, כמו שכתוב בזוהר הקדוש, ולפי גודל השכר, שממנו נדע שעושה נחת רוח גדול למעלה, לו בכח יגבר איש להעביר שנה מעיניו ולהיות ער כל הלילה, ובלבד שלא יהא יושב ובטל או מדבר דברים בטלים או אסורים וכו', אבל עבדי ה' העומדים בבית ה', בלילה הזה לה' צריכים להיות עוסקים בתורה כל הלילה בלי הפסק, ולפום צערא אגרא. עכ"ל. עג. בספר 'יפה ללב' (תצד ב) הביא מספר אמרי נועם (סוף פרשת פנחס) ש'יום כיפור' הוא כנגד 'שבועות'. על כן אנו עושים בשבועות כמו ביום כיפור - להיות נעורים כל הלילה כמו הכהן הגדול ופרחי כהונה שהיו נייעורים כל הלילה בליל יום הכיפורים.

הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע (חשבה לטובה שבועות) כתב ששבועות הוא כמו יום הכיפורים שהרי אמרו (ירושלמי ביכורים פי"ג ה"ג) שהנושא אשה מוחלים לו על כל עוונותיו, ואם כן שבועות שהוא 'יום חתונתו' יש בו מחילת עוונות כמו יום הכיפורים.

עד. מענין לענין, מה רב טוב הצפון לבני ישראל בקבלתם את התורה, כדאיתא בירושלמי (ר"ה פ"ד ה"ח) 'אמר רב משרשיא בשם רב אידי בכל הקרבנות כתיב חטא (שעיר עיזים לחטאת) ובעצרת אין כתיב חטא' - דכתיב (במדבר כ"ג) 'שעיר עיזים אחד לכפר עליכם', כך אמר להן הקב"ה, מכיון שקיבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימיכם.

הרא"ש בפירושו למס' פאה (א א) כי הקב"ה חפץ יותר במצוות שיעשה בהם גם רצון הבריות מבמצוות שבין אדם לקונו. וכבר אמרו חז"ל (סוטה יד.) 'תורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים'.

ובפירוש אמרה תורה (דברים טו י"א) ועשית חג שבועות לה' אלוקיך מסת נדבת ירך אשר תתן כאשר יברכך ה' אלוקיך. ושמחת לפני ה' אלוקיך... והלוי אשר בשעריך והגר אשר בקרבך. והיינו שעיקר 'מצוות היום' של חג השבועות הוא 'נדבת ירך אשר תתן' לכל הנצרכים כפי הצטרכויותם. וכתב הגה"ק רבי חיים ויטאל זי"ע (עין הדעת טוב פרשת ראה) שממה שנאמר תחילה 'מסת נדבת ירך אשר תתן' דהיינו שיתן מרכושו כפי יכולתו לעניים ואביונים, ורק אח"כ 'ושמחת לפני ה' אלוקיך' - מכאן למדנו שיסוד ועיקר גדול בחג הזה לדאוג תחילה לצרכי הזולת ורק אח"כ ישמח את עצמו ובני ביתו, כי מצות נתינת צדקה לזולת וחג השבועות שבו מקבלים את התורה הן תרי רעין דלא מתפרשין, והא בהא תליא.

ומבאר ה'רבינו בחיי' דלכן ציוותה תורה על כך יותר מבשאר מועדים, כי חג המצות שבעת ימים הוא, ואז הכל מבינים כי צרכי עמך מרובים, ויש לתת עבור 'קמחא דפסחא', וכיו"ב בחג הסוכות שמשך זמנו שמונת ימים אז 'איש לרעהו יעזור'". וכאן באה התורה

וילמד ק"ו, כי אם נפסק בשו"ע (סימן קמא סעיף א) שצריך הקורא בתורה בכל ימות השנה לקרוא מעומד, והמעם מבואר בלבוש (שם) כי משה רבינו ובני ישראל היו עומדים בשעת קבלת התורה, ומכאן שיש צד השווה בין הקריאה בספר תורה לדורות למעמד הר סיני, קל וחומר בעת קריאת התורה בשבועות, שהקריאה מעוררת את הזמן שעתה הוא מקבל את התורה כנתינתה מסיני"ה.

דרך ארץ קדמה - זהירות יתירה בבין אדם לחברו

כתב המב"ש (בית אלוקים שער היסודות פי"ב), הנה חמשת הדברות הראשונות שנכתבו ב'לוח' הימין משני הלוחות הינם מצוות שבין אדם למקום - אנכי, לא יהיה לך, שבת ושאר הדברות שעל האדם לקיימם בינו לקונו, ואילו חמשת הדברות האחרונות מדברים מ'בין אדם לחברו' כ'לא תרצח' ו'לא תגנוב'. והמתבונן יראה כי דברות של בין אדם למקום ארוכות המה, ואילו המצוות שבין אדם לחברו נאמרו בקוצר אמרים 'לא תגנוב' ותו לא, ומאחר ששני הלוחות שווים בגודלם היו, נצטרך לומר כי האותיות של הדברות האחרונות גדולות היו בהרבה מדברות הראשונות - וטעם הדבר כדי שיהא נראה וניכר לכל חיוב הזהירות בדברות אלו - בין אדם לחברו, יותר ממה שזוהר בבין אדם למקום, כי עיקר העיקרים הוא 'בין אדם לחברו'. וכלשונו של

עה. ומהאי טעמא אמרו גדולי הדורות (עיי' סיפורי חסידים שבועות, על הרה"ק רבי חנוך מאלעסק זי"ע), שזמן קריאת התורה מסוגל הוא להתפלל על החולים שיבריאו, כי במתן תורה נתרפאו כל החולים, ועתה כשקוראים בתורה מתעורר ביחד עם 'מתן תורה' גם אותם נפלאות שנעשו באותה שעה.

עו. וביאר הגר"א מווילנא זי"ע, כי הרוצה לבדוק מה טיבו של ספר מסוים הוא מעיין בתחילת הספר ובסופו ומזה יבין באיזה ענין עוסק המחבר, וכמו כן בספר התורה הזה אפשר ללמוד כמה חשובה מדת גמילות חסדים ממה שפתחה תורה וסיימה בגמילות חסדים.

כשבנה גאב"ד פוניבז' זצ"ל את ישיבתו הרמה בעי"ת בני ברק יצ"ו הקים באותו זמן גם מוסדות לילדים מפליטי המלחמה שלא היה להם אב ואם ולא מצאו מנוח לכף רגלם... שם ניתן להם כל מחסורם באכילה שתיה לינה, מלבושים וכו' וכל הצטרכויותיהם ברוחניות ובגשמיות. באותם זמנים כשהגיע פעם למצב כספי קשה שאלוהו מדוע הקים מר שני מוסדות כאחד, וכי לא עדיף להקים את הישיבה ורק לאחמ"כ כשתעמוד הישיבה על מכונה יהא מע"כ פנוי לפתוח עוד מוסד, ויענם הפונוביז'ער הנה אמרו חז"ל (סוטה יד.) 'תורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים', וכלומר, שכדי להצליח בקיום הישיבה עלינו לעסוק בד בבד עם גמילות חסדים, כי הא בלא הא לא קיימא.

עז. פעם אמר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (בקידוש היום של חג השבועות) טעם לשבח במנהג ישראל תורה לאכול מאכלי חלב בחג השבועות לסימן שיהא היהודי רך כחמאה כמו שאמרו חז"ל (תענית כ.) לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארז (בית דלי עמו' ז).

באר הפרשה - פרשת במדבר שבועות

אלוהי, ולכאורה תיבת 'היא' אינה מן המניין, כי לא היה לו לומר אלא 'ותרא כי מתאמצת', אלא 'מתאמצת' מלשון אמיץ כוח, שבאותה שעה ראתה נעמי כי מתאמצת היא - שהיא עצמה מתאמצת ומתחזקת בחסד שעשתה - שנתנה לה להלך עמה לבוא תחת כנפי השכינה, על כן ותחדל לדבר אליה ע"ט.

לזר, שאף בחג השבועות שאינו אלא יום אחד מכל מקום - וחג שבועות מסת נדבת ידך אשר תיתן כאשר יברכך ה' אלוקיך ע"ט.

וידע שלא זו בלבד שאינו נחסר במה שנותן מדיליה ומסייע בעד אחיו, אלא אדרבה בזה הריהו משפיע חוזק לעצמו, ומשפיע על עצמו שפע רב מכל העולמות. ומטעם זה קוראים מגילת רות בחג הזה, כמו שאמרו (רות"ר ב יד) 'מגילה זו [רות], אין בה לא טומאה ולא טהרה, ולא איסור ולא היתר, ולמה נכתבה, ללמד כמה שבר טוב לגומלי חסדים'. וכך ביארו (כעין זה אמר הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע, הובא בשש"ק, שבועות כד) בקרא דכתיב בנעמי בעת שניסתה לשלח את רות מעל פניה, כתיב בה (א יח) 'ותרא כי מתאמצת היא ותחדל לדבר

ללמוד וללמד - עסק התורה בימים אלו ובכל השנה בתיב (שמות יט ו), 'אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל' וברש"י - 'לא פחות ולא יותר', וביאר הרה"ק ה'שר שלום מבעלזא' זי"ע שבא ללמד לישראל על החובה לקבל את התורה ומאידך על גודל מעלת המקיים את התורה, וזהו 'לא פחות ולא יותר', דמי

עח. וידועה הסגולה שכתב הרה"ק רבי חיים פלאגי לתת בערב שבועות צדקה כשיעור פעמיים ב"ן. ויתנם לת"ח עני ועניו, והוא תיקון... והוא סגולה לחשוכי בנים ומקרב הגאולה.

עט. פעם נסע הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע לשהות בצל קדשו של הרה"ק רבי יחזקאל מקאז'מיר זי"ע בחג השבועות, משנכנס ובא לקבל שלום מהרה"ק מקאז'מיר אמר לו הרה"ק, הרי תלמידים וחסידים יש לכם בראדאמסק ומה לכם כי באתם אלי, נענה ה'תפארת שלמה' ואמר, באתי הנה לזכות לקבלת התורה בצל הקודש אצל הרבי, אמר לו מהר"י מצינו שאמרה תורה (שמות יט ד) 'וירד משה מן ההר אל העם' וברש"י הביא מן המכילתא 'מן ההר אל העם - מלמד שלא היה משה פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם', ולכאורה צריך ביאור, וכי 'עסקי ממון' היו לו למשה רבינו, ומהו שלא היה משה פונה לעסקיו, אלא, שעסקיו היינו עסקי רוחניות, והיינו כי הוא עצמו היה אמור לעלות בהר סיני לראש ההר, ולקבל את התורה מאת הבורא יתברך בכבודו ובעצמו לא על ידי מלאך ולא על ידי שרף, ובזמן שכזה וודאי שברצונו היה לערוך הכנה דרבה לקראת יום קדוש זה, ואעפ"כ - לא היה משה פונה לעסקיו, אלא לאחר שהיה בשמים ושמע מפי הגבורה שעליו להכין את העם לקראת מתן תורה בקולות וברקים, מיד פנה מן ההר אל העם - להכינם כראוי לקראת מתן תורה, ולא הביט כלל על הכנת עצמו לקראת המעמד הנשגב והאדיר של קבלת התורה. וכיוצא בזה צריך כל מנהיג בישראל וכל יהודי לנהוג - לדאוג לזולתו, לחזקם לעודדם ולהכינם לקראת נתינת התורה. כשמוע ה'תפארת שלמה' דברים אלו מפורשים, פנה וחזר לעירו, להדריך את קהל עדת צאן מרעיתו.

חבר מרעים מחסידי הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, רצו לשהות בצל רבם בחג השבועות, ויצאו למסעם מבעוד מועד - כמה ימים קודם חג השבועות, אך על אם הדרך נשברה העגלה, אחר החיפוש מצאו עגלה חדשה, אך דא עקא שזו החדשה קטנה הייתה מהישנה, ומקום היה בה רק למחצית מהנוסעים, והוכרחו מחציתם להישאר באותו מקום נידח עד כלות החג.

בין הבחורים שהוקצה עבורם מקום על העגלה החדשה היה הרה"ח ר' אלימלך רומפלער זצ"ל שהיה אז עלם צעיר, אך משראה כי כמה מחבריו נאלצים לחוג את חג השבועות במקום נידח, אמר לנפשו וכי אסע מכאן ואומר 'שלום עלי נפשי' בשעה שחברי וידידי יישארו במקום זר לחוג את היו"ט - לא כך היא דרכה של תורה, ולא כך היא דרכה של חסידות.

והנה, ידוע כי הרה"ק מהר"א זי"ע היה נותן התייחסות מיוחדת לאורחים שבאו לשהות בצל קורתו להתחמם לאורו, אך כאן, משהגיעו הקבוצה הראשונה לא זכו מעמו לשום קרבה והתייחסות, רק לאחר החג משבאו הקבוצה השנייה ששהו בחג באותו מקום נידח - ואחר החג מצאו עגלה שתביאם למחוז חפצם, קיבלם הרה"ק בסבר פנים יפות, ואף אמר להם 'מיללך ווייסט ווי אזוי א חסיד דארף זיך צו פירן' (אלימלך יודע היאך על חסיד לנהוג), שיש ליהודי לוותר אפילו על ההתעלות בצל רבו בחג השבועות, בכדי להיות לעזר לאחיו.

וזכות לימוד התורה. עפ"י כתב החפץ חיים (תורת הבית פ"ה) דברים נוראים, וז"ל, וראה נא אחי, דלפי זה על כל שעה ושעה שהיה ביכולתך לעסוק בתורה ולא עסקת הרי הוא כאילו באו לפניך להציל נפשות ולא הצלת, עכ"ל.

והיא ה'תבלין' כנגד יצר הרע^{פא}, וכה איתא בגמרא (יומא עב:) על עסק התורה 'זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשית לו סם המוות', ופירש רש"י זכה - ללמוד תורה לשמה ולקיימה, ולכאורה פחד יאחזנו ללמוד תורה, כי מי יאמר זיכיתי לבי, וחושש אני מלימוד שלא לשמה שלא ייעשה ח"ו סם המוות. וביאר הרה"ק ה'שפתי צדיק' מפילין זי"ע (פר' עקב אות ט) בשם גיסו הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע, שאם זכה ועוסק בתורה לשמה אזי נעשית לו סם חיים, היינו סם הנותן חיות רוחנית לאדם, אולם אם לא זכה שלומד שלא לשמה, הרי אף שאין התורה כסם להפיח בו רוח חיים, אך מכל מקום 'נעשית לו סם כנגד המוות', לבל יהא כמת רוחני.

יה"ר שנזכה לקבל את התורה בשני ידיים, אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד^{פב}, להעמיד דורות

שאינו מקבל על עצמו עול תורה - אין לך אדם פחות הימנו, ולא ידך גיסא, המקבל עליו עול תורה - אין למעלה הימנו^{פג}, ובידו להשיג מדרגות רמות ונעלות עד אין חקר.

'ובל חפצך לא ישווו בה' (משלי ת, יא) ואפילו חפצי שמים (מו"ק ט:), כי אין לך דבר החשוב יותר מלימוד התורה. וכך איתא בגמ' (מגילה טו:) 'אמר רב יוסף גדול תלמוד תורה יותר מהצלת נפשות', והקשו האחרונים שהרי מילתא דפשיטא הוא שאם אחד עוסק באמצע לימודו ורואה איך שאיש מבני ישראל נופל מהנג ארצה ובידו להצילו הריהו מחויב להפסיק ממשנתו ולהצילו שהרי פיקוח נפש דוחה כל התורה כולה, וכיצד אמרו גדול תלמוד תורה יותר מהצלת נפשות. וביאר המ"ז (י"ד סי' רנא סק"ח) וז"ל, דודאי אין לך דבר העומד בפני פיקוח נפש, אלא דהתם אומר דיותר יש זכות למי שזוכה לעסוק בתורה ולא בא לידו הצלת נפשות, ממי שבא לידו הצלת נפשות ועל ידי כך צריך לבטל תלמוד תורה ולעסוק בהצלת נפש, עכ"ל. הא למדת, שכמה שזכות הצלת נפשות גדולה היא עד למאוד ש'כאילו קיים עולם מלא' אף על פי כן יתירה מעלת

פ. לחזק ידי לומדי התורה, אמרו צדיקים לבאר הא דאמרו חז"ל (פסחים סח:) הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם, כי הנה ישנם הרבה מן הלומדים תורה ומשימים בה כל מאווייתם, החושבים בסתר לבם, כי אמנם עושים המה רצון קונם וחלק טוב צפון להם לעלמא דאתי, מכל מקום הנאות העולם הזה ותענוגותיו שמורות דייקא לאלה אשר מסתובבים בראש כל חוצות ואינם יושבים והוגים יומם ולילה בבית המדרש. אך לא כן הדבר, כי רק לעוסקים בתורה יש סיפוק והנאה אף בחלק הגשמי... וזהו, כולי עלמא מודי, בעצרת היינו לאחר שהאדם מקבל את התורה והוגה בה אז בעינן נמי לכם - אף ה'לכם' שלו הוא לכם באמת - כי רק זה האיש מרגיש טעם ומוצא טוב בעולם הזה ג"כ.

בזה מבארים את מה שהעיד רבי עקיבא על עצמו (פסחים מט:) 'כשהייתי עם הארץ, אמרתי, מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור', ולכאורה צריך ביאור מה רצה תנא קדוש זה ללמדנו. אלא, רצונו לומר ל'בן תורה' השקוע עד צוואר באהלי שם, אל תדמה בנפשך שהינך מפסיד מהנאות עולם הזה, ורק 'עם הארץ' נהנה מהעולם הזה, לא כן הדבר, אלא העם הארץ עטוף כולו במרירות, וכל מחשבתו כל היום ב'שנאת תלמידי חכמים' והקנאה הרבה באורחות חייו מורידה את כל חייו והנאותיו אבל שאולה...

פא. בהקדמה לשו"ת 'חבצלת השרון' (ח"א ד"ה ובוה נוכל להבין) מביא המחבר הגה"צ רבי דוד מנחם מאניש באב"ד זצ"ל בשם רבו הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע, 'שמכל עניני חסידות ופרישות וסיגופים שאדם רוצה להתנהג, היותר עיקר ומובחר הוא לשמח את הקב"ה בלימוד התורה הקדושה, והסימן לזה, שכל עניני סיגופים וחסידות שאדם רוצה להתנהג - אין היצר הרע מוציא כ"כ כוחו ע"ז לבטלו, כמו שמוציא את כל כוחו לבטל את האדם מתלמוד תורה, כן שמעתי מפי קדשו שאמר לי בעצמו הדברים האלה, עכ"ל.

פב. וכה אמר פעם הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע (תורת יחזקאל שבועות) בליל שבועות, דהנה שנינו (שבת לד.) 'שלשה דברים, צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשכה, עשרתם ערבתם הדליקו את הנר', ובגמרא 'שלשה דברים צריך למימרניהו בניחותא, כי היכי דליקבלינהו מיניה', היינו שיאמר הדברים לבני ביתו בדרכי נועם

באר הפרשה - פרשת במדבר שבועות

נאמנים לה' ולתורתו, עוסקים בתורה ובמצוות לשמה (תורה), וזכותיה דדוד מלכא משיחא יעמוד לנו לזכות
 על ישראל שלום, ויתרפאו כל החולים (כמו שהיה במתן לביאת גואל צדק בב"א.

ולא בכעס כדי שעיי"ז יקבלו את דבריו ולא יחללו את השבת קודש ח"ו, ולא נאמרה הוראה זו בשלשה דברים אלו
 דוקא, אלא ללמד על הכלל כולו יצא, שכאשר רוצה בשר ודם שדבריו יתקבלו באזני חברו עליו לדבר בניחותא
 ובקול נעים, וזה כלל גדול בתורה. ובזאת נענה הרה"ק במליצה לשמים, 'רבונו של עולם, אתה נותן לנו היום את
 התורה, צריך למימריה בניחותא בשובה ונחת, כי היכי דלקבליה מיליה, ונזכה לקבל את התורה באהבה וברצון'.

זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת במדבר תשפ"ד שנה י | גליון מס' 536

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פרתחו שעדים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

ברכות השחר - להשלמת מאה ברכות

בחג השבועות הבא עלינו לטובה נעלה על לוח לבנו את זכרו של דוד מלך ישראל, אשר בו נולד והסתלק מן העולם.

כיהודים מאמינים, דמותו של דוד המלך ע"ה חקוקה בזכרונו כל ימות השנה. הלא דוד הוא שיסד את המלכות הנצחית בישראל, עליה אנו מבקשים שלוש פעמים ביום "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח, וקרנו תרום בישועתך". המלך המשיח, שלבואו אנו מצפים בכל יום, יעמד מאד דוד ויחדש את המלוכה.

דוד המלך הותר לנו אוצרות רוח המלוים אותנו לאורך כל חיינו. דמותו הפלאית מזכרת אינספור פעמים בספרי הנביאים ובכתובים. ספרו, ספר התהלים, אינו מש מפיות העם היהודי מאז ומעולם. ולצד כל זאת, רצוני במסגרת מאמרי זה לתת את הדעת על תקנתו הידועה של דוד: קביעת מכסה של מאה ברכות שעל כל אדם לברך מדי יום.

בענין זה לכד את תשומת לבי חדוש מענין, אשר אני מספק עד כמה הוא ידוע לרבים. תקנתו של דוד לא נשלמה רק בקביעת מכסה לברכות, אלא היא היא שהביאה את חכמינו זכרונם לברכה לתקן את ברכות השחר! כלומר, בעקבות תקנתו, וכדי שנוכל לקיימה, הוסיפו חכמים ותקנו את ברכות השחר, שעל ידו יגיע כל יהודי בסדר יומו הרגיל למגן מאה ברכות.

כך כותב ה'טור' בראש הלכות ברכות השחר (או"ח מו): "בכל יום היו מתים מאה נפשות מישראל ולא היו יודעים על מה, עד שחקר דוד המלך והבין ברוח הקדש, ותקן להם לישראל מאה ברכות, ועל פן תקנו חכמים ז"ל אלו הברכות [ברכות השחר] על סדר העולם והנהגתו, להשלים מאה ברכות בכל יום".

מדבריו עולה שכל עקרון של ברכות השחר לא נתקנו אלא כדי להגיע למכסת מאה ברכות שתקן דוד לברך. זוהי הסבה שהגאונים והראשונים כנו את סדר ברכות השחר בשם "סדר מאה ברכות", שכן כאמור הן נתקנו כדי שנוכל לעמד במכסה זו של ברכות (ראה 'המספיק לעובדי ה' פרק ל).

כאן המקום לציין: כפי שהמכסה היומית של אמירת מאה ברכות נשלמת באמירת ברכות השחר, כך המכסה היומית של עגית תשעים אמנים על ברכות [מלבד חובת עגית אמן על עשרה קדישים] נשלמת בעגית אמן על ברכות השחר של שלושה אנשים לפחות, כפי שאר המ'שנה ברוך' (ו יג) שזהו מקור מנהג אמירת ברכות השחר בצותא.

מצויים אנו בעולם רווי סכנות. אם ברצוננו לזכות בהגנה משלמת מן השמים, עלינו להקפיד על ההודמנות שנתנו לנו חכמים להשלים את המכסה היומית של הברכות והאמנים, באמירת ברכות השחר מדי בקר בצותא חדא.

בקריאת "דוד מלך ישראל חי וקים".

שבת שלום,

218 219 מכונס"ן

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

איש על מחנהו ואיש על נסחו

"והנו בני ישראל איש על מחנהו ואיש על דגלו לצבאתם" (א נב)

הש"ה הק' הביא בשם האר"י הק' שפשוט שבמדבר חלקו ישראל לארבעה דגלים, כך יש בישראל ארבע נסחי תפלה ומנהגים שונים: ספרד, אשכנז, קטלוגיה ואיטליה, ועל כל אחד לדבק בדרכי אבותיו - "איש על מחנהו ואיש על דגלו" (ש"ה) דרך חיים תוכחת מוסר אות (לה).

בענין זה ידועה אמרתו השנונה של רבי מאיר שפירא מלובלין:

בתחלת התפלה קמים מנהגים שונים. יש המקדימים "ברוך שאמר" ל"הודו", ויש המקדימים "הודו" ל"ברוך שאמר", אבל כלם כאחד מודים ומהללים ב"יהי כבוד ה' לעולם" (טעם ודעת' במדבר ב ב).

זכירת יום המיתה

"איש על דגלו כאתת לבית אבתם יחנו בני ישראל סביב לאהל מועד יחנו" (ב ב)

את הפתוב: "באות לבית אבתם פרש רש"י" (על פי פניחומא יב) שסדר חגיגת השבטים היה כסדר שקבע יעקב לבניו לשאת אותו לקבורה ממצרים לחברון. וצריך להבין, מדוע הצטוו ישראל לסדר את חגיגת הדגלים כסדר נשיאת ארונו של יעקב? מה ענין זה אצל זה?

באר רבי שלמה זלמן ארנר"ך, אב"ד שאמלו:

מדי בקר, ב"ה רצון" שאחר ברכות השחר, מבקשים אנו: "שתצלילנו היום ובכל יום... מיצר הרע". ואכן, על האדם להיות ערני ודרוך בכל עת לבל יפול ברשת היצר האורב על החטאי. ולפי שאמרו חכמים (ברכות ה ב) שזכירת יום המיתה מביאה את האדם לגבור על יצרו, לפיכך צותה התורה שבני ישראל

יחנו על דגליהם סביב המשכן כסדר שלוו בני יעקב את אביהם לקבורה, ובכך יזכרו בכל עת את יום המיתה ויגברו על פתווי היצר (דרשות לחם שלמה' עמ' רע"ה).

מינו פצל עובר

"כל הפקדים למחנה ראובן מאת אלף ואחד וחמשים אלף וארבע מאות וחמשים לצבאתם ושנים יסעו" (ב טז)

המסתופפים בצלו של האדמו"ר מתולדות אהרן, בעל הדברי אמונה, היו נוהגים להכנס למעונו ביום הולדתם כדי לשמע מפיו דברי חזק והתעוררות. בדבריו היה מעוררם לבל יפלו בתרדמת הזמן, אלא יצלו את ימיהם להתחזק בתורה ובתפלה. באותן שיחות שגורה היתה בפיו אמרתו השנונה של בעל הדברי יואל' מסאטמר על הכתוב: "ושנים יסעו" - השנים חולפות ונוסעות במהירות (תורה ואמונה' עמ' קמ).

קינה על אבדן עבודת הלויים

"ולקחת את הלויים לי אני ה' תחת כל בכר בבני ישראל ואת בהמת הלויים תחת כל בכור בבהמת בני ישראל" (ג מא)

בקינת "אלי ציון ועריה" הנאמרת בקהלות אשכנז בתשעה באב, אנו מקוננים: "עלי זבחי תמידה ופדיוני בכוריה". ותמהו רבים: הלא בקינה זו הזכרו דברים שבטלו מחמת חרבן הבית, ולמה הזכרה כאן מצות פדיון בכורות הנוהגת אף בזמן הזה?

באר הגר"ז סולובייצ'יק מברסק: אין פגנת המקונן על בטול מצות פדיון בכורות, כי אם על אבדן עבודת הלויים המכנים בלשוננו "פדיוני בכוריה", כמבאר בפרשתנו שקדשתם של הבכורות נפדתה ועברה ללויים (תורת זאב' עמ' פב).

אמן במחיר מלא

בתוך דברי חזק שגשא המגיד רבי מאיר צימרוט על גדל מעלתה של מצות ענית אמן, ספר על ענית אמן אחת, מיחדת ובלתי נשפחה, אשר זכה לענות לפני שנים רבות ורשמה נחרט בלבו לעד. וכך ספר:

לפני שנים רבות, עת דרתי בירושלים עיר הקדש, התבשרתי יום אחד על פטירת סבתא עליה השלום. הלוייה גערה בבני ברק,

הבטתי בעיניו של הנהג. הניצוץ המתריס כבר לא שכן בהו, ובמקומו הצלחתי לזהות אף דמעה קטנה... הוא שב והתניע את המונית, ובטרם האיץ לדרכו אמר בעינים משפלות: "אתם הדתיים... אינני יודע מהיכן אזרתם אמן - לשלם שלושה שקלים וחצי בשביל אמן אחת... לעולם לא אבין זאת. אבל אם כבר ברכת, לא אמכר את הברכה בשביל כסף."

ובחזור מהלוייה, כמנהג אותם ימים, שמתי פעמי לתחנת המוניות ששכנה במרכז בני ברק, מול בית הפנסת 'איצקוביץ'. משם תכננתי לנסע במונית שרות לירושלים.

ברגע שבו הגעתי לתחנה התמלאה מונית ויצאה לירושלים, ואני הייתי הראשון בתור למונית הבאה. כך יכלתי לבחור את המקום הנחשק ביותר - המקום שליד הנהג... מאחור היה תמיד צפוף וחסם, והמקום הקדמי היה מרוח ונעים. המונית התמלאה בעצלתים והנהג, שאצה לו הדרך, החליט לצאת לדרכו כשקמוס אחד נותר פנוי.

מחיר הנסיעה, בערך הימים ההם, עמד על שלושה שקלים וחצי. כשהגיעה המונית לרמזור שבצמת 'קוקה קולה', טרם פנתה לצאת מהעיר, תחב לפתע בחור צעיר את ראשו לתוך המונית ושאל: "מישהו רוצה לקנות ארטיק?" הבטתי בנוסעים שמאחורי. נראה היה כי ביום חם שכזה, לאיש מהנוכחים לא הייתה התנגדות להתקרה באמצעות מעדן קפוא... אך כלנו העדפנו להמנע מאכילה ברשות הרבים.

היחיד שרכש ללא הסוס היה הנהג. הוא שלם חצי שקל בעד הארטיק, הסיר את העטיפה ועמד לבלעו באחת... אך טרם הספיק לעשות זאת, עצרתי אותו: "בבקשה ממך, ידידי הנהג, פניתי אליי, נדמה לי שזו הפעם הראשונה בחיי שאני נפגש עמך, ומרבית הספויים שלא אראה אותך שוב. זוהי אפוא בקשה חד פעמית. לא אבקש ממך יותר בשעות..."

"מה רצונך?" הרעים עלי הנהג בתגובה לא סימפטיט במיוחד, "אם אוכל לעשות זאת - אעשה".

"תאמר בבקשה ברכה!" בקשתי. "לא אעשה זאת!" השיב הנהג על אתר, ומהר לנגס בקרטיב שבידו נגיסה הגונה. "מדוע?" לא ותרתי, "מפני מה אתה מסרב בתקף לבקשתי הפשוטה?" שאלתי.

"תבין, חבר, אולי אתה חדש כאן, אך קו זה, קו בני ברק-ירושלים, הוא קו בעיתי מבחינתי. בכל שעה יושב לצדי רב אחר אשר לוקח אותי כפרויקט אישי; האחד מבקש ממני לברך, השני רוצה שאניח תפלין והשלישי מנסה לשכנע אותי לשמור שבת... מחר יבוא מישהו ויצייע לי ללכת לישיבה לבעלי תשובה... עזב אותי, תן לי לחיות!"

הארטיק שבידו החל לטפטף, אך אני לא ותרתי... הוצאתי מטבע של חצי שקל מהכיס, נתתי אותו לנהג ואמרתי לו: "אני מוכן לשלם לך על הארטיק... רק תברך!" בנקדה זו לא הצליח הנהג להשאר שווה נפש. הוא סטה לשולי הכביש, עצר את הרכב בחריקה והחל לצעק: "אדוני! מעולם לא התערבתי בחיים שלך, גם אתה אל תתערב בחיים שלי!"

"חלילה לי מלהתערב בחיך", עניתי מבלי להבהל, "אני בסך הכל דואג לעצמי! אם תברך, אוכל לענות אחריך אמן, והרי אמרו חכמינו כי: 'גדול העונה אמן יותר מהמברך'". כעסו של הנהג גבר. הוא השליך לעברי את המטבע שתחבתי לידו, והרים עלי את קולו: "וכי מה אתה חושב לך, שבחצי שקל תוכל

לקנות אותי???" "כמה היית רוצה שאשלם לך כדי שתברך?" שאלתי. נראה היה כי הטון התמים שבו נאמרו הדברים השפיע על הנהג. הוא חשב קמעא, ואז אמר, תוך שהוא מביט לעבר הכסא הפנוי שנותר במונית: "אם תתן לי שלושה שקלים וחצי, כמחיר הנוסע החסר במונית, אז אסכים לברך".

הבקשה הנוצזת בבלה אותי מעט. בכל זאת מדבר היה בסכום מרגש, במשגי אותם הימים. מה גם שידעתי כי אוכל לזכות באלפי אמונים בשעה אחת חנם אין כסף, ב'איצקוביץ' או ב'זכרון משה'...

בזמן שהתלבטתי הוסיף הנהג לנגס בשויון נפש בארטיק שבידו. למזלי, הנוסעים שישבו מאחורי והתלהבו מהדרמה הקטנה שהתחוללה לפנייהם, התגיסו לעזרתי... כל אחד מהם הסכים להשתתף, ובתוך שניות ספורות היו בידי הנהג שלושה שקלים וחצי, מחירו של נוסע. הוא חיד בשביעות רצון, פסה את ראשו בכסוי כלשהו וברך ברהיטות מפליאה: "ברוך אתה... שהכל נהיה בדברו".

את מה שקרה אחר כך קשה לתאר במלים. המונית משם הזדעזעה...

ענינו כלנו 'אמן', בקול רם ובכונה, כפי שלא ענינו מימינו, גם לא בתפלת געילה של יום כפור.

"אמן!!!" הבטתי בעיניו של הנהג. הניצוץ המתריס כבר לא שכן בהו, ובמקומו הצלחתי לזהות אף דמעה קטנה... הוא שב והתניע את המונית, ובטרם האיץ לדרכו אמר בעינים משפלות:

"אתם הדתיים... אינני יודע מהיכן אזרתם אמן - לשלם שלושה שקלים וחצי בשביל אמן אחת... לעולם לא אבין זאת. אבל אם כבר ברכת, לא אמכר את הברכה בשביל כסף."

קחו את הכסף שלכם חזרה, ועכשו, בבקשה, אל תדברו אתי מלה עד סוף הנסיעה, בסוף עוד תחזירו אותי בתשובה..."

קבלנו את דבריו. השקט נשמר במונית לפחות עד שירדתי בפניסה לירושלים, שם נפרדתי מהנהג בתודה והמשכתי לדרכי.

חשבתי שהספור הסתיים, אך לא.

שנים מספר לאחר מכן הזמנתי להרצות בישיבה למתחזקים. בתוך דברי התעוררות על ערפן של מצוות ספרתי את הספור האמור, ולפתע קם אחד הפחורים ובקש את רשות הדבור.

"את הספור הזה כבר שמעתי לא פעם", אמר הפחור, "אני הוא בנו של אותו נהג מונית".

התרגשתי מאד לשמע הדברים, והבחור המשיך: "ידע כבוד הרב כי מאז שהתחזקתי, בכל פעם שאני מגיע לבקר את אבי, הוא לא שוכח לבקש ממני לברך לפניו כדי שהוא יוכל לענות אחרי אמן. בכונה רבה, ובקול רם - כפי שרק הוא יודע..."

ברכת התורה

עסק התורה

"אשר קדשנו במצותיו וצונו לעסוק בדברי תורה"

מפני מה אנו מברכים בלשון "לעסק בדברי תורה" ולא "ללמד דברי תורה"?

הט"ז (מו א) מבאר שבתקנם לברך "לעסק" בקשו חכמים להדגיש שדרך קניית התורה היא דוקא בעסוק בתורה מתוך עמל וגיעה ולא בלמוד מתוך ענג, וכמו שאמרו חכמים (ברכות סג ב): "אין התורה מתקמת אלא במי שממית עצמו עליה".

ואולם המהרא"ל צינץ מפרש שמברכים "לעסק" כדי לכלל אף את המחזיקים ידי לומדי תורה, שאף הם עוסקים בקיום התורה בישראל, על אף שאין ביכלתם ללמד בעצמם (שירי קמץ המנחה' דרוש ד).

עוד פרש בעל המשינה הלכות' (שו"ת, ח"ו סי' יג): חלק בלתי נפרד מעסק התורה הוא שאף הנהגותינו בכל הליכות העולם תעשינה על פי התורה. לפיכך אנו מברכים בלשון "לעסק", שלשון זו כוללת, מלבד את עסק הלמוד עצמו, אף את כל עסקינו בעולם, שאותם אנו מנהלים על פי דברי תורה.

העסק ב"דברי תורה"

"אשר קדשנו במצותיו וצונו לעסוק בדברי תורה"

רבנותינו בארו בכמה דרכים את הסבה שתקנו ברכה זו בלשון: "לעסק בדברי תורה", ולא "לעסק בתורה":

ר"י בן יקר פרש כי לשון "דברי" כוללת את התורה שבעל פה המכנה "דברים שבעל פה" (ראה גטין ס ב), שאף עליה אנו מברכים (פרוש התפלות והברכות' עמ' כב).

ה"חיי אדם' פרש: כיון שפסק השלחן ערוך' (א"ח מז ד) שהרהור בדברי תורה מתר אף קדם ברכת התורה, לפיכך תקנו לברך בלשון "לעסק בדברי תורה", כלומר, עד עתה מתר לנו רק להרהר בתורה, והברכה מתירה לנו אף להגות את דברי התורה בפה (נשמט אדם' א ט ד).

עוד באר רבי צדוק הכהן מלובלין: "תורה" היא מלשון מורה דרך, שכן התורה שומרת על ההוגה בה שילך בדרך הטוב ולא יכשל בחטא (נזיר כא א). אלא שלשמירה זו זוכה רק הלומד תורה לשמה. משפך, הלומד שלא לשמה אינו נחשב "עוסק בתורה", כי אין תלמידו מורה לו את הדרך אשר ילך בה. לעמת זאת, עסוק ב"דברי תורה" כולל

גם את הלומד שלא לשמה, לפי שבלשון "דברי תורה" נכלל אף הלומד המכנה "פטטיא דאורייתא" (ראה ירושלמי ברכות ט ה), שהוא לומד שלא לשמה. לכן אנו מברכים "לעסק בדברי תורה", כי מי יערב לנו שאכן נזכה ללמד תורה לשמה (יצחק הצדיק' אות נט).

לשמוח אף בתורת חברינו

"והערב נא ה' אלקינו את דברי תורתך בפינו ובפיות כל עמך בית ישראל"

דרש רבי יוסף נחמיה קורניצר, רבה של קראקא:

לעורר זכות 'אמן' עם שחר

"ונהיה אנהנו וצאצאינו [וצאצאי צאצאינו] וצאצאי עמך בית ישראל..."

מדוע תקנו בברכה זו לשון "צאצאינו", ולא "זרענו" כלשון הכתוב בכל מקום?

החתם סופר' פרש שאנו מזכירים דוקא את הבטוי "צאצאינו", לפי שמופיעות בו פעמים אותיות צ"א שהן בגימטריה שני שמות הקדש הוי"ה ואדנות, רמז המסמל את התחזקות כת הקדושה שיכפל לעתיד לבוא (ד"רשות חתם סופר' ח"א דף קי).

עוד באר האדמו"ר רבי דוד חי אבוחצירא שליט"א: אותיות צ"א הן בגימטריה אמן. לכן אומרים אנו בברכה זו כמה פעמים "צאצאינו", כדי להזכיר ולעורר את זכות ענית אמן מיד עם שחר (ספר 'בני אמונים' עמ' 88).

במלים אלו טמונה בקשה שהן דברי התורה היוצאים מפינו והן אלו היוצאים מפיות כל בית ישראל יהיו ערבים עלינו, ובל נהיה כאותם צרי עין שרק דברי תורה היוצאים מפיהם חביבים עליהם (חידושי רבנו יוסף נחמיה' וצא)

בחירה מתוך כפייה

"אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו"

במסכת עבודה זרה (ב ב) מובא שבטרם נתן הקדוש ברוך הוא את התורה לישראל, סובב בין כל האמות, ורק לאחר שסרבו לקבלה נתנה לישראל. לאור זאת יש לתמה על הלשון "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן

לנו את תורתו", הלא נתנה לנו רק לאחר שכל העמים לא הסכימו לקבלה?

פרש המהרש"א: בהמשך דברי הגמרא שם מובא שפפה הקדוש ברוך הוא על ישראל את ההר פגיית כדי לאלצם לקבל את התורה. נמצא שבעוד שאר האמות יכלו לסרב לקבל את התורה, בנו הוא בחר בכם שפפה עלינו לקבלה (מהרש"א ח"א ביצה כה ב).

עוד פרש רבי יהונתן איבשיץ: אמות העולם כפופים לטבע ולמזל, ולפיכך אף שהצעה להם התורה, לא היה ביכלתם לקבלה שכן היא מנגדת לטבעם ולמזלם. אף בישראל בחר בכם שהעלה אותם מעל למזל, וכך הכשרו לקבל את התורה (ערוך דבש' ח"א דרוש ח).

על ידי הברכה נתנת לנו התורה במתנה

"אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו ברוך אתה ה' נותן התורה"

דרש ה'נודע ביהודה':

אמרו חכמים (נדרים לה א) שכאשר למד משה את התורה מפי הקדוש ברוך הוא בהר סיני, שכחה פעם אחר פעם, עד שנתן לו הקדוש ברוך הוא את התורה במתנה. אף אנו, אם נקפיד לברך ברכת התורה פהלכה נזכה לקבל את התורה במתנה, ובכך נזכה לזכרה. שכן במסכת ברכות (לה א) ישבו חכמים את הסתירה בין הכתוב (תהלים כד א): "לה' הארץ ומלוואה", לפתוב (שם קטו טו): "והארץ נתן לבני אדם", שלפני הברכה ש"ך הדבר לה', ולאחר הברכה זוכה בו האדם. אף בלמוד התורה כף: לפני שמברך האדם על התורה נחשבת התורה כתורת ה' ואין ביזו לזכרה, אף לאחר שמברך עליה הוא זוכה בה במתנה ומתוף כף זוכרה, כמשה שלא זכר את התורה עד שנתנה לו במתנה.

זהו שאמרו חכמים (שם יא ב) כי ברכת "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו, ברוך אתה ה' נותן התורה", היא המעלה שבברכות התורה. כי בברכה זו מדגשת הפעלה הנגרמת על ידי הברכה, והיא נתינת התורה הגורמת לזכירתה.

בכך פרש ה'נודע ביהודה' מדוע קבע רבי יהודה הנשיא את מסכת ברכות בראש סדר הש"ס, זאת כדי לעוררנו שזכור תחלה לברך את ברכות התורה בראש למוידנו, ובכך נראה ברכה בעמלנו ויהיה למוידנו שגור וזכור בפינו (צ"ח" ברכות סד א).

ששה אמונים פנגד ששה נכדים

להקפיד לענות אמן מהלכתה

"ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חקי ותשא בריתי עלי פיך" (טו)

בגמרא (ברכות מז א) מבאר שחיי האדם תלויים בעניית אמן פהלכה, הן לטוב והן למוטב חלילה, שפך אמרו: "העונה אמן תומה [מבלי לדעת מהי הברכה] - יהיו בניו יתומים, חטופה [שלא בנקודה המדק] - יתחטפו ימיו, קטופה [שמבליע אחת מאותיותיה] - יתקטפו ימיו". לעמת זאת, למקפיד על עניית אמן פדת וכהלכה הבטיחו שיאריק ימים - "כל המאריך באמן מאריכים לו ימיו ושנותיו".

לאור זאת עולה שמוטב לו לאדם שלא יענה אמן כלל, משיענה שלא כהלכה, ולכך רמז הכתוב: "ולרשע אמר אלקים מה לך לספר שבחי ה' בבית הכנסת, הלא בלכתך להתפלל אינך משגיח לענות אמן פראוי, אלא הנך נכשל ב"חקי" - ראשי תבות "חטופה, קטופה, יתומה", אם פן מוטב אפוא שלא "תשא בריתי עלי פיך" (תורי זהב שה"ש ד ט ח).

נצחון במלחמה בזכות עניית אמן

מקול אויב מפני עקת רשע כי ימיטו עלי און ובאף ישטמוני; לבי יחיל בקרבי ואימות מות נפלו עלי (נה ד-ה)

את הפסוק שאמרה דבורה הנביאה בשירתה, לאחר נצחונם של ישראל במלחמת סיסרא: "בפרע פרועות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'" (שופטים ה ב), דרש אליהו הנביא כך (תנא דבי אליהו רבא יא):

"מה נתנבא דבורה לישראל? אלא כך אמרה להם: בזכות מי הקדוש ברוך הוא נפרע לישראל מאמות העולם? בבני אדם שהם משכימים ומעריבים לבית הכנסת ולבית המדרש ועונים אמן..."

האדמו"ר מגראכוב מצא לכך רמז מן הכתוב שלפנינו: "אימות מות נפלו", ראשי תבות אמן. מפני מה נופלת עלינו אימה מקול אויב? מפני שאין בדינו זכות עניית אמן (גבעת יוסף שם).

בספרו 'אלף בינה' (ממור לד) דרש האביר יעקב כי בפרק לד שבתהלים פון דוד המלך לשורר על גדל מעלת הקדיש ועניית אמן. להלן שביבים מדבריו:

לשמוח בעניית אמן

"בה' תתהלל נפשי ישמעו עונים וישמחו" (לד ג)

פסוק זה מלמד על גדל מעלתה של עניית אמן אחר הקדיש, ולכך סופי התבות של המלים: "בה' תתהלל נפשי ישמעו עונים" הם בגימטריה אמן. וכך מתפרש הכתוב: "בה' תתהלל נפשי" - כאשר אהלל את ה' באמירת קדיש, אזי: "ישמעו עונים וישמחו" - שומעים העונים [המלים "עונים" ו"עונים" מכילות את אותן אותיות] וישמחו במצות עניית אמן שזכו לה.

מגן ומציל בזכות אמן

"חנה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם" (לד ח)

"מלאך" בגימטריה אמן, וגם ראשי התבות: "א-דני סביב ליראיו" עולים בגימטריה אמן. לרמז לנו כי בעבור עניית אמן זוכה האדם לשמירה מיחדת הן בעולם הזה והן בעולם הבא.

כמה טוב ה'

"טעמו וראו כי טוב ה' אשרי הגבר יחסה בו"

"טעמו וראו" - כאשר תדקדקו היטב ותוכחו במעלתם העצומה של הקדיש והאמן, תסיקו מכך "כי טוב ה'" שנתת לכם אותם להגן ולשמור עליכם. ולכך "אשרי הגבר" שיקפיד לחסות בה' ולעשות רצונו. רמז לכך שפסוק זה עוסק במעלת עניית אמן, יש להביא מכך שהמלים "יחסה בו" הן בגימטריה אמן.

עניית אמן מצילה מגיהנום

"כי לא תעזב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת" (טו ז)

בתנא דבי אליהו (זוטא פרק כ) מובא כי לעתיד לבוא פושעי ישראל שהשליכו לגיהנום יזכו להנצל ממנו, ואף יפתחו בפניהם שערי גן עדן, בשכר עניית אמן על קדיש שיאמר דוד המלך. ואלו דבריו: "...ואומר דוד [קדיש של] אנדה לפני הקדוש ברוך הוא, ועונין הצדיקים? הא שמו הגדול מברך לעולם ולעולמי עולמים בגן עדן, ופושעי ישראל עונין אמן מתוך גיהנם. אומר להן הקדוש ברוך הוא למלאכים: מי הן הללו שעונין אמן מתוך גיהנם? אומרים לפניו: רבונו של עולם! הללו פושעי ישראל שאף על פי שהן בגיהנם בעקה [בצרה] גדולה מתחזקים ואומרים לפניך אמן. אומר הקדוש ברוך הוא למלאכי השרת: פתחו להן גן עדן ויבאו ויזמרו לפני, שגאמר (ישעיה כו ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים' - אל תקרי אמונים אלא שאומרים אמן".

רבי יחזקאל מאיר מועלם מבגדד אומר כי דברי התנא דבי אליהו נרמזו בכתוב: "נפשי לשאול לא תתן" שסופי תבותיו הם בגימטריה אמן (?לוקטי אמרי א-ל פרשת נח).

רק אויל מזולזל בעניית אמן

"הבאישו נמקו חבורתי מפני אולתי; נעויתי שחתי עד מאד" (לח ו-ז)

בספר 'דרך משה' (ליום יא) מביא מעשה בחסיד אחד שהרגו המלך, והתגלה לחברו בחלום ואמר לו שענש זה בא לו על כך שלא ענה אמן על ברכת "המוציא" שברך בנו הקטן. הדרך משה' מסיק מכך שכל המזולזל בעניית אמן מתחייב מיתה, ואולם לפי שאין הקדוש ברוך הוא פוגע בפשטות תחלה (ויק"ר יז ד), נגזרת עליו עניות ועני חשוב כמת כפי שאמרו חכמים (גדרים סב ב).

רבה של חברון, רבי אליהו סלמאן מני, הביא רמז לכך מראשי התבות של הכתוב: "מפני אולתי נעויתי", העולים אמן, כביכול מעיד הכתוב על הענש הקשה שמביא על עצמו מי שנוהג כאויל ומתעלם מחובת עניית אמן. (מקורות צדיק פרק ג אות כז)

לדוין ולהמתין לעניית אמן

יהודי יקר! הקדס גם אתה לבוא לבית הכנסת, כדי לענות אמן אחר ברכות המתפללים.

"ראוי לכל אדם להשתדל לרוץ ולהמתין על עניית אמונים, ומי יתן והיה שישתדלו על עניית אמונים כמו על רוח איזה פרוטות. על כגון זה נאמר (משלי ב ד-ה): 'אם תבקשנה כסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה'.'" (חסד לאלפים [בעל הפלא יוסף] נא א)

איש לרעהו

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל - רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

לקט אמרות חז"ל
 דעיונות, עובדות
 והנהגות מגדולי
 ישראל,
 על מדות טובות
 שמביאות לאהבת
 הזולת הנלמדות
 מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
 כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
 אסור להעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

לע"נ
 אמז"ר ר'
 אברהם
 אלעזר
 בן ר' נפתלי
 וינברג
 זצ"ל
 כ"ז ניסן

שבת קודש ב סיון תשפד: הדלקת נרות: ירושלים: 7:08 תל-אביב: 7:23 חיפה: 7:16 מוצאי שבת: ירושלים: 8:26 תל-אביב: 8:29 חיפה: 8:30 ר"ת: 9:00

פרשת במדבר

החזקת לומדי תורה

לתמוך בלומדי תורה כדי שיוכלו לעסוק בתורה ללא טרדות!

נלמד מהפסוק: "מטה זבולן" (פרק ב-ז)

ולכאורה, מדוע לא נאמר "ומטה זבולן" (עם ו' החיבור) כדרך שנאמר בשאר שבטים; וכתב בעל הטורים ליישב: "לפי שזבולן היה מפרנס ליששכר, וראיתי בתנחומא הטעם שלא אמר "ומטה" זבולן כמו שכתב בזבולן, ללמד שהיה זבולן עוסק בפרקמטיא ונותן לתוך פיו של יששכר, ולפיכך לא רצה הכתוב לעשותו טפל לו, לומר ששכרו גדול כמותו. וכן הוא אומר "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר". וכתוב: "כי בצל החכמה בצל הכסף", לכן חשוב הכל כמטה אחד, וכאילו אמר יששכר מטה זבולן".

דברים מאלפים בשבח החזקת תלמידי חכמים כתב הים של שלמה (חולין פג-ט) בזה הלשון: "ושמעתי שחכם אחד נקרא הרשב"ץ האריך בתשובתו והחזיק בידי הפרושים... שהדיינים והמלמדים העוסקים במלאכת שמים היו נוטלים שכרם מתרומת הלשכה... שאם לא כן, כבר היתה בטלה תורה מישראל כי אי אפשר לכל אדם לעסוק בתורה ולהחכים בה וגם להתפרנס ממעשה ידיו כמו שהוא יגע בעניני הרפואות".

מוסיף היש"ש: "ועוד אני אומר, מי שהוא בעל ישיבה ומרביץ תורה רבים וכו' ואי אפשר לו שילך מביתו כי אם לדבר מצוה, אוון הוא בידו אם לא יקבל מאחרים." עכ"ל.

מן הראוי להביא כאן את מה שכתב התשב"ץ (בשו"ת ח"א סימן קמב) וז"ל: "חובה על כל ישראל לפרנס דרך כבוד לחכמים ולדיינים שתורתם אומנותם, כדי שלא יצטרכו להתבטל ממלאכת שמים בשביל מלאכתם, וכדי שלא יזולזלו בפני עמי הארץ מפני עוניים, ושינהגו בהם כבוד... ואפילו התלמידים העוסקים בתורה כל ימיהם, אעפ"י שאינם ראשי ישיבות, חייבין הציבור לפרנסם דרך כבודם. כדאמרין בגמרא (שבת קיד.) איזהו תלמיד חכם שבני עירו מצווין לעשות מלאכתו, כל שמניח עסקיו ועוסק בחפצי שמים".

על נחיצות החזקת לומדי התורה בזמנינו כתב הגר"י קניבסקי - הסטייפלער זצ"ל באיגרתו (קריינא דאיגרתא - מב) את הדברים הנוקבים הבאים: "כי לא כימים הראשונים הימים האלו בדורינו הלזה. דור יתום והרוס בעונותינו הרבים. כי בעוה"ר היהדות בוער ונדרס מכל צד רח"ל, והפריקת עול הוא נורא כל כך כמו הגויים רח"ל. ומתברכים בלבם כי בשרירות לבם ילכו ואין אומר השב. ולכבודו של הקב"ה כביכול ותורתו הקדושה אין איש שם על לב".

"וההצלה היחידה שיש עדיין בידינו לכבות את שריפת התורה הוא הישיבות והכוללים שתלמיד שנתן מבחר שנות נעוריו ללמוד התורה נחקק היהדות בלבו להמשיך שרשרת היהדות לו ולבניו".

ובודאי בזמננו אין לך דבר גדול וקדוש יותר מהחזקת הישיבות והכוללים. והתומך בהם נקרא אוהבו וידידו של הקב"ה וזכותו רב ועצום מאד שאין לשער".

"פשוט מכניסים את היד לכיס..."

מעשה במספר גבירים מחו"ל שישבו אצל הגרא"ל שטיינמן זצ"ל וביכו את הפסד הכספים שנפל בגורלם עקב נפילת הבורסה, אמר להם: רבים מהגבירים אינם נותנים כספם לצדקה ואפילו לא את ה"מעשר". אינני מבין ממה הם חוששים וכי יחסר להם מזון אם יתנו? אין זאת אלא שיצר הרע מאבד להם את השכל הישר!"

המשיך הרב שטיינמן ואמר: "יש גבירים שרוצים לפטור את עצמם מהחזקת תורה בתואנה שמעולם לא היו "כוללים" בעם ישראל. אין זה אלא תרוץ. אני יודע על גביר צעיר שסביבו היו הרבה בעלי ממון, והוא העלה הצעה בפני חבריו: "במקום שכל אחד מאיתנו יתן מכספו "להחזקת תורה" לכוללים. שכל אחד יכניס את חתנו הלומד תורה, לביתו, ויפרנסו, וזו תהיה החזקת תורה שלנו". בסופו של דבר, הוא עצמו לא הכניס את חתנו לביתו, ואז הוכח לכל שלא היה זה אלא תרוץ שלא להחזיק לומדי תורה!..."

הפר אחד הגבירים את השתיקה ושאל בקול: "כיצד עושים את זה למעשה?" השיב הרב שטיינמן מיניה וביה: "פשוט מכניסים את היד לכיס ונותנים... האם העשירים לא מכירים את הקונץ הזה?"

חכימא דיהודאי

הנתינה המשובחת ביותר...

עשיר שאל פעם את רבינו הגרא"מ שך זצ"ל האם כדאי לתת לענין צדקה מסויים אף שיהיה על חשבון החזקת תורה. השיב לו הרב שך: אין צדקה יותר גדולה וחשובה מהחזקת לומדי תורה.

שאל שוב: הרי החפץ חיים כותב שיתנו גם לעניני חסד וצדקה. השיב הרב שך: בהחזקת לומדי תורה יש גם חסד, שהרי הם נצרכים, ועל זה נאמר במשנה "ותלמוד תורה כנגד כולם".

והוסיף ששמע מהחפץ חיים, שמה שאברהם אבינו שילם ארבע מאות שקל כסף עבור מערת המכפלה, כל זה היה לפני מתן תורה. אבל לאחר מתן תורה, הנתינה החשובה ביותר הוא עבור החזקת תורה.

"היומן"

מצוה ללמד תורה לתלמידים, גם אם אינם בניו ובני בניו!

נלמד מהפסוק: "ואלה תולדות אהרן ומשה" (פרק ג-א)
 וכתב רש"י (עפ"י גמ' סנהדרין יט): ואינו מזכיר אלא בני אהרן ונקראו תולדות משה, לפי שלמדן תורה... שכל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו. עכ"ל. ומוסיף השל"ה הק': ולא תאמרו "כאילו" ילדו, ולא ילדו ממש. כי אדרבה הוא ילדו בעצמו, כי אביו ואמו נתנו לו הגוף, והרב משפיע בו נשמה... על כן אשרי מי שעושה כן ולומד ומלמד בן חברו תורה, ובחינם, אז שכרו כפול מן השמים. עכ"ד.

חשוב לדעת כי המלמד תורה לתלמידים, לא רק שאינו מגרע מתורת עצמו, אלא אדרבה עוד מוסיף ומרבה עליה. וכדתנן באבות "מתלמידי יותר מכולם" ומובא בתנא דבי אליהו (נג-ד) שבשכר שמלמד תורה לרבים, הקב"ה מפקח אותו ומוסיף לו חכמה ובינה. וכך אמרו חז"ל בגמרא (נדרים נה): מאי דכתיב "וממדבר מתנה" - כיון שעושה אדם עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל, תורה ניתנת לו במתנה. מה פירוש "כמדבר שהוא מופקר"? מבארים התוספות שאדם מפקיר עצמו כדי ללמד תורה לכל. ועל כך תורה ניתנת לו במתנה.

החתם סופר (בחידושי שם) מוסיף לבאר, כי במה שמפקיר עצמו כמדבר למען התלמידים שהוא מלמדם תורה, על ידי כן זוכה להבין ולהשיג יותר מאשר שכלו יכול להשיג, שכן הקב"ה נותן לו מתנה ומגלן לו רזי תורה ונעשה כמעין המתגבר.

רבינו הגרא"מ שך זצ"ל היה רגיל לומר, כי לדעתו הדרגה הגבוהה ביותר היא להעמיד תלמידים! והיה מציין בהקשר לכך את מה שכתב בעל ה"פרי מגדים" בהקדמתו על מעלת הלומדים: "מהם זוכים להרביץ תורה ברבים עם תלמידים ומגדיים נעשו תישיים ותרב הדעת. ויש אשר לא זכו לזה, מצאו עצה לנפשם שכותבים בעט ברזל ועופרת ושמעתייהו מבדרין בעלמא".

ובהמשך כתב הפרי מגדים: "ואני הדל והצעיר יוסף מלמד תינוקות הייתי בק"ק לבוב והעמדת מעט תלמידים תלמידי חכמים חשובים". ושוב חתם בסוף ההקדמה: "נאום הצעיר יוסף מקרי דרדקי מלבוב, עבד נאמן למלמדי הזמן". הרי מוכח מדבריו שראה כל מעלתו כ"מלמד תינוקות" ו"מלמד דרדקי"... וחשב שעיקר זכותו בהעמדת תלמידים.

והוסיף הרב שך: למען האמת אין אנו צריכים ראיות לכך, שהרי על הקב"ה אומרים "המלמד תורה לעמו ישראל". ואם כך נאמר על הבורא ית"ש, וזהו השבח הגדול שבו תיקנו חכמים לשבח, קל וחומר שעלינו לדבוק במדתו ולהיות בבחינת ה"מלמד תורה" כל אחד ואחד לפי יכולתו.

ואגב: הרב שך היה משיב לשואליו, כי בבחירת מלמדים, יש להעדיף המבוגרים על פני הצעירים. אף שלעתים המלמדים הצעירים יותר מלומדים, מכל מקום הזקנים מלמדים עם רגש רב כמו שמלמדים את בניהם, והדבר חודר ללב הילדים ומשפיע עליהם.

בספר אגרות משה (יו"ד ח"ג סימן עא) כתב הגאון **רבי משה פיינשטיין זצ"ל** הדרכה מאלפת למלמדים, כיצד עליהם ללמד. וכה כתב: "יש לידע שהמלמד של התורה עם הילדים אינו כלימוד שאר הדברים של עניני חול, שעל המורה רק להסביר שידעו, ואין נוגע אליו כלל אם יכנס כל כך בלבו ונפשו של התלמיד, עד שיקיים גם במעשיו כל מה שלמד. אלא עליו לראות שהתלמיד יקבל הלימוד כל כך, עד שידע בלבו ונפשו שזהו עיקר החיים, ושזהו התכלית האמיתית של האדם בעולם, כדי שיתקיים אצלו שמירת התורה בכל פרטיה, שהרי נאמר בחיוב הלימוד ולמדתם... לדבר בס. ופירש"י: "שיהיה עיקר דיבורך בס, עשם עיקר ואל תעשם טפל".

"עוד יש לידע" - מוסיף רבי משה - "לבל יתיאשו כאשר רואין שאיזה תלמיד אינו לומד כראוי. ואף כשאינו מתנהג כראוי, כל עוד אינו מקלקל את האחרים צריכים להחזיקו ולהתגלל עמו דאולי יתחיל לשמוע ולהטיב דרכו. ובכל אופן שהיה של כמה שנים בישיבה וכו' ודאי ישפיע גם עליו לכל הפחות במקצת על כל ימי חייו..."

מלמד באהבה וחמלה בנחת ובסבלנות...

כששהה הגאון **רבי יחיאל מרדכי גורדון זצ"ל** בארה"ב לתקופה מסויימת, מצאוהו יום אחד יושב עם נער כבן שלוש עשרה ועוזר לו לקרוא מילים ברש"י. באומרו לו בנחת ובסבלנות: "נו יקירי, האם עכשיו אתה מבין את המילה. אמור נא עוד פעם ועוד פעם..."

מחזה זה חזר על עצמו מידי ערב. הרב גורדון מסביר לנער את המילים שהתקשה בהן. התברר כי הנער הזה, מלבד קריאה בסידור לא למד כלום! יותר מ"טקס בר-מצוה" לא ראו הוריו צורך לחנכו. ברם לאחר הבר-מצוה נתעורר בלב הנער חשק עז ללמוד תורה. כאשר חזר מבית הספר היה רץ לבית המדרש, נוטל חומש ומבקש מכל אדם שמוצא, שיבאר לו כמה מילים בחומש. לאחר מכן היה חוזר ומשנן לעצמו. כך למד הרבה פרשיות. בדרך זו אף התחיל ללמוד פירוש רש"י.

ואז, למזלו, פגש הנער את הרב גורדון בבית המדרש וביקש ממנו עזרה בלימודו. אף שהרב לא הכירו, אך התרגש מגודל רצונו ללמוד תורה, ולבו הרחום נתמלא באהבה וחמלה לנער התמים היגע באמת להבין תורה.

בסבלנות רבה הואיל הרב גורדון ללמוד עם הנער מדי ערב. במחיצתו זכה הנער לעלות במעלות התורה עד שנעשה לתלמידו המובהק וזכה להתעטר ממנו בסמיכת חכמים...
נסיך מלכות התורה

בזכות הקבלה ללמד תורה...

סיפר הגאון רבי אברהם טרופ זצ"ל (ראש ישיבת קרלין בארה"ב): בבחרותו למד בישיבת ראדין. פעם חלה אנושות ונטה למות רח"ל מיהרו חבריו לחפץ חיים וזעקו: רבינו אויה לנו. אברהם טרופ נטה למות. אמר להם החפץ חיים שילכו וילחשו באוזנו, שאם יקבל על עצמו שכל ימי חייו יעסוק בהרבצת תורה לילדי ישראל, אזי ינצל מן המחלה.

הבחורים מיהרו אליו, ומצאו אותו כשהוא כבר מחוסר הכרה. חזרו לחפץ חיים וסיפרו לו את המצב. הלך החפץ חיים עצמו למיטת החולה וצויה להוציא כל איש מהחדר, וכאשר עמדו הבחורים בחוץ היטו אוזניהם והציצו דרך חור המנעול, ראו שהחפץ חיים נעמד ליד הקיר והחל לקרוא בשמות אבותיו וזקניו של החולה, שהיו מפורסמים מאוד בגדלותם ובצידיקותם, ואמר: לכו לכסא הכבוד ותאמרו שנכדכם אברהם מקבל על עצמו ללמוד כל ימי חייו תורה עם ילדי ישראל.

לאחר מכן יצא החפץ חיים מהחדר, וכעבור זמן מסויים הבחינו בשינוי פתאומי במצב החולה. הוא התחיל להראות סימני חיים. מצבו הלך והשתפר עד שחזר לגמרי לאיתנו...
מפי הגר"ש שבדרון

התמסרות לתלמידים כיצד?...

סיפר הגר"מ הייזלר שליט"א: פעם לווייתי את **רבינו הגרא"מ שך זצ"ל** לחתונה, בה נתבקש לסדר קידושין. כאשר הגיע למקום, ניגש אליו מגיד שיעור מאחת הישיבות וביקש עצה כיצד להתייחס לתלמיד בעייתי. הרב שך שאל וחקר, שקל והנחה, ובנתיים החופה מתעכבת. רמז לו "הציבור ממתין".

"ומה בכך" - תמה הרב שך - "היש לך מושג כיצד יענישונו בגלל בחורים שלא הקדשנו להם שימת לב נאותה ולא טיפלנו בהם כראוי!?"

פעם הבחין הרב שך בבחור חדש שנתקבל לישיבה והוא מבני עדות המזרח. קרא לו ושאלו האם מבין את שפת האידיש (בה מסר הרב שך את שיעורו) הבחור השיב בשלילה, אבל הביע תקווה שבתוך תקופה קצרה יבין את השפה.

אמר לו הרב שך: אבל עד אז, הכנס אלי אחר כל שיעור ואחזור בפניך בעברית... ורק מי שידע כמה כוחות השקיע הרב שך בשיעורו, וכיצד היה מותש לאחריו באפיסת כוחות, יוכל להעריך זאת!.

קנין תורה

לקרב רחוקים ולסייע בידם לזכות באושר הרוחני שבחיי תורה ומצוות! נלמד מהפסוק: "הקרב את מטה לוי" (פרק ג-1)

ובמדרש רבה (פרק ג) הביאו חז"ל על פסוק זה את הפסוק "צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה" ודרשוהו חז"ל על שבט לוי. וכתב בצוואת הבעל שם טוב שישנו צדיק שנמשל ל"ארז" שאף שהוא גדול בתורתו, אינו משפיע על הזולת, כארז שהוא גדול אך אינו נושא פירות. מאידך, יש צדיק שנמשל ל"תמר" שמשפיע על הרחוקים ומקרבם לאביהם שבשמים כתמר שמפריח פרי. על שבט לוי דרשו פסוק זה. שאף שהיו עוסקים בתורה כארז, היו פורחים כתמר להשפיע על הבריות ולקרבם לתורה.

זוכים אנו לראות בשנה האחרונה, תשפ"ד, התעוררות משמעותית של חזרה בתשובה. כפי שחינו בשעתו בשנת תשל"ד לאחר מלחמת יום כיפור. מי פילל אז והיום שדוקא מתוך החושך והאפילה הרוחנית יצוצו הניצוצות החבוים בנפש היהודי ויתלקחו כאש להבה. אבל כבר לפני למעלה משמונים שנה היה מי שצפה עפ"י חז"ל כי המהפך הרוחני בוא יבוא.

היה זה הגאון **רבי שמעון שקאפ זצ"ל** בתקופה של ערב המלחמה והשוואה הנוראה. כאשר רבים מבני הנוער התרחקו מהתורה ותלמידי הישיבות הלכו ונתמעטו, עד שהיה נראה שעוד מעט קט לא יהיו תשב"ר חלילה. הביא אז את דברי חז"ל במדרש וביארם בדרך דרש.

נאמר (בראשית יב-ב) "ואעשך לגוי גדול" - זה שאומרים אלוקי אברהם. "ואברכך" - זה שאומרים אלוקי יצחק. "ואגדלה שמך" - זה שאומרים אלוקי יעקב. יכול יהיו חותמין בכולו, ת"ל "והיה ברכה" בך חותמין ולא בהם.

וביאר רבי שמעון: כידוע, אברהם אבינו בא מבית עובדי אלילים ורק הוא מכח עצמו הגיע אל האמונה האמיתית. לא כן יצחק בנו שכבר היה לו את כח האב ורק הוסיף עוד מעצמו. וכך גם יעקב צמח מכח אבותיו והוסיף עליהם משלו.

לפי זה היה צריך להיות שבצירוף כל הכוחות ההם תתחזק האמונה ותתבסס היהדות יותר ויותר עד סוף כל הדורות. באים חז"ל ומעידים שלא כך יהיה, אלא "יכול יהיו חותמין בכולם" - שסופך יהיה מושפע ומורכב מכח כולם גם יחד, ותהא הדת איתנה וחזקה מאז ומעולם, "תלמוד לומר והיה ברכה בך חותמין ולא בהם" - הוי אומר שבאחרית הימים תשוב ותשרור תופעת הראשית של אברהם אבינו, והיו רבים שישבו ויתחילו מהתחלה...

סיים רבי שמעון שקאפ ואמר: כך בראותינו את מצב היהדות הולך ונחלש כיום, ורבים הם עוזבי הדת על פני שומריה, אל לנו להתייאש. שכן כבר נבאו חז"ל שכך עתיד להיות, שהאבות יהיו רחוקים ממצוות, ונפש הבנים תתעורר לאמונה מכח עצמם, בבחינת אברהם אבינו ולא בבחינת יצחק ויעקב שהתעלו בעזרת כח האבות ובהדרגתם.

לבל ידח ממנו נידח...

מעשה בצעיר חילוני שכבר מלאו לו עשרים שנה, ולא ידע לקרוא אפילו פסוק אחד בחומש. הוא חי בפריקת עול מוחלטת. באחד הימים, נהפך לבו של הצעיר לטוב ונסע לבאבוב וביקש להתקבל כתלמיד ישיבת "עץ חיים"... כשראו במי מדובר נמנו וגמרו שלא ניתן לקבלו, שהרי איך אפשר להושיב בחור בן עשרים ב"חיידר" על ספסל אחד עם דרדקים בני שלוש וארבע...

ואולם הבחור נפשו חשקה בתורה והתעקש להשאר... עמד המנהל ונכנס עמו אצל כ"ק האדמו"ר **מבאבוב רבי בן ציון הברשאם** היל"ד (בעל קדושת ציון) כדי לשאול אותו כדת מה לעשות.

אמר הרבי: "חבל עליו, הרי הוא נשמה יקרה"... וביקש להשאירו ולקבלו כתלמיד בישיבה... תמה המנהל: "מה נעשה בו, איך ילמד בישיבה, הרי אינו יודע אפילו לקרוא פשוט בלי הבנה!?"

עמד הרבי על דעתו ושלח לבקש מתלמידי הישיבה המבוגרים, שכל אחד מהם יקדיש לבחור חצי שעה בכל יום. וכך ילמדו עמו במשמרות: יתחילו בא-ב וימשיכו בסידור, ולאחר מכן ילמדו עמו חומש, משניות, וכן הלאה.

ואכן פקודת האדמו"ר שמרה רוחם של בני הישיבה. הם שקדו במסירות רבה ללמד את הבחור, להחכימו ולהכניסו בשערי התורה. והנה לא ארכו הימים עד שנעשה אותו בחור בר-אוריין מפואר, ממצוייני ישיבת באבוב, והמאור שבתורה החזירו למוטב ועשאו בר-דעת ובעל-מדריגה בחסידות. לאחר מכן נישא לבתו של אחד מחסידי באבוב אף הוא חזר בתשובה, והלה בנה בית של תורה לתפארת...

מרבצי תורה מעולם החסידות

להציל יקר מזולל...

הגה"צ רבי משה יהודה לייב שניידר זצ"ל (ראש ישיבת תורת אמת בלונדון) בעוד ידו האחת עוסקת לקיים את הישיבה בכל כוחו, היתה ידו השניה נטויה להציל הצלה רוחנית את צעירי הצאן - ילדים קטנים שהוריהם נמלטו מלונדון בזמן המלחמה. רבי משה שלח את בכירי תלמידיו לחפש בשווקים וברחובות שמא ימצאו נשמות אובדות ויביאום לישיבה כדי להחזירם למוטב.

פעם, והיה זה ביום שבת של חורף. האש אשר באח עמדה להכבות. ביקש רבי משה מתלמידו להביא גוי שיבעיר את האש. יצא התלמיד ומצא ילד שחשבו לגוי והביאו לבית, ואולם לא הניח רבי משה לילד לעשות מאומה, אלא שאלו קודם, האם הוא יהודי. הילד השיב "כן!"

חשב התלמיד לשולחו ולחפש מישהו אחר, אלא שאז הושיב רבי משה את הילד אצלו, הניח כיפה על ראשו ונתן לו סידור והתפלל עמו מעט. אח"כ נתן לו יין ועוגה וביקשו לבוא פעם נוספת, ואכן הגיע הילד ולא עברו ימים הרבה עד שנעשה ילד חרדי ונכנס לתלמוד תורה...

מתומ

"ילד שהצליחו להצילו מהשבי"...

מעשה בילד שנכשל "במבחן כניסה" לתלמוד תורה ולא הסכימו לקבלו. באה אמו אל הגאון **רבי יהודה צדקה זצ"ל** כשהיא בוכה במר נפשה ופוכרת ידה: "מה עושים?"

מיד הלך רבי יהודה בעצמו אל מנהל הת"ת ושידל אותו באומרו: "הגע בנפשך, נניח שזה ילד שהצליחו להצילו זה עתה מן השבי בירדן, אצל הערבים, ואינו יודע אפילו צורת אות יהודית, כלום היית מסרב לקבלו! הטיעון הזה, כמצופה, עשה את פעולתו והילד נתקבל.

וזאת ליהודה

"אוי! איבדנו ילד!"...

סיפר הגר"מ **רבינוביץ שליט"א**: "יום אחד אני מקבל טלפון מהגרמ"י **ליפקוביץ** זצ"ל ובפיו שאלה מפתיעה: "האם רצונך שנשב יחד בגן עדן?" עניתי מיד: "בוודאי שכן!"

ואז אמר לי: בבית ספר מסויים לומד ילד פלוני. כעת ילדים מסיימים את בית הספר וכולם נרשמים לישיבות קטנות. ילד זה, הוריו פרשו מדרך התורה ואינם רוצים לשולחו לישיבה בשום אופן, אלא למקום בו מעורבים קודש וחול יחדיו. אך לאחר שיכנועים רבים הסכימו לשולחו אך ורק לישיבת אור ישראל בפ"ת. עלינו להציל את הילד! ואנה ממך, קבל אותו לישיבתכם!"

ענית מיד: "הילד התקבל לישיבה!" חלפו מספר שבועות הענין פשוט נשכח מדעתי. יום אחד הזדמן לי להפגש עם רבי מיכל יהודה ומיד שאל אותי: "מה נשמע עם ילד פלוני?" ואז נזכרתי וענית: אנחנו מצדינו קבלנו אותו רק הלה לא הגיע... ברגע ששמע את המילים הללו, פרץ רבי מיכל יהודה בבכי קורע לב כשהוא ממלמל בכאב: "אוי! איבדנו ילד!" היה קשה להרגיעו מבכי המר...

הלמות עמלים

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

חרון "אף"

לכבוד מערכת העלון, וקוראי העלון!

ראשית אציין שאני קורא את העלון מידי שבוע, והוא כמעט היחידי שגורם לי להתרגש עד דמעות באופן קבוע. הוא מאוד מחזק, ועל כן: תודה רבה!

ועכשיו לסיפור שלי, שמתרחש אי-שם מעבר לים באחת ממדינות אירופה.

ל"ב לעומר תשפ"ג:

לפרנסתי אני עוסק בקידוחי יהלום (ניסור-ביטון) ועוד, הכל בתחום הבנייה והשיפוצים. יש לי גוי שעובד אצלי בקביעות, אך ביום אודותיו אני מְסַפֵּר - הפועל לא מגיע. בנוסף, נעלמים לי חלקים של פיגומים - א'קיצער: לא היום עם הכי הרבה מזל שפגשתי בחיים.

אני יוצא ברכב מסחרי לכיוון הכתובת ששם אני צריך לעבוד - בנין בשיפוצים. מגיע ומתחיל להחנות את הרכב, רוורס, קדימה, שוב רוורס - ואז קורעת לי את האוזן צפירה. כל הפיזיזים קופצים לי - הרי צריך להיות עיוור לא לראות שאני באמצע להחנות, ומי נתן רישיון לעיוור?!

פותח את החלון ומגלה את הנהגת שצפרה לי: 'את לא יודעת לנהוג?'

היא עונה מה שהיא עונה. אני מתעצבן עוד יותר, פולט לכיוונה את המשפט שאני פולט וזהו. האירוע הסתיים.

מסתבר שאז הוא רק התחיל!

מסיים להחנות את הרכב ומרגיש עם עצמי רע מאוד: מה עשיתי? דיברתי בצורה לא יפה לאישה יהודייה. זה מתאים לי? זה מתאים ליהודי? לאברך חסידי כמוני?

אך את הנעשה אין להשיב - ועוד פגעתי באלמנה!

אווופס - לא סיפרתי לכם: במהלך חילופי המהלומות המילוליים, שואלת אותי הגברת כמה פעמים: 'אתה יודע מי אני?' ואני עונה לה שזה ממש לא משנה מי היא, כי מי שהיא לא תהיה זה לא מהווה הצדקה להפריע לאדם להחנות את הרכב שלו.

ואז גיליתי שמדובר באלמנה טרייה. בעלה נפטר - לאחר מחלה קשה - לפני שלושה חודשים בלבד!

וואו! רק זה מה שהיה חסר לי. יצאתי משם עם תחושה של טמבל מושלם.

הלכתי להתייעץ עם יהודי חכם, בעיקר רציתי שהוא ירגיע אותי. ניהלנו דיון ארוך על הצדק שבתגובה נוכח פגיעה, על שליטה עצמית ועוד. תכל'ס, המסקנה המעשית בנוגע למקרה הספציפי היתה לשלוח לה זר פרחים מצורף עם מכתב.

ל"ג בעומר:

המזל אותו מזל של אתמול. הגוי לא בא לעבוד. הפיגומים עדיין לא נמצאו. אני יוצא שוב לכיוון הבנין בשיפוצים. מחנה את הרכב בלי שמישהי תצפור לי, עולה 3 קומות, יוצא לגג ומתחיל לעבוד.

ביד אני מחזיק מכונית קידוח יהלום ששוקלת 12 קילו. כמעט מסיים את הקידוח, ואז: **בווום**.

מוצא את עצמי מועף מהמכונה, עם מכה רצינית בפנים.

כואב - כואב, אבל דבר ראשון מנסה לאמוד נזקים. ברוך השם שלא עפתי מהגג. ברוך השם שלא איבדתי הכרה. אני בבנין שיפוצים ריק, אף אחד לא היה מוצא אותי...

מתעשת ומתקשר לרופא. המזכירה אומרת לי לבוא עכשיו למרפאה, ואני מגיב שלהערכתי האף שלי שבור. אז היא מפנה אותי לבית-חולים.

אני "אוסף את השברים" ומצליח להתארגן לנסיעה לבית חולים בכוחות עצמי. האף באמת שבור, תופרים לי תפירות אבל האף נשאר עקום!

תאמינו לי - זה ממש לא נחמד...

מתי יישרו את האף? לא עכשיו.

באותו ערב - עם האף העקום - אני עף להביא לאלמנה את הפרחים עם מכתב ההתנצלות...

בהמשך אני חוזר לטיפולים בבית החולים שלוש פעמים, האחרון שבהם בערב חג השבועות. לראשונה בחיי אני לא יכול לטבול בעלות השחר של חג השבועות במקווה טהרה, לרגל האף השבור.

בגדול אני לא מהאנשים שיודעים תמיד להצביע ולומר שהעונש הזה בגלל זה, וזה בגלל זה - מנין לנו לדעת חשבונות שמים? אני יודע שהרבה מאוד אוהבים את השיח הזה, אבל אני לא מתחבר אליו.

הפעם הסתכלתי על זה אחרת: באותו בנין שיפוצים בו פגעתי באלמנה אתמול שם נעשתי היום. פגעתי בחרון "אף" ונפגעתי ב"אף"...

מהסיפור שלי הפקתי את המסר שתמיד עדיף לדבר יפה - גם אם אתה חושב שאתה צודק, וגם אם אתה בוודאי צודק. אל תפגע באף אחד - ורק תרוויח. לא תיענש לא בעולם-הזה ולא בעולם-הבא.

אני מקווה שע"י פרסום הסיפור, תהיה לי כפרה על עוונותי.פ.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

מה ששנא עליך אל תעשה לחברך - וגם חייך אליו

{ אז נדברו }

פרשת במדבר תשפ"ד | לסדר: "איש על מחנהו" | גליון מספר: 652

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

קראת? נהנית?

רוצה להיות חלק מאיתנו?

שאלת את עצמך איך

תורמים?

באופציות שלהלן:

בבנק: פאג'י

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מזכרת להחזיר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

054-8446691

תודה מראש!!!

בשורות טובות

לכל בית ישראל!

חג מתן תורה בצילו של-- חג שמחת תורה...

בתקופה האחרונה כולם דיברו בהתרגשות על הניסים והנפלאות שה' עשה איתנו באותו מוצאי שבת בחודש ניסן... שציר הרשע של איראן שלחו כמות עצומה של טילים לעבר העם היושב בציון וה' עשה איתנו לטובה אות ולא נפלה משערת ראשו של יהודי ארצה!! ולפי כל הנתונים והגורמים הרלוונטיים מדובר בהשגחה פרטית למעלה מדרך הטבע ויודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם... זה היה הארת פנים ונס גלוי וחיוך גדול בשמים!!! אבל!!! צריך לדעת שבשנה האחרונה קרה עוד נס, שהוא לא פחות גדול... רק מה לעשות שעל הנס הזה פחות נעים לדבר... זה מסוג הניסים שעליהם עמוס הנביא מתנבא: 'ויאמר הס'!!! כי לא להזכיר בשם ה'!!! כלומר: יש ניסים עצומים שעדיף לדבר עליהם ב-הס... בשקט...

ובכן: הנס הגדול והמשמעותי שקרה, התרחש לא פחות ולא יותר בעיצומו של אותו שמחת תורה מר ונמנה, ביום שהשיב ה' אחר מימיו מפני אויב ודם ישראל נשפך כמים ושכינה קוננה קלני מראשי קלני מזרועי... אי אפשר לשכוח שבאותו יום התרחש מול עינינו שרשרת ארוכה של ניסים גלויים והשגחה פרטית פלאית שכמעט מי ששומר תורה ומצוות, ה' לא נתן המשחית לבא לנגוף... לא נכנס כעת לכל הפרטים אבל העובדות ידועות וחסרות כל היגיון טבעי, איך שהמשחית דילג כמו פינצטה על ישובים שלימים, ועל בתים... והכי הכי: לא התקרב לשום בית כנסת ובית מדרש למרות שהם ידעו על קיומם... ובא נעצור כאן... כי סו"ס מספיק כואב לנו על כל האחים שלנו שנטבחו באכזריות כך ש-די קשה לדבר על הניסים והנפלאות שנעשו תוך כדי,

אבל מה שבטוח: כעת בערב חג השבועות, זו ההזדמנות לתת את התשומת לב שהטבח הזה התרחש **בשמחת תורה!!!** ואם יש איזשהו דימיון בין מלחמת יום כיפור, למלחמת שמחת תורה!! שאלו הם שני התאריכים היחידים בשנה שבית הכנסת נמצא בתפוסת שיא!!! ושמחת תורה בפרט, שככלכלם בבית הכנסת, (כולל אמהות ותינוקות לריקודים, וכלה בישישים וסבתות שבאות ליזכור ותפילת גשם) זה שום תאריך יחודי שכל יהודי שיש לו את הזיקה הכי מנימלית ליהדות אין סיכוי שהוא לא בבית הכנסת... וכל יהודי שלא היה נוכח באותם שעות בביהכ"ס, היה מובן מאליו שהוא 'אינו עושה מעשה עמך...' כי אחרת איך יכול להיות שהוא לא היה בביהכ"ס... (כמובן, אנתנו לא מדברים על מאות חיילים וכוחות הצלה שנהרגו שם בגלל שהם הוזעקו להציל, וגם לא על כמה יראים ושלימים בודדים ממש שגם הם נהרגו שם בהנהגת היחיד) ותכל'ס, בית הכנסת התברר כעיר מקלט, שהמשחית לא נכנס לשום בית מדרש ובית הכנסת, וגם לא לישוב שומר שבת...

ואי אפשר להתעלם מהנתון הזה!!! אי אפשר לעמעם ולהדחיק את הנס הגלוי... והלא נעים זה... נכון שלא נעים לדבר על זה... כי גם אחינו התועים שנטבחו שם זה מספיק מר... אבל אי אפשר להתעלם מהגילוי השגחה שה' רצה שנראה ש-תורה מגנא ומצלא!!!!

ויתכן שכעת בערב חג השבועות שאנחנו שוב מקיפים את התורה ושומחים בקבלתה זו הזדמנות להציף את הנס הזה ולזכור שכח שמחת התורה הגן והציל ומילט את כל מי שהיה באזור חיוג שלה בג' שעות או יותר נכון ב-ו' שעות הנוראות האלו...

ישנו משפט ששגור על לשוני: ישנם שני תאריכים שונים!!! יש שביעי באוקטובר ויש שמחת תורה, שביעי באוקטובר קרה אסון נוראי... התאריך הזה עוד ילווה אותנו... עוד יקומו עליו רחובות וככרות, עוד תהיה 'דקה דומיה' ביום הזה... בשביעי באוקטובר קרה אסון נוראי... אבל בשמחת תורה!!!? בשמחת תורה לא קרה כלום!!! בשמחת תורה- גם של שנה זו... היה שמחת תורה מושלם... תושבי הדרום רקדו עם התורה... פיזזו וכרכרו... אלפי ילדי אופקים, תפרח, וגם שדרות נישקו את ספר התורה וגם קיבלו פעקאלך של 'כל הנערים...' (אמנם בירושלים ובני ברק... דווקא שם היו אזעקות וחוסר ודאות, אבל באזורים הכי מסוכנים היה שמחת תורה מושלם...) וכל מה שקרה זה רק בתאריך שביעי באוקטובר... מסיבות הטבע של שביעי באוקטובר, והקורנפלקס של החדר אוכל בקיבוץ והחופים והבילויים של שביעי באוקטובר... הם הסתיימו במרחץ דמים... אבל בשמחת תורה זה לא נגע!!!!

לישיבת תפוח וישיבת שדרות השביעי באוקטובר לא נכנס... אפילו לבית כנסת קיויתי ושייתי באופקים זה לא הגיע... למה? כי שם היה שמחת תורה!!! וככה זה לדורות עולם!!! אם אתה רוצה להינצל מהשביעי באוקטובר... תצמד לשמחת תורה... ואם אתם החילונים רוצים יום אחד לסיים את הבוץ שאליו נקלענו בע"כ בשביעי באוקטובר... אנא!!! תפסיקו את מלחמת שמחת תורה!!! תניחו ללומדי התורה להמשיך להגן עליכם... תנו לנו להמשיך לשמש לכם כהגנה וכיפת ברזל מהמוצבים של בתי המדרשות ואל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו...

עכשיו ככה!! אני בנימה אישית לא אוהב את סיפורי הניסים מהסוג הזה... יש לי בזה ראף רגישות גדול... ולמה?? כי... כי ברגע שאני מספר פה את הנס הגדול שהיה טבח נוראי וכל מי שהיה בבית הכנסת... אז בדור שלנו אוטומטית המשמעות היא שאם ח"ו זה כן היה קורה... היהדות הייתה פושטת רגל ח"ו!!! אז זהו שלא!!! כאן חשוב להדגיש ולהבהיר חד משמעית: שיש לעם ישראל מספיק תקדימים בהסטוריה היהודית של דם ישראל שנשפך כמים **גם בתוככי בית המדרש**... ב'זכור' שאנחנו אומרים בשבועות על קרובי וקרובתי שנשחטו ונשרפו על קידוש ה'... יש בכלל זה גם מחזה של תינוקות נכרכים בספריהם ונשרפים על קידוש ה'...

ההמשך בעמוד 6 בגיליון זה...

האם ידעת שהר סיני הוא אחד מההרים הגבוהים ביותר??

כולנו מכירים את המדרש המפורסם שהר חרמון והר הכרמל ותבור רצו שה' יתן עליהם את התורה... ובסוף ה' בחר לתת את התורה דווקא על הר סיני, ולמה?? כי הוא היה הכי נמוך ועניו מכולם... ולכן 'למה תרצדון הרים גבוהים, החרמון, הכרמל, אלוקים לשבתו זה הר סיני. עד כאן כולנו מכירים, והנה, לאחרונה יצא לי לרכוש מפה שמצוין בה הגובה של ההרים... והיה שם גם את חצי האי סיני... ומיד הלכתי לבדוק מה גובהו של ההר הנמוך והעניו ששמו הר סיני... **ולתדהמתו!!!! מה אני מגלה??** שהר סיני הוא ההר כמעט הכי גבוה במזרח התיכון!!! הגובה שלו בערך 2285 מטר!!! שרק בתור השוואה: הר הכרמל ותבור שהם התגאו בגובה שלהם... הגובה שלהם כ-580 מטר בערך... אפילו פחות מרבע מהר סיני... אפילו הר מירון הוא כ-4200 מטר... גם החרמון שאנחנו מכירים הוא יותר נמוך מהר סיני, (רק הפסגה של החרמון היא גבוהה ב-500 מטר מהר סיני) **אז מה קורה פה??** עד היום רחמתי על הר סיני שהוא היה הילד הכי נמוך ומסכן בכיתה והוא לא הגיע למזוזה... ופתאום מתברר שהוא כמעט מלך הכיתה?

ונראה לי שהתשובה היא כן:

הר סיני אמנם ממוקם הכי גבוה!!! הוא 2200 מטר מעל פני הים... אבל זה לא סתירה שבאופן יחסי הוא נמוך יותר מכל ההרים!! ולמה?? **כי גובה זה עניין יחסי!!** והר סיני ממוקם באזור הררי מאוד גבוה! והוא מוקף בהרים שגבוהים קצת פחות ממנו או כמוהו. וממילא ביחס לאזור שממנו הוא יוצא הוא באמת לא תופס גובה בולט וגבוה...

אני אתן לך דוגמה מוכרת: הר מירון מצד אחד הרבה יותר נמוך מהחרמון, אבל מאידך אם תשים לב הוא הרבה יותר מרשים ועוצמתי ממנו... ולמה? כי הר החרמון לא תופס גובה בבת אחת... אל תשכח שהוא מתחיל מרמת הגולן שזה עצמו שטח מוגבה נרחב!!! ושם לאט לאט מתחיל אזור הררי שנהיה כל הזמן יותר ויותר גבוה... ואז!! בסוף מגיע ההר הכי גבוה מכולם שזה החרמון... ממילא ממה נפשך: אם אתה מידי רחוק מהחרמון אז אתה בקושי רואה אותו... ועד שאתה כבר מתחיל להתקרב אליו, נאלצת כבר לעלות ולטפס מספיק, שמאפיה שאפשר כבר לראות את החרמון, הוא כבר לא כזה "בשורה", לעומת זאת הר מירון הוא הרבה יותר 'מפתיע'! ויתל המתלקט' ומזדקר בבת אחת... (הר מירון מידי קרוב לאזורים הכי נמוכים של הכנרת והגליל התחתון ומשם הוא תופס בבת אחת גובה מאוד מרשים) ואתה יודע מה... האבסורד הכי גדול זה הר הכרמל והר תבור שלמרות שהגובה שלהם פחות מחצי מהר מירון... אבל הם יותר מרשימים ממנו!!! למה? כי הר הכרמל יוצא היישר מהים!! והר תבור יוצא מתוך עמק יזרעאל ותופס בבת אחת גובה... והגובה הפתאומי הזה של 'ארוכה בצד קצרה' זה הפואנטה! זה מה שעושה אותם מרשימים וגבוהים...

עד כאן נאום מדריך הטיולים (שהכתיב את עצמו ברגע זה...)

ומעתה: מכאן רואים את היסוד הפשוט בסוגיית גאוה וענוה... עניו זה לא עניין של גוף... וגאוה זה לא עניין של מטר תשעים... מסיבה מאוד פשוטה: מי שהוא באמת נמוך... הוא לא עניו!!! כי מה לעשות, הוא באמת נמוך, זה לא עניו... זה אולי חכם המכיר את מקומו, (וכמובן שעל אותו משקל: מי שסובל מדימוי עצמי נמוך, הוא ממש לא עניו... הוא במקרה הטוב טיפס שלא מכיר את יכולותיו...) מה זה עניו?? משהו שיש לו גובה!! יש לו מה להציע... אבל הוא לא עושה בזה שימוש אישי... או לחילופין הוא לא משתמש בנמיכות של כולם כדי להראות למה הוא יותר טוב מכולם... וזו נקודת ההבדל בין הר סיני לשאר ההרים!! כל אחד מההרים טען... ה' - תתן עלי את התורה... למה? כי אני הכי מתאים!! אני יותר גבוה מכל מי שסביבי... יש בי יחודיות שאין באחרים לכן אני ראוי יותר מכולם... ואילו הר סיני?? הר סיני גם הציע את עצמו... אבל לא בגלל שאני מתאים יותר מכולם!! אלא בגלל שאני פה בשביל זה!! רבש"ע: אני פה!! אני גבוה!! אני חושב שאני יכול לספק את השירות שלך... אנא, אני משתוקק לעשות את היעוד שלי... בשביל מה אני כ"כ גבוה... בשביל מה נבראתי אם לא לכבודך... הר סיני לא מסביר למה אני יותר טוב ומתאים מכולם... הוא רק מציע את יכולותיו ומביע את השתוקקותו... אני רוצה לבצע את היעוד שלי...

מישהו פעם תיאר לי: מרן הרב שך נעמד ביד אליהו וזעק מנהמת לבו... אני יהודי פשוט... אין לי ירושת ואין לי חזקות ואני לא ראוי... נו... אם הרב שך באמת מתכוין שהוא כזה יהודי פשוט... אז שיניח את המקרופון וירד מהבמה וייתייב שם במושב 4884 בכניסה 13. אבל לא!! הוא עומד ונואם בפני כל הציבור, והוא יודע טוב מאוד שהוא מסמר הערב, ותוך כדי דיבור הוא אומר אני כלום... נו... איך זה הולך ביחד?? **התשובה היא פשוטה:**

זה לא סתירה בכלל... הרב שך ידע שהוא כעת מנהל פה את כל הערב ועיני כולם נשואות אליו... אבל זה לא סתירה שאני פה לא הנושא!! צריך לכנס את הציבור... צריך לעשות כך וכך בשביל ידישקייט... ואני במקרה זה שמספק את השירות הזה!! אם הייתי עושה קמפיין אישי ומנהל מאבקי כוחות להוכיח שאני המנהיג הכי אידיאלי ואני הכי מתאים לתפוס את המושכות... זה היה גאוה!! אבל את זה לא עשיתי!! אלא מאי?? יש פה צורך מסוים למען בכבוד שמים... ואני במקרה זה שמספק את השירות הזה... אז אני מודע לגודל השליחות שלי ואני לוקח את זה במלא הרצינות... אבל אני פה לא הנושא... אני פה כי צריך לספק את השירות ואני כעת עושה אותו...

תכל'ס: כלפי מה הדברים אמורים?? כל אחד מאיתנו בשלב מסוים מחפש את עצמו... כל אחד מאיתנו מחפש את החייה העצמי שלו!! את הנקודה היחודית שבה אני יכול להועיל לעולם... וכאן יש שני דרכים איך לצאת בחיפוש עצמי דרך אחת: לחפש במה אני יחודי? במה אני יכול להפתיע יותר מכולם?? במה אני יכול למצא מקום להתגדר בו ולתפוס שם גובה?? השיקול הזה נכון ביחס לביזנס... זה נכון ביחס לשטעלע וכבוד... ואתה יודע מה... זה גם יכול להיות נכון ביחס לעבודת ה'... על תקן של 'מתוך שלא לשמה בא לשמה', אבל אם אתה איבדת ידיים ורגלים ואתה מחפש מתחת הרצפה במה אתה יחודי ואתה לא מצליח לזהות... אז מומלץ להגיע מהכיוון ההפוך!! דבר ראשון: תסתכל מינה ושמאלה ותבדוק מה צריך!! מה עדיין חסר בכבוד שמים!! איזה פינות ריקות בעבודת ה' עדיין מחכות למישהו שייאיש אותם... וכשתזהה את הפינות הריקות האלו! כעת תגש לשלב הבא... נו... מה אני יכול להציע... רבש"ע: אני רוצה לתת את חלקי ואת כישורי למען יתברך, אנא... למה זה אנוכ... בשביל מה נתת לי יכולות אם לא בשביל זה... כאן זה כבר שפראך של הר סיני... במקום להופיע עם הכישורים!! להופיע צנוע ועניו... ה'... אני מציע את עצמי... תזכה אותי וד"ק...

לקראת התקדש יום קבלת התורה,

ניתן לרכוש את הספר

'המסולאים מפז'

הספר מתמקד בנתינת עצות וכלים 'לעצמאים' המעוניינים לפתוח עסק פרטי (מורשה) הנקרא בשם: 'עסק התורה'. 'ובתורתו יהגה יומם ולילה' ---

לפניך טעימה חלקית ואקראית מהנושאים

שבספר:

כיצד ניתן לרכוש בקיאות עצומה בכל חלקי מקצועות התורה?

למה יש לפעמים ריפיון?? למה לפעמים אין לי שיפת חשק??

מתי צריך לסגור את הגמ' ולצאת לפוש... ואילו מתי צריך להתגבר בייתר שאת ולפום צערא וכו'??

איך ניתן ליצור מתיקות וערבות התורה והאם ניתן...??

צרה ושמה חברותא... כיצד לדעת להתרגל ללמוד גם לבד?? מה זה לא חברותא? ותחרות סמויה עם החברותא... מה עושים? עד כמה אני מחויב למסגרת או לטוביבת הישיבה??

איך כותבים חבורה...?? האם יש סיכוי שיום אחד גם אני אהיה עקבי ומסודר ואלמד בזמן ואישן בזמן ואתבטל בזמן??

האם לימוד המוסר והמפגש מול היצ"ר הוא נחלתם הפרטית של ליטאים. והאם חסידות שייכת רק למגזר החסידי?

רגע... בעצם למה לא לומדים בשיבות נביא...??

אם אף פעם לא התחברתי ללומדים הישיבתי, האם אני בגדר 'תלמיד שלא ראה ברכה בלימודו...??' האם יש בעיה ללמוד שוטנשטיין? האם דף היומי שייך לבעליבתים?? והשאלה העצובה והכאובה: איפה רוב המתמידים נעלמים במרוצת השנים?? ולמה בדורות הקודמים ידעו את כל התורה בגיל שלושים... ואיך אני עושה שגם אצלי זה יקרה? האם יש עניין לגשת למכתבים... ואיך משקמים את הריאקציה שלי מזה?

ומה העניין להיות סתם ככה בקי בתורה שבכתב...??

האם יש עניין ללמוד מ"ב גם ללא ההוספות של דרשו מפוסקי זמננו?? למה אורך לי חודשים לכתוב חבורה אחת, וגם אז אני מרגיש שזה לא סופי?? מה ההבדל בין ניסיונות בקדושה של מתמיד לבין העוייבד? ואם עוברת עלי תקופה של חוסר חשק בולט בלימוד... כיצד ניתן לאבחן מי פה החולה??

מה זה 'השקפה'?? האם יש עניין לדעת השקפה? ולאן הערך הזה מסווג בי"ד החזקה?? האם יש עניין לחזור מאה פעמים על הגמ'?? ובאיזה שלב מומלץ לעצור ולא להמשיך? ומה עושים עם השאיפות שלי?? האם לקבור אותם מתחת מאה גמרות? והאם יש עניין ללמוד לנאום ולדבר בפני ציבור...?? והאם יש אחד שבנוי ללמוד דווקא שור בית יוסף ולא כ"כ גמרא??

אלו הם חלק מהנושאים שופתחים בספר זה...

ניתן לרכוש במקדי המכירה של גיליון זה, לבירור מוקד המכירה הקרוב אליך:

0548446691 0527683095

דקות יכול להגיד עשר יהא שמייה רבה... אז כמה אתה מתמחר 5 דקות שלי?? לפי החשבון זה יוצא 2000 שקל!! (חשבון פשוט, יהא שמייה- 200 כפול עשר) אז זהו!! ש-- צר לי לבשר לך... אבל אצלי 200 שקל לא משהו שהולך ברגל.. בשבילי 'להדפיס' 200 שקל מחדש... אני לא יודע כמה זמן בדיוק זה אורך לי... מה שבטוח: זה לא בחמש דקות... (אם אתה יודע על מישהו שעושה 200 שקל בחמש דקות... תעדכן... אני שולח אליו הרגע את כל השנוררים... אנחנו כבר בדרך אליך...)

אמרת לי לחבר שלי: אתה מאוד מחשיב את ה'יהא שמייה רבה',

אבל שכחת להחשיב אותי!!! טענת ששוה להפסיד 200 שקל בשביל יהא שמייה רבה, ושכחת ש-200 שקל פחות בכיס שלי זה גם שווה זמן יקר!!! זמן שלי הוא הרבה יותר יקר מ'יהא שמייה רבה'!!

אתה קולט את השינוי תפיסה???

לענ"ד פה!!! פה כולנו נופלים!!! אנחנו אלופים בלייקר ולתמחר את החשיבות של התורה והמצוות ומעשים טובים... **אבל מה איתי??** בכמה אני מתומחר?? אני סתם איזה ניילון נצמד... ? ! ? ההלו... עם כל הכבוד לתמחר והיקרה של המצוות... אף אחד מהם לא מתקרב לתמחר שלי!! כי אני פה האירוע!! אני הסיפור!! אני הפס יצור!! עד כאן ברור??

וכעת נחזור לתסבוב המוכר שלנו מחג השבועות...

בחור יקר: למה אתה לחוץ מחג השבועות?? כי... תיירה... מחלקים תורה... כי טוב סחרה מכל סחורה... אתה יודע מה זה תורה?? כל מילה תורה זה נצח נצחים... ולכן אני בלחץ... להצליח בתורה... שלא להפסיד את התורה... ואני גם מתוסכל שביום כזה גדול שמקבלים תורה... יש לי רגעים של שלעפצעץ... אני די מפקה... אני לא מספיק מנצל את הזמן...

שים לב מה קרה פה: עשית מהתורה אוהה... התורה היא הכל!!! **ואיפה אתה???** אתה נשאת קרטון שנכנס למדחס ? ! ?

אז זהו!! שיש לך טעות!!! עם כל הכבוד לתורה... אם יש מישהו שיותר חשוב מהתורה זה-- **אתה!!!** אם קרה משהו בחג מתן תורה זה **שאתה!!!** אתה ביום הזה הסכמת להיכנס לתמונה ולקבל על עצמך עול תורה... שיתבין: עד אותו יום התורה הייתה מונחת בקרן זוית... והקב"ה היתנה בפירוש עם מעשה בראשית... אם מוטי שלי לא מקבל את התורה אני מחזיר את כל העולם לתוהו ובוהו... למה?? אין לי מה לעשות עם התורה שמונחת בארון... אני צריך פה את קובי שלי!!! אם הוא יסכים להיכנס לעניינים... ויקבל על עצמו עול תורה... אז המכרה זהב יצא לדרך... **ממילא אתה פה החתן הראשי!!!**

אתה קולט את העיוות?? הצלחנו להכניס לך בראש כמה התורה חשובה ויקרה... הגבנה את התורה לגובה עצום... ואותך השארנו למטה עם כל החתולים והעכברים... **אז זהו שלא!! תבין שהסיפור פה הוא**

מה שקרה בחג השבועות זה שאתה!!! אתה נכנסת פה לסיפור!!!

לצורך העניין... בשביל להסביר את עצמי... שמע סיפור... לפני שבועיים נקלעתי לסיטואציה די מוכרת, שבסוף תפילת שחרית עמדתי על קוצים כי מאוד מיהרתי לאוטובוס כדי להגיע לאיזשהו מקום כי אם אני לא אספיק אותו... אני אצטרך לנסוע עם מונית וזה יעלה לי 'קצת יותר...' וחבר שלי רואה אותי יוצא משחרית קצת יותר מוקדם... והוא החליט להעמיד אותי במקום: הוא שואל אותי: ר' שמיל... אתה מאמין בדברי חז"ל?? כן!! חז"ל אומרים שכל העונה יהא שמייה רבה בכל כוחו מעבירים ממנו גזר דין של שבעים שנה... כן?? מדובר בסדר גודל של שבעים שנה!!! נו... אם ככה: אז תנסה לתמחר 'שמייה רבה' אחד בודד... כמה נראה לך הוא שווה?? כמה כסף שווה להפסיד עליו?? בקיצור: בקיצור: אתה הולך כעת להפסיד 'שמייה רבה', בשביל לחסוך... כמה כסף?? 200 שקל של מונית?? נו... לא נראה לך ששווה להפסיד אוטובוס ולקחת מונית ובלבד שלא להפסיד יהא שמייה רבה?? **עקרונות כאן אני אמור לסיים את הסיפור!!** ומה המוסר השכל?? גודל החשיבות של יהא שמייה רבה... ואם יום אחד יכתבו עלי ספר, תזכרו שאדון אז נדברו הסכים להפסיד אוטובוס ולקחת מונית ב-200 שקל כי יהא שמייה רבה שווה את זה והרבה יותר מזה

אבל מה לעשות שלא ככה נגמר הסיפור... כי אדון אז נדברו כן העדיף להפסיד יהא שמייה רבה ובלבד שלא להפסיד את האוטובוס... וישבתי לי באוטובוס וחשבתי על זה, נו. באמת? מה. אני באמת לא מאמין לחז"ל?? אם חז"ל אומרים שדדיש שווה מיליונים... אז לא שווה לשלם עליו מונית??

ואז נפל לי האסימון!!! תשמע משפט שברגע הראשון הוא ישמע לך די מקומם... יהא שמייה רבה בעצמו הוא חשוב?? **ממש לא!!!** 'יהא שמייה רבה' זה לא שם של מוצר!! יהא שמייה רבה שתלוי על הקיר, הוא במקרה הטוב שווה גניזה ולא יותר מזה... אלא מאי??

אמירת!!! אמירת יהא שמייה רבה מברך... זה!!! זה שווה מיליונים... זאת אומרת: **כשאני!!!** אני אומר יהא שמייה רבה זה!! זה מה ששווה מיליונים... כלומר: כשחז"ל אומרים ש'יהא שמייה רבה' שווה מיליון דולר... מה זה אומר?? **שאני!!! אני שווה מיליון דולר...** כי אני פה ה'מכונה' שמייצרת יהא שמייה רבה... וכעת אני רוצה לגלות לך סוד כמס: כשאני נכנס לשטיבלאך... אם אני רק רוצה, אני יכול תוך חמש דקות להגיד עשר 'יהא שמייה רבה מברך'!! אתה קולט?? חמש דקות שלי זה עשר 'יהא שמייה רבה'!! **וכעת נחזור לתבירי היקר:**

לך היה חשוב לברר אצלי כמה אני מתמחר את ה- יהא שמייה רבה?? אבל ההלו... אני רוצה להחזיר לך בשאלה: **כמה אתה מתמחר 5 דקות שלי??** אתה טענת ש'יהא שמייה רבה' שווה את ה-200 שקל של המונית. אבל הלאה... תעשה חשבון צעד אחד נוסף: אם יהא שמייה רבה בודד שווה 200 שקל, ואני בחמש

איך יוצאים מהלחץ הנפשי בלי שבועות...???

אחת התחושות המוכרות והמתוסבכות בייחס לחג השבועות זה הלחץ הנפשי... אומר לי בחור: לא נעים לי להודות... אבל אני פשוט לא אוהב את חג השבועות... החג הזה מלחץ... יש אורה של לחץ... שטייגן... לשבת וללמוד... היום מתן תיירה... יום הדין על התורה, וכולם לומדים כל הלילה ובלחץ... וכל הרוחניות של השנה תלויה בזה... ונו... שטייגן לחץ...

עכשיו ככה: ברור שיש פה טעות בכל התפיסה!! ברור שהגישה אמורה להיות מאה שמונים מעלות ההיפך... כי מה לעשות שבחז"ל משמע שאצל האמוראים חג השבועות היה דווקא היום הכי רגוע ושמח... דווקא בחג השבועות כ"ע מודו דבעינין לכם... אפילו רב יוסף שבמשך השנה יש אצלו לחץ... כי ר' יוסף זה סיני... יש שם כל הזמן 'חובות' וחזרות ולחץ של לימוד... בפרט שרב יוסף הוא אדם שחייב אינם חיים ואכמ"ל... במשך השנה העסק אצלו רציני... אבל בחג השבועות לפתע רב יוסף יושב מול עגלא תילתא ומתבטא: אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא... במשך השנה בחיים לא תשמע כאלו משפטים מר' יוסף... גם אצל הגר"א מוילנא שבמשך השנה היה ניצול הזמן מבעית... אבל בשבועות עיקר העבודה זה לכם ויש ניגונים מיוחדים של חג השבועות...

אז טוב... הסברתי שזה לא נכון וזה טעות בגישה... **אבל תכל'ס: מה לעשות שזו ההרגשה!** סו"ס אני לא לגמרי טועה בלחץ הזה... הרי תבין: כל הסיבה שאני לחוץ בחג השבועות... כי יש תחושה שיש פה מבצע גדול שנקרא תורה שלא כדאי לפספס אותו... אז חבר שלי הצליח להרגיע את עצמו... הוא פשוט התייבש... נמאס לו מכל הלחץ... והוא הוריד פרופיל והחליט שחג השבועות זה רגוע... פאנאן... לא קורה כלום... דיי... תן לישון... אבל אני לא רוצה להיות כמוהו!! אני לא רוצה להירגע ממקום של יבוש ונסיגה רוחנית... אני רוצה להמשיך להרגיש ולהבין את גודל מעלת היום, ולהיאחז ב-מה שאפשר לקבל מהיום הגדול הזה... אז איך עושים את זה בלי! בלי להיכנס ללחץ...

אז אני מוכרח לומר... **השנה אני איש בשורה!** נדמה לי שהצלחתי לזהות איזושהי נקודה עמוקה שיש בה כדי לעשות סדר בראש... **ובכן:**

יש לנו טעות אחת קטנה!!! היות וחג השבועות זה מתן תורה!! והתורה היא הרי מאוד חשובה ויקרה... ולכן אני מאוד לחוץ כי אני לא יודע האם אני ראוי לקבל את התורה הקדושה והנוראה הזו...

אז זהו!!! שתתפלל לשמוע!!! בחג השבועות התורה היא לא הסיפור!! **אתה פה הסיפור!!** התורה מצד עצמה היא לא שם של מוצר... היא לא עניין בפ"ע... שאתה בלחץ שלא תפסיד את הסחורה... לא!!

דווקא התורה היא לא הנושא!! אלא מאי?? **אתה פה הנושא!!**

לומדת את התורה!! זה כל הסיפור... התורה בלעדייך מונחת בקרן זוית. מי עשה מהתורה חשובה? את!! לכן אסור להשאיר אותך בפניה, כי את הסיפור האמיתי!!

זה המסר שאנחנו מוכרחים להטמיע בעצמות בחג השבועות...

בחג השבועות קרה דבר אחד ויחיד: ה' החשיב אותי!! ה' בחר בי להיות הנהג שלי!! ה' הציב אותי במרכז... ומכאן ואילך התורה שאני לומד חשובה... ה' היא שמייה רבה' שלי שווה מיליונים... וממילא גם העבירות שלי הם חמורות מאוד... הצד השווה שבכולם: **שאני פה הסיפור!!** ולכן רב יוסף מבטא את חג השבועות מול העגלא תילתא... למה לא מול הדף גמ'?? **כי רב יוסף מפחד מהטעות שאנחנו נפלו בה!!** ר' יוסף חושש... אם אני אשמח בחג השבועות מול הדף גמ'... מה אני אבין ומה כולם יבינו?? שבחג השבועות קבלנו גמרא!! והגמ' היא החשובה... והתורה היא החשובה... וכל התרי"ג מצוות חשובים ואתה נותרת מאחור... **לא!! אני לא נותן לטעות הזו לקרות...** אני בחג השבועות נותן את מלא התשומת לב ל'חדי נפשאי!! אני מושיב את עצמי מול עגלא תילתא ומבהיר לעצמי... רב יוסף... **זה היום שלך!!** זה היום שהקב"ה **בחר בך!! אתה גדול!! אתה ענק!!** אתה לא עוד איזה יוסלה מהשוק... מהיום התורה שאתה לומד זה לנטוע שמים וליסוד ארץ... מהיום כל מצוה שלך פועלת בשמי רום... תחשיב את עצמך!! תאכל עגלא תילתא ותפנים את החשיבות שה' נותן לך... וקח את זה איתך לכל השנה...

בחור יקר: אם תפנים את המסר הזה... אם תצליח לעשות את הסוויץ הזה בראש... אתה תרגע!! תנשום את עצמך מלא ראותך ותשמח בנפשך... תשמח בעוצמה שה' נתן לך, ותחפש את הנקודה היחודית שלך... יתכן שסו"ס יש גם לחץ חברתי ביום הזה ועדיין תרגיש מחנק... אבל זה כבר נכנס לרשימת ה'בעיות'... זה לפחות לא קשור לתורה...

תשב מול הגמ' ותלמד בהתמדה כמו כולם!! אבל מזוית אחרת!!

במקום לשבת מול הגמ' ולשים אותה במרכז... תשנה את הראש... רבש"ע: **אני!!** אני לומד לך תורה!! **אני מוכן להיות פה בשבילך...**

ואתה יודע מאי נפ"מ?? שאם הגמ' היא פה הנושא... אז יש לחץ... כי אם כל השנה צריך ללמוד גמ'... אז היום בכלל... היום זה שיא העונה... בטח הקב"ה רוצה היום בוחטות של דפי גמ'... משטחים של דפי גמ'... מלאנתלפים שעות של לימוד גמ'... **אז זהו שלא!!** הגיע הזמן שנפנים הקב"ה לא מחפש משטחים של תורה!! ה' רוצה **אותי!! את הרצון שלי!!** את הנכונות שלי להתמסר לתורה... ואת זה אני אמור להסדיר מולו ביום הזה... זה לא עובד עם כסאסא... זה לא עובד עם מספרי שעות ודפים... זה עובד עם עיניים אוהבות שאני מיישר לאבא שבשמים ואומר לו: אתה נותן בי אימון? אתה בחרת בי מכל העמים?? אני אתן לך את עצמי!! סברה ומקניה נפשה...

העוקץ הזה ב-פי עשר... כנ"ל לגבי העוון החמור... אותו עוון הוא נורא!! סליחה... בעצם אתה נורא ואיום!! אבל אם אתה תופס את עצמך לידיים... באותה מידה ובאותה עוצמה אתה יכול לתקן ולהגיע עד שוכן עד וקדוש שמו...

רק מה? שוב אותה טעות!! כשמדברים איתנו על העוון החמור... אנחנו מתמקדים בעוון!! שהוא איום ונורא!! זה לא נכון... כי העוון הוא לא אובייקט מצד עצמו... אם כבר אתה פה האיום והנורא!! אתה הוא זה שיש לך שיבר כזה עוצמתי שאתה יכול בין רגע להביא מבול לעולם...

ואם אתה ח"ו תמות ברגע זה ללא תשובה זה באמת איום ונורא... כי פתחת את הברז של המבול ו... ושכחת לסגור אותו... זה באמת חורבן העולם... אבל אם ה' ב"ה השאיר אותך בחיים... אז בדיוק כמו שאתה כזה איום ונורא שיש לך את השיבר לפתוח ברז של מבול... אז באותה מידה אתה גם איום ונורא כזה שיכול באותה מהירות לסגור את הברז הזה שוירח ה' את ריח ניחוח ובזכותך ישבע שלא יביא מבול לעעולם...

(זה לא סתירה שהעוון הוא באמת מאוד חמור, אבל לא לשכוח במקביל ששוברו ביצדו... כמו שאני יודע להרוס ולנתוש בין רגע אני גם יודע לבנות ולנטוע כהרף עין)

ואת זה אנחנו מפספסים!! במקום לדבר עליך!! אנחנו מדברים על חומר העוון!! על גודל התורה!! על החשיבות של 'היא שמייה רבה', כולם חשובים... כל המצוות חשובים, וכל העוונות הם נוראים... ורק אתה נשאר מחוץ למשחק... רק אתה נשארת עלה נידף... נו... בטח שתרגיש עעל הפנים בחג השבועות... העפנו לך את היהדות לגובה עצום... ואילו אותך השארנו אי שם למטה מבוהל... לחוץ... לא יודע מאיפה להתחיל וברגעים מסוימים אתה חושב לעצמך... אוף... מה הקב"ה מפיל עלי כאלו תיקים שגדולים עלי... **ותכל'ס... הכל טעות!! מי שגדול כאן זה אתה וכמעט רק אתה!!** אם קרה משהו במתן תורה זה אתה!! אתה פה החתן הראשי!! קום קום קום... אתה פה במזרח!!

הפוך!! ביום הזה לא התורה נהייתה חשובה!! **אתה נהיית חשוב!!** אתה נהיית המכרה זה שיכול לבנות עולמות באמצעות התורה...

אגב: בדיוק אותו סוג טעות... נפוצה בייחס להתמודדויות בקדושה (והאמת היא שלא דווקא... כי זה נכון בייחס לכל מעידה רוחנית.)

בחור מתקשר אלי: נכשלתי בעוון מאוד מאוד חמור!! והוא מצפה ממני לאיזה תיקון תשובה... ואני עונה לו: עזוב... אל תתבחס בזה... אל תעשה מזה יותר מידי עסק. תשוב בתשובה נקודתית מעומק לב והעיקר תתמקד בלהמשיך ולעמוד בניסיונות בייתר שאת... **והוא המום!!**

סליחה: איך אתה ככה מזלזל בעוון כ"כ חמור? הרי כתוב על זה דברים כ"כ חמורים?? כתוב שאין לזה כפרה וה' ירחם מה כתוב על זה... אז מה... אתה מתעלם מכל מה שכתוב בזוה"ק על אותו עוון?

מה התשובה?? אדוני היקר!! יש לך טעות... העוון עצמו הוא לא נורא ואיום!! אתה פה הנורא ואיום... העוון מצד עצמו הוא לא הנושא... הוא לא שם של מוצר עם מחירון חמור יותר או חמור פחות... (גוי שיעשה את זה... אין בזה שום בעיה... לא מעלה ולא מוריד) אלא מאי?? כשכתוב שזה עוון איום ונורא... המשמעות היא **שאתה!! אתה פה האיום והנורא!!** שאתה הוא זה שה' נתן לך כזה נשק עוצמתי בידיים שאתה יכול ברגעים ספורים לעשות נזקים איומים... למאי נפקא מינה??

שהיות ולא העוון פה הוא החמור, אלא אתה פה החמור!! אז באותה מהירות שעשית כאלו נזקים... אתה יכול לשבור ימינה ולתקן הנהרסות ולבנות עולמות ולעשות את זה באותה מהירות!!

הבנת?? זה בדיוק כמו ה'היא שמייה רבה...' תאר לעצמך שחלמת כמה רגעים באמצע התפילה ופספסת יהא שמייה רבה... ככה חמק להם בין האצבעות... איזה דכאון... תחשוב איזה פספוס... הרי יהא שמייה רבה מבטל גזר דין של שבעים שנה... ואם החמצת אז אין... תחשוב: בן אדם היה יכול להרויח נכס בסדר גודל של שבעים שנה והוא נרדם בשמירה...

אני במקומך היית נכנס למיטה ולא יוצא משם יום שלם!!

נו... מה אתה אומר על זה?? שוטה גמור!! כי נכון... אז פספסת יהא שמייה רבה אחד... במקום להתבחס עם זה ולאכול את הלב שעתיים ולהסתובב כל היום מתוסכל... רוץ רגע אחד לשטיבלאך ותחזיר לעצמך את ה'בור' הזה בריבית והצמדה. תבין: כל השיקולים של הפספוס וההחמצה, כל זה נכון!! אבל בייחס לעולם האמת... כשיגיעו אותם ימים אשר אין בהם חפיץ... אז יהיה לנו המון המון זמן לקבל שכר על דבר הכי קטן שעשינו, וממילא גם לאכול את הלב על כל דבר הכי קטן שפספסנו... אבל עכשיו אני באמצע היריד, לא שווה לי להתקשקש עם זה... אם רגע אחד חלמתי והפסדתי יהא שמייה רבה, אני עדיין פה!! אני בשבריר שניה יכול להחזיר לעצמי את

מי יעלה בהר ה'... ה' - מי יגור באהלך... מי ישכון בהר קדשך...

השנה לקראת חג השבועות ישנה התרגשות מיוחדת בביתו של ר' ישבע הלוי... הילדים יצאו וקטפו המון המון פרחים ועשבים וקישטו את הבית... אמא הכינה מלא עוגות דבש וגבינה והייתה שמחה גדולה... האמת היא שבכל שנה יש התרגשות בחג הזה כ"י... כי ס"ט אי לאו יומא דקא גרים וכו'... אבל השנה זה במיוחד!! מה יש?? השנה אבא שלנו ר' ישבע... לראשונה זכה לקבל סמיכה והוא נכנס למסלול ההמראה!! נכנס למסילה העולה בית קל!! המסלול מתחיל מבית דין של ג'... כן... לאחר כמה שנים של עמל ויגיעה ושימוש תלמידי חכמים במיגרס ועיוני... כעת אבא קיבל סמיכה ונכנס להרכב של ג' דיניים, מידי בוקר הוא יושב בבית הדין של הכפר הקטן שלנו עד שעה ששית... ולכן!! לכן חג השבועות אצלנו בשנה זו הוא נקודת ציון ומפנה מרגש מאוד בבית שלנו... אבא שלנו ר' ישבע זוכר כמו אתמול את אותו יום שאבא שלו, סבא ר' אבימי שליט"א התחיל לראשונה להשתתף במושב דין של ג'... רק לשמוע אותו מספר שסבא אי פעם ישב בבית דין של ג'... זה פשוט מצחיק!! קשה להאמין שאי פעם סבא ישב בכזה מושב ב"ד... כי סבא ר' אבימי כבר ממזמן יושב אי שם למעלה בלשכת הגזית בבית דין הגדול (המושב שלו מסומן בתוך הכ"ז היותר קרובים לנשיא אב"ד) אז לחשוב שסבא לא נולד שם... אלא גם הוא התחיל מאפס... גם הוא פעם עשה שימוש כמו כולם... ואח"כ ישב בבית דין של ג' שדנים רק דיני מסונות... קשה לתפוס כזה דבר... אבל כן!! אבא נזכר בערגה... אני זוכר את סבא יושב שעות פה בבי"ד, והרבה פעמים הוא נאלץ להתמודד עם כל מיני דיונים מגוחכים...

נה... אני נזכר שיום אחד חצקל הגיע עצבני ותבע את פישל שהוא חייב לו 4 שקל!! כן... לא פחות ולא יותר 4 שקל... ופישל הודה שהוא חייב 2 שקל ולא!! לא 4... ושניהם הלכו עד הסוף!! פרנציפ!! שניהם לא הסכימו לוותר חצקל עמד על זה שפישל חייב לו 4 שקל ואגורה לא פחות!! ופישל היה עקשן עוד יותר שהוא חייב רק 2 שקל ואגורה לא יותר... ולא עזר כלום... סבא ר' אבימי ניסה מאחורי הקלעים להפעיל את השכנים שינסו להרגיע אותם... שירידו אותם מהעץ... חבל... חבל לחייב יהודי שבועה על כמה גרושים... אבל לא עזר כלום... ולסבא אין רשות לדחות אותם בקש!! ופישל נשבע ונפטר... כן... תעשה משהו... בקיצור: סבא ישב שם והתמודד עם השנים אוחזים בטלית ואדוקים בו... וככה במשך חמש שנים... זה היה פחות או יותר הנושאים שהשכימו לפתחו של ר' אבימי... עד שיום אחד הנשיא שבלשכת הגזית שם עליו עין!! הוא שמע כמה פסקי דין מנומקים ובהירים שיצאו מסבא... והנשיא הורה להעלות ולקדם אותו לסנהדרין של כ"ג... כן, נזכר ר' ישבע, אני זוכר את היום המרגש הזה, שסבא שלנו עלה בהר ה' והתקדם צעד אחד נוסף!!! במשך חצי שנה הוא ישב בסנהדרין כ"ג הכי בוד... בכסא הכי צדדי!! כי הוא היה הכי צעיר וממילא גם הקטן בחכמה... ולאט לאט הסובבים אותו זיהו שהת"ח הצנוע והשקט הזה הוא גברא רבא... האב"ד עקב אחרי ההתנהלות שלו והס"ח קייני חכמה שהוקרו מכל שיקול דעת שלו וה'שואל כענין ומשיב כהלכה'... ולאט לאט התחילו לקדם אותו יותר ויותר... להזיז אותו קדימה... ונתקיים בו 'במשך יקראוך ובמקומך וישיבוך'...

---לבנתיים במשך אותם שנתיים, נסתלקו לבית עולמם חמשה זקנים מבית דין הגדול ולשכת הגזית!!! וברגע שקורה כזה דבר... אוטומטית נהיה האפקט דומינני של הזזת כסאות... כולם כעת זזים לפי הסדר!!! כל זקן מלשכת הגזית זז כמה כסאות קדימה לפי העניין... וממילא גם מתעורר צורך להביא חמשה זקנים חדשים... מאיפה? מהדרג אחד מלמטה!! שזה הסנהדרי קטנה שבפתח ה**עזרה**!! וכעת הלאה... ברגע שמהסנהדרי קטנה יצאו חמשה זקנים לבי"ד הגדול... אז כעת התפנו חמשה מושבים בסנהדרי קטנה **שבעזרה**... מאיפה מביאים את החמשה זקנים החדשים?? אז שוב!! מהדרג אחד נוסף שמלמטה! מהסנהדרי קטנה הנוספת שהיא כבר בכניסה **להר הבית**!! (כידוע: יש בהר הבית ג' סנהדרין לפי דמות, א דרג עליון: בית דין הגדול; ב. מתחתיו סנהדרי קטנה בעזרה. ג. מתחתיה: סנהדרי קטנה שבהר הבית) נ.ו. אז כעת שוב... התפנו חמשה מושבים בסנהדרי קטנה שבהר הבית... מאיפה נמלא את המקומות האלו?? אוהו... כאן לנשיא יש את המידע והוא מכיר את כל השלוחות של הסנהדרי קטנה שפרוזים בכל עיר ועיר שבארץ ישראל... וגם כאן יש דרגות שונות... יש סנהדרין כ"ג יותר חשובה ומובהקת ויש פחות... אמנם בזה כבר אין כללים ברורים... זה עניין של סיעתא דשמיא של כל עיר ועיר... והנאמנים של הנשיא בודקים את זה עם פינצטה... ואכן לבסוף נבחרו חמשה נשיאים של סנהדרי קטנה מחמשה מחוזות שונים בארץ ישראל... אחד ר' יוחנן נשיא סנהדרי כ"ג בעיר הלוויים 'יוטה' שבנחלת יהודה... והשני נשיא סנהדרין בעיר גת רמון שבנחלת דן, ואילו השלישי בגאווה גליה... הנשיא הקדוש ואהוב של הסנהדרין קטנה של הכפר שלנו... זה כמובן מחממה מאוד גדולה שבביל הכפר הקטן שלנו!! זה בסה"כ מוכיח שהסנהדרי קטנה של העיר שלנו היא ב"ד חשוב ומובהק... שהנשיא שלנו נבחר מתוך מאות רבות של נשיאי סנהדרי... לעלות ולכהן כחבר בסנהדרי קטנה שבהר הבית...

נכון אמנם שכשהוא יגיע לשם... הוא בבת אחת יהפך מנשיא סנהדרין, לקטן שבסנהדרי כ"ג שבהר הבית, (שהסנהדרין הוא בעצמה של הר הבית היא הכי קטנה במעלתה מהסנהדרין קטנה שבעזרה, שהיא הקטנה מבי"ד הגדול שבירושלים... אבל ככה זה!! ככה זה מתקדם צעד אחר צעד!! זה כמו פירמידה... גם הנשיא של בי"ד הגדול שצריך לעמוד בפניו כמלא עיוני... גם הוא בעצמו, שבביל להגיע לשם... גם הוא עבר את כל השלבים האלו... הוא לא דילג!! גם הוא התחיל בבי"ד של ג', ומשם הוא עבר לסנהדרי קטנה, ובתחילה הוא היה הקטן שבחבורה, ומשם הוא התקדם להיות נשיא, ומשם הוא נלקח להיות הקטן שבסנהדרין שבהר הבית, ומשם לסנהדרי קטנה שבעזרה, ומשם הוא הגיע לבית דין הגדול ושם נהיה נשיא... ובדיקו על זה דוד המלך חיבר את שני הפרקים: מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו, נקי כפיים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי וגו'!!! וגם את הפרק ה' מי יגור באהלך, מי ישכון בהר קדשך, הולך תמים ופועל צדק ודובר אמת בלבבו... נבזה בעיניו נמאס ואת יראי ה' יכבד וגו'...

עכ"פ נחזור לסבא שלנו ר' אבימי שכבר שנים הוא יושב שם בלשכת הגזית, ובשנה זו שאבא שלנו ר' ישבע מתחיל לראשונה לצעוד במסלול ונכנס להרכב ב"ד של ג', אבא נזכר ברגעונים, בכל מיני תאריכים וצמתים שסבא שלנו ר' אבימי עלה והתעלה בהר ה'... וכעת אבא נזכר בהתרגשות באותו יום שהודיעו לסבא ר' אבימי... שהנשיא של הסנהדרין כ"ג נבחר להיכנס לסנהדרי קטנה שבהר הבית, וממילא התפנה מקומו, ובאותו יום מינו את סבא לנשיא של סנהדרין קטנה שבעיר שלנו, ואחרי חמש שנים שהוא היה נשיא, שוב נפטרו כמה זקנים מלשכת הגזית, ושוב התחילה שרשרת חלופת הכסאות, ושוב הנשיא חיפש את הקדקודים והנשיאים של הסנהדרין קטנה, ומאוד מהר הוא סימן את סבא ר' אבימי, שבקושי הספיקו להנות ממנו בתור נשיא של סנהדרי קטנה, והוא עבר משם לסנהדרי שבהר הבית, ושם כבר זיהו את הגדלות שלו, וקירבו אותו במהירות למושב הנשיא, ותוך שנה וחצי הנשיא כבר סימן שהוא רוצה אותו בהקדם האפשרי בבי"ד הגדול, ולכן הוא ישב במשך חודש בסנהדרין שבעזרה בתור תחנת מעבר, לקראת כניסה ללשכת הגזית!!! זה דור דורשיו מבקשי פינץ יעקב סלה.

גדולת הימים הבאים עלינו לטובה...

ביום ששי הקרוב זה מתחיל!!! ר"ח סיון באו מדבר סיני!! ביום הזה עם ישראל עוד היו ברפידים- ברפיין ידיים, ועוד באותו יום הם נסעו והגיעו להר סיני... והמכילתא אומר שלשעה אחת חזרו בתשובה... אז זה בסדר... אתה בחברה טובה... גם אם אתה כעת ברפיין... אז אתה נמצא בדיוק באותו מקום שעם ישראל היו בער"ח סיון, וזה לא הפריע להם 'בשעה אחת' לנסוע מרפיין ידיים ולבא למדבר סיני כאיש אחד בלב אחד...

--- שבת קודש- ב' בסיון!! זה יום שהולך מקום לעצמו, (עין מאמר אחורי בגיליון זה) יום שנקרא 'יום מיוחס', ביום הזה ה' גולל בפני ישראל את שטר התנאים ואסר אותם על כל העולם בשביל... ביום הזה כנסת ישראל הושיטה אצבע והסכימה להיות מקודשת ולהיאסר על כל העולם בשביל... (ניתן לומר: שהשנאה שיש לאומות עולם לנו, נוקפת ליום הזה!!! הסנביות היהודית שכל האומות פונים אלינו 'שובי שובי השולמית, שובי שובי ונחיה בך' ואמחנו מסבירים להם... מוצערת אני 'אשת איש' של הרבש"ע... והוא לא אוהב שאני מדברת עם ה'שכנים' שם!! שם נולדה השנאה הגדולה... ושם גופא נולדה האהבה הכי גדולה שה' מחזיר לנו בכפלים.)

יום ראשון ושני- ג' וד' בסיון, ביום הזה התחיל בפועל שלושת ימי ההגבלה... מקובל מרבתינו שמי שעמל בתורה בג' ימי ההגבלה זוכה לדרברים נשגבים... ותשמע לי... אם זה מכנים אותך ללחץ... עזוב!! לא עשינו עסק... תלמד כרגיל... אל תשכח שבג' ימי ההגבלה עיקר הצינוי היה מטהרה!!! פחות עסק התורה... אז לפחות לשמור על ענייני טהורות... ובקרבת מרהב מוגן רוחני.)

יום שלישי 'מעלי יומא דמעצרתא'!! ביום הזה אסור להקיז דם, למזה? כי ביום הזה יוצא רוח ששמה טבוח שהיא מסוכנת לטובה את מי שלא מקבל על עצמו עול תורה... אכן עיקר קבלת עול תורה נעשתה בה' בסיון!!! ביום הזה משה רבינו היה מן הדם על ישראל והם באו בברית... בקיצור: ביום ה' בסיון היה קבלת התורה!! ואילו בו' בסיון היה מתן תורה!! עיקר הקבלה הייתה בה' בסיון... אז נא לקחת את העניינים ברצינות... ממה זה אומר?? פשוט לשבת ביני לבין עצמי ולהחליט שאני ממשחך!!! בחיזוק הנפלא שהיה עד עכשיו... ואם לאחרונה אני ברפיין, אז כעת זו ההזדמנות להתניע מחדש... בעיקר להחליט להתניע ו... ולהתחיל להתניע!! לא להשתולל...

יום חג השבועות... אני מקווה שאתה כבר מסודר עם העגלא תילתא... (מניסיון אישי לא כדאי לעשות את זה בכוחות עצמך כי זה לא יוצא טעים... עדיף שתתן למישהו שכן מבין שיעשה לך...) לא לשכוח לנענע את הגזולות מבעוד יום, ולהכין דקר מבעוד יום, ואת סדר לימוד הלילה אני לא צריך לפרט... זה כבר אתה יודע גם בלעדי... מה שבטוח: אני מזהיר אותך באלף אזהרות: לך לישון בבוקר!! אל תתעלל בעצמך... לא חסרים הזדמנויות נוספות לענות את נפשך... את חג השבועות תשאיר אנושי!!

והכי הכי: לא לשכוח!! בסופו של דבר שום דבר לא קורה במבצעים חד פעמיים!! אין רגע מסוים שאז מגיעים כל ההשפעות, הכל מתחיל ונגמר בנכונות... מי שיגיע מתוך נכונות כנה לקבלת עול תורה, גם אם הוא ישן בליל שבועות הסייעתא דשמיא תמתין לו ליד המיטה, ומי שבמוצאי שבועות מתכנן להתחיל את הסוף זמן, גם אם הוא יעשה תענית דיבור עד קדושת כתר... ישאר בידיים ריקות... אצל הרבש"ע זה לא עובד עם לחיצות כפתור... ודו"ק היטב. ועוד מילה אחת אחרונה: מוצאי חג השבועות!!! הוא יותר קריטי מליל שבועות... כי אז אנהנו בקבוצת סיכון של 'ויסעו מהר ה', ואגב: מניסיון אישי, מוצאי שבועות מועד למיעדות רוחניות נקודתיות לבני עליה... למזה? מרוב עומס... עייפות... מתח... תשישות... נא לקחת את זה בחשבון ולא לאבד את הצפון... ו... ולישון טוב ולהירגע... וכמובן ביום ששי יש גם ים...

העם קול אחד ויאמרו: כל אשר דיבר ה' נעשה, וכאן בהכרזה השניה הזו קבלנו על עצמנו עול מצוות!!! שמה זה אומר??

הכי פשוט בעולם... בא ניקח את הדוגמא הכי קלאסית: כשהייתי מעורר בישיבה הייתי נכנס לחדר ורואה שני בחורים ישנים כמה דקות לפני סוף זמן ק"ש... ואני צועק להם: אהה... עוד חמש דקות סוף זמן ק"ש...

אחד קפץ מהמיטה כנשור נחש... ו... והשני? נשאר לישון בשלווה. התקרבותי אליו צעקתי לו: ההלל... סוף זמן ק"ש... והוא בוהה בי במבט שואל: נו... (?? אז מה... לכן מה???) הנה לך סיטואציה מוכרת!!!

מה ההבדל בין שני הבחורים האלו? הראשון מכיר בזה שאם ה' ציווה ק"ש... אני מחויב לזה!!! ואילו אצל השני הנתון הזה נשחק... אני אומר לו שה' ציווה ק"ש... והוא שואל אותי: נו... (?? ואז מה?? לכן מה?? מה זה קשור אליי?? שלא תבין: אותו בחור שנשחק אצלו המחויבות לק"ש... בכניסת שבת, הוא כן כיבה את הסיגריה...

כי הוא כן מרגיש מחויב!! כי ככה זה... במשך חלק מהמחויבות נשחוקת... ואצלו זה התבטא בק"ש... ותתפלא לשמוע שאצל כל אחד מאיתנו יש את השחיקה הזו!!! ואצל כל אחד במקום אחר... ובשביל זה יש לנו חג השבועות לרענן נהלים ולחדש את ההצהרה: אני מקבל על עצמי עול מצוות!!! שמה זה אומר?? רבש"ע: אני מקבל על עצמי להיות מחויב לכל הציוויים שלך... לכל סעיף בש"ע שלך... ובהצהרה הזו!!!

זו ההזדמנות של כל אחד מאיתנו לעשות חשבון נפש... כל אחד בחור' הנקודתי שלו, ששם נשחק אצלי המחויבות... אני לא אפרט כאן את החיורים' האישיים שלי, אבל שיהיה ברור... לככככולנו חורים ובשביל זה יש לנו את ה-כל אשר דיבר ה' נעשה' השני שמוקדש לזה... (אני מנסה לדמיין לנגד עיני מעגל ענק של 200 בחורים ורקדים

בדקות ושרים בעיניים עצומות 'כל אשר דיבר ה' נעשה', וכל אחד חושב על החור הפרטי שלו, אז אצל אחד זה באמת סוף ק"ש, אצל השני זה לשה"ר ונייעס חרדי בסוף הסדר... ואצל השלישי זה כל מיני פיצוצים בבית בכיבוד הורים, ואצל הרביעי זה שמירת עיניים ושליחות יד בממון ובגוף... עכ"פ: זה

היכל אשר דיבר ה' השני ש-בשיר. וזאת אנחנו עוברים לכל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע השלישי והאחרון!!! שזה כבר נעשה ונשמע!!! את זה כלל ישראל אמרו, אחרי שמשה רבינו היזה עליהם את דם העולה והשלמים ואז הם באו ב-ברית!!!

אז מה זה הנעשה הנשמע השלישי הזה?? הרי לקבל ע"ע קידושין, להיות אסורה על כל העולם למענו, את זה כבר עשיתי בנעשה הראשון, לקבל ע"ע עול מצוות כבר קבלתי בנעשה השני... נו... מה עוד נשאר???

אהו... כאן אני חוזר לנושא שרמזתי עליו מקודם... אם שמת לב מקודם ניסיתי להתעלל בך... ואמרתי לך: תנסה לדמיין תרחיש מזעזע של פוגרום וטבח שמתרחש לא במסיבות טבע... (ש... שכמובן שמי שהיה שם... יותר לא ידורך שם לעולם). תנסה לדמיין פוגרום נוראי לא בחדר אוכל של קיבוץ שאני לא מאמין שמי שהיה שם בשעת הטבח, יהיה מסוגל לחזור לאכול שם קרונפלקס) אלא מאי?? תנסה לדמיין שכזה טבח נוראי היה קורה

רח"ל בבית המדרש מול הגמ'... נו... היית חוזר לגמ'?? היית חוזר להיות דבוק בה... או!!!! או שהיית אומר לרבש"ע... בורא עולם-לא רוצה??-- לא צריך?? הרי בשביל מה ישתבתי פה בבית המדרש ולמדתי...? בשבילך... לעשות לך נחת רוח... ואם זו הסטירה שאני מקבל... אז כל טוב... לא עשיתי עסק!! תחפש כלה אחרת... **וזה בדיוק הנקודה!!** זו הצעת נישואין השלישית והאחרונה שנוגעת בנקודה הכי פנימית והכי עדינה...

ה' פונה לכלתו הקרואה בנעימה ושואל אותה: עד עכשיו היה ירח דבש... יסובבנהו יבוננהו יצרנהו... ויניקוהו דבש מסלע... ומה יקרה אם תבא תקופה קשה בחיי הנישואין... שיהיה פחות משתלם וכדאי להיות הגברת שלי... וזה יהיה כרוך במחירים כבדים... האם גם אז תמשיכי להיות נאמנת אלי או שתגידי לי כל טוב???

וכאן עם ישראל באו בברית!! והכריזו: כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע!!! כנסת ישראל הכריזה: אני הכלה היחידה שמוכנה לתת לך משהו שאף אחת מהאומות לא הסכימה לתת לך... אני מוכנים להגיד לך נעשה לפני נשמע!!! אני לא מבקשת ממך לפתוח תיקים ולבדוק 'מה כתוב בתורה...' אני סומכת עליך... אני מודעת לכך שלא תמיד יהיה קל... אבל אני הולכת על זה!! אני מוכנה להתמסר ואני נותנת לך תשובה חיובית, לתת לך אהבת כלולות-- שמה זה? לכתך אחרי במדבר!! בארץ לא זרועה... זה בסדר בעלי... אתה יכול לסמוך עלי... אני איתך... אתה לא צריך כל הזמן לרצות אותי ולפתות אותי עם מופתים בשביל 'שימור לקוחות', אני איתך ללא תנאים! **וכאן!!! כאן זה קרה!!! כאן נסגר השידוך!!!** כאן ה' החזיר אהבה בכפליים ונשבע אמונים, שאם את האמרת אותי להיות איתי ללא תנאים, גם אני נשבע אמונים שלא אעזוב אותך לנצח...

אמנם את החלק הזה אני לא כ"כ אוהב לפתוח בגיליון אז נדברו, (שפונה בין הייתר לגיל הרך של בחורים שעדיין לא כשירים לנאמנות של חיי נישואין תרתי משמע... בשביל זה יש גיליון שלהבת) אבל גם אתה בחור יקר, מותר לך לדעת שקיים רגע כזה שה' ממשש דופק ובדק האם הוא יכול לסמוך עליך, או שהוא מוכרח לעמוד בציפיות... אחרת אתה 'תברח לו', ותעשה לו ברוגז... לא צריך להגיע לטבח או למחזות זוועה... יש מספיק סיטואציות פשוטות שכל אחד מאיתנו פוגש בחיים... אם זה תקופות יובש... שאני נלחם למענו ית' ולא תמיד ה' משלם בזמן... לא תמיד ה' מחלק קרטיבים מיד בסוף המתמידים... ואם זה כל מיני רגעים של חדר יחוד שרק ה' יודע איזה פיתויים יש לי עכשיו, ואף אחד לא יחמיא לי על זה... וכעת אני יחד איתו לבד בחדר והוא מצפה ממני להתגברות נטו למענו ללא שום תמורה!!! זו זכות שנכנסת לפק"ם ולא תראה פידבק באותו רגע... ולא בגלל שבאור עולם בעיצומים ח"ו אלא בגלל שהוא מזמין אהבה... הוא רוצה לשמוע שאתה לא עומד לו עם יד על המותן... ואין כבר מקום ביריעה, ואיך זיל גמור... עכ"פ זה הנעשה והנשמע השלישי שבשיר... וחסל סידור קבלת עול תורה ומלכות שמים.

(המשך- כן שלא תבין לא נכון!!! זה שבשמחת תורה האחרון ה' עשה נס ופלא שהמלאך המשחית לא דרך בבית המדרש!!! זה לא מובן מאליו!!! צריך לקחת בחשבון שזה היה יכול להיראות אחרת... וברשותך קורא יקר: אם יש לך אופי חזק (לי לא) ואם אתה מסכים להיות מזוכיסט לרגע... תנסה לדמיין מול עיניך תרחיש מזעזע מה היה קורה אם ח"ו הטבח הזה היה זולג לתוכי בתי הכנסיות ובתי המדרשות... ובא נעצור כאן... נשאר לך את הדימוין המזעזע ואת מחזות הזוועה שהעין הייתה יכולה להכיל...)

ואם היית מסוגל לדמיין את זה... כעת תשב בינך לבינך עצמך ותפנים שגם אם חס וחלילה התרחיש הנוראי הזה היה קורה... עדיין! היינו מקיימים בעצמנו: 'כל זאת באתנו ולא שכחנוך ולא שקרנו בבריתך', לא נסוג אחור לבנו ותן אשורנו מני ארצך', כלומר: גם אם דף הגמ' היה מוכתם מדם הנפש... היינו ממשיכים לחבק אותו!!! גם אם קורות בית המדרש היו ח"ו מגואלות בדם יהודי, היינו שבים לביהמ"ד וממשיכים להתהלך בו ברגש... גם אם הריקודים של שמחת תורה היו נפסקים רח"ל בצרור יריות וטליתות מוכתמות בדם... גם אח"כ היינו חוזרים לרקוד בחג השבועות 'ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה' **האם אתה מסכים עם מה שנכתב בשורות אלו האחרונות??**

הנוסחה המרטיטה הזו מקובלת עליך?? אל תמהר לענות... תחשוב על זה טוב טוב ותתיישב בזה... ובכן: אם מקובל עליך שגם אם התרחיש הזה היה קורה, גם אז היינו ממשיכים להתהלך אחריו יתברך בתמימות במדבר בארץ לא זרועה... אם זה לגמרי לגמרי ברור... **כעת!!! כעת אפשרי להתעורר מהתרחיש הדימוי** ולהכיר לעצמנו ש... **שנכלס זה לא קרה!!!** ואחרי שזה לא קרה, כעת צריך וחובה להודות לה' שהראה פנים שוחקות של השגחה פרטית לכל מי שחיבק את תורתו ונדבק בו באותם שעות, ומאהבת הנס הזו, חובתנו להתחזק בייתר שאת ולקבל על עצמנו עול תורה!!! ולדעת נאמנה שכל המקבל על עצמו עול תורה מעבירים ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ... ולא לתת לכל מיני רוחות זרות שנושבות שטוענים לנו שאנחנו צריכים להגן כי התורה היא זו שמגנא ומצלא...

---**כעת ניגש לפרקטיקה!!! הלכה למעשה!!!** בחג השבועות אני צריך לקבל על עצמי עול תורה!! מה זה אומר? על מה לשים את הדגש??

אז ככה... בא נעשה סדר... ובכן: יש שיר מאוד נפוץ ומוכר בעולם התורה ובישיבות, שאפשר לומר שהוא השיר המושר ביותר בשבועות... 'ויענו כל העם יחדיו ויאמרו... וכו' אבל רק לאחרונה שמתני לב שהשיר הוא מכוון ומדויק!! **מה פירושו??** אם שמת לב: השיר הזה מתחיל במילים 'ויענו כל העם יחדיו ויאמרו',

ואז חוזרים שלוש פעמים: **א** כל אשר דיבר ה' **נעשה!!!** ואז שוב: **ב** כל אשר דיבר ה' **נעשה!!!** ואז בפעם השלישית כאן כבר: **ג** כל אשר דיבר ה' נעשה **ונשמע!!!** שמת לב?? בפעמים הראשונות אומרים נעשה בלבד... ובפעם השלישית אומרים נעשה **ונשמע**, וזה לא סתם!!! כי באמת את תלמד בעיון את סדר מעמד הר סיני ומתן תורה... קבלת עול תורה החלקה **לשלוש פעימות!!!** עם ישראל קיבלו בפה מלא עול תורה **בשלוש שלבים**... בפעמים הראשונות הם אמרו 'נעשה' בלבד ובפעם השלישית זה היה נעשה ונשמע... **וכעת** אני מוכיח

כעת לפרט לך את שלושת השלבים האלו... שזה למעשה כל עניינו של חג השבועות... וכמובן כל מה שאני אומר לך כעת... תשחיל כבר עכשיו בתוך השיר... שיהיה מסודר ומוכן לעת מצא... ותעשה כבר עכשיו אימונים... ובכן:

ובכן: ביום ב' בסיון, היום הזה נקרא 'יום מיוחס'!!! שזה יום הקידושין!! כעת זה השלב הראשון והבסיסי של סטר התנאים! מדובר בשלוש פסוקים קצרים שבהם מגולם כל מערכת היחסים של קוב"ה וכנסת ישראל...

'אתם ראייתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי... **ועתה!!!** אחרי שראיתם כמה אני נאמן אליכם ואוהב אתכם ללא תנאים... **ומעתה!!!** מכאן ואילך אם שמוע תשמעו בקולי... והייתם לי **סגולה**... ואתם תהיו לי ממלכת **כהנים וגוי קדוש!!!** זהו!!! זה היה מעמד הקידושין, מה המשמעות של הקידושין??

קידושין זה השלב הטרומי!! שהחתן בשלב הזה שואל את כלתו: האם את מוכנה להיות אסורה על כל העולם בשבילי?? כעת הנושא הוא בעיקר על דרך השלילה... אנחנו עדיין לא מדברים מה כן... כעת עסוקים במה לא... אנחנו עסוקים בפינוי השטח!! האם את מוכנה לגנוז את מחברת השידוכים ולמחוק את האנשי קשר ולהזיז את כולם מהעיניים כדי להיות פה בשבילי?? האם את מוכנה להיות אסורה על כל העולם בשבילי? זו הייתה ההצעה הראשונה!!... וכאן עם ישראל אמרו בפעם הראשונה 'כל אשר דיבר ה' נעשה!!! אנחנו מוכנים להיאסר על כל העולם בשבילך ישראל... ברור? כעת תשחיל לתוך השיר... ה'ויענו כל העם יחדיו ויאמרו' הראשון!!! היכל אשר דיבר ה' הראשון- מוקדש להצהרה הזו: כן ה'... אני מוכן להיאסר על כל העולם בשבילך... שים לב: כעת ה' לא מדבר איתך לא על סדר א', לא על שלוש תפילות, לא על חסד ומצוות ומעשים טובים... לא!! כעת אנחנו מדברים על השלב הטרומי!! ה'... אני מוכן להיות מנותק מכל העולם בשבילך...

ובינינו!!! זה הכי קשה!! בפרט בדורנו... הרי בינינו... ה', אני מוכן לתת לך מאות דפי גמ' קח חסד... קח תפילות... מה שאתה רוצה... רק תן לי קצת לפזול ימינה ושמאלה... אל תגע לי במכשיר... תן לי לשזוף את העיניים בכל מיני תכנים זרים שיבא לי עליהם... וכאן!!! ביכל אשר דיבר ה' נעשה' הראשון כאן הכלה עמדה והכריזה כן!! אני מוכנה להיות 'סגולה'-- סגולה זה אוצר שמקומו בכספת... אני מוכן להיות עם קדוש... קדוש בשבילך... אגב: גם אם עדיין לא אוחד שם... אבל לפחות אני שר את זה... רוצה את זה... מיחיל לזה... בוכה לה; אנא תזכה אותי להיות שם... ומקבל על עצמי לדחוף את עצמי בכל הכח לכיוון הזה...

עד כאן היכל אשר דיבר וכו' הראשון!!! זה שייך לב' בסיון, בשנה זו זה חל בשבת קודש... נא לא לשכוח את השיר הזה ובעיקר הקטע הראשון.

--- הלאה... אנחנו מתקדמים ל'נעשה': השני שזה כבר מוזכר בפרשת משפטים, (וכאן זה כבר מחלוקת בין רש"י לרמב"ן, לפי רש"י זה היה בערב מתן תורה, דהיינו בה' בסיון, ולפי הרמב"ן זה היה ביום מתן תורה עצמו, אבל התאריך פה הוא לא כ"כ משנה לנו... העיקר הוא התוכן!!! מה הדבר השני שעם ישראל קיבלו על עצמם... ואני בכללם...) העניין הוא שבערב מתן תורה, משה רבינו קרא בפני ישראל את פרשת משפטים... ושאל אותם: האם אתם מקבלים ע"ע עול מצוות?? ושבו: **זיען כל**

גיליון מס' 564 חג השבועות
תשפ"ד שנה שתיים עשרה

לעילוי נשמת
מרן ראש הישיבה
הגרי"ג אדלשטיין זצוק"ל
נלב"ע י' סיון תשפ"ג

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

בעלי אסופות - סדר ליל שבועות ומנהגי החג אצל רבינו זצ"ל

נהג כל השנים ללכת למקוה לטבול לפני עלוה"ש, ואמר שישי בזה ענין גדול כמש"כ מהאריז"ל ועי' באה"ט (סי' תצ"ד ס"ז), ובשנים האחרונות שהיה קשה עליו הדבר עשה התרת נדרים. אמר לי שרצה לנוח בערב שבועות שיהיה לו כח להיות ער בלילה, ולא נרדם, ואמר ככה זה כשרוצים לנוח לא מצליחים. היה שנים שבקש להוציאו בברכת לעולם יהא אדם, ואמר בשם מרן החזו"א זצ"ל, שחשש כיון שכתוב בתחילתו וישכם ויאמר, דצריך שישכים משינה להתחייב בברכה זו, והביא מהתוס' (ברכות מ"ו א' ד"ה כל ופסחים ק"ד ב' ד"ה כל) שתחילת הברכה הוא באתה הוא עד שלא נברא העולם [ועי' בס' שמענו כן ראינו ח"א פ"ד סי' ז' שמתחיל מאתה הוא, וכ"כ בס' אעלה בתמר אות י"ד ובס' שאלת רב ח"ב פ"ג שאלה כ"ב, וכן הוכיח באשי ישראל פ"ה הערה ע"ג מדברי הפמ"ג סי' מ"ז סק"ט].

מנהג אכילת מאכלי חלב בשבועות

בענין המנהג לאכול בשבועות מאכלי חלב שהובא ברמ"א (סי' תצ"ד ס"ג), אמר רבינו זצ"ל, שאצל מרן החזו"א זצ"ל, וכן בבית אביו מרן הקה"י זצ"ל, אכלו בלילה מאכלי חלב, אבל בביתו נהגו לאכול בבקר כי כך נהגה הרבנית ע"ה בבית אביה מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, כמנהג ירושלים, ובד"ז הולכים אחר מנהג האשה, [ראה בהגהותיו לס' אלא נדפס שם בהקדמה עמוד י' אות ד]. ועי' בס' פתחי חיים (מכתב ע"ד סי' א') שנשאל רבינו אם בליל יו"ט יש מצוה לאכול בשר, והשיב לא שמענו, והאריך בזה בענפי משה (פסח בס"י ש"ה), ועי' במועדי הגר"ח (ח"ב סי' שכ"א) מ"ט הרמב"ם והשו"ע השמיטו דליל יו"ט ראשון נתמעט משמחה כמבואר בפסחים (ע"א א) והשיב, כיון שלא הביאו אי"צ להשמיט.

בחיוב קניית בגדי יו"ט לאשתו

השיב רבינו דמי שאין לו מעות לשמח אשתו בבגדים ליו"ט יבקש שתמחול לו, ואם לא מוחלת אונס רחמנא פטריה, [ובמועדי הגר"ח ח"א סי' רל"ב השיב דלא מהני מחילה רק אם רצונה בכך]. ואינו מחויב ללות רק יש לו ליתן עד חומש מנכסיו, ואם הוא בכלל הוצאות יו"ט השיב מחצה למחצה אם מוציא כפי הרגילות, ואמר רבינו על עצמו, מעולם לא קניתי לרבנית בגדים חדשים ליו"ט, שהרי אני נתן לה את כל הכסף והיא מטפלת בו, וכיון שהיא מתעסקת בכסף אי"צ נוגע אלי, ואי"צ רק ליתן לה רשות לקנות כרצונה ויותר אי"צ, (שמענו כן ראינו ח"ב דיני יו"ט פ"ח). ושמעתי שעונה לשואל שיוצאים יד"ח גם בקניית בגדי שינה חדשים, (לשואל רבי סנדר פרייזלר ז"ל) ואמר דיתכן דגם בגרביים חדשות יוצא אם משמחה, וכן השיב רבינו זצ"ל למעשה בס' מים חיים (עמוד ק"ב) דיוצא בזה, ועי' במשנה ברורה (סימן רכ"ג ס"ק ג') בשהחיינו על כלים חדשים ומלבושים דתלוי אם הם דברים שלב האדם שמח בהם עני בראוי לו ועשיר בראוי לו. ובמועדי הגר"ח (ח"ב סי' שכ"ב) השיב רבינו זצ"ל דגם בכלים אפשר לקיים המצוה.

מדור זה נכתב לעילוי נשמת

אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

עורך: יצחק גולדשטוף

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

לומר בלילה תיקון ליל שבועות או ללמוד גמרא רבינו זצ"ל היה מספר, ששאל בבחרותו את מרן החזו"א זצ"ל, איך ינהג כשניעור בליל שבועות, האם יאמר סדר תיקון ליל שבועות או ילמד גמרא כמנהג הישיבות, והשיבו מרן החזו"א שיאמר תיקון ליל שבועות, ואמר שלא ידע גיסא כשנשאל החזו"א על דבר זה מאחיין אחר [הגאון רבי מאיר גריינמן שליט"א], השיבו שילמד גמרא, וביאר רבנו זצ"ל שלכל אחד מהם ענה לפי דרכו, שרבינו ענה שיאמר התיקון, כיון שידע שאביו הקהילות יעקב נהג לאומרו, ושאלת רבינו היא אם להמשיך במנהג זה או ללכת בדרך מנהג העולם, ולכן השיבו שיאמר התיקון ולא ישנה מנהג אביו, ולא ידע גיסא השואל השני אביו נהג ללמוד כמנהג העולם, והוא זה שבא לשנות ולומר התיקון, לכן הורה לו שימשיך במנהגו. ועי' בס' תשובות הגר"ח (עמוד תשמ"ה) על השאלה איך לנהוג בזה, שהשיב, אצלינו המנהג לומר.

מעשה רב מהגר"א והמגיד מדובנא

והיה רבינו זצ"ל מספר מהמגיד מדובנא, שהיה בביהמ"ד בליל שבועות עם הגר"א, ואמר לו הגר"א לומר התיקון, ואמר על זה המגיד מדובנא משל, לכפרי שבא לעיר הגדולה וראה לראשונה חנות עם חלון ראוה שיש שם דוגמאות ממה שמוכרים בחנות, ומצא חן בעיניו, וכשחזר לעירו נתן כל המעט שהיה לו בחנות בחלון ראוה, ולא הניח כלל סחורה בחנות, וכדי בזיון וקצף, כמו כן אמר המגיד תיקון ליל שבועות ה"ז מעין דוגמאות מכל חלקי התורה, ולמי שלומד כל השנה כל התורה כהגר"א לו נאה להניח דוגמאות מכל חלקי התורה, אבל לאדם כמוני ה"ז כנותן כל חנותו בחלון ראוה.

סדר הלימוד שנהג רבינו זצ"ל

ולמעשה היה נוהג רבינו זצ"ל להופיע בחדרו בבית הכנסת לדרמן מיד אחרי סעודת ליל יו"ט, [ולפני צאתו לביהכ"ס היה כל שנה מבקש מהרבנית ע"ה ברכה שלא ירדם], והיה יושב באמצע ביהכ"ס במקום שיושבים עם הס"ת מאחורי הבימה, עם הטלית קטן הארוך, לאור יקרות של הלוקסים, ומראהו כמלאך ה', ושלא כדרכו כל השנה לנגן הלימוד בלחשה, כאן היה מגביה קולו ברמה בביהכ"ס, בפרט כשהיה קורא פרשת בראשית היה אומר בקול ויהי ער ויהי בקר של כל יום, וכן ויכולו, וכן בעוד מקומות, ובפרט בסיום חומש, היה אומר בקול, ונשמע קולו בבואו אל הקדש 'חזק חזק ונתחזק'. אמר לי שנוהג לעמוד בכל המקומות שעומד בשנים מקרא. בשמות הקדושים שכתוב בתיקון אחרי כל חומש ונביא אמר שרק מהרהרים השם ולא אומרים בפה. רבנו זצ"ל לא הקפיד לומר התיקון ללא הפסק, והיה עונה לשאלות, רק שהיה ממתין לסיום פרשה פתוחה או סתומה וכיו"ב [וכן היה נוהג גם בקריאת שמ"ת], והיה מפסיק מיד לשמוע השאלה ומסמן ומראה בידו להמתין עם עניית התשובה כשיגיע למקום שיכול לענות. כמו כן פעמים שלפי הצורך היה שותה באמצע [והיה פעמים שהיה הולך לבית בנו באמצע הלילה].

אמר לי שיש קפידיא גם בליל שבועות לא ללמוד מקרא בלילה קודם חצות, אא"כ לומד בעיון, עי' שעה"צ (סי' רל"ח סק"א), ואמר לעיין בזה בס' כף החיים, ואמר דאינו יודע אם הסדר מעכב ויכול לומר המשניות לפני חצות ואח"כ מקרא, ולכן אמר שנוהג עד חצות ללמוד סדרי לימודו הקבועים, גמ' פסחים, רמב"ם ה' יו"ט, שו"ע ה' יין נסך, ומשנ"ב [היה לומד הלכות יו"ט, הלכות חג בתנא], וכן למד חזון איש, ורק בחצות התחיל בלימוד תיקון ליל שבועות.

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310

שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מזדור שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת - לַשְּׁבוּעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזֵה"י

מכתבים למערכת תגובות ממשפחת גריינמן המורחבת | התנו רבי שרגא וילמן | ויבלחטו"א רבי מאיר גריינמן שליט"א

רבינו בעל ה'נודע ביהודה' | הגאון רבי שלמה כהן זצ"ל מקורבו של החזון איש

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון רבי פנחס דוד גריינמן זצ"ל

(ביום א' דפסה) טוטפת כלילו גדלי, ע"כ. ומה התוס' רוצים לומר בזה. ור' דוד עצמו רצה לתרץ להחזו"א שהפשט הוא דהרי בתפילין של הקב"ה כתוב מי כעמך ישראל, ולכאורה הרי היה צריך להיות כתוב "מי כעמי ישראל" דהלא הקב"ה משתבח בכלל ישראל, אלא הפירוש הוא שכביכול התפילין עצמן הם אומרים להקב"ה מי כעמך ישראל, וזהו מה שסיד הפייטן "טוטפת כלילו גדלי", דהיינו שכביכול התפילין הם מגדלים את הקב"ה ע"י אמירתם מי כעמך ישראל, והחזו"א קיבל והסכים לדבריו.

מימין לשמאל: האחים רבי חיים, רבי דוד, רבי מאיר גריינמן,

ובקידמת התמונה רבי גרשון אדלשטיין

עוד שמעתי ממנו (כ"ד אלול תשס"ט): דודו הג"ר מאיר קרליץ זצ"ל היה חתן של בעל החשק שלמה, והגר"מ היו לו הרבה מאד סיפורים ומעשים ממנו. ופעם נסע בעגלה עם מרן הג"ר ברוך בער ליבוביץ זצ"ל ורב"ב נסע לאיזו אסיפה של חינוך באיזה מקום, והגר"מ סיפר לו בדרך את הסיפור עם הגרעק"א ומוציאי הש"ס של סלביטע נגד ש"ס וילנא, איך שאנשי הש"ס סלויטע זלולו בהגרעק"א ששעה דיון בכל הענין, וכאשר ראה שאין שומעים לו ומזלזלים בו, מיד הזדקף ואמר שהוא הרב פה ומה שהוא החליט כך צריך לעשות ללא שום שינוי, וכך עשו לבסוף.

והנה הגר"ב כשהגיע לאסיפה והיו דיונים שונים ולא רצו לקבל את דעתו, מיד נזכר בסיפור עם הגרעק"א וידע איך עליו לנהוג בשביל שיקבלו את דעתו, ונזדקף והחליט מה שרצה וחייב לקבל את דעתו, והרי זה בהשגחה שבדיק סיפור זה שמע מהגר"מ באותה נסיעה.

סיפר ר' דוד גריינמן זצ"ל, דפעם באו כמה קנאים אל החזו"א ואמרו לו שבאיזה אירוע של ישיבת פוניבז' הוזמן איזה אחד מראשי הצינונות ורוצים שהוא יצטרף ויחתום על מכתב מחאה למנוע דבר חמור זה, והחזו"א מיאן ולא רצה לחתום, אמרו לו הקנאים - שחשבו שאינו רוצה לחתום כיון שחושב שאין השפעה בחתימתו - שאם יחתום על המחאה תהא השפעה גדולה על מי שצריך.

ואז השיב להם החזו"א בחזקה, שאם עליכם ששמעתם ממני כעת שאיני רוצה לחתום אין לי השפעה כלל שהרי אתם מפצירים בי לחתום, אז מדוע שתהא לי השפעה על אותם האנשים שאתם יוצאים כנגדם...

סיפרה רעיינו של ר' דוד ע"ה, שאין תמונות שום תמונת מזכרת משמחת הנישואין שלהם, כיון שהזמינו צלם, והאבא הגר"מ וולפא זצ"ל הלך להביא את החזו"א לחתונה, והתעכבו זמן רב בדברם בלימוד, אי לכך הצלם התרגו ועזב את המקום. [ולמזכרת, לאחר החתונה הכלה לבשה שוב את שמלת הכלה והלכו החתן והכלה להצטלם אצל צלם].

בנו של ר' דוד - הגאון רבי משה זצ"ל, בהיותו ילד נבחן או חזר על איזה גמרא בבית, והסתבא (אמו של רבי דוד) הרבנית צביה ע"ה תיקנה אותו באיזה טעות בגמרא, והיא אמרה שהיא זוכרת את הגמרא בע"פ, כיון שהחזו"א היה חוזר ע"ז בבית בקול הרבה פעמים עד שזה נכנס בתוכה וזוכרת את הדברים.

רבי דוד גריינמן בשמחת נישואי נכדו, משמאל נראה בנו רבי משה ז"ל

הגאון הצדיק רבי מרדכי קרטמן

בימים אלו (כ"ה אייר) חל יום היא"צ לידיו של רבינו מספסל הלימודים בישיבה, ואחרי כן בכולל 'חזון איש' הגאון רבי מרדכי קרטמן זצ"ל. נודה למי שיכול לשלוח לנו תמונות בו נראה ר' מרדכי, וכן למי שידוע על הקשר בינו לרבינו, יפנה ליצחק גולדשטוף ig0533145900@gmail.com דוא"ל 0533415900
יישר כוח!

רבי דוד גריינמן זצ"ל נולד בוילנא לאביו רבי שמואל ולאמו מרת צביה אחותו של מרן החזו"א, תאום לאחיו הגאון רבי חיים זצ"ל. בחודש סיון תרצ"ה עלו בני המשפחה לארץ הקודש, ור' דוד נכנס ללמוד בישיבת תפארת ציון באותם שנים בה למד רבינו, ומשם המשיך לישיבת לומזה המעטירה. בהגיע עת דודים, נלקח לחתן אצל הגאון רבי מנחם מנדל וולפא שהיה מרביץ תורה בישיבת 'עץ חיים', ומכיון שאביו שהה אז בארצות הברית לעמוד לימין ישיבת 'תפארת ירושלים', החזון איש הוא זה ששימש כשדכן ואף הוביל אותו לחופה. כאשר עבר ר' דוד להתגורר בירושלים הקים בית מדרש וכולל אברכים תלמידי חכמים 'בית שמואל', כמו כן זכה להוציא את כתבי רע"א. נלב"ט ע' אב תש"ע.

במיטה אחת

רבי דוד היה תאמו של אחיו הגאון רבי חיים שאול זצ"ל, אך רוב שנותיו לאחר נישואיו התגורר בירושלים עד לסוף ימיו, וכשהיה מזדמן לעיתים לפגוש ברבינו היו שמחים מאוד זה לקראת זה.

ופעם סיפר ר' דוד שבבחרותו הזדמן לו פעם ללון בביתו של מרן החזון איש, ומחמת הדחקות שהיה אז, לא היה אפילו מטה מיותרת בלילה בבית החזון איש להניח עליה את ראשו, והלך לבית הסמוך - אצל הוריו של רבינו, מרן הסטיפלער זצ"ל, לבקש לישן שם לילה אחד...

תיכף שקע בלימוד

ועוד הפליא רבות על התמדתו הנוראה של רבינו שהיתה בו מילדות, וסיפר שזוכר שכאשר בין האירוסין לחתונה הגיע רבינו לירושלים להיפגש עם הכלה כנהוג, רבי דוד כבר היה נשוי והתגורר אז בירושלים ברחוב שטראוס, ורבינו עבר דרך ביתו ונח שם מעט.

ולא מש מזכרונו, שתיכף כשנכנס רבינו לביתו, נטל ספר מן הארון, התיישב על הספה וחלץ את נעליו, ואז נשכב על הספה שבחדר לנוח מעמל החדר, ותיכף שקע בעיון ולא שם לב לסובב'.

רבי דוד גריינמן זצ"ל

מדוע הגבירים דוחים את המבקשים

סיפרו לפני רבינו: בתקופה הראשונה שאחר נישואיו המשיך רבי דוד את מפעלו של אביו בעזרה לאברכי הכולל 'חזון איש' וסובב אצל נדיבי עם עבור החזקת הכולל, ונוכח פעמים רבות שהוא מגיע לביתו של גביר, והגביר אומר לו אתן לך תרומה אבל תבוא מחר, וניכר שאומר כן באמת ולא בהתחמקות.

והיה הדבר פלא בעיניו, אם הוא רוצה לתת צדקה לאברכים - שיתן עכשיו, אם לא רוצה שיאמר לו תלך, אבל מדוע הוא נוקט בשיחת הדחיה לך ותבוא למחר, הלך ושאל את החזון איש מה פשר הדבר. החזון איש השיבו: עדיין אין להם את הזכות. הם צריכין תפילות של עוד יום כדי שיהיו ראויין!

ונהנה רבינו מהעובדא, והוסיף כי אליבא דאמת הפשט הוא, שאכן קשה לאדם להוציא מממונו לצדקה, והוא צריך להתגבר על עצמו, עד שלמחר הוא מצליח!...

לבר מצוה

לכבוד שמחת הבר מצוה של רבינו הביא בן דודו רבי דוד ספר במתנה, ורבינו רשם על גבי הכריכה בכתב ידו:

מתנה לבר מצוה מאת מו"ה דוד גריינמן נ"י

לבר מצוה בעד חיים קניבסקי

יום ט"ו טבת תש"א בעיר בני ברק ארץ ישראל

זכרונות מרבי דוד על החזון איש

ולחיבובי מילתא, נביא כאן מספר זכרונות מרבי פנחס דוד גריינמן ז"ל מדודו הגדול מרן החזון איש, כפי שרשמם נכדו הגרא"מ הכהן קפלן שליט"א מח"ס 'לשיח באמרתך':

סיפר ר' דוד גריינמן שליט"א ביום ה' אור לכ"ט כסלו תשס"ט, שבהיותו נער צעיר פעם שאל אותו דודו מרן החזו"א שליט"א מה הביאור בדברי התוס' בברכות דף ו' א' שכתבו בזה"ל, מי כעמך ישראל, זה שסיד הפייטן

1. נכדו רבי אברהם מאיר הכהן קפלן.